

Toekomstbeeld College of Humanities

Universiteit van Amsterdam

Versie: 21 januari 2026

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Het College of Humanities.....	6
1.1. Een uitdagende context	6
1.2. Het College of Humanities van de toekomst	8
1.3. Leeswijzer	9
2. Ambitie 1: geesteswetenschappers van de toekomst opleiden.....	10
2.1 Een stevige basis in een van de geesteswetenschappelijke disciplines.....	10
2.2 Geesteswetenschappers die verbinden.....	11
3. Ambitie 2: een breed palet aan disciplines borgen en ruimte maken voor discipline overstijgende samenwerking	15
3.1 Borgen van een breed palet aan expertises	15
3.2 Ruimte voor inhoudelijke vernieuwing	18
4. Ambitie 3: een robuust en wendbaar onderwijsaanbod organiseren.....	21
4.1 Een robuust en wendbaar onderwijsaanbod.....	21
4.2 Minder werkdruk door een minder bewerkelijk onderwijsaanbod	24
4.3 Wendbaar omgaan met de Wet Internationalisering in Balans (WIB) en een dalende internationale instroom 27	
5. Strategische agenda 2025-2030	28
Bijlage 1. Toekomstbeelden per opleiding(scluster).....	33
Bijlage 2. Kengetallen onderwijsaanbod College of Humanities	34
Bijlage 3. Overzicht van maatregelen die een bijdragen aan een robuust en een minder bewerkelijk onderwijsaanbod	35
Bijlage 4. Menukaart oplossingsrichtingen impact WIB	37
Bijlage 5. Menukaart omgevings- en onderzoeksgericht onderwijs	39
Bijlage 6. Menukaart interventies duurzaam onderwijs.....	39

Voorwoord

In de afgelopen jaren heeft het College of Humanities (CoH) een periode van grote ontwikkeling doorgemaakt. Mede vanwege de toestroom van internationale studenten konden veel opleidingen rekenen op een groeiende studentenbelangstelling en zijn een groot aantal curricula vernieuwd. Er is veel aandacht uitgegaan naar het versterken van de internationalisering en de *international classroom*, de rol en plaats van digitale middelen in het onderwijs en bijvoorbeeld een toegenomen aandacht voor onder andere diversiteit, postkolonialisme en sociale veiligheid in en rondom het onderwijs. Onderzoeksgedreven onderwijs is gemeengoed geworden binnen het CoH en er zijn veel interessante initiatieven ontplooid om de omgevingsgerichtheid van het onderwijs te versterken. Binnen alle opleidingen is aandacht uitgegaan naar het verbeteren en transparanter maken van de toetsing en beoordeling, waaronder scripties.

Rijk maar ook kwetsbaar

Dit alles is tot stand komen door grote inzet van alle betrokkenen bij het bacheloronderwijs: van iedereen die vanuit een ondersteunende rol het onderwijs dagelijks mogelijk maken tot de wetenschappelijke staf die het onderwijs verzorgt. Het CoH mag zich nu laten voorstaan op een enorm rijk en breed aanbod van 27 aantrekkelijke en inhoudelijk sterke opleidingen, 57 minors en een nog veel groter aantal interessante en uitdagende vakken. Er studeren op dit moment in totaal rond de 5.800 studenten in een van de opleidingen van het CoH en zij waarderen de onderwerpen, hun docenten en de ruime mogelijkheden om hun studie zelf vorm te geven. Kortom, het bacheloronderwijs in de geesteswetenschappen in al haar verscheidenheid, floreert aan de Universiteit van Amsterdam.

Te midden van deze rijkheid moet echter ook geconstateerd worden dat de toekomst nieuwe onzekerheden en zorgen met zich meebrengt. Al enige tijd ziet men dat een keuze voor de geesteswetenschappen onder aankomende studenten steeds minder vanzelfsprekend wordt. Niet alleen neemt in Nederland het aantal middelbare scholieren af, maar ook kiezen zij steeds minder vaak voor een geesteswetenschappelijk georiënteerde opleiding. De Nederlandse overheid bezuinigt op het hoger onderwijs en er staan verdere bezuinigingen op stapel. Ook wordt er nog steeds gesproken over maatregelen die het aanbod van Engelstalig onderwijs en de instroom van buitenlandse studenten beogen te beperken. Tegelijkertijd is binnen onderwijs en onderzoek de werkdruk onveranderd hoog.

Daarnaast spelen ook maatschappelijke ontwikkelingen ons in de toekomst parten. De maatschappelijke positie van de wetenschappen en de geesteswetenschappen in het bijzonder wordt steeds vaker ter discussie gesteld. En de opkomst van bijvoorbeeld GenAI, heeft onmiskenbaar invloed op het geesteswetenschappelijk onderwijs, maar verandert ook het werkveld en de wereld die wij als wetenschappers pogen te duiden. Samen doen deze ontwikkelingen een groot beroep op het inhoudelijke aanpassingsvermogen van het bacheloronderwijs, terwijl de middelen voor dat onderwijs steeds meer onder druk komen te staan. Daar komt bovenop dat in het huidige studiejaar de studenteninstroom met een afname van twintig procent een flinke klap heeft opgelopen. Hoewel het nog niet duidelijk is hoe de instroom zich in de toekomst verder zal ontwikkelen, zal alleen deze terugval al op afzienbare termijn een voelbare impact hebben op de financiën van het CoH. Het CoH zal zich daarom moeten voorbereiden op een inhoudelijk onzekere en negatieve financiële toekomst. Hoe borgt het CoH in deze steeds uitdagendere context de verworven breedte en rijkheid van het onderwijsaanbod? Hoe bieden opleidingen de genoemde maatschappelijke ontwikkelingen en financiële onzekerheid het hoofd?

Behoefte aan een toekomstbeeld

Om te voorkomen dat louter financiële overwegingen de toekomst van het CoH gaan bepalen, heeft de decaan van de Faculteit in het najaar van 2024 de afzonderlijke instituten gevraagd een breed gedragen toekomstbeeld op te stellen. Het doel van het toekomstbeeld is om ervoor te zorgen dat bij toekomstige beslissingen de inhoudelijke visie zoveel mogelijk leidend kan zijn.

Dit toekomstbeeld is tot stand gekomen door een reeks van consultaties met de opleidingsdirecteuren van het CoH. De opleidingsdirecteuren hebben in twee rondes een toekomstbeeld opgesteld voor de opleidingen in hun cluster. Samenvattingen van de opleidingstoekomstbeelden zijn bijgevoegd in bijlage 1 (digitaal). Deze toekomstbeelden zijn besproken en afgestemd met coördinatoren in de opleiding en de betrokken afdelingsvoorzitters en onderzoeksdirecteuren. De toekomstbeelden van de opleiding vormden op hun beurt de input voor dit CoH-brede toekomstbeeld. Het toekomstbeeld bevat daarnaast een reflectie op het bestaande beleid. Het is voorbereid door de onderwijsdirecteur in samenspraak met de bedrijfsvoerder van het CoH en de afdeling Onderwijsbeleid.

Het eilandenrijk beter verbinden

Het toekomstbeeld dat hier gepresenteerd wordt, bevat een aantal inhoudelijke en financieel-organisatorische denkrichtingen en ingrepen die tot doel hebben het onderwijsaanbod van het CoH in een onzekere toekomst te bestendigen en verstevigen. De verscheidenheid van het CoH toont zich nu in de vorm van 27 opleidingen met elk een heel uiteenlopende schaal – sommige met honderden studenten en anderen met minder dan tien. Daarmee opereert het CoH in belangrijke mate als een eilandenrijk. Die vorm biedt veel ruimte voor diversiteit en eigenheid. Tegelijk maakt die organisatie het onderwijsaanbod ook kwetsbaar. Het leidt bijvoorbeeld tot een hoge werkdruk voor individuele opleidingen en legt een grote financiële druk op de onderwijslogistiek, zeker als er minder middelen beschikbaar komen. Ook inhoudelijk bemoeilijkt de opdeling in opleidingen intensievere samenwerking tussen de disciplines, terwijl het onderzoek en maatschappelijke vraagstukken steeds meer vragen om interdisciplinaire verbinding. Tegelijk vraagt het werkveld ook om afgestudeerden met een sterke disciplinaire basis aan kennis en vaardigheden.

De centrale boodschap van het toekomstbeeld is dat het noodzakelijk is om veel sterker dan voorheen verbindingen aan te brengen in het eilandenrijk en de verschillende opleidingen en andere onderwijsonderdelen in het CoH sterker met elkaar in verband te brengen, om zo de verscheidenheid van het huidige bacheloronderwijs te bestendigen. Een goed voorbeeld hiervan is het onderwijscluster ACASA waar de drie opleidingen Archeologie, Griekse en Latijnse taal en cultuur en Oudheidwetenschappen elkaar versterken door in het kernprogramma vakken te delen en interdisciplinaire uitwisseling mogelijk te maken.

Verbindingen maken het College sterker

Dit toekomstbeeld bevat een aantal maatregelen en voorstellen om de onderlinge samenhang tussen de afzonderlijke opleidingen – niet alleen binnen clusters, maar ook tussen clusters – door verbinding en samenwerking te versterken, zonder daarbij de aandacht voor de disciplinaire basis uit het oog te verliezen. De voorgestelde verbinding is in eerste plaats inhoudelijk interessant. Het CoH wil studenten een stevige, compacte basis geven in hun discipline, zodat ze daarmee zelf (interdisciplinaire) verbindingen kunnen leggen met andere onderwerpen en domeinen, bijvoorbeeld door een minor, keuzevak onderwijs of andere vormen van CoH-breed onderwijs. Dit vraagt dat opleidingen zich richten op een inhoudelijke basis, en zo ruimte maken voor meer gedeeld onderwijs tussen opleidingen.

Door de opleidingen in het CoH inhoudelijk en organisatorisch meer met elkaar te verbinden, zal het CoH er vervolgens ook financieel-organisatorisch sterker voor staan. De faculteit kent veel waardevolle expertises en disciplines, waarvan een aantal in de huidige structuur van opleidingen te weinig studenten bedienen. Zonder ingreep zijn deze expertises bij toenemende financiële druk niet meer in de huidige vorm te behouden, mede tegen de achtergrond dat garantiefinanciering voor opleidingen alleen nog wordt ingezet als tijdelijke overbrugging naar een duurzame inbedding van expertises. Om kwetsbare expertises te borgen, is het daarom noodzakelijk om inhoudelijk meer samen te werken binnen het CoH. Het CoH kent al een aantal voorbeelden van dergelijke verknopingen tussen opleidingen, zoals het eerdergenoemde voorbeeld van het ACASA-cluster. Daarnaast werkt een projectgroep aan het ontwerp van een vernieuwde en verbrede taal- en cultuuropleiding waarin op termijn de huidige negen TCR-opleidingen op unieke wijze samenwerken binnen één opleiding. Deze voorbeelden laten zien dat een sterkere inhoudelijke en organisatorische verknoping in het onderwijs niet alleen het financiële fundament helpt versterken, maar ook inhoudelijk interessante en vernieuwende verbindingen aanlegt. Het versterken van de samenwerking tussen opleidingen zal intensiever (moeten) zijn bij opleidingen waar het vanwege een lage instroom knelt. Daarbij vraagt het CoH hierin ook nadrukkelijk een inspanning van de grotere opleidingen.

Het voorliggende toekomstbeeld schetst in de eerste plaats een beeld van de inhoudelijke en financieel-organisatorische toekomst van het CoH. Het bevat een reeks van oplossingen en suggesties die bijdragen aan het verwezenlijken van een toekomst waarin er meer verbinding ontstaat tussen de opleidingen en het CoH gezamenlijk sterker komt te staan. Het is daarmee, net als de toekomst, blijvend *work in progress*.

1. Het College of Humanities

Het onderwijs van het CoH bestrijkt de rijkheid van de geesteswetenschappen in al haar breedte en diversiteit. In de afgelopen jaren is veel aandacht besteed aan de vernieuwing van curricula. Onder de titel Global Arts, Culture and Politics (GACP) ging een geheel vernieuwde track van start onder het opleidingslabel van Cultuurwetenschappen en ook andere opleidingen, waaronder bijvoorbeeld Nederlandse taal en cultuur, vernieuwden delen van hun curriculum. Ook zijn er veel stappen gezet op het terrein van de internationalisering, interdisciplinariteit, en onderwijsverbetering door de versterking van leerlijnen, activerende werkvormen, diversificatie van toetsing, de versterking van het scriptietraject en scriptiebeoordeling en voorbereiding op de arbeidsmarkt. Daarnaast is het omgevingsgericht onderwijs en de relatie met de stad en maatschappelijke partners versterkt, en is meer verbinding gezocht met het onderzoek. Het onderwijs wordt stevast goed beoordeeld in visitaties, en studenten waarderen de kwaliteit van het onderwijs, hun docenten en de keuzevrijheid in het onderwijsaanbod.

De instroom in het CoH is in de afgelopen tien jaar flink gegroeid van 1.376 studenten in 2016 tot 2.049 studenten in 2024. Deze groei is voornamelijk toe te schrijven aan de aanwas van internationale studenten. In studentenaantallen is het CoH aan de Universiteit van Amsterdam (UvA) verreweg de grootste aanbieder van geesteswetenschappelijk bacheloronderwijs in Nederland.

Het opleidingsaanbod omvat een groot aantal traditionele geesteswetenschappelijke disciplines, variërend van archeologie, filosofie, geschiedenis, klassieke talen, kunstgeschiedenis, Nederlandse taal en cultuur, vreemde talen en culturen, tot taalkunde en theaterwetenschap. Daarnaast kent het een aantal meer interdisciplinair-georiënteerde opleidingen waaronder Cognition, Language and Communication (aangeboden als Bachelor of Science), Cultuurwetenschappen (Global Arts, Culture, and Politics), Europese studies, Literary Studies (Literary and Cultural Analysis), Mediastudies, Muziekwetenschap, Oudheidwetenschappen en Religiewetenschappen.

Naast bacheloropleidingen biedt het CoH 57 minors aan op uiteenlopende gebieden van de geesteswetenschappen, variërend van taalverwervingsminors tot specialistische minors zoals Mode Studies en de minor Creative Writing. Het onderwijs binnen het CoH neemt diverse vormen aan: het kent grote hoorcolleges, kleinere hoorcollegevakken, werkgroepen, seminars, intensieve taalvaardigheidscolleges, practica (waarvan sommige op locatie of in een onderzoekscontext), en studenten kunnen onderwijs volgen in het buitenland of stage lopen.

In 2023/24 bood het CoH ruim 800 unieke vakken aan. De grootste vakken worden afgerond door meer dan 500 studenten, maar er zijn ook 180 vakken die door tien of minder en in een aantal gevallen minder dan vijf studenten worden afgerond. Iets meer dan 60% procent van de vakken in het CoH is financieel rendabel (i.e. de bekostiging van onderwijsinzet werd terugverdiend door beloning voor onderwijsprestaties). Bijlage 2 bevat een overzicht van de kengetallen van het onderwijsaanbod van het CoH.

1.1. Een uitdagende context

Maatschappelijke en financiële ontwikkelingen, plaatsen het CoH in een uitdagende situatie. Nederlandse universiteiten, de Universiteit van Amsterdam, en onze faculteit moeten rekening houden met aanhoudende bezuinigingen op het hoger onderwijs. Ook is er sprake van algemene kostenstijgingen voor bijvoorbeeld personeel en andere middelen. Er bestaat bovendien nog steeds

een mogelijkheid dat er in het kader van de WIB, blijvend beperkingen worden opgelegd aan de internationale instroom. Voor de geesteswetenschappen geldt verder dat vanwege bevolkingsprognoses en een afnemende interesse voor de geesteswetenschappen onder bijvoorbeeld middelbare scholieren, ook het reservoir van potentiële studenten in de toekomst een daling zal laten zien.

Voor het CoH speelt daarbij in het bijzonder dat sinds 2023 een einde is gekomen aan een periode van groei in de eerstejaarsinstroom en dat in het huidige studiejaar (2025/26) de eerstejaarsinstroom sterk is teruggelopen (minus 20%). Deze daling is toe te schrijven aan een sterke teruggang in het aantal nieuwe internationale studenten, maar ook de instroom van Nederlandse studenten loopt terug. Ook als de teruggang niet verder doorzet, zal deze op korte termijn een effect hebben op de prestaties en daarmee beschikbare financiën. Het CoH moet dus naast krimpende studentenaantallen en daarmee samenhangende krimpende middelen, ook rekening moeten houden met de mogelijkheid dat de middelen sterker zullen krimpen dan de onderwijsprestaties, en dat er per onderwijsactiviteit minder middelen beschikbaar zullen zijn.

Naast een verslechterende financiële positie en een terugloop in aantal studenten, vormen ook andere maatschappelijke omstandigheden een uitdaging voor het onderwijs in de Geesteswetenschappen. Een van die uitdagingen is de snelle opkomst van AI-toepassingen en met name het wijdverspreide gebruik van Generatieve AI (GenAI). GenAI is niet alleen een ‘disruptor’ voor het onderwijs dat in de geesteswetenschappen traditioneel sterk tekst-georiënteerd is, maar verandert ook het werkveld van de opleidingen en het geesteswetenschappelijke onderzoek zelf. De opkomst van GenAI vraagt daarom op punten om een fundamentele reflectie op de inrichting van het geesteswetenschappelijk onderwijs. Wat willen opleidingen hun studenten leren over AI en hoe beïnvloedt GenAI de wijze waarop studenten deze leerdoelen, leerlijnen en eindtermen binnen de opleidingen kunnen bereiken? Wat is er nodig voor docenten en onderzoekers om de eigen GenAI geletterdheid te versterken?

De rol en plaats van de wetenschappen wordt in de maatschappij steeds vaker ter discussie wat ook voor de Geesteswetenschappen een uitdaging vormt. In een context waar steeds meer nadruk komt te liggen op het maatschappelijke nut van wetenschappelijke kennis, wordt de waarde van de geesteswetenschappen vaker bevraagd. Het leidt er bijvoorbeeld toe dat studenten aarzelen om te kiezen voor een opleiding in de geesteswetenschappen. Het wordt daarom steeds belangrijker om studenten nog beter te laten zien wat de verschillende geesteswetenschappelijke disciplines kunnen bijdragen aan het maatschappelijke debat of maatschappelijke vraagstukken, om te verhelderen welke kennis en vaardigheden studenten opdoen binnen de geesteswetenschappen en welke carrièreperspectieven dit biedt.

Welke maatregelen zijn er nodig om geesteswetenschappelijk onderwijs te blijven aanbieden in een steeds uitdagender context? Of het huidige onderwijsaanbod voldoende duurzaam is, is in eerste instantie een inhoudelijke vraag – hoe zorgen het CoH en de opleidingen ervoor dat het onderwijsaanbod relevant blijft in sterk veranderende tijden – maar is tegelijk ook financieel en organisatorisch van aard. Hoe bereidt het CoH met 27 opleidingen, 57 minors en 800-plus vakken zich voor op tegenwind in de instroom, financiën, en een veranderende maatschappij, terwijl er ook blijvende zorgen zijn over werkdruk? Zonder een duidelijke inhoudelijke en financieel-organisatorische visie, bestaat het risico dat steeds vanuit een korte-termijnperspectief individuele maatregelen worden genomen die onbedoeld leiden tot een (ongecoördineerde) verschraling van het aanbod.

1.2. Het College of Humanities van de toekomst

Dit toekomstbeeld beoogt een inspirerende visie te schetsen waarmee het CoH gezamenlijk met de opleidingen de toekomst voor de komende vijf jaren wil vormgeven. Het bouwt voort op de ontwikkelingen in het CoH van de afgelopen jaren en geeft aan hoe deze bestendigd worden en verder gestalte krijgen in de toekomst. Om richting te geven aan de toekomstvisie, worden hieronder drie ambities geformuleerd over wat het CoH in de komende jaren wil bereiken. In de volgende hoofdstukken worden deze ambities verder uitgewerkt en wordt per ambitie een aantal maatregelen geformuleerd om deze ambities in de komende jaren te realiseren. Ze vormen daarmee een handreiking aan de verschillende opleidingen binnen het CoH om naar gelang van de specifieke situatie, bij te dragen aan het realiseren van deze ambities op opleidingsniveau.

Het centrale uitgangspunt van dit toekomstbeeld is dat het CoH in de uitdagende context, de geformuleerde ambities alleen kan realiseren als er meer inhoudelijke verbinding wordt aangebracht en sterker wordt samengewerkt in het onderwijsaanbod: alleen samen staan we sterk. Waar in de afgelopen periode de rijkheid van het CoH veelal gestalte heeft gekregen door te investeren in de breedte en diversiteit, vragen de huidige ontwikkelingen om een visie die de rijkheid borgt door meer samenhang in het onderwijsaanbod aan te brengen door binnen of tussen opleidingsclusters samen te werken. Door inhoudelijk meer samen te werken, blijven het CoH en de opleidingen ondanks druk op studentenaantallen en financiën, ruimte vinden voor inhoudelijke vernieuwing. In de komende jaren wordt daarom stapsgewijs toegewerkt naar een CoH waar meer verbindingen ontstaan tussen de individuele opleidingen. Ook wordt noodzakelijkerwijs werk gemaakt van schaalvergroting in het onderwijs, mede met het oog op het verminderen van de werkdruk voor docenten.

Ambitie 1: geesteswetenschappers van de toekomst opleiden

We willen studenten opleiden die met hun opgedane geesteswetenschappelijke kennis en vaardigheden een bijdrage kunnen leveren aan een sterk veranderende wereld – en zich bewust zijn hoe ze hun kennis en vaardigheden kunnen inzetten om maatschappelijke vraagstukken te beantwoorden en kunnen aanwenden op de arbeidsmarkt. Afgestudeerde studenten kunnen de kennis en vaardigheden van de eigen discipline verbinden met die van andere disciplines en toepassen in uiteenlopende contexten.

Ambitie 2: een breed palet aan disciplines borgen en ruimte maken voor discipline overstijgende samenwerking

We willen nationaal en internationaal zichtbaar blijven met een brede keus aan disciplines waar studenten in worden opgeleid. Tegelijk maken we ruimte voor inhoudelijke en onderwijskundige vernieuwing over de grenzen van disciplines heen.

Ambitie 3: een robuust en wendbaar onderwijsaanbod organiseren

We willen het onderwijs duurzaam verankeren. Het onderwijsaanbod is financieel robuust en inhoudelijk wendbaar.

Vanwege het uiteenlopende karakter van de opleidingen van het CoH zijn er in veel gevallen geen universele oplossingen. Opleidingen nemen daarom maatregelen die passen bij de eigen situatie. Dit toekomstbeeld bevat een aantal algemene oplossingsrichtingen en suggesties in combinatie met meer

specifieke aanbevelingen. In de opleidingstoekomstbeelden (zie bijlage 1, digitaal) benoemen de opleidingen welke maatregelen zij voor hun situatie voorstellen. Daar formuleert elke opleiding een strategische agenda voor de komende periode. De maatregelen in de volgende hoofdstukken verschillen verder in het tijdpad dat gemoeid is met de realisatie ervan. Sommige maatregelen vragen om nadere uitwerking of houden een langer besluitvormingstraject in, terwijl andere sneller gerealiseerd kunnen worden. De geformuleerde maatregelen zijn bedoeld om richting te geven voor de toekomst.

De drie ambities en de maatregelen die daaruit voortkomen geven aanleiding om op korte termijn het programmeerkader te herzien. In samenspraak met de opleidingsdirecteuren wordt hier in het voorjaar van 2026 aan gewerkt. In het verlengde daarvan worden mechanismen ontwikkeld om de samenwerking tussen opleiding en met name het delen van onderwijs eenvoudiger in te richten. In dezelfde periode wordt ook in overleg een herziening van het minorbeleid voorbereid. Opleidingen hebben een begin gemaakt met het opstellen van hun AI-beleid. De projectgroep voor Actielijn-1 vervolgt haar werkzaamheden. Ook zijn de werkgroepen voor de toekomst van Theaterwetenschap en de inbedding van het taalvaardigheidsbeleid van start gegaan.

1.3. Leeswijzer

In het vervolg van dit toekomstbeeld wordt per geformuleerde ambitie een aantal principes en maatregelen geschetst om deze te realiseren. Het voorliggende toekomstbeeld bespreekt de toekomstvisie op hoe het CoH geesteswetenschappers van de toekomst opleidt (ambitie 1, hoofdstuk 2), hoe het CoH een breed palet aan disciplines wil borgen en ruimte wil maken voor discipline overstijgende samenwerking (ambitie 2, hoofdstuk 3), en hoe het CoH een robuust en wendbaar onderwijsaanbod wil organiseren (ambitie 3, hoofdstuk 4). Deze ambities komen samen in de strategische agenda van de komende vijf jaar voor het College of Humanities (hoofdstuk 5).

2. Ambitie 1: geesteswetenschappers van de toekomst opleiden

Ambitie 1: geesteswetenschappers van de toekomst opleiden

We willen studenten opleiden die met hun opgedane geesteswetenschappelijke kennis en vaardigheden een bijdrage kunnen leveren aan een sterk veranderende wereld – en zich bewust zijn hoe ze hun kennis en vaardigheden kunnen inzetten om maatschappelijke vraagstukken te beantwoorden en kunnen aanwenden op de arbeidsmarkt. Afgestudeerde studenten kunnen de kennis en vaardigheden van de eigen discipline verbinden met die van andere disciplines en toepassen in uiteenlopende contexten.

Het College of Humanities wil geesteswetenschappers van de toekomst opleiden, die met de opgedane kennis en vaardigheden in een van de geesteswetenschappelijke disciplines een bijdrage leveren aan het begrijpen en oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Hierbij kan men denken aan thema's zoals: democratie en rechtvaardigheid, technologie en AI, cultureel erfgoed, klimaat en duurzaamheid; gezondheid en welzijn, en stedelijke vraagstukken. Bacheloropleidingen zijn zo georganiseerd dat elke student eerst een grondige basis legt in de discipline van diens keuze. De student is zich goed bewust van de specifieke kennis en vaardigheden die ze ontwikkelt tijdens de opleiding en hoe ze deze in kan zetten bij de bestudering van maatschappelijke vraagstukken. In de hogere leerjaren wordt de student in staat gesteld om vanuit de eigen discipline verbindingen te leggen met andere disciplines en hun kennis en vaardigheden toe te passen in uiteenlopende (maatschappelijke) contexten. De student leert te reflecteren op hoe de eigen kennis en vaardigheden zich onderscheidt van andere disciplines binnen en buiten de faculteit.

2.1 Een stevige basis in een van de geesteswetenschappelijke disciplines

In het bacheloronderwijs in de geesteswetenschappen staan naast fundamenteel onderwijs en het onderzoeken van vakspecifieke vraagstukken zogenaamde *brede waaromvragen* centraal. De geesteswetenschappen onderscheiden zich van andere wetenschappen door de aandacht te richten op het interpreteren en duiden van maatschappelijke ontwikkelingen, en bijvoorbeeld minder dan andere wetenschappen op de causale verbanden die daaraan ten grondslag liggen. Geesteswetenschappers pogen op uiteenlopende wijzen te duiden wat maatschappelijke vraagstukken betekenen voor de mens en de mensheid. Ons onderwijs onderscheidt zich doordat het studenten leert reflecteren vanuit onder andere een historisch, cultureel, religieus, filosofisch en talig perspectief. Van daaruit leren studenten de betekenis van uiteenlopende historische en culturele verschijningsvormen van maatschappelijke vraagstukken en ontwikkelingen te duiden. Zij leren bovendien de verbeelding ervan in taal, literatuur, kunst, media, en in transnationaal verband te benoemen en daarop te reageren.

Om zowel vakspecifieke vraagstukken als brede waaromvragen te kunnen beantwoorden en een maatschappelijke bijdrage te kunnen leveren is eerst een stevige basis in een van de geesteswetenschappelijke disciplines nodig. Daarom ligt ook in de toekomst in de bachelorfase de nadruk op het verwerven van een grondige basis in een van de onderscheiden disciplines binnen de geesteswetenschappen. Het eerste bachelorjaar is gericht op het aanbrengen van kennis in de discipline van de opleiding, vakspecifieke onderzoeks- en schrijfvaardigheden, en het ontwikkelen van een wetenschappelijke houding. Het tweede jaar richt zich vooral op de verdieping en verbreding van deze vaardigheden, waarbij de aandacht verschuift naar toepassing en oordeelsvorming. In het

derde studiejaar ligt de nadruk op verbinding met andere disciplines en contexten en het zelfstandig uitvoeren van een afgebakende onderzoeksoopdracht.

Na afronding van een bacheloropleiding beschikt de student over aantoonbare kennis van een specifieke discipline binnen de geesteswetenschappen, is de student bekend met de voornaamste daarbij behorende onderzoeksvragen en -methoden en kan de student deze op systematische wijze toepassen op vakspecifieke en maatschappelijke vraagstukken om brede waaromvragen te duiden en interventies voor te stellen. Ook zijn studenten zich bewust van de plaats van de eigen wetenschappelijke benadering ten opzichte van andere geesteswetenschappelijke disciplines en verwante disciplines buiten de geesteswetenschappen. Ze hebben een duidelijk beeld van de wetenschappelijke kennis en vaardigheden die zij hebben ontwikkeld en zijn in staat om vanuit hun eigen discipline de verbinding te zoeken met andere disciplines.

Strategische agenda ambitie 1.1: een stevige basis in een van de geesteswetenschappen:

- Het CoH herzielt het Programmeerkader (met het oog op vakspecifieke basis- en verdiepingsonderwijs, en ruimte voor interdisciplinair onderwijs).
- Opleidingen scherpen de kennis en vaardigheden in de doelstelling en eindtermen van de opleiding aan: op vakspecifieke kennis en vaardigheden, de plaats van de eigen discipline binnen de geesteswetenschappen, hoe zij brede waaromvragen benaderen en bijdragen aan het begrijpen en oplossen van maatschappelijke vraagstukken.

2.2 Geesteswetenschappers die verbinden

Naast de kennis en vaardigheden in de eigen geesteswetenschappelijke discipline, wil het CoH dat opleidingen studenten opleiden die hun kennis en vaardigheden kunnen verbinden met die van andere disciplines en/of kunnen toepassen in uiteenlopende contexten. Studenten zijn zich bewust van de bijdrage die ze kunnen leveren aan maatschappelijke vraagstukken en op de arbeidsmarkt. Kortom, we leiden geesteswetenschappers op die kunnen reflecteren op hoe zij hun kennis en vaardigheden kunnen verbinden en toepassen in diverse contexten. Om dat te realiseren behouden en versterken we in onze opleidingen in elk geval de volgende thema's:

Discipline overstijgende kennis en vaardigheden

Het CoH streeft ernaar dat studenten discipline overstijgende kennis en vaardigheden ontwikkelen om hun aangeleerde wijze van onderzoek doen constructief in verband te brengen met andere disciplines en contexten. Zoals hierboven beschreven, ligt in de basis van de opleiding de nadruk op het vormen van discipline-specifieke kennis en vaardigheden, die men vervolgens kan aanwenden in een inter- en transdisciplinaire context om complexe problemen te bestuderen. Meer dan nu het geval is, zet het CoH in op samenwerking binnen – of tussen – de onderwijsclusters en met maatschappelijke partners. Het CoH vraagt alle opleidingen om het aanleren van interdisciplinaire kennis en vaardigheden een plek te geven in het curriculum, zodat studenten in staat zijn om de vraagstelling en methoden van de eigen andere disciplines te onderscheiden en met elkaar te verbinden. Opleidingen geven dit naar eigen inzicht vorm. Ook studenten in grootschalige opleidingen, maken gebruik van gedeeld onderwijs en leggen verbindingen buiten de eigen discipline. Opleidingen als Archeologie, Cultuurwetenschappen (GACP), Griekse en Latijnse taal en cultuur, Muziekwetenschap, Filosofie, Oudheidwetenschappen en Religiewetenschappen hebben hier al op verschillende manieren ervaring mee in de faculteit.

Onderzoeksgericht onderwijs

Onze studenten beschikken over goede academische vaardigheden, met name op het gebied van onderzoeksvaardigheden. Het onderwijs blijft gericht op het ontwikkelen van de onderzoekende houding van de student, wordt gedoceerd vanuit een onderzoekend perspectief, benadrukt het gebruik van onderzoeksmethoden en leidt studenten op die in verschillende contexten (niet alleen academische) kunnen werken waar geesteswetenschappelijke onderzoeksvaardigheden van belang zijn. Om in de toekomst het onderzoeksgericht onderwijs nog meer in de opleidingen in te bedden, krijgt iedere student tijdens de bachelorfase de mogelijkheid om in een wetenschappelijk onderzoeksproject of ander project te participeren waar de student leert de eigen benadering te verbinden met andere contexten. Opleidingen bepalen op welke wijze ze hier invulling aan geven in het curriculum. Binnen het CoH zijn hier al enkele voorbeelden van, zoals te lezen is in de Menukaart omgevings- en onderzoeksgericht onderwijs die is opgesteld door AIHR in samenwerking met het CoH en GSH (zie bijlage 5, digitaal).

Voorbereiding op masteropleiding en werkveld

Studenten zijn goed voorbereid op een (specialistische) masteropleiding in de geesteswetenschappen, en met aanvullend schakelonderwijs ook voor verwante masteropleidingen buiten de geesteswetenschappen. De bacheloropleiding heeft een breed arbeidsmarktperspectief en bereidt voor op werk in uiteenlopende sectoren: de creatieve sector, journalistiek en media, culturele instellingen, bestuur en beleid, onderwijs, wetenschap en onderzoek, het bedrijfsleven, ondernemerschap, advisering. De doelstellingen en eindtermen van een opleiding reflecteren toekomstige ontwikkelingen in de maatschappij en op de arbeidsmarkt. Deze zijn niet alleen gericht op kennis, inzicht en oordeelsvorming op het terrein van de discipline, maar omvat ook duidelijk beschreven vaardigheden met een maatschappelijke toepassing, zoals *transferable skills* als samenwerken en presenteren. Dit vraagt om aanscherping en aanvulling van de doelstellingen, eindtermen, en leerlijnen en om onderwijsvormen die hierop aansluiten. In de toekomst is een grotere rol weggelegd voor omgevingsgericht onderwijs en praktijkervaring. Op deze manier sluit het onderwijs beter op de behoeften van het werkveld en helpt het om het werkveld vorm te geven. Een aantal opleidingen heeft hier al ervaring mee, enkele inspirerende voorbeelden zijn opgenomen in de Menukaart omgevings- en onderzoeksgericht onderwijs. Het CoH vraagt aan de opleidingen om deze vormen van onderwijs in te bedden in het curriculum.

Generatieve AI (GenAI)

Uiteenlopende technologische ontwikkelingen nemen een steeds prominentere plaats in de hedendaagse samenleving en vraagstukken rondom klimaat, gezondheidszorg, migratie, erfgoed, sociale verhoudingen, en geopolitiek raken steeds meer verknoopt met technologie. In de geesteswetenschappelijke context leidt met name GenAI tot grote veranderingen in allerlei vormen van culturele representatie. In een wereld die langzaam doorspekt raakt met GenAI, is het belangrijk dat alle studenten en docenten binnen de geesteswetenschappen kunnen beschikken over voldoende AI-geletterdheid, goede kennis van de werking van GenAI en kunnen daarop reflecteren en op verantwoorde wijze in het veld van hun opleiding mee om gaan. Dit vergt niet alleen vorming van studenten, maar ook professionalisering van docenten. De opkomst van GenAI en haar impact op het onderwijs, vraagt in veel gevallen om een herbezinning op de kernactiviteiten van het onderwijs. Omdat veel van de gebruikelijke onderwijsvormen (veelal gericht op lezen en schrijven), maar ook toetsing door ontwikkelingen in GenAI minder effectief zijn (en potentieel fraudegevoeliger), moeten de doelstellingen, eindtermen, leerlijnen en leerdoelen en de wijze waarop die gerealiseerd worden,

herzien worden. In de komende periode maakt het CoH middelen en expertise vrij om de opleidingen te faciliteren bij het omgaan met de gevolgen GenAI.

Academisch burgerschap

De rol van wetenschappelijke kennis in een democratische samenleving vormt steeds vaker voorwerp van discussie. Het CoH wil actief bijdragen aan de versterking van het academische burgerschap van studenten. Ze wil studenten opleiden die zich bewust zijn van de functie en plaats van (geestes)wetenschappelijke kennis in een democratische samenleving en die kunnen reflecteren op hun eigen rol in deze. Door het bevorderen van actief academisch burgerschap binnen het geesteswetenschappelijk onderwijs kunnen opleidingen studenten opleiden tot actieve burgers die bijvoorbeeld het maatschappelijke debat met wetenschappelijke argumenten kunnen voeren, democratische normen verstevigen, aanzetten tot wederzijds begrip en uitnodigen tot meer sociale cohesie. In de komende periode maakt het CoH middelen vrij om expertise over academisch burgerschap te verstevigen en de opleidingen te faciliteren om hier actief aandacht aan te besteden in het curriculum.

Ruimte voor nieuwe vaardigheden

Geesteswetenschappers onderscheiden zich door goed ontwikkelde academische vaardigheden op het gebied van onderzoeks-, schrijf- en presentatievaardigheden, creativiteit en verbeeldingskracht. Voor de toekomst zien het CoH en opleidingen een grotere rol weggelegd voor een uitgebreider palet aan onderzoeksmethoden en creatieve en andere niet-wetenschappelijke vormen van schrijven, zoals creatief schrijven, het maken van scripts en podcasts of andere mediaproducties, *comics*, het cureren van tentoonstellingen, beleidsnotities et cetera. Het CoH moedigt opleidingen aan om hiermee te experimenteren. Binnen enkele opleidingen, zoals Cultuurwetenschappen (GACP), English Language and Culture, en binnen de minor Creative Writing is hier al ervaring mee opgedaan, en zij hebben aangegeven hierin een voortrekkersrol te kunnen vervullen in het CoH.

Veelstemmigheid

Belangrijke principes in ons onderwijs zijn veelstemmigheid en co-creatie. De onderwijsachtergrond van studenten wordt langzaam diverser. Niet langer zijn er voornamelijk studenten met een vwo-achtergrond, er stromen ook steeds meer studenten in vanuit het hoger beroepsonderwijs (hbo) en vanuit internationale vooropleidingen. Het CoH wil een plaats zijn waar, nog meer dan voorheen, ruimte is voor studenten met uiteenlopende onderwijs- en sociaal-cultureel-economische achtergronden. Ook in de toekomst blijft het borgen van de heterogeniteit van de studentenpopulatie een punt van aandacht. Onderwijs vindt plaats in diverse classrooms waar kennisinput van studenten een onderdeel vormt van een leerproces, en waar veelstemmigheid, meertaligheid en democratische waarden centraal staan en verder ontwikkeld worden. Docenten worden begeleid bij het creëren van de juiste voorwaarden en onderwijsvormen die veelstemmigheid in het klaslokaal kunnen bevorderen.

Strategische agenda ambitie 1.2: geesteswetenschappers die verbinden:

- **Discipline overstijgende kennis en vaardigheden:** om interdisciplinaire kennis en vaardigheden een vaste plek te geven in het curriculum, maken alle opleidingen ruimte voor gedeeld onderwijs. Opleidingen beschrijven in de doelstelling, de eindtermen en leerlijnen van de opleiding welke interdisciplinaire kennis en vaardigheden studenten verwerven.
- **Onderzoeksgericht onderwijs:** opleidingen bieden ruimte aan onderwijsonderdelen met aandacht voor onderzoeksgericht onderwijs: e.g. onderzoeksprojecten.

- **Voorbereiding op masteropleiding en werkveld:** opleidingen maken expliciet bijvoorbeeld in de doelstelling van de opleiding, welke vaardigheden studenten verwerven, hoe deze toegepast kunnen worden in de maatschappij en welke arbeidsmarktperspectieven studenten hebben. Opleidingen bieden ruimte aan onderwijsonderdelen met aandacht voor omgevingsgericht onderwijs: e.g. projecten met maatschappelijke partners, buitenlandverblijf, stages.
- **GenAI:** opleidingen beschrijven in doelstelling van de opleiding, in de eindtermen en leerlijnen: vaardigheden met maatschappelijke toepassing AI-geletterdheid. Het CoH faciliteert in samenspraak met de GSH, het opstellen van een uitgewerkt en breed gedragen GenAI-beleid, waarin onder andere wordt gespecificeerd: de leerdoelen met betrekking tot het gebruik van GenAI, hoe toetsing *AI-proof* wordt gemaakt, en hoe GenAI de discipline beïnvloedt.
- **Academisch burgerschap:** Het CoH ontwikkelt in samenspraak met de GSH een visie op academisch burgerschap in een democratische samenleving en faciliteert opleidingen om deze visie gestalte te geven in het onderwijs.
- **Ruimte voor nieuwe vaardigheden:** Het CoH moedigt opleidingen aan om te experimenteren met een uitgebreider palet aan onderzoeksmethoden en creatieve en andere vormen om wetenschappelijke inzichten te communiceren.
- **Veelstemmigheid:** opleidingen bevorderen in samenspraak met het TLC de toepassing van onderwijsvormen die veelstemmigheid in de collegezaal bevorderen.
- **Overkoepelend:** Het CoH geeft via het programmeerkader betere kaders om opleiding overstijgende samenwerking mogelijk te maken en ruimte te maken voor omgevings- en onderzoeksgericht onderwijs.

3. Ambitie 2: een breed palet aan disciplines borgen en ruimte maken voor discipline overstijgende samenwerking

Ambitie 2: een breed palet aan disciplines borgen en ruimte maken voor discipline overstijgende samenwerking

We willen nationaal en internationaal zichtbaar blijven met een brede keus aan disciplines waar studenten in worden opgeleid. Tegelijk maken we ruimte voor inhoudelijke en onderwijskundige vernieuwing over de grenzen van disciplines heen.

Het CoH streeft naar een onderwijsaanbod dat studenten de gelegenheid biedt om vanuit een breed palet aan disciplines de wereld te beschouwen. De geesteswetenschappen bieden handvatten om de wereld en de mens in al haar complexiteit en over grenzen heen, te begrijpen, duiden en nader vorm te geven. Maatschappelijke uitdagingen op het gebied van democratie, duurzaamheid, digitalisering, diversiteit, inclusie, nieuws en media, gezondheid en welzijn roepen bij uitstek brede waarom vragen op en nodigen uit tot geesteswetenschappelijke reflectie. Veel van deze hedendaagse vraagstukken krijgen een bredere betekenis wanneer ook hun historische, culturele, filosofische en religieuze achtergrond wordt belicht, wanneer er oog is voor de culturele, literaire en kunstzinnige representaties en hun vertolking in taal en media in een transnationale context. Het CoH koestert dit kapitaal en onze kennis van transnationale uitwisseling, juist in tijden waarin een wereld regionaal in zijn schulp kruipt. Geworteld in een internationale stad zoals Amsterdam met een lange geschiedenis en rijk cultureel leven, is het CoH uniek gepositioneerd om daar vanuit een geesteswetenschappelijke bacheloropleiding op te reflecteren.

Het CoH blijft zich daarom in de toekomst richten op het aanbieden van onderwijs in de volle breedte van geesteswetenschappen en committeert zich aan het bestaande palet aan expertises en disciplines. In een context waarin deze activiteiten echter in toenemende mate onder druk komt te staan, is het noodzakelijk om het palet van expertises en disciplines beter te verankeren in het aanbod van opleidingen. Dit kunnen het CoH en de opleidingen bereiken door meer inhoudelijk samen te werken en in sommige gevallen te kiezen om onderwijs samen te voegen. Tegelijk wil het CoH ook ruimte maken voor inhoudelijke vernieuwing. Op deze manier, door tegelijk te borgen en te vernieuwen, bouwen opleidingen en het CoH aan een inhoudelijk aantrekkelijke en toekomstbestendige faculteit.

3.1 Borgen van een breed palet aan expertises

In de huidige opzet van het CoH worden expertises geborgd in opleidingen en hun curricula. Het diplomaprogramma vormt de voornaamste organisatievorm binnen het onderwijsaanbod. Als studentenaantallen echter slinken en als de financiële middelen verder onder druk komen te staan, worden opleidingen te kwetsbaar en wordt het onderwijs in sommige expertises bedreigd in het voortbestaan. Garantiefinanciering is dan ook niet altijd een haalbaar of wenselijk middel om deze expertises toch aan te blijven bieden. Het CoH kiest er daarom voor om kwetsbare onderwijsexpertises te borgen door samenwerking op te zoeken over de grenzen van opleidingen heen en waar nodig opleidingen samen te voegen. Er bestaat al enige ervaring met deze vorm van samenwerking, zoals bij de ACASA-opleidingen waar veel onderlinge uitwisseling van onderwijs plaatsvindt binnen het cluster, de huidige samenwerking binnen de TCR-opleidingen, of het gedeelde taalvaardigheidsonderwijs bij de TCR-opleidingen, Europese studies en Linguistics. De opleiding religiewetenschappen versterkt het onderwijs doordat het sterk steunt op onderwijsprestaties van

buiten de eigen opleiding. Het CoH wil putten uit deze ervaringen en wil door meer samen te werken in het onderwijs en meer gebruik te maken van gedeeld onderwijs, manieren vinden om het brede palet aan expertises ook voor de toekomst borgen.

Kwetsbare opleidingen

De faculteit kent een aantal kwetsbare opleidingen. Een belangrijke zorg bij kwetsbare opleidingen is dat bij een eventueel verdwijnen van een opleiding ook de achterliggende expertises dreigen te verdwijnen. Voor kleinere en daardoor kwetsbare opleidingen, waar het moeilijk wordt om zelfstandig een volledig diploma-curriculum te financieren, biedt gedeeld onderwijs kansen. Door een grotere component gedeeld onderwijs op te nemen kan een expertisegebied levensvatbaar blijven. Voor het gedeelde onderwijs kan in eerste instantie een beroep worden gedaan op verwant onderwijs uit het eigen onderwijscluster. Ook kan men vanuit kwetsbare expertises verbinding zoeken met grootschaligere opleidingen bijvoorbeeld in de vorm van gedeelde of interdisciplinaire vakken of colleges over onderzoeksvaardigheden. Daarnaast kunnen kwetsbare expertises worden ondergebracht in keuzevakken of (interdisciplinaire) minors.

Voor een aantal kwetsbare onderwijsprogramma's is een verandertraject ingezet. Voor de taal, cultuur en regiostudies (TCR) ontwerpt de projectgroep voor Actielijn-1 in samenwerking met het TCR-cluster een nieuwe, brede opleiding. Ook voor de opleiding Theaterwetenschappen wordt door een werkgroep onderzocht op welke wijze het onderwijs op het expertisegebied van theaterwetenschap in de toekomst inhoudelijk en financieel op een meer duurzame wijze verankerd kan worden in het onderwijsaanbod van het CoH.

Taal, cultuur en regiostudies

Voor de opleidingen in het taal, cultuur en regiostudies (TCR) cluster is in het kader van het sectorplan Talen en Culturen een grote verkenning en verandertraject in gang gezet. In het kader van de Actielijnen 2 en 3 wordt onderzocht hoe door landelijke samenwerking voor Duits en Frans en de routes naar het leraarschap in tekortsectoren ondersteund kan worden. In het kader van Actielijn 1 is met steun van het CoH van Bestuur van de UvA in het najaar van 2024 een projectgroep begonnen met het verkennen en ontwerpen van een innovatieve, nieuwe meertalige opleiding waar kennis van taal, cultuur en regio's met bredere thema's wordt verbonden, zoals internationale politiek en organisatie, en creativiteit en technologie. De projectgroep heeft inmiddels de doelstellingen, eindtermen en leerlijnen van de nieuwe opleiding vastgelegd. Leden van de betrokken opleidingen werken gezamenlijk aan het ontwerp van het curriculum en er wordt studiekeizersonderzoek uitgevoerd.¹

Kwetsbare expertises

Er bestaan binnen onze faculteit ook een aantal expertisegebieden die inhoudelijk relevant zijn, bewezen aansluiten bij de interesse van studenten, maar geen gestalte kunnen krijgen als eigenstandige bacheloropleiding, bijvoorbeeld vanwege het specialistische karakter of omdat ze in het huidige onderwijslandschap niet duurzaam als zelfstandig uitstroomprofiel aangeboden kunnen worden. Het gaat hierbij om expertisegebieden die mogelijk tussen wal en schip dreigen te komen in een beweging naar bredere opleidingen en opleidingen met meer gedeeld onderwijs. Wanneer deze expertisegebieden op voldoende interesse van studenten kunnen rekenen, o.a. ook van buiten de

¹ Alle informatie over de voortgang van het sectorplan Geesteswetenschappen is beschikbaar in een dossier op de medewerkerspagina van de FGW: <https://medewerker.uva.nl/fgw/nieuws/dossiers/sectorplan-geesteswetenschappen-2022/sectorplan-geesteswetenschappen-2022.html>.

faculteit, is het waardevol om deze als minor te kunnen aanbieden, bestaande voorbeelden hiervan zijn bijvoorbeeld Latijns-Amerika Studies of Westerse esoterie.

Taalvaardigheid

Er zijn jaarlijks veel studenten die interesse tonen in taalvaardigheidsonderwijs als keuzevak of minor. Taalvaardigheidsonderwijs bepaalt voor veel studenten de aantrekkingskracht van de huidige (en toekomstige) taal- en cultuuropleidingen. Ook draagt het bij aan de aantrekkingskracht van opleidingen zoals Europese Studies en Linguistics. Goed taalvaardigheidsonderwijs blijft daarmee een van de fundamenteën van de geesteswetenschappen. Het taalvaardigheidsonderwijs bedient daarmee steeds meer doelgroepen dan alleen hoofdvakstudenten, terwijl het organisatorisch ingebed is in meer dan een opleiding. Het CoH heeft een werkgroep aangezocht die onderzoekt op welke wijze het taalvaardigheidsonderwijs beter aangestuurd kan worden in het CoH, zodat het op financieel duurzame wijze alle beoogde doelgroepen kan bedienen.

Onderwijsportfolio

Het onderwijsportfolio overziend, valt op dat zich binnen het opleidingsaanbod een aantal onderwerpen en thema's zijn die in meerdere opleidingen aan bod komen. Aan de volgende opleidingen en onderwijsclusters wordt gevraagd om te onderzoeken in hoeverre er sprake is van inhoudelijke verwantschap en/of overlap, welke kansen voor inhoudelijke samenwerking er zijn en waar het nodig is om de onderlinge profielen beter te differentiëren:

- Taal en cultuur (de opleidingen van TCR, English Language and Culture, Europese studies, Nederlandse taal en cultuur, Literary Studies (Literary and Cultural Analysis)).
- Cultuur in bredere zin en in relatie tot de kunsten (Media en cultuur en Media and Information, Literary Studies (Literary and Cultural Analysis), Cultuurwetenschappen (Global Arts, Culture and Politics), Kunstgeschiedenis, Theaterwetenschap, Muziekwetenschap en Religiewetenschappen).
- Taalkunde (Linguistics, Cognition Language and Communication, de opleidingen van TCR, Griekse en Latijnse Taal en Cultuur, Filosofie).
- Regiostudies (Europese studies, de opleidingen van TCR).

Op een aantal onderwerpen (bijv. rondom erfgoed, postkolonialisme, Amsterdam of milieuvraagstukken) vindt op verschillende plaatsen keuzevakonderwijs plaats. Ook zijn er onderwerpen (zoals bijvoorbeeld gezondheid en welzijn, regio's zoals Azië, aspecten van het koloniale verleden of minderheidsculturen) die niet of nauwelijks in het onderwijsportfolio aan bod lijken te komen, maar wel belangrijk worden gevonden. Het CoH en de opleidingen gaan in samenspraak na of er onderwerpen zijn die meer aandacht verdienen.

Strategische agenda ambitie 2.1: borgen van een breed palet aan expertises

- **Kwetsbare opleidingen.** Opleidingen met een kwetsbare instroom doorlopen een herzieningsproces waarin het inhoudelijke profiel wordt herijkt, het kerncurriculum compacter wordt gemaakt en onderzocht wordt op welke wijze meer ruimte gemaakt kan worden voor gedeeld onderwijs binnen het cluster of over de grenzen van het cluster heen.
 - Het CoH gaat verder met het in gang gezette traject om een innovatief, verbreed en meertalig nieuwe opleiding te ontwikkelen in het kader van Actielijn-1 van het sectorplan Talen en Culturen. Op termijn zullen de bestaande negen taal- en cultuuropleidingen geïntegreerd worden in deze nieuwe opleiding.

- Voor de opleiding Theaterwetenschap is een werkgroep ingesteld om met inachtneming van bovenstaande overwegingen het curriculum te herzien.
- Kleinschalige opleidingen zoals Griekse- en Latijnse Taal en Cultuur en Religiewetenschappen nemen waar nodig extra maatregelen om de schaal van activiteiten robuuster te maken.
- Grotere opleidingen leveren een actieve bijdrage door inhoudelijke samenwerking met kwetsbare opleidingen aan te gaan.
- **Kwetsbare expertises.** Het CoH identificeert in samenspraak met de opleidingsclusters een gelimiteerd aantal expertisegebieden die als zelfstandig financierbare minor kunnen worden opgenomen in het onderwijsaanbod.
- **Taalvaardigheid.** Het CoH heeft een werkgroep aangezocht die onderzoekt op welke wijze het taalvaardigheidsonderwijs beter aangestuurd kan worden in het CoH, zodat het beter en op financieel duurzame wijze alle beoogde doelgroepen kan bedienen.
- **Onderwijsportfolio:** opleidingen gaan na waar sprake is van inhoudelijke verwantschap en/of overlap, en onderzoeken waar nadere samenwerking mogelijk is en scherpen waar nodig in samenspraak de onderlinge profilering aan. Met een scan van het keuzevakonderwijs identificeert het CoH in samenspraak met de opleidingen onderwerpen die meer aandacht verdienen.

3.2 Ruimte voor inhoudelijke vernieuwing

Omdat het onderwijs in het CoH vrijwel volledig aan de hand van opleidingen en hun curricula is georganiseerd, is het soms moeilijker om samenwerkingen aan te gaan of discipline overstijgende vernieuwing in gang te zetten. De focus op zelfstandige opleidingen draagt een neiging tot verkokering in zich; een sterke concentratie op de eigen opleiding en discipline leidt er mogelijk toe dat ontwikkelingen langs elkaar heen bewegen. Het bemoeilijkt dan vernieuwing, het ontplooiën van (interdisciplinaire) samenwerking, en oriëntatie op nieuwe en opleiding overstijgende thema's. Het CoH wil met de volgende maatregelen meer ruimte maken voor discipline overstijgende samenwerking en inhoudelijke vernieuwing.

Ruimte maken voor samenwerking en verbinding

Het CoH vraagt aan alle opleidingen om in het curriculum meer ruimte te maken voor samenwerking in de vorm van gedeeld onderwijs en om studenten in de gelegenheid te stellen om interdisciplinaire of transdisciplinaire verbindingen te leggen. Deze samenwerking kan plaatsvinden binnen het eigen curriculum, bijvoorbeeld door meer gedeelde vakken met andere opleidingen te programmeren, of door het eigen onderwijs te concentreren in compactere curricula, zodat studenten meer ruimte krijgen om vernieuwend onderwijs te volgen buiten het eigen curriculum. Hiervoor zou in eerste instantie de z.g. opleidingsgebonden keuzeruimte kunnen worden aangewend. Alle opleidingen worden aangemoedigd om meer gedeeld onderwijs in het curriculum op te nemen. Dit onderwijs kan onder andere gedeeld worden met aanverwante opleidingen uit het eigen cluster. Bij grootschaligere opleidingen bestaat misschien minder noodzaak om onderwijs te delen, maar ook daar wordt ruimte voor opleiding overstijgend onderwijs ingebouwd om studenten de gelegenheid te geven om inter- en transdisciplinaire verbindingen te leggen. Het CoH gaat na welke maatregelen getroffen kunnen worden om uitwisseling van onderwijs tussen opleidingen te bevorderen en past daar waar nodig het programmeerkader op aan.

Onderwijszwaartepunten

Om inhoudelijk toekomstgerichte vernieuwing te stimuleren, wil het CoH aan de hand van onderwijszwaartepunten, een aantal proeftuinen creëren waar vernieuwende CoH-brede onderwijsthema's ontwikkeld kunnen worden en beschikbaar gesteld kunnen worden in het onderwijsaanbod. Naast het volgen van het kerncurriculum van de eigen discipline kunnen studenten bijvoorbeeld kiezen voor een onderwijsthema in de vorm van CoH-brede minors. Hierbij kan in eerste instantie aansluiting worden gezocht bij de zes bestaande thema's uit de facultaire onderzoeksagenda die tevens aansluiten bij maatschappelijke vraagstukken, zoals Human(e) AI, Cultural Heritage and Identity, Digital Citizenship, Empowering Language, Health Humanities, en Environment and Society. Naast deze reeds bestaande thema's zouden in het onderwijs ook nieuwe discipline overstijgende thema's geagendeerd kunnen worden, bijvoorbeeld: Postkoloniaal Amsterdam, Technology and the post-human, Geopolitics and Militarization, Cultural Policy and Entrepreneurship, Future Narratives, of Perspectives on Capitalism.

Minoraanbod

Het huidige minoraanbod omvat 57 uiteenlopende minors, die veelal historisch tot stand zijn gekomen. Minors zijn een aantrekkelijk instrument om studenten verbinding te laten leggen met een tweede discipline, om studenten van buiten de eigen faculteit te bedienen, om opleiding overstijgend onderwijs mee aan te bieden of om kwetsbare expertises in onder te brengen. Met het inrichten, aanbieden en onderhouden van minors gaan echter aanzienlijke inspanningen gepaard, hetgeen noopt tot terughoudendheid bij het toelaten van (nieuwe) minors. In het huidige pakket van minors is aanbod gestuurd en niet alle minors bedienen evenveel studenten. Het verdient daarom aanbeveling om het minorbeleid en het huidige aanbod opnieuw tegen het licht te houden om dit instrument beter te benutten. Het CoH herzielt daarom in samenspraak met de opleidingsdirecteuren en de onderwijslogistiek het minorbeleid om plaats te maken voor onderwijszwaartepunten en andere vernieuwingen, met als uitgangspunt dat alle minors inhoudelijk in een duidelijke behoefte voorzien en financieel doelmatig zijn.

Interfacultaire samenwerking

Samenwerking met andere disciplines dan de geesteswetenschappen kan leiden tot aantrekkelijke en vernieuwende onderwijsinitiatieven. Zo zijn er reeds opleidingen die interdisciplinaire verbinding maken met de sociale wetenschappen, rechtsgeleerdheid en economie (Europese studies, de opleidingen binnen het cluster Mediastudies, Cultuurwetenschappen (Global Arts, Culture, and Politics), Religiewetenschappen), en zijn er verbindingen met de natuurwetenschappen en wiskunde in het brede domein van logica, taal en computation (CLC, Filosofie, Muziekwetenschap). Er zijn minder tot geen verbindingen met natuur en techniek, beleid, of gezondheid. Voor het nieuwe Taal en cultuurprogramma dat wordt ontwikkeld in het kader van Actielijn-1 van het sectorplan Talen en Culturen, wordt ook interfacultaire samenwerking met de Faculteit der Maatschappij en Gedragwetenschappen (FMG) verkend. Interfacultaire samenwerking is bewerkelijk om te organiseren en wordt ook gekeken naar samenwerking met het Institute for Interdisciplinary Studies (ISS).

Strategische agenda ambitie 2.2: ruimte voor inhoudelijke vernieuwing

- **Kerncurriculum:** het CoH vraagt opleidingen om meer ruimte te maken voor interdisciplinaire samenwerking en onderwijsonderdelen. Het benoemt deze mogelijkheid in een aangepast programmeerkader.

- **Onderwijszwaartepunten:** het CoH ontwikkelt in samenspraak met de opleidingsdirecteuren een programmeerkader om innovatieve College-of-Humanities-brede onderwijszwaartepunten voor alle studenten toegankelijk te maken, bijvoorbeeld in de vorm van CoH-brede minors.
- **Minorbeleid:** het CoH herzielt het minorbeleid om meer ruimte te bieden aan vernieuwing en opleiding overstijgend onderwijs, met als uitgangspunt dat alle minors inhoudelijk in een duidelijke behoefte voorzien en financieel doelmatig zijn. Alleen een beperkt aantal vooraf goedgekeurde minors (bijv. voor kwetsbare disciplines en taalvaardigheid) worden ontheven van deze voorwaarden.
- **Interfacultaire samenwerking:** CoH en opleidingen onderzoeken welke interfacultaire samenwerkingen mogelijkheden bieden voor duurzame onderwijsvernieuwing. Het CoH haalt de banden aan met het Instituut voor Interdisciplinaire Studies (ISS) om nadere mogelijkheden te verkennen.

4. Ambitie 3: een robuust en wendbaar onderwijsaanbod organiseren

Ambitie 3: een robuust en wendbaar onderwijsaanbod organiseren

We willen het onderwijs duurzaam verankeren. Het onderwijsaanbod is financieel robuust en wendbaar.

Om goed voorbereid te zijn op een steeds onzeker wordende toekomst is het nodig om de financieel-organisatorische inrichting van het CoH kritisch te bezien. Dit is mede belangrijk om tegemoet te komen aan de breed gedeelde zorg over de werkdruk. Het gehele CoH en alle daaronder ressorterende opleidingen moeten zich voorbereiden op meer of minder ingrijpende maatregelen. Ook hierbij geldt dat opleidingen alleen samen sterk staan en gezamenlijk willen optrekken.

4.1 Een robuust en wendbaar onderwijsaanbod

In het CoH is het gemeengoed om wanneer dat nodig is, te bezuinigen door de kaasschaaf te hanteren: bij grotere opleidingen wordt het aantal parallelle werkgroepen afgeschaald, en indien nodig wordt keuzeonderwijs geschrapt. Dit meebewegen werkt redelijk goed als het gaat om bezuinigingen die in de pas lopen met teruglopende studentenaantallen en als er nog keuzeopties zijn. Afschalen en bezuinigen gaat moeilijker bij kleinschaligere opleidingen waar bezuinigingen al snel raken aan de kern van het curriculum. Met de huidige inrichting van het CoH, zeker als er ook substantieel minder middelen zijn, wordt vaak de roep gehoord om niet altijd de kaasschaaf te blijven hanteren, maar om wanneer dat moet, te bezuinigen met visie.

Om te kunnen bezuinigen met visie moeten de inhoudelijke doelen van opleidingen helder zijn. Draagt een specifiek onderwijsonderdeel op duurzame wijze bij aan de gestelde eindtermen en leerdoelen? Als er minder middelen beschikbaar zijn, welke (leer-)doelen moeten dan prioriteit krijgen? Dit vraagt dat opleidingen van alle onderwijsonderdelen nagaan, hoe ze tot de kern van de leeractiviteiten bijdragen, (zie ambitie 1, hoofdstuk 2). Om het brede palet aan expertises binnen de faculteit te behouden, is schaalvergroting binnen alle opleidingen noodzakelijk en maken opleidingen in toenemende mate gebruik van gedeeld onderwijs (zie ambitie 2.1). Ook in grootschalige opleidingen maken studenten gebruik van gedeeld onderwijs en leggen ze verbindingen buiten de eigen discipline. Indien noodzakelijk worden opleidingen samengevoegd om daarbinnen kleinschaligere disciplines mogelijk te blijven maken (zie ambitie 2.2).

Streven naar een robuuste schaal

Het CoH wil in de komende periode een aantal maatregelen nemen om het onderwijsaanbod op een meer robuuste en wendbare wijze te organiseren. Het streeft ernaar om stapsgewijs te zorgen dat alle opleidingen op een financieel robuuste schaal georganiseerd kunnen worden zodat het CoH als geheel duurzamer en wendbaarder wordt. Met robuuste schaal wordt bedoeld: een schaal van onderwijs die rendabel is en die ook rendabel blijft als er onverhoopt een teruggang in studenten is. Bij 16 geslaagden, is een vak (minimaal) rendabel in de zin dat de aan dat vak bestede docenten terugverdiend worden. Een opleiding(scluster) met een laag aantal rendabele vakken, is daarom minder robuust en bestand tegen schommelingen in de financiering. Naast het rendement van vakken zijn ook instroom, uitval en het diplomarendement van belang voor de duurzaamheid van opleidingen. Opleidingen/opleidingsclusters worden kwetsbaar als deze in de huidige opleidingsvorm niet in staat

zijn om fluctuaties in aantallen (van bijvoorbeeld -15%) op te vangen. Ook zijn uitval en het diplomarendement belangrijk voor de duurzaamheid van een opleiding. Het CoH werkt in de komende periode het kader van duurzaamheidseisen nader uit om opleidingen beter te faciliteren bij het streven naar een robuuste schaal.

In de huidige opzet is het onderwijsaanbod van het CoH relatief uitgebreid, fijnmazig en complex. Dit leidt in veel gevallen tot kleinschalig onderwijs. Zie hiervoor bijvoorbeeld de kengetallen in bijlage 2, waar gegevens zijn opgenomen over het gemiddeld aantal geslaagden per vak in de verschillende onderwijsclusters. Kleinschaligheid kan waardevol zijn maar is ook kwetsbaar, niet alleen in financieel opzicht, maar ook didactisch en sociaal. Als kleinschaligheid gewenst is vanwege didactische redenen, dat kan dat alleen als er voldoende grootschalig onderwijs tegenover staat. Voor elke opleiding, maar ook minors, geldt dat om de robuustheid te garanderen, er naast eventuele kleinschalige onderdelen ook voldoende grootschalige onderdelen moeten zijn. Een hele opleiding met alleen kleinschalig of alleen grootschalig onderwijs is niet gezond. Opleidingen streven ernaar dat tenminste 75% van de vakken binnen een opleiding nominaal rendabel is. Op die manier wordt ervoor gezorgd dat er duurzaam voldoende middelen zijn om ook de beperkte toepassing van kleinschaliger mogelijk te blijven maken. Vakken met minder dan 10 geslaagden worden, behoudens enkele beredeneerde uitzonderingen, niet aangeboden.

Opleidingen worden daarom uitgenodigd om meer aandacht te besteden aan de schaal van het onderwijs. Enerzijds is het streven om meer grootschalig en extensief onderwijs te faciliteren, zodat schaalvoordelen kunnen worden gerealiseerd. Ook worden opleidingen gevraagd om meer diversiteit aan te brengen in de wijze waarop met de schaal van het onderwijs wordt omgegaan. Er wordt nu in veel gevallen gewerkt met een standaardgroepsgrootte van 25 studenten. Dat is niet in alle gevallen bevorderlijk voor het rendement van het onderwijs. Als een onderwijsonderdeel bijvoorbeeld systematisch 32 studenten bediend, kan beter gekozen voor een meer extensieve werkvorm en deze te variëren met een intensievere werkvorm. De Menukaart interventies duurzaam onderwijs (digitaal bijgevoegd) bevat een groot aantal suggesties om te variëren met de schaalgrootte van het onderwijs. Bijlage 3, tabel 1 bevat een aantal aanvullende suggesties om op een meer creatieve wijze om te gaan met de schaal van het onderwijs, die zijn geformuleerd door de opleidingsdirecteuren. Elke opleiding biedt tenminste een grootschalig vak aan als onderdeel van het curriculum, bijvoorbeeld in samenwerking met andere opleidingen. Daarnaast maken alle opleidingen gebruik van gedeeld onderwijs.

Voor alle opleidingen geldt dat de schaal voldoende robuust is als men in staat is om eventuele negatieve schokken op te vangen. Kleinschalige opleidingen/opleidingsclusters waar de financiering weinig tot geen speelruimte biedt, doorlopen een traject om de expertise op een vernieuwende wijze in te bedden in het onderwijsaanbod op in het curriculum, conform de uitgangspunten zoals hierboven besproken bij ambitie 2.1., en intensiveren het gebruik van gedeeld onderwijs. Ook middelgrote opleidingen gaan na of het onderwijs voldoende robuust is en maken creatiever gebruik van schaal en verhogen het aandeel gedeeld onderwijs. Grotere opleidingen kunnen in veel gevallen robuust omgaan met bij- en afschalen van onderwijs, maar dragen ook bij aan het gedeeld onderwijs van andere opleidingen.

Minder doen

De verhoogde aandacht voor de robuuste schaal van onderwijs en de wens om te bezuinigen met visie, vraagt om een sterkere doelgerichtheid. Het CoH en de opleidingen onderkennen dat als er minder studenten en middelen zijn voor het onderwijs, ook de ambities moeten worden bijgesteld. Dit kan in

de vorm van het vereenvoudigen van de eindtermen, het verminderen van het aantal eindtermen, leerlijnen per opleiding en het terugbrengen van het aantal leerdoelen en toetsen per vak. Als de ambities namelijk niet worden bijgesteld dreigt enerzijds de situatie dat de bezuinigingen worden afgewenteld op de werkdruk van medewerkers en/of dat deze leiden tot een hogere studiedruk voor studenten. Anderzijds kan het ongewijzigd laten van de ambities bij schaalvergroting onverhoeds leiden tot kwaliteitsverlies. Het is daarom belangrijk om de ambities bij te stellen en de doelen leidend te laten zijn. Ook de omgang met GenAI vraagt dat opleidingen goed zicht houden op de onderwijsdoelen die ze willen bereiken. Het bijstellen van de ambities en te besluiten wat we, zowel het CoH als de opleidingen, minder willen doen is een lastig proces. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van CoH, opleidingen, docenten, maar ook afdelingen, leidinggevend en medezeggenschap om in goed overleg de beperkingen te onderkennen en vervolgens prioriteiten te bepalen.

De maatregelen die kunnen helpen bij het creëren van een robuust en wendbaar onderwijsaanbod en het versterken van de doelgerichtheid zijn verzameld in de Menukaart interventies duurzaam onderwijs (digitaal bijgevoegd). In de strategische agenda hieronder zijn diverse maatregelen uit de menukaart opgenomen als richtsnoer voor de opleidingen. Tabel 1 in bijlage 3 bevat daarnaast een beknopt overzicht van voorstellen om visierijk te krimpen en schalen in het onderwijs. Deze voorstellen zijn gezamenlijk geformuleerd door de opleidingsdirecteuren.

Strategische agenda ambitie 3.1: een robuust en wendbaar onderwijsaanbod

- **Programmeerkader.** Het CoH herzielt in samenspraak met de opleidingen het programmeerkader in het licht van hier genoemde overwegingen over robuustheid en wendbaarheid.
- **Menukaart duurzaam onderwijs.** Het CoH vult in samenspraak met de opleidingen de Menukaart interventies duurzaam onderwijs aan in het licht van genoemde overwegingen over robuustheid en wendbaarheid. De opleidingen kiezen welke maatregelen zij willen toepassen.
- **Duurzaamheidsmaatregelen.** Het CoH hanteert de volgende uitgangspunten om de onderwijsorganisatie robuuster en wendbaarder te maken:
 - Maak meer gebruik van schaalvoordelen (onderwijs op grotere schaal aanbieden zodat het minder kostbaar is) om het onderwijs te extensiveren.
 - Gebruik meer diverse vormen van op- en afschalen hanteren in plaats van de standaardgroepsgrootte van 25 studenten. Meer extensieve werkvormen helpen schaalvoordelen realiseren. Ontwikkel meer extensieve werkvormen die alleen als hoorcollege worden gegeven, of introduceer responsiecolleges met een grotere schaal (e.g. 40 of 50 studenten).
 - Kleinschalig onderwijs wordt gericht ingezet op specifieke onderwijsdoelen die de kleine schaal legitimeren. Vakken met minder dan 10 geslaagde deelnemers worden, behoudens een enkele beredeneerde uitzonderingen, niet aangeboden.
 - Alle opleidingen onderzoeken actief kansen om meer studiepunten te genereren. Zorg ervoor dat elke opleiding tenminste een blockbuster onderdeel laat uitmaken van het curriculum. Werk waar nodig samen met andere opleidingen (te beginnen binnen het cluster) om in elk opleiding tenminste een groot hoog-rendement vak gezamenlijk aan te kunnen bieden. Voor minors waar consequent grote vraag naar is, wordt actief onderzocht of verhoging van de capaciteit mogelijk is.
 - Zorg ervoor dat elke opleiding (ongeacht de schaal) gebruik maakt van gedeeld onderwijs, bijvoorbeeld in de vorm van opleidingsgebonden keuzevakken.
 - Het vakaanbod wordt ingeperkt: door minder vakken aan te bieden, stijgt het rendement van vakken. Tenminste 75% van het vakaanbod van elk opleiding(scluster) is rendabel.

- Het CoH gaat na of de onderwijsnorm (bijv. van 110 naar 120 uur) kan worden opgehoogd: bij gelijkblijvende onderwijskaderstelling leidt dit tot schaalvergroting van het onderwijsaanbod.
 - Maak het opleidingsaanbod minder gevoelig voor fluctuaties in studentenaantallen en kaderstelling, door anders te schalen, reserves in te bouwen, en vereenvoudiging van het onderwijsaanbod.
- **Duurzaamheidsmaatregelen.** Opleidingen benoemen in hun strategische agenda de maatregelen die genomen worden om de robuustheid van het onderwijs te versterken en het onderwijs wendbaar te maken. Ze maken hierbij gebruik van suggesties uit Menukaart interventies duurzaam onderwijs.

4.2 Minder werkdruk door een minder bewerkelijk onderwijsaanbod

De huidige inrichting van het onderwijsaanbod, met 27 bacheloropleidingen en ruim 800 vakken, leidt ertoe dat de organisatie van het onderwijs bewerkelijk is, hetgeen ook indirect aanleiding geeft voor werkdruk. Binnen het diverse aanbod van opleidingen en minorprogramma's kent het CoH veel studiepaden die tegemoetkomen aan de wens om het aanbod te differentiëren en af te stemmen op de behoeften van studenten. Er bestaan opleidingen met gedifferentieerde studiepaden (specialisaties of majors) en soms binnen deze studiepaden zijn er ook weer keuzemogelijkheden. Ook zijn er vakken met hoorcolleges en gedifferentieerde werkgroepen, en soms wordt differentiatie aangebracht binnen vakken. Het is goed om te realiseren dat elke vorm van detaillering in het onderwijsaanbod, zoals specialisaties, majors, keuzeopties, minors, aangepaste trajecten, voor zowel docenten als onderwijsondersteuning veel werk en werkdruk met zich meebrengt. Het vraagt extra aandacht van docenten bij het inrichten, verzorgen van onderwijs en de toetsing. En ook voor de onderwijslogistiek (denk aan opleidingscoördinatoren, onderwijsadministratie de examencommissie en studieadviseurs) vraagt elk aspect van het inrichten van programma's en vakken, roostering, aanmelding tot afhandelen van studentverzoeken, extra aandacht. Daarbij komen logistieke kosten voor zaalhuur, de digitale leeromgeving en de centrale diensten.

Uit betrokkenheid bij studenten en docenten, wordt vaak gepleit voor maatwerkoplossingen. Met de (verborgen) inspanningen die gemoeid zijn met elke ingreep om het onderwijs te verbijzonderen leidt maatwerk vooral in een context van bezuinigen, echter tot een onwenselijke verhoging van de werkdruk. Kleinere onderwijseenheden en/of onderwijsgerelateerde taken leiden tot een versnippering van de OTV, een complexe planning en veel schakelen tussen taken, hetgeen ook werkdrukverhogend is. Ook leidt een fijnmazige en specialistische georiënteerde onderwijsinrichting tot taken die minder goed uitwisselbaar zijn, wat bij personeelsplanning en vervanging kan leiden tot heel specifieke docentvraag. Hierdoor krijgen afdelingen te maken met ingewikkelde bemensingsverzoeken en maakt het lastiger om te voldoen aan de vereisten van bijvoorbeeld het docenten-beleid uit de contourennota. Zeer kleinschalig onderwijs is ook minder wenselijk vanuit het oogpunt van een rijke en diverse onderwijsomgeving. Daarom zet het CoH in de komende periode in op zoveel mogelijk vereenvoudiging van het gehele onderwijsaanbod. Daarmee wordt het aanbod niet alleen doelgerichter, maar besparen we binnen het CoH veel inspanningen. In plaats van maatwerk, streeft het CoH naar vereenvoudiging in het onderwijsaanbod.

8-8-4

De 8-8-4 semesterindeling wordt vaak aangewezen als aanjager van de werkdruk. Hoewel 8-8-4 binnen de UvA steeds meer ter discussie komt te staan, zijn er nog geen concrete stappen om de

indeling te herzien. Een eventuele overgang naar een andere semester indeling zal daarnaast een zeer tijdrovend proces vergen. Mocht de UvA in de toekomst overgaan naar een andere semesterindeling, lost dat nog niet alle werkdruk zorgen op. Dit maakt het urgent om eerst ook binnen de huidige indeling op zoek te gaan naar maatregelen die de werkdruk binnen het onderwijs kunnen verminderen, zoals minder/anders toetsen. Ook een ander gebruik van blokken 3 en 6 en het werken met grotere onderwijseenheden (van 12 EC in plaats van 6 EC) biedt kansen om de werkdruk te verlagen. Om verdieping binnen vakken mogelijk te maken en om de werkdruk van docenten en de prestatiedruk van studenten beheersbaar te houden, adviseert het CoH om de blokken 3 en 6 te verbinden met de voorgaande blokken en in deze blokken geen eigenstandige kernvakken te programmeren. Dit zorgt ook voor een lagere belasting van opleidingscoördinatoren en de cijferadministratie. Deze blokken worden vooral aangewend om studenten zelfstandig te laten werken studenten aan grotere werkstukken of opdrachten. Ook kunnen er onderwijsonderdelen zoals practica, experimenten, viewings, archiefonderzoek, museumbezoek, rondleidingen, minisymposia et cetera worden geprogrammeerd. Enkele opleidingen hebben al aangegeven hierin kansrijke oplossingen te zien voor de verlaging van werkdruk. Beredeneerde uitzonderingen zijn mogelijk, maar mogen niet werkdruk/studiedrukverhogend uitpakken. Zie tabel 2 in bijlage 3 voor andere werkdruk verlagende oplossingen die de opleidingen hebben voorgesteld.

Specialisatiemogelijkheden

Verschillende opleidingen bieden specialisatiemogelijkheden aan in de postpropedeuse, zoals bijvoorbeeld specialisaties, majors, of specialisatiepakketten. Deze specialisatiemogelijkheden gaan onbedoeld gepaard met extra (verborgen) werk en dragen indirect bij aan het minder robuust maken van het aanbod. Het karakter van het bacheloronderwijs is om studenten een inleiding en overzicht te geven van een discipline. Het CoH is daarom terughoudend met het inrichten van specialisatiemogelijkheden en gedifferentieerde studiepaden, met name bij disciplinaire georiënteerde opleidingen. Opleidingen met veel specialisatiemogelijkheden komen bij een terugloop van studenteninstroom ook eerder klem te zitten met een minder rendabel onderwijsaanbod. Dat geldt in het bijzonder voor de Engelstalige opleidingen met specialisatiemogelijkheden, omdat daar het een risico op grote wijzigingen in de instroom meer aanwezig is, onder andere vanwege de WIB en de grotere variabiliteit in de internationale instroom. Opleidingen met veel specialisatie-mogelijkheden bereiden maatregelen voor om het aantal specialisaties zoveel mogelijk te beperken zodat deze op robuuste schaal aangeboden kunnen worden.

Deeltijdonderwijs en andere opleidingsvarianten

Naast de reguliere voltijdsprogramma's bieden een aantal opleidingen ook andere opleidingsvarianten aan, zoals een deeltijdvariant, een dubbele bachelor en verkorte programma's. Een groot aantal opleidingen biedt bijvoorbeeld naast een voltijdvariant ook een deeltijdvariant van het onderwijsprogramma aan. Dit is het geval bij 20 van de 27 opleidingen in het CoH. Deze deeltijdvarianten bestaan in vrijwel alle gevallen volledig uit zogenaamd aanschuifonderwijs: deeltijdstudenten schuiven aan bij het onderwijs voor de voltijdstudenten. Het CoH heeft in een eerdere instantie geconstateerd dat deze situatie uit het oogpunt van onder andere studeerbaarheid niet wenselijk is. Daar komt bij dat het animo voor het deeltijdonderwijs in de afgelopen jaren drastisch is afgenomen. Tegelijk zijn er wel kosten verbonden met het inrichten en aanbieden van het deeltijdonderwijs. Het in stand houden van een uitgebreid palet aan deeltijdvarianten ligt daarom steeds minder voor de hand. Het CoH heeft een kader deeltijdonderwijs opgesteld met daarin algemene voorwaarden voor het voortzetten van de deeltijdvarianten. Dit kader vormt nu de basis voor opleidingen om te bepalen of zij hun deeltijdvariant willen voortzetten.

Naast deeltijdvarianten, bieden een aantal opleidingen ook aangepaste opleidingsvarianten aan voor een z.g. dubbele bachelor of een verkort programma. Vanuit de overweging om het onderwijsaanbod zoveel mogelijk te vereenvoudigen, wordt ook de doelmatigheid van deze programma's op regelmatige basis geëvalueerd.

Strategische agenda ambitie 3.2: minder werkdruk door een minder bewerkelijk onderwijsaanbod

In de strategische agenda hieronder worden specifieke maatregelen aangehaald van de Menukaart interventies duurzaam onderwijs die bijdragen aan het realiseren van een minder bewerkelijk onderwijsaanbod, en daarmee werkdruk kunnen verminderen. In Tabel 2 in bijlage 3 staat bovendien een beknopt overzicht van voorstellen voor werkdrukmaatregelen in het onderwijs die gezamenlijk zijn geformuleerd door de opleidingsdirecteuren.

- **Programmeerkader.** Het CoH herziet in samenspraak met de opleidingen het programmeerkader verder in het licht van hier genoemde werkdruk overwegingen. Voor het hanteren van een specialisatie of major, worden in het programmeerkader normen gesteld voor de beoogde schaal die overeenkomt met de minimum omvang van een opleiding.
- **Werkdrukmaatregelen.** De volgende maatregelen worden door het CoH aan de opleidingen aanbevolen:
 - Programmeer overwegend grotere eenheden (12 EC i.p.v. 6 EC) die bijdragen aan een doelgerichter onderwijs en vereenvoudiging van het onderwijsaanbod.
 - Reductie van opties en studiepaden leidt tot doelgerichter onderwijs en vereenvoudiging van de organisatie. Verminder het aantal specialisaties en hanteer een kwantitatieve ondergrens. Definieer specialisatiemogelijkheden duidelijk in het programmeerkader.
 - Breng versnippering en verbijzondering van onderwijs- en onderwijsgerelateerde taken terug. Dit maakt bemensing minder bewerkelijk.
 - Meerjarige onderwijsprogramma's en OTV's kunnen bijdragen aan het versimpelen van de onderwijsorganisatie.
 - Zorg voor meer stabiliteit in opleidingsfinanciering om werkdruk te beheersen en duurzaam personeelsbeleid te kunnen voeren.
 - Overweeg – in samenhang met bovenstaande - aanpassingen aan het kaderstellingsmodel, in het bijzonder m.b.t. het niveau waarop de uren worden toegekend (opleiding of cluster), de toekenning van uren voor scriptiebegeleiding in de bachelor en de dempingspercentages.
 - Verhoog het bewustzijn van stille kosten en de werkdruk die gemoeid is met fijnmazig onderwijs (o.a. inrichten onderwijs in studiegids, Canvas, cijferregistratie, studentfeedback, onderwijsvoorbereiding, studieadvies, OER, vakaanmelding, examenadministratie, onderwijslogistiek, roostering, OC en Examencommissie, zaalhuur) om betere keuzes te maken bij het inrichten van het onderwijs en het realiseren van een dividend voor student en medewerker.
 - Betere afstemming taakuren en werkelijke uren nastreven: bijvoorbeeld door docenten te vragen om realistische urenbegroting op te stellen voor onderwijseenheden en inzet af te stemmen op taakstellingsuren, en door docenten meerdere jaren hetzelfde onderwijs te laten verzorgen.
 - Actief gebruik maken van toetsdeskundigen en TLC-deskundigen om onderwijs werkdrukvriendelijker te organiseren.

- Het CoH en opleidingen gaan pragmatisch om met werkdrukmaatregelen: door te werken in kleine stapjes zorgen we ervoor dat werkdrukmaatregelen niet zelf tot extra werkdruk leiden.
- **Werkdrukmaatregelen.** Opleidingen benoemen in hun strategische agenda de maatregelen uit de Menukaart interventies duurzaam onderwijs die genomen worden om de werkdruk binnen de opleiding te verminderen.
- **8-8-4.** Het CoH blijft bij het CvB aandacht vragen voor de beperkingen die worden opgelegd door de 8-8-4 semester-indeling: lengte semester; de opdeling in blokken; en met name onderwijs in korte blokken.
- **Deeltijdonderwijs en andere opleidingsvarianten:** het CoH implementeert na vaststelling het Kader deeltijdonderwijs CoH. Opleidingen vermelden in hun strategische agenda een principebesluit over de toekomst van het deeltijdonderwijs.
- **Specialisatiemogelijkheden en majors:** Opleidingen met uitgebreide specialisatiemogelijkheden, bereiden maatregelen voor om deze zoveel mogelijk te beperken om een robuuste schaal te garanderen.

4.3 Wendbaar omgaan met de Wet Internationalisering in Balans (WIB) en een dalende internationale instroom

De toekomstige impact van het WIB-wetsvoorstel blijft ongewis. De maatregelen zijn nog niet van tafel en kunnen ook in toekomstige regeerperiodes weer relevant worden. De WIB-maatregelen en de teruggang in internationale instroom zullen de betrokken opleidingen verschillend raken. Zelfs in het strengste scenario blijven alle betrokken opleidingen nog financieerbaar als zelfstandige opleiding, zij het in zwaar afgeslankte vorm. Met uitzondering van Europese Studies en Media en Cultuur zou een sterk negatief WIB/internationaliseringsscenario de getroffen opleidingen reduceren tot een kleine opleiding. Hoewel de noodzaak om onmiddellijk maatregelen te nemen is afgenomen, blijft het noodzakelijk om voorbereid te blijven op eventuele toekomstige ontwikkelingen. De werkgroep WIB / Tweetaligheid heeft een aantal opties voor strategische responses geformuleerd die de betreffende opleidingen naar gelang van de ernst van de uiteindelijke WIB-maatregelen kunnen besluiten in te zetten (zie bijlage 4).

Verschillende opleidingen kunnen mogelijk niet alle huidige specialisaties financieren wanneer er een (grote) teruggang is in internationale instroom; de studentenaantallen zullen voor deze opleidingen onder druk komen te staan waardoor zij genoodzaakt zijn het specialisatieaanbod preventief te herzien. Dit geldt in eerste instantie voor Europese studies, Cultuurwetenschappen (Global Arts, Culture and Politics), en Oudheidwetenschappen. Tabel 1 in bijlage 4 geeft een overzicht van opleidingen met relatief hoge internationale instroom en de mogelijke effecten op duurzaamheid na invoering van de WIB.

Strategische agenda ambitie 3.3: wendbaar omgaan met de WIB

- **Menukaart WIB.** Opleidingen die mogelijk door de WIB geraakt worden, formuleren aan de hand van de menukaart oplossingsrichtingen impact WIB welke maatregelen zij eventueel willen inzetten.

5. Strategische agenda 2025-2030

Dit hoofdstuk bevat een samenvatting van de strategische agenda voor 2025 tot 2030 van het CoH en de strategische agenda's van de afzonderlijke opleidingen.

Ambitie 1: geesteswetenschappers van de toekomst opleiden

We willen studenten opleiden die met hun opgedane geesteswetenschappelijke kennis en vaardigheden een bijdrage kunnen leveren aan een sterk veranderende wereld – en zich bewust zijn hoe ze hun kennis en vaardigheden kunnen inzetten om maatschappelijke vraagstukken te beantwoorden en kunnen aanwenden op de arbeidsmarkt. Afgestudeerde studenten kunnen de kennis en vaardigheden van de eigen discipline verbinden met die van andere disciplines en toepassen in uiteenlopende contexten.

Strategische agenda ambitie 1.1: een stevige basis in een van de geesteswetenschappen:

- Het CoH herzielt het Programmeerkader (met het oog op vakspecifieke basis- en verdiepingsonderwijs, en ruimte voor interdisciplinair onderwijs).
- Opleidingen scherpen de kennis en vaardigheden in de doelstelling en eindtermen van de opleiding aan: op vakspecifieke kennis en vaardigheden, de plaats van de eigen discipline binnen de geesteswetenschappen, hoe zij brede waaromvragen benaderen en bijdragen aan het begrijpen en oplossen van maatschappelijke vraagstukken.

Strategische agenda ambitie 1.2: geesteswetenschappers die verbinden:

- **Discipline overstijgende kennis en vaardigheden:** om interdisciplinaire kennis en vaardigheden een vaste plek te geven in het curriculum, maken alle opleidingen ruimte voor gedeeld onderwijs. Opleidingen beschrijven in de doelstelling, de eindtermen en leerlijnen van de opleiding welke interdisciplinaire kennis en vaardigheden studenten verwerven.
- **Onderzoeksgericht onderwijs:** opleidingen bieden ruimte aan onderwijsonderdelen met aandacht voor onderzoeksgericht onderwijs: e.g. onderzoeksprojecten.
- **Voorbereiding op masteropleiding en werkveld:** opleidingen maken expliciet bijvoorbeeld in de doelstelling van de opleiding, welke vaardigheden studenten verwerven, hoe deze toegepast kunnen worden in de maatschappij en welke arbeidsmarktperspectieven studenten hebben. Opleidingen bieden ruimte aan onderwijsonderdelen met aandacht voor omgevingsgericht onderwijs: e.g. projecten met maatschappelijke partners, buitenlandverblijf, stages.
- **GenAI:** opleidingen beschrijven in doelstelling van de opleiding, in de eindtermen en leerlijnen: vaardigheden met maatschappelijke toepassing AI-geletterdheid. Het CoH faciliteert in samenspraak met de GSH, het opstellen van een uitgewerkt en breed gedragen GenAI-beleid, waarin onder andere wordt gespecificeerd: de leerdoelen met betrekking tot het gebruik van GenAI, hoe toetsing *AI-proof* wordt gemaakt, en hoe GenAI de discipline beïnvloedt.
- **Academisch burgerschap:** Het CoH ontwikkelt in samenspraak met de GSH een visie op academisch burgerschap in een democratische samenleving en faciliteert opleidingen om deze visie gestalte te geven in het onderwijs.
- **Ruimte voor nieuwe vaardigheden:** Het CoH moedigt opleidingen aan om te experimenteren met een uitgebreider palet aan onderzoeksmethoden en creatieve en andere vormen om wetenschappelijke inzichten te communiceren.
- **Veelstemmigheid:** opleidingen bevorderen in samenspraak met het TLC de toepassing van onderwijsvormen die veelstemmigheid in de collegezaal bevorderen.

- **Overkoepelend:** Het CoH geeft via het programmeerkader betere kaders om opleiding overstijgende samenwerking mogelijk te maken en ruimte te maken voor omgevings- en onderzoeksgericht onderwijs.

Ambitie 2: een breed palet aan disciplines borgen en ruimte maken voor discipline overstijgende samenwerking

We willen nationaal en internationaal zichtbaar blijven met een brede keus aan disciplines waar studenten in worden opgeleid. Tegelijk maken we ruimte voor inhoudelijke en onderwijskundige vernieuwing over de grenzen van disciplines heen.

Strategische agenda ambitie 2.1: borgen van een breed palet aan expertises

- **Kwetsbare opleidingen.** Opleidingen met een kwetsbare instroom doorlopen een herzieningsproces waarin het inhoudelijke profiel wordt herijkt, het kerncurriculum compacter wordt gemaakt en onderzocht wordt op welke wijze meer ruimte gemaakt kan worden voor gedeeld onderwijs binnen het cluster of over de grenzen van het cluster heen.
 - Het CoH gaat verder met het in gang gezette traject om een innovatief, verbreed en meertalig nieuwe opleiding te ontwikkelen in het kader van Actielijn-1 van het sectorplan Talen en Culturen. Op termijn zullen de bestaande negen taal- en cultuuropleidingen geïntegreerd worden in deze nieuwe opleiding.
 - Voor de opleiding Theaterwetenschap is een werkgroep ingesteld om met inachtneming van bovenstaande overwegingen het curriculum te herzien.
 - Kleinschalige opleidingen zoals Griekse- en Latijnse Taal en Cultuur en Religiewetenschappen nemen waar nodig extra maatregelen om de schaal van activiteiten robuuster te maken.
 - Grotere opleidingen leveren een actieve bijdrage door inhoudelijke samenwerking met kwetsbare opleidingen aan te gaan.
- **Kwetsbare expertises.** Het CoH identificeert in samenspraak met de opleidingsclusters een gelimiteerd aantal expertisegebieden die als zelfstandig financierbare minor kunnen worden opgenomen in het onderwijsaanbod.
- **Taalvaardigheid.** Het CoH heeft een werkgroep aangezocht die onderzoekt op welke wijze het taalvaardigheidsonderwijs beter aangestuurd kan worden in het CoH, zodat het beter en op financieel duurzame wijze alle beoogde doelgroepen kan bedienen.
- **Onderwijsportfolio:** opleidingen gaan na waar sprake is van inhoudelijke verwantschap en/of overlap, en onderzoeken waar nadere samenwerking mogelijk is en scherpen waar nodig in samenspraak de onderlinge profilering aan. Met een scan van het keuzevakonderwijs identificeert het CoH in samenspraak met de opleidingen onderwerpen die meer aandacht verdienen.

Strategische agenda ambitie 2.2: ruimte voor inhoudelijke vernieuwing

- **Kerncurriculum:** het CoH vraagt opleidingen om meer ruimte te maken voor interdisciplinaire samenwerking en onderwijsonderdelen. Het benoemt deze mogelijkheid in een aangepast programmeerkader.
- **Onderwijszwaartepunten:** het CoH ontwikkelt in samenspraak met de opleidingsdirecteuren een programmeerkader om innovatieve College-of-Humanities-brede onderwijszwaartepunten voor alle studenten toegankelijk te maken, bijvoorbeeld in de vorm van CoH-brede minors.
- **Minorbeleid:** het CoH herzielt het minorbeleid om meer ruimte te bieden aan vernieuwing en opleiding overstijgend onderwijs, met als uitgangspunt dat alle minors inhoudelijk in een

duidelijke behoefte voorzien en financieel doelmatig zijn. Alleen een beperkt aantal vooraf goedgekeurde minors (bijv. voor kwetsbare disciplines en taalvaardigheid) worden ontheven van deze voorwaarden.

- **Interfacultaire samenwerking:** CoH en opleidingen onderzoeken welke interfacultaire samenwerkingen mogelijkheden bieden voor duurzame onderwijsvernieuwing. Het CoH haalt de banden aan met het Instituut voor Interdisciplinaire Studies (ISS) om nadere mogelijkheden te verkennen.

Ambitie 3: een robuust en wendbaar onderwijsaanbod organiseren

We willen het onderwijs duurzaam verankeren. Het onderwijsaanbod is financieel robuust en wendbaar.

Strategische agenda ambitie 3.1: een robuust en wendbaar onderwijsaanbod

- **Programmeerkader.** Het CoH herziet in samenspraak met de opleidingen het programmeerkader in het licht van hier genoemde overwegingen over robuustheid en wendbaarheid.
- **Menukaart duurzaam onderwijs.** Het CoH vult in samenspraak met de opleidingen de Menukaart interventies duurzaam onderwijs aan in het licht van genoemde overwegingen over robuustheid en wendbaarheid. De opleidingen kiezen welke maatregelen zij willen toepassen.
- **Duurzaamheidsmaatregelen.** Het CoH hanteert de volgende uitgangspunten om de onderwijsorganisatie robuuster en wendbaarder te maken:
 - Maak meer gebruik van schaalvoordelen (onderwijs op grotere schaal aanbieden zodat het minder kostbaar is) om het onderwijs te extensiveren.
 - Gebruik meer diverse vormen van op- en afschalen hanteren in plaats van de standaardgroepsgrootte van 25 studenten. Meer extensieve werkvormen helpen schaalvoordelen realiseren. Ontwikkel meer extensieve werkvormen die alleen als hoorcollege worden gegeven, of introduceer responsiecolleges met een grotere schaal (e.g. 40 of 50 studenten).
 - Kleinschaliger onderwijs wordt gericht ingezet op een specifiek onderwijsdoel dat de kleine schaal legitimeert. Vakken met minder dan 10 geslaagde deelnemers worden, behoudens een enkele beredeneerde uitzonderingen, niet aangeboden.
 - Alle opleidingen onderzoeken actief kansen om meer studiepunten te genereren. Zorg ervoor dat elke opleiding tenminste een blockbuster onderdeel laat uitmaken van het curriculum. Werk waar nodig samen met andere opleidingen (te beginnen binnen het cluster) om in elk opleiding tenminste een groot hoog-rendement vak gezamenlijk aan te kunnen bieden. Voor minors waar een consequent een grote vraag naar is, wordt actief onderzocht of verhoging van de capaciteit mogelijk is.
 - Zorg ervoor dat elke opleiding (ongeacht de schaal) gebruik maakt van gedeeld onderwijs, bijvoorbeeld in de vorm van opleidingsgebonden keuzevakken.
 - Het vakaanbod wordt ingeperkt: door minder vakken aan te bieden, stijgt het rendement van vakken. Tenminste 75% van het vakaanbod van elk opleiding(scluster) is rendabel.
 - We gaan na of de onderwijsnorm (bijv. van 110 naar 120 uur) kan worden opgehoogd: bij gelijkblijvende onderwijskaderstelling leidt dit tot schaalvergroting van het onderwijsaanbod.
 - Maak het opleidingsaanbod minder gevoelig voor fluctuaties in studentenaantallen en kaderstelling, door anders te schalen, reserves in te bouwen, en vereenvoudiging van het onderwijsaanbod.

- **Duurzaamheidsmaatregelen.** Opleidingen benoemen in hun strategische agenda de maatregelen die genomen worden om de robuustheid van het onderwijs te versterken en het onderwijs wendbaar te maken. Ze maken hierbij gebruik van suggesties uit Menukaart interventies duurzaam onderwijs.

Strategische agenda ambitie 3.2: minder werkdruk door een minder bewerkelijk onderwijsaanbod

In de strategische agenda hieronder worden specifieke maatregelen aangehaald van de Menukaart interventies duurzaam onderwijs die bijdragen aan het realiseren van een minder bewerkelijk onderwijsaanbod, en daarmee werkdruk kunnen verminderen. In Tabel 2 in bijlage 3 staat bovendien een beknopt overzicht van voorstellen voor werkdrukmaatregelen in het onderwijs die gezamenlijk zijn geformuleerd door de opleidingsdirecteuren.

- **Programmeerkader.** Het CoH herziet in samenspraak met de opleidingen het programmeerkader verder aan in het licht van hier genoemde werkdruk overwegingen. Voor het hanteren van een specialisatie of major, worden in het programmeerkader normen gesteld voor de beoogde schaal die overeenkomt met de minimum omvang van een opleiding.
- **Werkdrukmaatregelen.** De volgende maatregelen worden door het CoH aan de opleidingen aanbevolen:
 - Programmeer grotere eenheden (12 EC i.p.v.. 6 EC) die bijdragen aan een doelgerichter onderwijs en vereenvoudiging.
 - Reductie van opties en studiepaden leidt tot doelgerichter onderwijs en vereenvoudiging van de organisatie. Verminder het aantal specialisaties en hanteer een kwantitatieve ondergrens. Definieer de specialisatiemogelijkheden duidelijk in het programmeerkader.
 - Breng versnippering van onderwijs- en onderwijsgerelateerde taken terug.
 - Meerjarige onderwijsprogramma's en OTV's kunnen bijdragen aan het versimpelen van de onderwijsorganisatie.
 - Zorg voor meer stabiliteit in opleidingsfinanciering om werkdruk te beheersen en duurzaam personeelsbeleid te kunnen voeren.
 - Overweeg – in samenhang met bovenstaande - aanpassingen aan het kaderstellingsmodel, in het bijzonder m.b.t. het niveau waarop de uren worden toegekend (opleiding of cluster), de toekenning van uren voor scriptiebegeleiding in de bachelor, de dempingspercentages.
 - Verhoog het bewustzijn van stille kosten en de werkdruk die gemoeid is met fijnmazig onderwijs (o.a. inrichten onderwijs in studiegids, Canvas, cijferregistratie, studentfeedback, onderwijsvoorbereiding, studieadvies, OER, vakaanmelding, examenadministratie, onderwijslogistiek, roostering, OC en Examencommissie, zaalhuur) om betere keuzes te maken bij het inrichten van het onderwijs en het realiseren van een dividend voor student en medewerker.
 - Betere afstemming taakuren en werkelijke uren nastreven: bijvoorbeeld door docenten te vragen om realistische urenbegroting op te stellen voor onderwijseenheden en inzet af te stemmen op taakstellingsuren, en door docenten meerdere jaren hetzelfde onderwijs te laten verzorgen.
 - Actief gebruik maken van toetsdeskundigen en TLC-deskundigen om onderwijs werkdrukvriendelijker te organiseren.
 - Het CoH en opleidingen gaan pragmatisch om met werkdrukmaatregelen: door te werken in kleine stapjes zorgen we ervoor dat werkdrukmaatregelen niet zelf tot extra werkdruk leiden.

- **Werkdrukmaatregelen.** Opleidingen benoemen in hun strategische agenda de maatregelen uit de Menukaart interventies duurzaam onderwijs die genomen worden om de werkdruk binnen de opleiding te verminderen.
- **8-8-4.** Het CoH blijft bij het CvB aandacht vragen voor de beperkingen die worden opgelegd door de 8-8-4 semester-indeling: lengte semester; de opdeling in blokken; en met name onderwijs in korte blokken.
- **Deeltijdonderwijs en andere opleidingsvarianten:** het CoH implementeert na vaststelling het Kader deeltijdonderwijs CoH. Opleidingen vermelden in hun strategische agenda een principebesluit over de toekomst van het deeltijdonderwijs.
- **Specialisatiemogelijkheden en majors:** Opleidingen met uitgebreide specialisatiemogelijkheden, bereiden maatregelen voor om deze zoveel mogelijk te beperken om een robuuste schaal te garanderen.

Strategische agenda ambitie 3.3: wendbaar omgaan met de WIB

- **Menukaart WIB.** Opleidingen die mogelijk door de WIB geraakt worden, formuleren aan de hand van de menukaart oplossingsrichtingen impact WIB welke maatregelen zij eventueel willen inzetten.

Bijlage 1. Toekomstbeelden per opleiding(scluster)

1. VISIE OP HET ONDERWIJSPROFIEL

*Wat is het toekomstgerichte onderwijsprofiel van de opleiding: welke aspecten (e.g., centrale vragen, thema's, methoden, oriëntatie op maatschappelijke ontwikkelingen, aansluiting arbeidsmarkt, interdisciplinaire samenwerking, of onderwijsvormen) worden **behouden** voor de toekomst, welke aspecten krijgen **meer** aandacht en welke worden **minder** relevant?*

2. VISIE OP HET STUDENTPROFIEL

Over welk profiel (kennis en vaardigheden) beschikt de student in de toekomst na afronding van de opleiding? Op welke wijze kan de student vanuit diens specifieke geestwetenschappelijke profiel bijdragen aan maatschappij brede onderwerpen en vragen?

3. COLLEGE-BREDE EN VERNIEUWENDE ONDERWIJSTHEMA'S

Wat zijn mogelijk vernieuwende college-brede onderwijsthema's van de toekomst waar de opleiding een bijdrage aan zou kunnen leveren?

4. VOORSTELLEN VOOR VERBETEREN DOELGERICHTHEID

Welke voorstellen worden er gedaan om de opleiding doelmatiger in te richten, mede in het licht van een eventuele bezuiniging? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de doelgerichtheid en/of samenwerking binnen het onderwijs te versterken. Maak hierbij gebruik van suggesties uit Menukaart interventies duurzaam onderwijs en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

5. WERKDruk

Welke voorstellen worden er gedaan om de werkdruk te verminderen? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de werkdruk binnen het onderwijs te verminderen. Maak hierbij gebruik van suggesties uit Menukaart interventies duurzaam onderwijs en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH

6. STRATEGISCHE AGENDA

Welke acties stellen de opleidingen voor om invulling te geven aan hun toekomstbeeld?

1. Toekomstbeeld opleiding(scluster): ACASA

Bachelor Archeologie/Archaeology

1. VISIE OP HET ONDERWIJSPROFIEL

*Wat is het toekomstgerichte onderwijsprofiel van de opleiding: welke aspecten (e.g., centrale vragen, thema's, methoden, oriëntatie op maatschappelijke ontwikkelingen, aansluiting arbeidsmarkt, interdisciplinaire samenwerking, of onderwijsvormen) worden **behouden** voor de toekomst, welke aspecten krijgen **meer** aandacht en welke worden **minder** relevant?*

Het toekomstgerichte onderwijsprofiel van de archeologische opleiding binnen ACASA bouwt voort op een duidelijk en herkenbaar Amsterdams profiel, geworteld in een sterke academische traditie. Onderwijs en onderzoek in de archeologie binnen de twee Amsterdamse universiteiten worden traditioneel gekenmerkt door een samenhangend geheel van kernexpertises: mediterrane archeologie, met focus op de Griekse wereld en de (pre-)Romeinse perioden in Italië; de archeologie van Noordwest-Europa, in het bijzonder de Romeinse, middeleeuwse en vroegmoderne perioden; en landschaps- en aardewerkonderzoek. Veldwerk, veldwerkmethode en materiaalonderzoek vormen binnen deze specialismen een essentieel fundament. Deze geografische focus en het historisch-antropologiserende perspectief, ingebed in de humaniora, blijven kernwaarden van het onderwijs en onderzoek.

Tegelijkertijd zet ACASA expliciet in op vernieuwing. We leggen een zwaartepunt bij het verder ontwikkelen en profileren van science-based archaeology, vooral wat betreft archeologische materialen, onder ander door versterking van de organisatie van onze materiaalcollecties. Daarmee kan science-based archaeology sterker in het onderwijs verankerd worden, met een duidelijke leerlijn. Daarnaast zijn digitale methoden onmisbaar geworden in hedendaags archeologisch onderzoek en onderwijs, van digitale veldregistratie en datamanagement tot ruimtelijke analyses, modellering en visualisatie. Digitale archeologie fungeert daarbij als een verbindend domein tussen archeologie, natuurwetenschappen en digitale geesteswetenschappen. In het onderwijs krijgen GIS, spatial humanities, remote sensing en digital fieldwork een prominentere en meer samenhangende plaats, met duidelijke leerlijnen in zowel bachelor als master. Op termijn is het bovendien van strategisch belang om expertise op het gebied van archeologische artificial intelligence aan te trekken of te ontwikkelen, onder meer voor patroonherkenning, voorspellende modellen en de analyse van grote datasets. Naast digitale innovatie blijft de maatschappelijke oriëntatie van het onderwijs centraal staan.

Archeologische opleidingen binnen ACASA leiden studenten op voor een breed werkveld in binnen- en buitenland, waaronder gravende archeologie, erfgoedbeheer, educatie en de culturele sector. De aansluiting op de arbeidsmarkt wordt versterkt door nauwe samenwerking met het Nederlandse werkveld, musea en erfgoedinstellingen, en door het integreren van praktijkgerichte vaardigheden in het curriculum.

Samenvattend kan worden gezegd dat de opleiding archeologie in de toekomst minder gebaseerd zal zijn op regionale en chronologische specialisaties, maar op drie aandachtsvelden: materiële cultuur van de oudheid, archeologische materialen en erfgoedarcheologie.

2. VISIE OP HET STUDENTPROFIEL

Over welk profiel (kennis en vaardigheden) beschikt de student in de toekomst na afronding van de opleiding? Op welke wijze kan de student vanuit diens specifieke geestwetenschappelijke profiel bijdragen aan maatschappijbrede onderwerpen en vragen?

Na afronding van de bacheloropleiding Archeologie beschikt de student over een breed en toekomstbestendig profiel van kennis en vaardigheden dat zowel academisch als maatschappelijk sterk verankerd is. Hij of zij heeft kennis van de materiële cultuur van Noordwest-Europa, van de prehistorie tot en met de middeleeuwen en vroegmoderne tijd, en van het mediterrane gebied tot en met de Late Oudheid. Deze kennis is ingebed in een historisch en ruimtelijk referentiekader, waardoor langetermijnontwikkelingen in menselijk handelen, landschap en materiële cultuur kunnen worden geduid en vergeleken. Daarmee kan de student archeologische kennis vertalen naar hedendaagse maatschappelijke opgaven.

Methodisch is de afgestudeerde toegerust om vanuit een wetenschappelijke vraagstelling archeologische gegevens te verzamelen, beheren en analyseren. Daarbij kan kritisch worden gereflecteerd op de mogelijkheden en beperkingen van verschillende soorten bronnen, methoden en interpretaties. Afgestudeerden beheersen de (digitale) kernmethoden en -technieken van archeologisch onderzoek, waaronder veldarcheologie, materiaal- en landschapsanalyse, en zijn in staat deze toe te passen, zowel individueel als in teamverband. Zij kunnen zelfstandig onderzoek opzetten, verschillende standpunten evalueren en beargumenteerde conclusies formuleren volgens de geldende wetenschappelijke standaarden.

Een belangrijk onderdeel van het profiel is het vermogen onderzoeksresultaten helder en verantwoord te communiceren. Afgestudeerden kunnen vakliteratuur kritisch interpreteren, rapporteren op academisch niveau en resultaten mondeling, schriftelijk en visueel presenteren, met inzet van digitale media voor zowel een wetenschappelijke als een breder publiek. Deze vaardigheden zijn essentieel voor werk in de archeologische praktijk, de wetenschap en de erfgoedsector in Nederland en daarbuiten.

Daarnaast beschikken afgestudeerden over kennis van de erfgoedpraktijk en kunnen zij reflecteren op de maatschappelijke omgang met archeologisch erfgoed. Zij zijn in staat hun expertise toe te passen op vraagstukken rond behoud, inrichting en betekenisgeving van het historisch-archeologisch landschap, zowel in Nederland als in een breder Europees perspectief. Deze combinatie van inhoudelijke kennis, analytische vaardigheden en maatschappelijke betrokkenheid verklaart de sterke arbeidsmarktpositie van afgestudeerden. Zij vinden hun weg naar de beroepsarcheologie, wetenschap en erfgoedsector, maar ook naar andere maatschappelijke domeinen waarin kritisch denken, onderzoeksvaardigheden en historisch perspectief van grote waarde zijn.

3. COLLEGE-BREDE EN VERNIEUWENDE ONDERWIJSTHEMA'S

Wat zijn mogelijk vernieuwende college-brede onderwijsthema's van de toekomst waar de opleiding een bijdrage aan zou kunnen leveren?

Het verleden biedt een waardevol laboratorium om complexe en gevoelige maatschappelijke vraagstukken te onderzoeken. Door dergelijke thema's met zekere historische afstand te bestuderen, ontstaat ruimte voor reflectie, nuance en analyse zonder direct verstrikt te raken in hedendaagse polarisatie. Zo kan inzicht in hoe vroegere samenlevingen omgingen met grote klimaatveranderingen verdieping geven aan het huidige klimaatdebat.

Kenmerkend voor de archeologie is het hanteren van een langetermijnperspectief, waarmee het een belangrijke bijdrage kan leveren aan hedendaagse problematieken. Zo kan inzicht in menselijke mobiliteit en culturele uitwisseling over lange perioden bijdragen aan debatten over migratie, integratie en kolonisatie.

Een dergelijk langetermijnperspectief sluit goed aan bij het sectorplanthema Cultureel erfgoed en identiteit. De manier waarop samenlevingen omgaan met materieel en immaterieel erfgoed — van monumenten en musea tot canonvorming en culturele herinnering — wordt duidelijker wanneer we begrijpen hoe het verleden telkens weer wordt geconstrueerd, doorgegeven en politiek ingezet. Inzicht in de gevolgen van de opeenvolgende selectieprocessen is nodig om het erfgoed van de toekomst vorm te geven.

4. VOORSTELLEN VOOR VERBETEREN DOELGERICHTHEID

Welke voorstellen worden er gedaan om de opleiding doelmatiger in te richten, mede in het licht van een eventuele bezuiniging? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de doelgerichtheid en/of samenwerking binnen het onderwijs te versterken. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

De drie bacheloropleidingen binnen het cluster ACASA zijn al sterk met elkaar vervlochten: Archeologie deelt acht verplichte vakken met Oudheidwetenschappen en zes met GLTC. Hiermee voldoen zij reeds aan de facultaire ambitie om "lean and mean" te zijn; verdere vervlechting zou tot verzwakking van vakspecifieke kennis en vaardigheden leiden. Dit is ongewenst, mede omdat studenten moeten voldoen aan landelijke afspraken t.a.v. het kennisniveau dat benodigd is om als archeoloog geregistreerd te worden in het actorregister.

Om de doelgerichtheid van de opleidingen te vergroten, kunnen scriptiecolloquia worden ingericht, zoals die nu al bij grotere opleidingen als Geschiedenis bestaan. Het bewerkelijke proces van individuele begeleiding van bachelorscripties door de voltallige staf kan aanzienlijk worden gestroomlijnd door deze taak jaarlijks bij een selecte groep begeleiders te beleggen en veel meer gebruik te maken van peer review.

Het onderwijs in archeologie omvat vormen van intensief onderwijs, zoals practica en veldwerk. De komende jaren zal de organisatie van de praktijkruimten worden versterkt. Daarnaast zullen deze vakken sterker digitaal worden ondersteund, waardoor ze als minder intensief zullen worden ervaren door studenten. Voor alle lesvormen zal als richtlijn gelden dat een docent minimaal drie jaar op hetzelfde vak wordt gehouden.

5. VOORSTELLEN VOOR VERMINDEREN WERKDRUK

Welke voorstellen worden er gedaan om de werkdruk te verminderen? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de werkdruk binnen het onderwijs te verminderen. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

We zijn van plan om stappen te zetten op het vlak van toetsing: waar nu nog veel met (AI-gevoelige) essay-opdrachten wordt getoetst, streven we ernaar die in aantal te reduceren ten gunste van minder arbeidsintensieve toetsvormen, zoals (gedeeltelijke) multiple choice-tentamens. Ook zullen we het aantal toetsmomenten per vak terugbrengen, met als richtlijn om één of maximaal twee becijferde toetsen per vak te hanteren. Overige toetsen zullen naar NAV/AVV worden omgezet of worden afgeschaft.

Daarnaast streven we naar het efficiënter inzetten van feedback om de werkdruk te verminderen. Afgelopen voorjaar hebben we hierover reeds een TLC-bijeenkomst met de voltallige staf belegd. Het streven is gedetailleerde feedback voortaan te beperken tot tussenproducten, zodat deze niet ongezien op het "feedback-kerkhof" belandt maar door de student ter harte wordt genomen. Ook zullen we sterker inzetten op het geven van collectieve feedback, orale feedback en het toepassen van peer review tussen studenten onderling.

Co-teaching is bij ACASA een veel voorkomend verschijnsel om het interdisciplinaire karakter van de programma's te bevorderen. We bekijken of dit principe bij bepaalde vakken afgebouwd kan worden. Ook zullen we co-teachers op het hart drukken in elk geval niet structureel elkaars colleges bij te wonen, zoals nu soms gebeurt.

Het in archeologie noodzakelijke veldwerk en praktijkonderwijs zijn arbeidsintensief. De komende jaren zullen we ernaar streven de werklust te beheersen door verbetering van de faciliteiten en de inzet van digitale ondersteuning. Verder zullen door intensievere samenwerking met het werkveld externe

stages een belangrijkere rol gaan spelen in het onderwijzen van archeologische en andere academische vaardigheden.

6. STRATEGISCHE AGENDA

Welke acties stellen de opleidingen voor om invulling te geven aan hun toekomstbeeld?

Naast de reeds genoemde voornemens overwegen we verschillende maatregelen om de opleiding Archeologie duurzamer en aantrekkelijker te maken. Natuurwetenschappelijke en digitale methoden zijn bij studenten erg in trek en zullen in de toekomst een steeds grotere rol binnen het vakgebied spelen. We zetten in op intensiever gebruik van onze materiaalcollecties, onder ander door toepassing van digitale methoden. VR, AI en andere digitale tools zullen breed worden ingezet als ondersteuning voor veldwerk en materiaalpractica. Door wetenschappelijke en digitale methoden een meer prominente rol in het onderwijs toe te kennen, zullen we studenten beter voorbereiden op hedendaags en toekomstig archeologisch onderzoek, hen trainen in geavanceerde (digitale) analysetechnieken en hun inzetbaarheid in zowel academische als professionele archeologische en erfgoedcontexten verder vergroten.

De veldwerkcursussen (Field School 1, 2 en 3) spelen een centrale rol binnen de opleiding, maar vergen veel organisatie en ondersteuning. Dit jaar stappen we voor Field School 2 in bij een opgravingsproject dat door de British Academy wordt geleid. Aansluiting bij reeds lopende projecten maakt het mogelijk om studenten hoogwaardige en internationaal erkende veldwerkervaring te bieden, de organisatorische en financiële lasten te beperken en tegelijkertijd duurzame samenwerkingsverbanden met toonaangevende onderzoeksinstituten op te bouwen.

1. VISIE OP HET ONDERWIJSPROFIEL

*Wat is het toekomstgerichte onderwijsprofiel van de opleiding: welke aspecten (e.g., centrale vragen, thema's, methoden, oriëntatie op maatschappelijke ontwikkelingen, aansluiting arbeidsmarkt, interdisciplinaire samenwerking, of onderwijsvormen) worden **behouden** voor de toekomst, welke aspecten krijgen **meer** aandacht en welke worden **minder** relevant?*

Het toekomstgerichte onderwijsprofiel van de opleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur binnen ACASA bouwt voort op een sterke en internationaal herkenbare kern, met tegelijk een duidelijke inzet op vernieuwing en maatschappelijke relevantie. Het object van studie blijft onverminderd de Griekse en Latijnse tekst in brede zin. De nadruk ligt op antieke taal en literatuur, maar wordt structureel verbonden met een diachroon perspectief waarin ook vroegchristelijke, Byzantijns Griekse, middeleeuws Latijnse en Neo-Latijnse teksten worden bestudeerd. Deze lange lijnen in taal, literatuur en cultuur blijven essentieel voor het profiel van de opleiding.

We behouden de contextuele en theoretisch onderbouwde benadering van teksten: studenten analyseren teksten in hun cultuurhistorische context, met behulp van moderne taalkundige en literatuurwetenschappelijke theorieën, en met expliciete aandacht voor latere doorwerking en receptie. Ook interdisciplinariteit blijft een kernwaarde, met structurele samenwerking met Archeologie en Oudheidwetenschappen binnen ACASA. Onderscheidende expertises, zoals de taalkundige benadering van literaire teksten, narratologische en cognitieve literatuurtheorie, editie- en commentaartechniek, receptiestudies en creatief schrijven (waaronder literair vertalen), blijven dragend voor onderwijs en onderzoek.

We blijven sterk inzetten op receptie en cultuurhistorische diachronie. Het behoud van middeleeuws en Neo-Latijn is cruciaal, zowel voor het eigen curriculum als voor samenwerking met opleidingen als Geschiedenis, Kunstgeschiedenis en moderne talen. Daarnaast krijgt de integratie van digitale methoden – inclusief het gebruik van generatieve AI – in onderwijs en onderzoek nadrukkelijker prioriteit, in aansluiting bij toonaangevend Amsterdams onderzoek en grootschalige NWO-programma's zoals het Zwaartekrachtprogramma Anchoring Innovation.

De oriëntatie op de arbeidsmarkt blijft breed. Er zijn nauwe banden met het voorgezet onderwijs: zo biedt de zeer succesvolle jaarlijkse Zomerschool Klassieken (een samenwerking van UvA en VU) een breed palet aan cursussen voor zowel studenten als docenten en fungeert als een belangrijk platform voor kennisuitwisseling, professionalisering en zichtbaarheid van het vakgebied. De banden met het voortgezet onderwijs worden behouden en versterkt, onder meer via Meesterschap en landelijke programma's als MasterLanguage en de landelijke onderzoeksschool voor klassieke talen en oude geschiedenis OIKOS. We stappen (nog meer) af van een geïsoleerde, uitsluitend canonieke benadering van teksten. De toekomst ligt in een samenhangend profiel waarin taalkundige precisie, theoretische reflectie, digitale innovatie, interdisciplinariteit, receptie en maatschappelijke inbedding elkaar versterken en studenten voorbereiden op loopbanen in onderwijs, onderzoek en de culturele sector.

2. VISIE OP HET STUDENTPROFIEL

Over welk profiel (kennis en vaardigheden) beschikt de student in de toekomst na afronding van de opleiding? Op welke wijze kan de student vanuit diens specifieke geestwetenschappelijke profiel bijdragen aan maatschappijbrede onderwerpen en vragen?

Na afronding van de opleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur beschikt de student over een uitgesproken geesteswetenschappelijk profiel dat in sterke mate bijdraagt aan een belangrijke

maatschappelijke behoefte. Een groot deel van onze afgestudeerden gaat werken als docent Grieks en Latijn in het voortgezet onderwijs en levert daarmee een essentiële bijdrage aan het behoud en de vernieuwing van het klassieke talenonderwijs. Zij dragen zorg voor de overdracht van kritisch lezen, analytisch denken en historisch bewustzijn aan nieuwe generaties leerlingen, vaardigheden die van blijvende waarde zijn in de hedendaagse samenleving.

Inhoudelijk beschikt de afgestudeerde over diepgaande kennis van de Griekse en Latijnse taal en literatuur. Hij of zij kan teksten van hoge moeilijkheidsgraad vertalen, interpreteren en analyseren met behulp van het wetenschappelijk instrumentarium, en deze plaatsen in hun literaire en cultuurhistorische context. Studenten ontwikkelen inzicht in de manieren waarop teksten worden gevormd door hun historische, sociale en culturele omgeving, en hoe zij zelf actief betekenis en context creëren. Daarnaast hebben zij kennis van de theoretische kaders, onderzoeksmethoden en wetenschapsfilosofische achtergronden van de subdisciplines binnen de opleiding.

De opleiding legt grote nadruk op onderzoekend leren. Studenten leren zelfstandig en in teamverband onderzoeksvragen formuleren, relevante literatuur kritisch te evalueren en beargumenteerde conclusies te trekken. Deze academische vaardigheden vormen niet alleen een stevige basis voor wetenschappelijk vervolgonderwijs, maar zijn ook direct inzetbaar in het onderwijs en andere maatschappelijke sectoren.

Een belangrijk onderdeel van het profiel is het vermogen om antieke teksten te verbinden met bredere culturele en maatschappelijke vraagstukken, waaronder hun latere receptie. Afgestudeerden kunnen relevante verbanden leggen tussen de oudheid en hedendaagse thema's zoals identiteit, macht, canonvorming en culturele overdracht. Zij zijn in staat hun inzichten helder te communiceren, zowel in academische contexten als in toegankelijke, essayistische of creatieve teksten voor een breed publiek.

Met hun kritische, onderzoekende houding en sterke communicatieve vaardigheden zijn afgestudeerden goed toegerust om vanuit hun geesteswetenschappelijke expertise een betekenisvolle bijdrage te leveren aan onderwijs, cultuur en het maatschappelijk debat.

3. COLLEGE-BREDE EN VERNIEUWENDE ONDERWIJSTHEMA'S

Wat zijn mogelijk vernieuwende college-brede onderwijsthema's van de toekomst waar de opleiding een bijdrage aan zou kunnen leveren?

De Oudheid biedt een waardevol historisch laboratorium om complexe en gevoelige maatschappelijke vraagstukken te onderzoeken. Door deze thema's op afstand te bestuderen, ontstaat ruimte voor reflectie, nuance en analyse zonder direct verstrikt te raken in hedendaagse polarisatie. Zo werpt het verval van antieke democratieën ten tijde van het klassieke Athene en de Romeinse republiek licht op moderne discussies over populisme, vertrouwen in instituties en politieke representatie. Evenzo helpen studies naar antieke rijken inzicht te krijgen in processen van imperialisme, machtsvorming en de huidige erfenissen van dekolonisatie.

Daarnaast sluit dit historisch perspectief nauw aan bij het sectorplanthema Cultureel erfgoed en identiteit. De manier waarop samenlevingen omgaan met materieel en immaterieel erfgoed — van monumenten en musea tot canonvorming en culturele herinnering — wordt duidelijker wanneer we begrijpen hoe het verleden wordt geconstrueerd, doorgegeven en politiek ingezet.

De Oudheid toont eveneens dat migratie en culturele vermenging geen moderne fenomenen zijn, maar diep verankerd in de menselijke geschiedenis. Discussies over identiteit, integratie en grenzen kunnen daardoor in breder perspectief worden geplaatst. Ook onderwerpen als slavernij en exploitatie — structurele elementen van veel antieke samenlevingen — nodigen uit tot kritische vergelijking met hedendaagse vormen van ongelijkheid en onderdrukking. Daarnaast laten antieke opvattingen over

gender, lichaam en seksualiteit zien dat ideeën over mannelijkheid, vrouwelijkheid en sociale rollen historisch veranderlijk zijn en sterk samenhangen met macht, burgerschap en uitsluiting.

Ten slotte biedt recente ecokritiek in de oudheidstudies nieuwe inzichten in de wijze waarop oude culturen hun leefomgeving benaderden. Deze historische voorbeelden kunnen helpen bij actuele reflecties over duurzaamheid, klimaat en de relatie tussen mens en natuur.

4. VOORSTELLEN VOOR VERBETEREN DOELGERICHTHEID

Welke voorstellen worden er gedaan om de opleiding doelmatiger in te richten, mede in het licht van een eventuele bezuiniging? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de doelgerichtheid en/of samenwerking binnen het onderwijs te versterken. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

De drie bacheloropleidingen binnen het cluster ACASA zijn al sterk met elkaar vervlochten: GLTC deelt acht verplichte vakken met Oudheidwetenschappen en zes met Archeologie. Hiermee voldoen zij reeds aan de facultaire ambitie om “lean and mean” te zijn; verdere vervlechting zou tot verzwakking van vakspecifieke kennis en vaardigheden leiden. Dit is ongewenst, mede omdat de opleiding dan niet meer kan voldoen aan de landelijke afspraken t.a.v. het kennisniveau dat benodigd is om toegelaten te worden tot mastertrajecten die opleiden tot het docentschap in het voortgezet onderwijs.

Om de doelgerichtheid van de opleidingen te vergroten, kunnen scriptiecolloquia worden ingericht, zoals die nu al bij grotere opleidingen als Geschiedenis bestaan. Het bewerkelijke proces van individuele begeleiding van bachelorscripties door de voltallige staf kan aanzienlijk worden gestroomlijnd door deze taak jaarlijks bij een selecte groep begeleiders te beleggen en veel meer gebruik te maken van peer review.

De afgelopen jaren hebben relatief veel verschuivingen en vernieuwingen binnen onze curricula plaatsgevonden. We streven ernaar om het huidige onderwijsaanbod de komende jaren zoveel mogelijk te handhaven, waarbij als richtlijn zal gelden dat een docent minimaal drie jaar op hetzelfde vak wordt gehouden.

Mocht de duurzaamheid van de opleiding vanwege een sterk dalende instroom serieus onder druk komen te staan, dan zouden we het onderwijs kunnen extensiveren door vakken in aanpalende blokken – bijvoorbeeld Grieks epos en Latijns epos – samen te voegen, waarbij sterker wordt ingezet op het zelfstandig lezen van klassieke teksten en er dus minder contacturen vereist zijn. Een alternatieve wijze waarop we het onderwijs kunnen extensiveren is door tweede- en derdejaarsvakken die in hetzelfde blok geroosterd zijn tweejaarlijks te laten rouleren en door tweede- en derdejaars studenten gezamenlijk te laten volgen.

5. VOORSTELLEN VOOR VERMINDEREN WERKDRUK

Welke voorstellen worden er gedaan om de werkdruk te verminderen? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de werkdruk binnen het onderwijs te verminderen. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

We zijn van plan om stappen te zetten op het vlak van toetsing: waar nu nog veel met (AI-gevoelige) essay-opdrachten wordt getoetst, streven we ernaar die in aantal te reduceren ten gunste van minder arbeidsintensieve toetsvormen, zoals (gedeeltelijke) multiple choice-tentamens. Ook zullen we het aantal toetsmomenten per vak terugbrengen, met als richtlijn om één of maximaal twee becijferde toetsen per vak te hanteren. Overige toetsen zullen naar NAV/AVV worden omgezet of worden afgeschaft.

Daarnaast streven we naar het efficiënter inzetten van feedback om de werkdruk te verminderen. Afgelopen voorjaar hebben we hierover reeds een TLC-bijeenkomst met de voltallige staf belegd. Het streven is gedetailleerde feedback voortaan te beperken tot tussenproducten, zodat deze niet ongezien op het “feedback-kerkhof” belandt maar door de student ter harte wordt genomen. Ook zullen we sterker inzetten op het geven van collectieve feedback, orale feedback en het toepassen van peer review tussen studenten onderling.

Co-teaching is bij ACASA een veel voorkomend verschijnsel om het interdisciplinaire karakter van de programma's te bevorderen. We bekijken of dit principe bij bepaalde vakken afgebouwd kan worden. Ook zullen we co-teachers op het hart drukken in elk geval niet structureel elkaars colleges bij te wonen, zoals nu soms gebeurt.

6. STRATEGISCHE AGENDA

Welke acties stellen de opleidingen voor om invulling te geven aan hun toekomstbeeld?

Naast de reeds genoemde voornemens overwegen we verschillende maatregelen om de opleiding Griekse en Latijnse Taal en Cultuur duurzamer en aantrekkelijker te maken.

Op dit moment kunnen internationale studenten Ancient Studies zich niet specialiseren in Grieks of Latijn, omdat deze specialisaties alleen in het Nederlands worden aangeboden. We onderzoeken daarom de mogelijkheid om een Engelstalige specialisatie Classical Languages/Classics te ontwikkelen, waarbij zoveel mogelijk gebruik zal worden gemaakt van bestaande keuzevakken. Bijkomend voordeel is dat deze specialisatie ook opengesteld zou kunnen worden voor internationals van buiten ACASA. Voor de GLTC-staf zou dat betekenen dat een veel grotere groep studenten van hun expertise kan profiteren.

Het Nederlandstalige vak Highlights uit de Griekse en Latijnse cultuur zou in het Engels aangeboden kunnen worden en toegankelijk kunnen worden gemaakt voor keuzevakkers van binnen en buiten de faculteit. Naar verwachting zou dit veel gegadigden trekken en zou de investering zich snel terugverdienen.

De opleidingen Oudheidwetenschappen en GLTC delen een verplicht vak Creatief schrijven, dat nauw aansluit bij bestaande netwerken in literair Nederland en bij tradities van performativiteit, toneel en theater. Een van onze docenten heeft de ambitie zich hier via nascholing verder in te professionaliseren, met als doel te komen tot een Engelstalige minor Creative Writing, waarbij ook professionals uit het werkveld zoals auteurs en uitgeverijen nauw betrokken zullen zijn. We gaan op dit vlak graag de samenwerking aan met andere opleidingen zoals Mediastudies en Theaterwetenschap, alsmede met het Amsterdam University College en collega's van de VU, waar een Nederlandstalige bacheloropleiding Creatief Schrijven wordt aangeboden. Op termijn hopen we hier aan de UvA een Engelstalige bacheloropleiding Creative Writing tegenover te kunnen stellen – en daarmee een gat in de markt te vullen.

1. VISIE OP HET ONDERWIJSPROFIEL

*Wat is het toekomstgerichte onderwijsprofiel van de opleiding: welke aspecten (e.g., centrale vragen, thema's, methoden, oriëntatie op maatschappelijke ontwikkelingen, aansluiting arbeidsmarkt, interdisciplinaire samenwerking, of onderwijsvormen) worden **behouden** voor de toekomst, welke aspecten krijgen **meer** aandacht en welke worden **minder** relevant?*

Het toekomstgerichte onderwijsprofiel van de opleiding Oudheidwetenschappen/Ancient Studies binnen ACASA richt zich nadrukkelijk op verdieping, vernieuwing en maatschappelijke relevantie. Kern blijft de overtuiging dat de bestudering van de oudheid wezenlijk interdisciplinair is. Het samenbrengen van archeologische, historische, literaire, filosofische en filologische perspectieven wordt niet alleen behouden, maar verder verdiept in een geïntegreerde onderwijspraktijk. Studenten worden systematisch geconfronteerd met uiteenlopende, soms tegenstrijdige interpretaties en leren deze kritisch en productief te verbinden in colleges, discussies en onderzoeksopdrachten.

Een belangrijk accent ligt op receptie en erfgoed: de doorwerking van de oudheid in latere perioden en in de hedendaagse wereld, bijvoorbeeld in vakken als Classics beyond Antiquity en Classical Canon 1 en 2. Vanuit deze benadering fungeert de oudheid niet als afgesloten verleden, maar als een analytisch referentiekader om actuele vraagstukken te onderzoeken, zoals identiteit, macht, democratie, gender, religie, geweld en culturele toe-eigening. Receptiestudies laten zien hoe antieke ideeën, beelden en verhalen steeds opnieuw worden geïnterpreteerd en ingezet in literatuur, film, games, politiek en populaire cultuur. Daarmee krijgen studenten instrumenten om hedendaagse debatten historisch te contextualiseren en kritisch te analyseren, wat de maatschappelijke relevantie en de aansluiting op de arbeidsmarkt versterkt, met name in onderwijs, erfgoed, musea en media.

Inhoudelijk blijven centrale vragen over samenlevingen, ideeën, materiële cultuur en culturele interacties in de oudheid leidend. Methodisch zetten we in op de integratie van schriftelijke en materiële bronnen, onder meer door een stevige inbedding van archeologische perspectieven en materialiteitsstudies in de hogere bachelorjaren en de masterfase. Daarnaast streven we ernaar de aandacht voor klassieke talen en literatuur zichtbaarder en internationaler te maken via een Engelstalige specialisatie en interdisciplinaire cursussen met teksten in vertaling.

Tegelijk blijft de ambitie om de oudheid in haar volledige geografische en chronologische breedte te bestrijken, van het Oude Nabije Oosten en het oostelijke Middellandse Zeegebied tot en met de Late Oudheid. De toekomst van de opleiding ligt in samenhang, scherpe profilering en intensieve samenwerking binnen en buiten ACASA, met als doel studenten toe te rusten om vanuit de oudheid kritisch bij te dragen aan hedendaagse discussies.

2. VISIE OP HET STUDENTPROFIEL

Over welk profiel (kennis en vaardigheden) beschikt de student in de toekomst na afronding van de opleiding? Op welke wijze kan de student vanuit diens specifieke geestwetenschappelijke profiel bijdragen aan maatschappijbrede onderwerpen en vragen?

Oudheidwetenschappers kunnen dankzij hun brede academische vorming vervolgonopleidingen in tal van richtingen volgen. Veel afgestudeerden vinden hun weg in de culturele en erfgoedsector, maar zij zijn ook actief in andere domeinen, zoals bij de overheid, journalistiek of beleidsinstellingen. Hun analytisch vermogen, historische kennis en gevoeligheid voor culturele complexiteit zorgen ervoor dat zij zich uitstekend kunnen bewegen in functies waarin reflectie, interpretatie en maatschappelijke verantwoordelijkheid centraal staan. Bovendien stelt hun kritisch denkvermogen hen in staat een rol te spelen als maatschappelijk geëngageerde burgers, die met nuance en historisch besef bijdragen aan

actuele debatten. De Oudheid fungeert daarin vaak als spiegel voor het heden: een reservoir aan voorbeelden waarmee hedendaagse politieke, ethische of culturele vraagstukken scherper kunnen worden gezien.

Tijdens hun studie leren oudheidwetenschappers culturele patronen en processen van cultuuroverdracht te analyseren, zowel over langere tijd als tussen verschillende beschavingen. Zij begrijpen hoe ideeën, teksten en materiële cultuur uit de Oudheid door de geschiedenis heen betekenis kregen en veranderden. Daarbij leren zij ook verbanden te leggen tussen verleden en heden, en te reflecteren op de manier waarop moderne samenlevingen de Oudheid gebruiken – of misbruiken – als bron van legitimatie, kritiek of inspiratie.

Een belangrijk kenmerk van het vakgebied is de interdisciplinaire benadering. Afgestudeerden combineren methoden uit onder meer geschiedenis, filologie, antropologie, sociologie en archeologie, en komen zo tot nieuwe vragen en benaderingen bij het bestuderen van teksten, objecten en andere soorten bronnen. Deze vaardigheden worden verder versterkt door de ervaring met interdisciplinair samenwerken.

Tot slot kunnen zij complexe ideeën toegankelijk presenteren, zowel academisch als voor een breder publiek. Zo zijn oudheidwetenschappers niet alleen onderzoekers, maar ook vertellers en bemiddelaars tussen verleden en heden, wetenschap en samenleving.

3. COLLEGE-BREDE EN VERNIEUWENDE ONDERWIJSTHEMA'S

Wat zijn mogelijk vernieuwende college-brede onderwijsthema's van de toekomst waar de opleiding een bijdrage aan zou kunnen leveren?

De Oudheid biedt een waardevol historisch laboratorium om complexe en gevoelige maatschappelijke vraagstukken te onderzoeken. Juist door deze thema's op afstand te bestuderen ontstaat ruimte voor reflectie, nuance en analyse, zonder direct verstrikt te raken in hedendaagse polarisatie. Zo werpt het verval van antieke democratieën, zoals in het klassieke Athene en de Romeinse Republiek, licht op actuele discussies over populisme, vertrouwen in instituties en politieke representatie. Narratieve kaders rond cultureel verval en de vermeende gevaren van migratie kunnen worden onderzocht aan de hand van de desintegratie van het West-Romeinse Rijk, zoals gebeurt in de cursus *The Decline and Fall of Rome*. Eveneens bieden studies naar antieke rijken inzicht in processen van imperialisme en machtsvorming, en in de doorwerking daarvan in hedendaagse debatten over koloniale erfenissen en dekolonisatie.

Dit historisch perspectief sluit nauw aan bij het sectorplanthema *Cultureel erfgoed en identiteit*. De manier waarop samenlevingen omgaan met materieel en immaterieel erfgoed — van monumenten en musea tot canonvorming en culturele herinnering — wordt beter begrijpelijk wanneer we inzicht krijgen in hoe het verleden wordt geconstrueerd, doorgegeven en politiek ingezet. Dergelijke vraagstukken staan centraal in onder meer de ACASA-excursie en het vak *Lieux de mémoire*.

De Oudheid laat bovendien zien dat migratie en culturele vermenging geen moderne fenomenen zijn, maar diep verankerd liggen in de menselijke geschiedenis. Hierdoor kunnen hedendaagse discussies over identiteit, integratie en grenzen in een breder historisch kader worden geplaatst. Ook thema's als slavernij en exploitatie — structurele elementen van veel antieke samenlevingen — nodigen uit tot kritische vergelijking met moderne vormen van ongelijkheid en onderdrukking. Zo verlegt de cursus *In Search of the Masses* de focus van de antieke elites, die traditioneel domineren in onze bronnen, naar groepen met een lage sociale status, zoals mensen zonder burgerrecht en tot slaaf gemaakten. Daarnaast tonen antieke opvattingen over gender, lichaam en seksualiteit aan dat ideeën over mannelijkheid, vrouwelijkheid en sociale rollen historisch veranderlijk zijn en nauw samenhangen met macht, burgerschap en uitsluiting.

Ten slotte biedt recente ecokritiek binnen de oudheidstudies nieuwe perspectieven op de manier waarop oude culturen hun leefomgeving benaderden. Deze historische voorbeelden kunnen bijdragen aan actuele reflecties over duurzaamheid, klimaatverandering en de relatie tussen mens en natuur.

4. VOORSTELLEN VOOR VERBETEREN DOELGERICHTHEID

Welke voorstellen worden er gedaan om de opleiding doelmatiger in te richten, mede in het licht van een eventuele bezuiniging? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de doelgerichtheid en/of samenwerking binnen het onderwijs te versterken. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

De drie bacheloropleidingen binnen het cluster ACASA zijn al sterk met elkaar vervlochten. Dat geldt bij uitstek voor Oudheidwetenschappen, waar niet alleen acht vakken in het vaste curriculum met Archeologie en GLTC worden gedeeld, maar studenten daarnaast in hun specialiseringsruimte profiteren van het vakkenaanbod van Archeologie, GLTC en (buiten ACASA) Oude Geschiedenis. Hiermee voldoen de ACASA-bacheloropleidingen reeds aan de facultaire ambitie om “lean and mean” te zijn; verdere vervlechting zou tot verzwakking van vakspecifieke kennis en vaardigheden leiden.

Om de doelgerichtheid van de opleidingen te vergroten, kunnen scriptiecolloquia worden ingericht, zoals die nu al bij grotere opleidingen als Geschiedenis bestaan. Het bewerkelijke proces van individuele begeleiding van bachelorscripties door de voltallige staf kan aanzienlijk worden gestroomlijnd door deze taak jaarlijks bij een selecte groep begeleiders te beleggen en veel meer gebruik te maken van peer review.

De afgelopen jaren hebben relatief veel verschuivingen en vernieuwingen binnen onze curricula plaatsgevonden. We streven ernaar om het huidige onderwijsaanbod de komende jaren zoveel mogelijk te handhaven, waarbij als richtlijn zal gelden dat een docent minimaal drie jaar op hetzelfde vak wordt gehouden.

Mocht de duurzaamheid van de opleiding vanwege een sterk dalende instroom serieus onder druk komen te staan, dan kunnen we overwegen het programma te stroomlijnen door te snijden in specialisaties die nu alleen in het Nederlands worden aangeboden en daarom slechts een beperkt deel van onze studenten bedienen, namelijk Grieks en Latijn. Dit is echter alleen wenselijk als daar een nieuwe, Engelstalige specialisatie Classical Languages/Classics voor in de plaats komt, zodat studenten Oudheidwetenschappen toegang houden tot de expertise van de GLTC-staf (zie verder onder punt 6).

5. VOORSTELLEN VOOR VERMINDEREN WERKDruk

Welke voorstellen worden er gedaan om de werkdruk te verminderen? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de werkdruk binnen het onderwijs te verminderen. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

We zijn van plan om stappen te zetten op het vlak van toetsing: waar nu nog veel met (AI-gevoelige) essay-opdrachten wordt getoetst, streven we ernaar die in aantal te reduceren ten gunste van minder arbeidsintensieve toetsvormen, zoals (gedeeltelijke) multiple choice-tentamens. Ook zullen we het aantal toetsmomenten per vak terugbrengen, met als richtlijn om één of maximaal twee becijferde toetsen per vak te hanteren. Overige toetsen zullen naar NAV/AVV worden omgezet of worden afgeschaft.

Daarnaast streven we naar het efficiënter inzetten van feedback om de werkdruk te verminderen. Afgelopen voorjaar hebben we hierover reeds een TLC-bijeenkomst met de voltallige staf belegd. Het streven is gedetailleerde feedback voortaan te beperken tot tussenproducten, zodat deze niet ongezien op het “feedback-kerkhof” belandt maar door de student ter harte wordt genomen. Ook zullen we

sterker inzetten op het geven van collectieve feedback, orale feedback en het toepassen van peer review tussen studenten onderling.

Co-teaching is bij ACASA een veel voorkomend verschijnsel om het interdisciplinaire karakter van de programma's te bevorderen. We bekijken of dit principe bij bepaalde vakken afgebouwd kan worden. Ook zullen we co-teachers op het hart drukken in elk geval niet structureel elkaars colleges bij te wonen, zoals nu soms gebeurt.

6. STRATEGISCHE AGENDA

Welke acties stellen de opleidingen voor om invulling te geven aan hun toekomstbeeld?

Naast de reeds genoemde voornemens overwegen we verschillende maatregelen om de opleiding Oudheidwetenschappen duurzamer en aantrekkelijker te maken.

Op dit moment kunnen internationale studenten Ancient Studies zich niet specialiseren in Grieks of Latijn, omdat deze specialisaties alleen in het Nederlands worden aangeboden. We onderzoeken daarom de mogelijkheid om een Engelstalige specialisatie Classical Languages/Classics te ontwikkelen, waarbij zoveel mogelijk gebruik zal worden gemaakt van bestaande keuzevakken. Bijkomend voordeel is dat deze specialisatie ook opengesteld zou kunnen worden voor internationals van buiten ACASA.

De opleidingen Oudheidwetenschappen en GLTC delen een verplicht vak Creatief schrijven, dat nauw aansluit bij bestaande netwerken in literair Nederland en bij tradities van performativiteit, toneel en theater. Een van onze docenten heeft de ambitie zich hier via nascholing verder in te professionaliseren, met als doel te komen tot een Engelstalige minor Creative Writing, waarbij ook professionals uit het werkveld zoals auteurs en uitgeverijen nauw betrokken zullen zijn. We gaan op dit vlak graag de samenwerking aan met andere opleidingen zoals Mediastudies en Theaterwetenschap, alsmede met het Amsterdam University College en collega's van de VU, waar een Nederlandstalige bacheloropleiding Creatief Schrijven wordt aangeboden. Op termijn hopen we hier aan de UvA een Engelstalige bacheloropleiding Creative Writing tegenover te kunnen stellen – en daarmee een gat in de markt te vullen.

Sommige studenten Oudheidwetenschappen hebben interesse in een educatieve master Geschiedenis, maar krijgen niet altijd toegang omdat hun historische kennis zich te zeer op de Oudheid toespitst. We zijn bezig in overleg met de coördinator van deze master een gestandaardiseerde route te ontwikkelen, zodat oudheidwetenschappers die het onderwijs in willen gaan hun ambitie kunnen verwezenlijken.

2. Toekomstbeeld bachelor opleiding(scluster): Engels

1. VISIE OP HET ONDERWIJSPROFIEL

Wat is het toekomstgerichte onderwijsprofiel van de opleiding: welke aspecten (e.g., centrale vragen, thema's, methoden, oriëntatie op maatschappelijke ontwikkelingen, aansluiting arbeidsmarkt, interdisciplinaire samenwerking, of onderwijsvormen) worden behouden voor de toekomst, welke aspecten krijgen meer aandacht en welke worden minder relevant?

We aim to retain and strengthen our emphasis on English language and literature as media in which different cultures and languages from all over the world come together, blend, are negotiated, and sometimes collide. In this way the programme responds directly to the role of English in today's digitally interconnected world. This aligns well with the longstanding image of the Netherlands as an international trade hub and former colonial power as well as Amsterdam's branding as a global and semi-anglophone city, both of which we aim to involve in our programme via "omgevingsgericht onderwijs." In relation to this, we plan to continue building on the strength of our current focus on World Literatures in English and English as a World Language. While some of our courses will still take the "foreign language perspective" outlined in the MVTC vision paper (BvR), we aim to strengthen the "lingua franca perspective" in our courses, as well as, to a lesser extent, the "multi-lingual" one (e.g. through our participation in actielijn 1 programmes). In order to implement our "world" shift fully and turn our students into versatile and interculturally adept communicators in the English language, we will collaborate with other TCR teams as well as our Cultural Studies-oriented colleagues in LCA and cultuurwetenschappen more broadly.

2. VISIE OP HET STUDENTPROFIEL

Over welk profiel (kennis en vaardigheden) beschikt de student in de toekomst na afronding van de opleiding? Op welke wijze kan de student vanuit diens specifieke geestwetenschappelijke profiel bijdragen aan maatschappij brede onderwerpen en vragen?

We envisage that graduates of BA English Language and Culture are able to work at a high level in English, in both spoken and written form, and can adapt flexibly to different audiences. They have insight into the way English works and has historically developed as a language, and the way it is used across the world today. They are able to critically and imaginatively interpret and respond to English literature and related cultural products, from both past and present, and across a range of national and intercultural contexts. This includes producing high-quality essays and reports, but also blog posts, creative responses, oral presentations and more.

Our graduates are trained in critical methods appropriate to both the interpretation of language and the analysis of culture, including a range of theoretical approaches and interpretative tools (both qualitative and quantitative). They are able to place the study of English in a wider global, historical and disciplinary context. Their studies do not train them for one particular field but equip them broadly for a range of professional and academic paths, including but not limited to research, teaching, creative and cultural industries, translation, the civil service, international business and NGO work. They are able to work with technology, including AI, but can also recognise its limitations and blind spots. They are, above all, critically engaged global citizens and intercultural communicators who are able to reflect on the connection between individuals and their societies, and on the ways culture and language relate to other areas of societal importance, such as politics and economics.

3. COLLEGE-BREDE EN VERNIEUWENDE ONDERWIJSTHEMA'S

Wat zijn mogelijk vernieuwende college-brede onderwijsthema's van de toekomst waar de opleiding een bijdrage aan zou kunnen leveren?

Our courses already contribute to several of the “facultaire onderwijsthema's” (namely Postcolonial Amsterdam, Future Narratives, Technology and Posthumanism) and we are planning to create new courses addressing Environmental Humanities and Education. All of these courses are suitable for elective students from across MVTC and FGW more broadly.

In order to ensure the above-mentioned versatility of our students as intercultural communicators, we aim to expand the curriculum of the English BA to include a more extensive component of creative and other non-scholarly forms of writing that often contain an educational component, e.g. podcasts, videos, visual formats, text books, or children's literature. This latter aspect opens up possibilities of collaboration with various teacher-training courses and the TLC.

In terms of Creative Writing, we would be keen, if resources were available, to take the lead in developing an English-language minor. Alternatively, we are open to exploring the possibility of a language-spanning initiative in the Faculty that could accommodate our own plans as well as the existing Creative Writing minor in Dutch.

4. VOORSTELLEN VOOR VERBETEREN DOELGERICHTHEID

Welke voorstellen worden er gedaan om de opleiding doelmatiger in te richten, mede in het licht van een eventuele bezuiniging? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de doelgerichtheid en/of samenwerking binnen het onderwijs te versterken. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

BA English Language and Culture is currently financially sustainable at both programme and, in almost all cases, course level. This is despite the fact that our student enrollment has recently declined in line with, or slightly less than, the Faculty as a whole.

We have already streamlined the majority of our core courses by running them on a lecture/seminar model. We proactively assess enrollment in each June and December enrollment period in order to schedule and run the most appropriate number of workgroups on each course, with the result that our seminars usually run at or around maximum capacity.

Further measures that we could take to manage new budget cuts include a) reformulating 1-3 courses (already identified) to save hours; b) reducing administrative and coordination hours for certain tasks; c) reducing the range of elective courses we offer.

We are also flexibly able to absorb moderately substantial changes in our student numbers because the first year of the programme is built on a scalable lecture/seminar model, while the second year could be adjusted if necessary to replace the current 'core options' with a fixed offering, possibly on a temporary basis.

5. VOORSTELLEN VOOR VERMINDEREN WERKDRUK

Welke voorstellen worden er gedaan om de werkdruk te verminderen? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de werkdruk binnen het onderwijs te verminderen. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

After some years of staffing uncertainty, we now plan to keep our course teaching teams stable so that staff remain on the same courses for several years, reducing the need to design new lectures and classes each year (while keeping open the option of ongoing development within courses). We are also looking at expanding our use of project elements, which can make smart use of the short January and June teaching blocks without over-burdening teaching staff.

We have recently built an Academic Skills line in the first year that includes set activities and tasks, reducing the need for teachers to plan these components from scratch. We are also making use of TLC resources to design new assessment modes that can serve as models for several courses, helping to reduce planning time.

We will also continue our policy of consulting with teaching staff closely each January to design an OTV that spreads workload in a way that suits individuals as fully as possible.

6. STRATEGISCHE AGENDA

Welke acties stellen de opleidingen voor om invulling te geven aan hun toekomstbeeld?

Many of our existing courses are suitable for minors within MVTC and beyond, and we are currently planning new courses in the Environmental Humanities and Education that would further add to their number. Due to the already high enrolment rates in our electives, however, we neither offer nor have plans of offering a minor ourselves – apart from, possibly, a Creative Writing in English minor (see above).

We are in the process of discontinuing our part-time programme due to low interest and do not foresee this changing in the next five years.

In line with our emphasis on English as a lingua franca – worldwide, in academia, and also in our MVTC division itself – we envisage regular participation in collaborative courses (e.g. on Translation) as well as potentially offering an elective that problematizes the unique position of English in this regard (possibly via actielijn 1).

As to “omgevingsgericht onderwijs,” we will increase co-ordination and perhaps extend our use of stimulating field trips to course content-related locations in Amsterdam and the Netherlands. Tying our new writing instructions and assignments to local events, places, or institutions will have the added benefit of making them less AI susceptible. In addition, we see potential to collaborate more with Anglosphere-facing institutions such as the South Africa house, the American Book Centre, the Crossing Border Festival, or the John Adams Institute – e.g. by including their events into our lecture series and blog assignments, or exploring internship options. We also plan to expand our newly formed internship collaboration with ROC Amsterdam, which offers the chance for students to build bilingual educational experience.

Across courses, we will expand the modes of writing and communication we assess (see above), including rethinking the types of assessment we use.

Generative AI is a persistent topic of interest. First, we will explore ways to productively but also critically discuss and utilise AI tools within and beyond the classroom. Second, we plan to continue to develop our approach to dealing with AI abuse in assessments, via an ongoing revision of the modes of assessment on our courses.

3. Toekomstbeeld opleiding(scluster): Europese Studies en Religiewetenschappen

Bachelor Europese Studies

1. VISIE OP HET ONDERWIJSPROFIEL

Wat is het toekomstgerichte onderwijsprofiel van de opleiding: welke aspecten (e.g., centrale vragen, thema's, methoden, oriëntatie op maatschappelijke ontwikkelingen, aansluiting arbeidsmarkt, interdisciplinaire samenwerking, of onderwijsvormen) worden behouden voor de toekomst, welke aspecten krijgen meer aandacht en welke worden minder relevant?

De bacheloropleiding European Studies combineert duurzame borging van stabiliteit en kwaliteit met voortdurende vernieuwing van inhoud en didactiek. De opleiding is inhoudelijk sterk, organisatorisch robuust en kent structureel hoge rendementen op het gebied van instroom, studentretentie, afstuderen en doorstroom naar selectieve masteropleidingen. Met een stabiele instroom van 200–300 studenten per jaar, een effectief mentoraat en een overzichtelijke onderwijsstructuur biedt het programma studenten een samenhangende en goed navigeerbare leeromgeving.

In de afgelopen jaren heeft European Studies zich ontwikkeld van een multidisciplinaire opleiding tot een geïntegreerd interdisciplinair programma. Europa fungeert daarbij als centraal, historisch gevormd en mondiaal ingebed studieobject, waarbij de opleiding is gepositioneerd als een discipline in eigen recht. Studenten verwerven interdisciplinaire perspectieven en analytische vaardigheden om complexe hedendaagse vraagstukken en polycrises te analyseren.

Deze ontwikkeling wordt in de komende periode verder doorgezet richting transdisciplinariteit, onder meer via structurele samenwerking met maatschappelijke partners. Daarmee sluit het onderwijs sterker aan op actuele maatschappelijke ontwikkelingen en de arbeidsmarkt, zonder het academische karakter te verliezen. Kwaliteitszorg blijft geborgd via jaarlijkse monitoring en evaluatie in samenwerking met de opleidingscommissie.

Tegelijkertijd staat het huidige brede vakaanbod met ruime keuzemogelijkheden onder druk door verwachte bezuinigingen en toenemende werkdruk. Om inhoudelijke diepgang en structurele duurzaamheid te waarborgen, wordt het programma toekomstbestendig ingericht via thematisch samenhangende, modulaire onderwijseenheden. Specialistische expertise wordt geïntegreerd in bredere probleemgeoriënteerde clusters.

Wat behouden blijft, zijn de kernkwaliteiten van de opleiding: het interdisciplinaire karakter, Europa als meerlagig studieobject (niet uitsluitend de EU), de combinatie van historische en hedendaagse perspectieven in mondiale context, de ontwikkeling van meertalige academische vaardigheden en een kritisch-reflectieve benadering van Europese cultuur, geschiedenis, instituties en sociaal-politieke vraagstukken.

De opleiding richt zich op urgente maatschappelijke en Europese vraagstukken — waaronder migratie, klimaat en duurzaamheid, digitalisering en AI, geopolitiek en institutionele ontwikkelingen — die fungeren als organiserend principe binnen het curriculum. Deze vraagstukken zijn structureel verankerd in samenhangende, probleemgerichte onderwijsclusters met een centrale rol voor projectonderwijs, wat bijdraagt aan studeerbaarheid, samenhang en toetsbaarheid.

Meertaligheid en taalculturen zijn gepositioneerd als programma-brede academische competenties en dragen aantoonbaar bij aan het realiseren van de eindkwalificaties op het gebied van analyse, communicatie en internationale oriëntatie. Het gebruik van vreemde talen is geïntegreerd in

onderzoeks- en projectonderwijs gedurende de gehele opleiding en wordt consistent getoetst in relatie tot inhoudelijke leerdoelen.

Daarnaast is het onderwijsprofiel afgestemd op het tijdperk van kunstmatige intelligentie. Kritisch en verantwoord gebruik van digitale en AI-toepassingen, academische integriteit en nieuwe toetsvormen zijn programmabreed geïntegreerd. Onderzoeksmethoden en overdraagbare vaardigheden zijn geborgd via een cumulatieve leerlijn die aantoonbaar bijdraagt aan het realiseren van de beoogde eindkwalificaties.

2. VISIE OP HET STUDENTPROFIEL

Over welk profiel (kennis en vaardigheden) beschikt de student in de toekomst na afronding van de opleiding? Op welke wijze kan de student vanuit diens specifieke geesteswetenschappelijke profiel bijdragen aan maatschappij brede onderwerpen en vragen?

Na afronding van de bacheloropleiding European Studies beschikt de student over een breed inzetbaar academisch profiel met diepgaande kennis van Europa in mondiale context. De opleiding leidt studenten op tot analytisch sterke en maatschappelijk georiënteerde professionals die complexe Europese en internationale vraagstukken kunnen doorgronden en vertalen naar betekenisvolle analyses, beleidsvoorstellen en publieksgerichte communicatie.

Afgestudeerden zijn in staat om in transnationaal perspectief te denken en hanteren daarbij een multilevelanalyse die lokale, nationale, regionale, Europese en mondiale niveaus met elkaar verbindt. Zij kunnen complexe maatschappelijke vraagstukken benaderen vanuit interdisciplinaire perspectieven en leggen daarbij samenhang tussen culturele, historische, juridische, economische en politieke dimensies van Europa. Historisch denken vormt hierbij een structureel onderdeel van hun analytisch repertoire, waardoor zij actuele ontwikkelingen kunnen plaatsen binnen bredere langetermijnprocessen.

De student ontwikkelt een generalistische, maar analytisch scherpe blik, gecombineerd met het vermogen om op zowel micro- als macroniveau te reflecteren en te interveniëren in maatschappelijke debatten over identiteit, cultuur, democratie en verbondenheid. Door de nadruk op meertaligheid zijn afgestudeerden toegerust om effectief te communiceren en samen te werken in internationale en meertalige contexten.

Naast inhoudelijke kennis en analytische vaardigheden verwerft de student essentiële arbeidsmarktcompetenties, waaronder kritisch en probleemoplossend denken, academisch schrijven, beleidsanalyse, presenteren en projectmatig werken. Samenwerken in multidisciplinaire teams en professionele communicatie in meerdere talen maken integraal deel uit van het profiel. Daarnaast doen studenten ervaring op met het verantwoord en kritisch gebruik van digitale tools en AI-toepassingen in onderzoeks-, analyse- en beleidscontexten.

Vanuit dit brede geesteswetenschappelijke profiel zijn afgestudeerden goed voorbereid op functies binnen onder meer overheden en Europese instellingen, beleid en advies, diplomatie en internationale organisaties, ngo's en maatschappelijke organisaties, media, cultuur en erfgoed, en onderzoeks- en kennisinstellingen. Tegelijkertijd biedt het programma een solide basis voor verdere academische verdieping en professionele specialisatie in masteropleidingen.

3. COLLEGE-BREDE EN VERNIEUWENDE ONDERWIJSTHEMA'S

Wat zijn mogelijk vernieuwende college-brede onderwijsthema's van de toekomst waar de opleiding een bijdrage aan zou kunnen leveren?

De toekomstvisie van European Studies sluit nauw aan bij de strategische positionering van de Faculteit der Geesteswetenschappen als een brede, interdisciplinair georganiseerde academische

infrastructuur waarin kritische analyse van complexe hedendaagse vraagstukken wordt verbonden met maatschappelijke verantwoordelijkheid en culturele praktijk. De opleiding draagt bij aan en versterkt de college-brede onderwijsthema's van het College of Humanities, waarin taal, cultuur, geschiedenis, media en filosofische reflectie centraal staan.

Door de structurele inzet op interdisciplinariteit en de verdere ontwikkeling richting transdisciplinariteit worden deze kerngebieden niet alleen met elkaar verbonden, maar ook geactualiseerd in relatie tot urgente maatschappelijke thema's zoals digitalisering en AI, democratie en rechtsstaat, cultuur, identiteit en duurzaamheid. De nadruk op meertalige academische competenties sluit direct aan bij het talen- en cultuurprofiel van het College, terwijl aandacht voor media, digital humanities en digitale geletterdheid de verbinding met communicatie- en mediastudies verdiept. Via samenwerking met maatschappelijke partners wordt bovendien het publieke en toegepaste geesteswetenschappelijke profiel van het College structureel versterkt.

European Studies is inhoudelijk sterk ingebed in de sectorplankaders rond cultureel erfgoed en identiteit en tradities in transitie, en draagt daarmee bij aan de gezamenlijke strategische ambities van het College. Tegelijkertijd ambieert de opleiding een voortrekkersrol binnen de Faculteit der Geesteswetenschappen op een aantal maatschappelijk urgente en academisch vernieuwende thematische domeinen. Deze omvatten onder meer democratie, rechtsstaat en civil society in Europa; digitalisering en kunstmatige intelligentie in politieke, culturele en bestuurlijke contexten; migratie, diversiteit en inclusie; Europa en duurzaamheid; en Europa in een veranderende geopolitieke orde.

Binnen deze domeinen kan European Studies optreden als inhoudelijk verbindende partner in facultaire en interfacultaire samenwerkingen, thematische netwerken en projecten met maatschappelijke partners. Centrale uitdagingen daarbij zijn het verantwoord integreren van AI en digitale methoden in onderwijs en onderzoek, het versterken van transdisciplinair en publiek engagement zonder verlies van academische diepgang, het analyseren van Europese polycrises vanuit structureel interdisciplinaire kaders, en het duurzaam verbinden van arbeidsmarktrelevantie, maatschappelijke impact en wetenschappelijke vorming.

4. VOORSTELLEN VOOR VERBETEREN DOELGERICHTHEID

*Welke voorstellen worden er gedaan om de opleiding doelmatiger in te richten, mede in het licht van een eventuele bezuiniging? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de doelgerichtheid en/of samenwerking binnen het onderwijs te versterken. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit **Toekomstbeeld CoH**.*

Met het oog op toekomstige bezuinigingen en toenemende druk op personeel zet de opleiding European Studies in op een doelmatiger en duurzamer inrichting van het onderwijs, zonder afbreuk te doen aan kwaliteit en interdisciplinariteit. Daarbij wordt aangesloten bij de uitgangspunten van de Menukaart interventies duurzaam onderwijs en het Toekomstbeeld College of Humanities.

Een eerste maatregel betreft het versterken van samenwerking tussen docenten uit verschillende disciplines door vaker gezamenlijk onderwijs te verzorgen binnen gedeelde vakken en thematische onderwijsclusters. Team teaching en coördinatie op clusterniveau bevorderen inhoudelijke samenhang, verminderen versnippering en vergroten de zichtbaarheid van interdisciplinariteit voor studenten.

Een tweede maatregel is het herstructureren van het vakaanbod door specialistische expertise niet langer primair aan te bieden in kleine, losse vakken, maar te bundelen in grotere, thematisch samenhangende modules. Deze modulaire opzet maakt het mogelijk om inhoudelijke diepgang te combineren met schaalbaarheid en organisatorische efficiëntie, terwijl studenten worden uitgedaagd om complexe vraagstukken vanuit meerdere perspectieven te benaderen.

Daarnaast wordt ingezet op een duurzamere inzet van personeel en onderwijsuren door overlap tussen vakken systematisch te verminderen en afstemming tussen onderwijscomponenten te versterken. Dit draagt bij aan een betere beheersbaarheid van de onderwijsorganisatie en vermindert de structurele werkdruk voor docenten.

Met deze maatregelen beoogt de opleiding het onderwijs efficiënter, overzichtelijker en toekomstbestendig te organiseren. Tegelijkertijd blijven de kernkwaliteiten van European Studies — academische kwaliteit, interdisciplinariteit en maatschappelijke relevantie — behouden en worden deze waar mogelijk verder versterkt door intensievere samenwerking en inhoudelijke integratie.

5. VOORSTELLEN VOOR VERMINDEREN WERKDruk

Welke voorstellen worden er gedaan om de werkdruk te verminderen? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de werkdruk binnen het onderwijs te verminderen. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

Een eerste maatregel betreft de doorontwikkeling van projectgericht onderwijs. Door meer onderwijs te organiseren rond gezamenlijke projecten en integrale opdrachten wordt het aantal losse onderwijs- en begeleidingsmomenten beperkt. Projectonderwijs stimuleert bovendien samenwerking tussen studenten, maakt leerdoelen explicieter en vermindert de noodzaak voor individuele begeleiding en correctie, wat bijdraagt aan een evenwichtigere werkbelasting voor docenten.

Een tweede maatregel is de verdere invoering van modulair onderwijs. Door vakken te bundelen in grotere, thematisch samenhangende modules wordt de organisatorische complexiteit verminderd en neemt de afstemming tussen docenten toe. Modulaire structuren maken het mogelijk om onderwijs efficiënter te plannen en hergebruik van onderwijs- en toetsmaterialen te bevorderen.

Daarnaast wordt ingezet op het terugdringen van het aantal toetsmomenten en het herzien van toetsvormen. Minder, maar beter afgestemde toetsing vermindert de correctielast en vergroot de focus op leerprocessen in plaats van op afzonderlijke beoordelingen. Door vaker gebruik te maken van alternatieve en formatieve toetsvormen, zoals groepsproducten, portfolio's en peer feedback, wordt de beoordelingsdruk voor docenten verder verlaagd.

Ten slotte wordt ingezet op standaardisering en het meerjarig hergebruik van onderwijs- en toetsmaterialen. Door kernopdrachten, toetsvormen, rubrics en beoordelingscriteria op clusterniveau gezamenlijk te ontwikkelen en meerjarig in te zetten, wordt de jaarlijkse ontwikkel- en correctielast structureel verminderd. Deze aanpak bevordert consistentie en samenhang binnen het curriculum en vergroot tegelijkertijd de transparantie en voorspelbaarheid voor studenten, zonder afbreuk te doen aan inhoudelijke flexibiliteit.

Gezamenlijk dragen deze maatregelen bij aan een meer beheersbare, duurzame en kwalitatief sterke onderwijsorganisatie.

6. STRATEGISCHE AGENDA

Welke acties stellen de opleidingen voor om invulling te geven aan hun toekomstbeeld?

Om het toekomstbeeld van de opleiding European Studies te realiseren, zet de opleiding in op een samenhangende strategische agenda die onderwijsvernieuwing, werkdrukbeheersing, maatschappelijke relevantie en academische kwaliteit met elkaar verbindt. Centraal staat het toekomstbestendig maken van het curriculum en de onderwijsorganisatie in een context van digitalisering, maatschappelijke complexiteit en veranderende arbeidsmarkteisen.

Een belangrijke speerpunt is het bevorderen van AI-geletterdheid onder zowel docenten als studenten, met expliciete aandacht voor kritisch en ethisch gebruik, academische integriteit en de implicaties van

AI voor toetsing en beoordeling. Dit sluit aan bij bredere facultaire en college-brede ambities op het gebied van digitale geletterdheid en didactische innovatie. Tegelijkertijd wordt structureel werkdrukoverleg met docententeams ingericht om onderwijsvernieuwing, modularisering en de uitbreiding van projectonderwijs duurzaam en realistisch te kunnen realiseren.

Curriculaire modularisering vormt een tweede kernactie. Door specialismen te borgen binnen grotere, thematisch samenhangende onderwijsclusters wordt inhoudelijke diepgang gecombineerd met organisatorische efficiëntie. Binnen deze clusters wordt projectgericht en transdisciplinair onderwijs verder uitgebouwd, in samenwerking met maatschappelijke partners zoals overheden, ngo's en culturele instellingen. Hiermee wordt de verbinding tussen academische vorming en maatschappelijke praktijk versterkt.

Daarnaast investeert de opleiding in programma-brede leerlijnen voor taalvaardigheid, meertaligheid, onderzoeksmethoden en overdraagbare vaardigheden, waaronder academisch schrijven, digitale vaardigheden en teamwork. Deze leerlijnen worden zichtbaar en doorlopend in het curriculum verankerd. Het publiek en toegepast geesteswetenschappelijk profiel wordt verder uitgebouwd via publieksgerichte output, maatschappelijke valorisatie en een versterkte arbeidsmarktoriëntatie, onder meer door stages, gastdocenten en praktijkgerichte projecten.

Tot slot wordt ingezet op intensievere samenwerking binnen de faculteit via gezamenlijke thematische clusters (zoals AI, democratie, migratie en duurzaamheid), op voortdurende didactische innovatie en op gerichte docentprofessionalisering. Structurele studentparticipatie in curriculumontwikkeling blijft daarbij een essentieel uitgangspunt.

Bachelor Religiewetenschappen

1. VISIE OP HET ONDERWIJSPROFIEL

*Wat is het toekomstgerichte onderwijsprofiel van de opleiding: welke aspecten (e.g., centrale vragen, thema's, methoden, oriëntatie op maatschappelijke ontwikkelingen, aansluiting arbeidsmarkt, interdisciplinaire samenwerking, of onderwijsvormen) worden **behouden** voor de toekomst, welke aspecten krijgen **meer** aandacht en welke worden **minder** relevant?*

De bacheloropleiding Religiewetenschappen heeft een toekomstgericht onderwijsprofiel dat wordt gekenmerkt door academische diepgang, interdisciplinariteit en maatschappelijke relevantie. De opleiding richt zich op het kritisch bestuderen van religie als historisch, cultureel, sociaal en politiek fenomeen en besteedt daarbij expliciet aandacht aan de diversiteit en pluriformiteit van religieuze en spirituele tradities. Het onderwijs is onderzoeksgericht, kleinschalig van opzet en biedt ruimte voor persoonlijke begeleiding, wat bijdraagt aan studeerbaarheid en academische vorming.

Religiewetenschappen is van nature een inter- en multidisciplinair vakgebied. Studenten verwerven perspectieven uit onder meer geschiedenis, sociale wetenschappen, filosofie en cultuurstudies, met een onderscheidend profiel door de structurele aandacht voor (westerse) esoterie. De opleiding sluit inhoudelijk aan bij college-brede ambities rond interdisciplinariteit, brede waarom-vragen en maatschappelijke inbedding, onder meer door de stad Amsterdam te benutten als kosmopolitisch laboratorium voor onderwijs en onderzoek.

In de komende jaren wordt het onderwijsprofiel verder versterkt door intensievere samenwerking met andere opleidingen en faculteiten en door een verbreding van maatschappelijke thema's, waaronder identiteit, zingeving, religie en politiek, postkolonialiteit, gender en ecologie. Tegelijkertijd wordt ingezet op het versterken van academische vaardigheden en het herijken van didactiek en toetsing in het licht van digitalisering en AI. Deze doorontwikkeling vindt plaats binnen de reguliere kwaliteitszorgcyclus en in structurele afstemming met studenten en de opleidingscommissie.

2. VISIE OP HET STUDENTPROFIEL

Over welk profiel (kennis en vaardigheden) beschikt de student in de toekomst na afronding van de opleiding? Op welke wijze kan de student vanuit diens specifieke geestwetenschappelijke profiel bijdragen aan maatschappij brede onderwerpen en vragen?

Afgestudeerden van de bachelor Religiewetenschappen beschikken over een breed inzetbaar academisch profiel met diepgaande kennis van religie in historische en hedendaagse contexten. Zij zijn in staat religieuze verschijnselen kritisch te analyseren vanuit meerdere disciplinaire perspectieven en deze te plaatsen binnen bredere maatschappelijke, culturele en politieke processen. Studenten ontwikkelen sterke onderzoeksvaardigheden, analytisch vermogen en een reflectieve houding, waarmee zij complexe vraagstukken rond identiteit, zingeving en religiositeit kunnen duiden. De opleiding leidt kritische en respectvolle denkers op die maatschappelijke thema's kunnen benaderen met oog voor diversiteit en pluraliteit. Daarnaast verwerven studenten overdraagbare vaardigheden, waaronder academisch schrijven, kritisch denken, kwalitatief onderzoek en professionele communicatie.

Vanuit dit profiel zijn afgestudeerden goed voorbereid op uiteenlopende werkvelden, waaronder overheid, onderwijs, erfgoed, musea, maatschappelijke organisaties en onderzoek, en beschikken zij over een solide basis voor verdere academische verdieping in masteropleidingen.

3. COLLEGE-BREDE EN VERNIEUWENDE ONDERWIJSTHEMA'S

Wat zijn mogelijk vernieuwende college-brede onderwijsthema's van de toekomst waar de opleiding een bijdrage aan zou kunnen leveren?

De bacheloropleiding Religiewetenschappen levert een inhoudelijke bijdrage aan college-brede en vernieuwende onderwijsthema's door religie te bestuderen in relatie tot actuele maatschappelijke en culturele vraagstukken. De opleiding richt zich daarbij onder meer op thema's als religie, identiteit en diversiteit, religie en maatschappelijke conflicten, en de rol van religie in processen van postkolonialiteit, gender en ecologie.

Daarnaast draagt Religiewetenschappen bij aan onderwijs rond de stad als leeromgeving, door aandacht voor lived religion en religieuze praktijken in een stedelijke context, waarbij Amsterdam fungeert als empirisch laboratorium. Ook speelt de opleiding in op college-brede ambities rond digitalisering en kunstmatige intelligentie, door kritisch te reflecteren op de relatie tussen religie, cultuur, technologie en maatschappelijke verandering.

Door deze thematische focus verbindt de opleiding geesteswetenschappelijke analyse expliciet met bredere vragen over pluraliteit, zingeving en samenleven in een complexe en diverse samenleving, en sluit zij aan bij de strategische onderwijsprioriteiten van het College of Humanities.

4. VOORSTELLEN VOOR VERBETEREN DOELGERICHTHEID

Welke voorstellen worden er gedaan om de opleiding doelmatiger in te richten, mede in het licht van een eventuele bezuiniging? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de doelgerichtheid en/of samenwerking binnen het onderwijs te versterken. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

Versterking van interdisciplinaire samenwerking met andere opleidingen en faculteiten.

Ontwikkeling en inzet van minors en keuzevakken rond actuele maatschappelijke thema's.

Vergroten van samenhang tussen vakleerdoelen en eindkwalificaties via zichtbare leerlijnen.

5. VOORSTELLEN VOOR VERMINDEREN WERKDruk

Welke voorstellen worden er gedaan om de werkdruk te verminderen? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de werkdruk binnen het onderwijs te verminderen. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

Verduurzaming van toetsing en hergebruik van onderwijs- en toetsmaterialen.

Versterking van programmabrede leerlijnen academische vaardigheden.

Betere afstemming tussen onderwijs, begeleiding en tutoraat.

6. STRATEGISCHE AGENDA

Welke acties stellen de opleidingen voor om invulling te geven aan hun toekomstbeeld?

Versterken van promotie en zichtbaarheid van opleiding, minors en keuzevakken.

Doorontwikkeling van maatschappelijk relevante thematiek in onderwijs.

Structurele inbedding van academische vaardigheden en AI-geletterdheid.

Uitbreiding van stage- en praktijkmogelijkheden in samenwerking met stedelijke partners.

Borging van personele continuïteit en kennisoverdracht bij aanstaande pensioneringen.

4. Opleidingscluster: Filosofie

1. VISIE OP HET ONDERWIJSPROFIEL

*Wat is het toekomstgerichte onderwijsprofiel van de opleiding: welke aspecten (e.g. centrale vragen, thema's, methoden, oriëntatie op maatschappelijke ontwikkelingen, aansluiting arbeidsmarkt, interdisciplinaire samenwerking, of onderwijsvormen) worden **behouden** voor de toekomst, welke aspecten krijgen **meer** aandacht en welke worden **minder** relevant?*

I. Kenmerken van de huidige BA Filosofie die de opleiding onderscheidt van andere Filosofie-opleidingen (en waar we bij de visitatie in 2023 mee zijn gecompimenteerd)

- **Breed en divers**

De BA-opleiding Filosofie beoogt een degelijke, brede introductie tot de filosofie te geven in de verplichte vakken, en vervolgens de studenten zich te laten specialiseren binnen specifieke subdisciplines middels keuzevakken. De subdisciplines waarbinnen studenten zich kunnen specialiseren komen overeen met de expertise binnen de vier capaciteitsgroepen, en bestrijken grofweg deze domeinen: praktische filosofie, theoretische filosofie (inclusief logica), cultuurfilosofie en wetenschapsfilosofie (inclusief metafysica). De capaciteitsgroepen verzorgen elk een deel van de verplichte vakken. In 2020 is er een grondige herziening van de verplichte vakken ingezet met het oog op diversifiëring en dekolonisering van de canon; dit heeft geleid tot

- invoering van meer vakken op het gebied van de niet-Westerse Filosofie;
- vakinhoudelijk onderzoek van diversiteit en identiteit als thema;
- vakinhoudelijk onderzoek van meervoudige culturele perspectieven;
- vakinhoudelijk onderzoek van structuren van decolonialiteit, gender, race, en klasse;
- een grotere diversiteit in het bestand van gelezen auteurs

Hiermee loopt de UvA wat diversificatie van de canon vooruit ten opzichte van de meeste filosofieopleidingen in Nederland (mede volgens de visitatierapporten uit 2023).

- **Systematisch**

Inhoudelijk is de huidige opleiding systematisch opgebouwd, dat wil zeggen dat in het curriculum geen onderverdeling naar historische periode wordt gemaakt, maar dat een thematische indeling van de vakken wordt aangeboden. Hiermee onderscheidt de UvA zich van andere filosofieopleidingen in Nederland. De opzet van het curriculum reflecteert de onderzoeksagenda binnen de afdeling (en in de capaciteitsgroepen). Filosofen aan de UvA zijn minder gericht op de interne historische ontwikkeling van de filosofie, dan op de vraag hoe de filosofie kan bijdragen aan het in kaart brengen en oplossen van maatschappelijke en wetenschappelijke problemen. Dat betekent niet dat er geen geschiedenis wordt onderwezen: binnen de vakken wordt naast actuele debatten doorgaans ook de historische ontwikkeling rond het thema onderzocht.

- **Interdisciplinair**

Binnen de FGw onderscheidt de BA Filosofie zich door het interdisciplinaire karakter van de vakken. Met interdisciplinariteit wordt hier niet bedoeld op de diversiteit van subdisciplines binnen de filosofie (die sterk uiteenlopende onderwerpen en methodes omvat), maar op het discipline-overstijgende karakter van filosofie. Je leert als filosoof niet met een afgebakende empirische onderzoeksmethode naar een afgebakend onderzoeksobject kijken, maar je krijgt een instrumentarium om over grondslagen en aannamen van een breed scala van fenomenen en vakgebieden na te denken. Voor elke wetenschap bestaat er immers een *Filosofie van ...* In de praktijk betekent dat dat elke capaciteitsgroep in de afdeling een vanzelfsprekende link met andere wetenschapsgebieden onderhoudt, en ook service-onderwijs verzorgt bij thematisch verwante opleidingen. Dat onderwijs

vindt structureel plaats zowel binnen als buiten de eigen faculteit (ondermeer bij IIS, FNWI, FMG, FGW en FEB). Deze relatie tot andere disciplines wordt in de BA Filosofie zowel vormgegeven voor eigen studenten binnen de eigen opleiding als voor studenten van buiten de opleiding.

- **t.b.v. niet-Filosofie studenten:** Vanwege de prominente rol van kritisch grondslagenonderzoek, en de mogelijkheden van conceptuele en normatieve analyse van vakwetenschappen is het filosofie-onderwijs ook zeer aantrekkelijk ter verdieping voor studenten met een andere studie. Filosofie biedt daarom verschillende minoren aan (*Philosophy of Technology and AI, Theoretical Philosophy, Aesthetics* en *Praktische Filosofie*) en verzorgt meerdere vakken *Wetenschapsfilosofie* in andere clusters. Daarnaast zijn veel vakken uit de BA Filosofie opengesteld als keuzevak voor andere studenten. Bijvoorbeeld biedt de opleiding vakken waarin de (wetenschappelijke) theorievorming rond de volgende onderwerpen kritisch wordt onderzocht:
 - *politieke theorie, bestuur en burgerschap;*
 - *feminisme, gender, klasse, decolonialiteit en ras;*
 - *kunst, literatuur, cultuur en kritiek;*
 - *geschiedenis;*
 - *taal, cognitie en psychologie;*
 - *gezondheid;*
 - *logica en wiskunde;*
 - *AI en technologie;*
 - *Islamitische, Chinese, Indiase en Afrikaanse filosofie.*

De openstelling van dergelijke vakken voor keuzevakstudenten draagt bij aan het goede vakrendement binnen de opleiding. Voor studenten die enthousiast worden door dit aanbod zijn er veel manieren om een uitgebreider traject te volgen (tweede studie, verkort traject, uitgebreide minor of pre-master), waarmee zij toelating tot één van de masters in de filosofie kunnen verkrijgen.

- **t.b.v. Filosofie-studenten:** De opleiding Filosofie biedt een breed inzetbaar instrumentarium voor reflectie en onderzoek van andere disciplines, en onze studenten komen via bovengenoemde onderwerpen daarmee in aanraking. Onze studenten volgen dan ook bovengemiddeld vaak multidisciplinair onderwijs (alumnionderzoek in het bestand van de UvA toont dat maar liefst 60% van de afgestudeerden in de Filosofie ook een tweede studierichting heeft afgerond). De BA Filosofie biedt daartoe aan de eigen studenten ruimte op drie manieren:
 - in de vrije keuzeruimte (42EC),
 - een verkort programma na of naast een andere studie,
 - ondersteunen (via tutoraat) van een volledige tweede studie.

Om in de BA Filosofie specifieke interdisciplinaire vakken of anderszins een gezamenlijk aanbod *binnen de FGW* verplicht te maken ligt niet voor de hand, ten eerste omdat het instrumentarium dat de filosofiestudent aanleert juist breder toepasbaar is dan binnen de Geesteswetenschappen; ten tweede omdat de opleidingen die studenten naast de BA Filosofie volgen veelal geen onderdeel van de FGW zijn.

II. Mogelijkheden voor vernieuwing, uitbreiding en verbetering

De BA Filosofie is op dit moment gezond. In 2526 is de eerstejaars inschrijving iets gekrompen. In de eerste resultaten van de inschrijvingsmonitor groeit de opleiding echter weer in 2627 (Ook in het verleden hadden opleidingen Filosofie qua inschrijvingsaantallen meestal baat bij een onzeker economisch en politiek klimaat). Omdat de programmering in 2023 is doorgelicht wat betreft leerdoelen en eindtermen en sinds 2020 inhoudelijk grondig is gemoderniseerd ligt de opleiding didactisch en inhoudelijk goed op koers. Andere kansen voor verbetering van de opleiding zien wij op twee, samenhangende vlakken:

- *Aansluiting arbeidsmarkt en omgevingsgerichtheid*

Filosofiestudenten worden uitgebreid getraind om grondig te lezen, vooronderstellingen te herkennen, redeneringen te evalueren en gevolgtrekkingen te kunnen bepalen. Zij leren daarover helder te communiceren en op een constructieve manier in discussie te gaan. Deze vaardigheden zijn in de leerdoelen, de toetsregeling en de onderwijsvormen van elk vak duidelijk terug te vinden. Zelfs in het eerste jaar ligt de nadruk niet op kennisreproductie, maar op het kunnen analyseren en motiveren van begrippen, argumentaties en posities uit de literatuur. In elk vak zijn bovendien argumentatie- en discussievaardigheden als leerdoel opgenomen; de interactie tussen docenten en studenten tijdens (hoor)colleges staat hoog in het vaandel en wordt hoog gewaardeerd in onderwijsevaluaties.

Het zijn met name deze vaardigheden die de professionele loopbaan van afgestudeerde filosofiestudenten buiten de universiteit kenmerkt. Zij komen terecht in posities waar deze sterk gewaardeerd worden en waar onderzoeksvaardigheden belangrijk zijn: (onderzoeks)journalistiek, beleid, politiek, consultancy, redacties en onderwijs. Afgestudeerden in de Filosofie moeten na hun examen echter veelal hun eigen relevantie voor de arbeidsmarkt uitvinden. In de statistieken doen zij er iets langer over dan de gemiddelde student om een baan te vinden; na vijf jaar horen zij echter wel bij de hoogstbetaalde groep onder de afgestudeerde Geesteswetenschappers. De opleiding zou studenten beter kunnen ondersteunen bij de stap naar professionele inzet van hun vaardigheden.

Op dit moment zijn er drie onderdelen van de studie waarin aansluiting bij de arbeidsmarkt expliciet wordt gethematiseerd:

- een verplicht 'practicum' waarbinnen de inzet van filosofische kennis en kunde buiten de studie aan bod komt (waarbij studenten kiezen uit: 'publieksfilosofie', 'bestuur', 'digitale vaardigheden' of 'onderwijs').
- alumnimiddagen en -borrels, waar alumni uit verschillende beroepen praktijken informatie geven
- een stage (als keuzevak)

De opleiding zou er tenminste zorg voor moeten dragen dat studenten zich sneller en beter bewust worden van de waarde van hun ontwikkelde vaardigheden op de arbeidsmarkt. Daarnaast zou door verdere ontwikkeling van het *omgevingsgerichte onderwijs* (waartoe ook practicum en stage behoren) ook de aansluiting op de arbeidsmarkt prominenter kunnen worden.

Dat betekent bijvoorbeeld *in de toekomst*:

- meer praktische, maatschappij-gerichte inzet van aangeleerde vaardigheden middels stages en/of projecten.
- meer expliciete aanduiding van de waarde en inzetbaarheid van de aangeleerde vaardigheden en kennis.
- uitbreiding van vaardighedenonderwijs in de richting van 'marketable skills', bijvoorbeeld met grondige kennis van de inzet van AI in onderzoek.

2. VISIE OP HET STUDENTPROFIEL

Over welk profiel (kennis en vaardigheden) beschikt de student in de toekomst na afronding van de opleiding? Op welke wijze kan de student vanuit diens specifieke geestwetenschappelijke profiel bijdragen aan maatschappijbrede onderwerpen en vragen?

Het bovengeschetste brede, interdisciplinaire en systematische onderwijsprofiel heeft een onmiddellijke weerslag op het afstudeerprofiel van onze studenten. In de opleiding staat het aanleren van een filosofische houding centraal, die zich praktisch uit in het vermogen tot kritische reflectie en analyse. De studenten hebben bij het afstuderen zeer sterke analytische, communicatieve en tekstuele vaardigheden; zij hebben geleerd in debatten een eigen positie aan te nemen en te motiveren.

Daarnaast hebben zij een breed inzicht in de filosofie, en specialistische kennis binnen tenminste één filosofische subdiscipline, ondermeer middels het eigen scriptieonderzoek rond een actueel onderwerp.

Het werkgebied van de filosoof bestaat uit het omschrijven, analyseren en interpreteren van maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkelingen, onderwerpen of debatten op een specifiek terrein. Door grondige reflectie, gedachtenuitwisseling, conceptuele analyse en kritiek kunnen nieuwe theoretische inzichten en praktische besluiten gemotiveerd worden. Het valt te voorzien dat in de toekomst meer toezicht, controle en grip op de totstandkoming van kennis en op de 'menselijke relevantie' daarvan noodzakelijk wordt, in reactie op het gebruik van generatieve AI. Daarbij is het ontwikkelen van een kritische, onderzoekende houding jegens bronnenkennis en -verwerking essentieel. Binnen het curriculum wordt deze 'filosofische houding' als volgt onderwezen:

- **Vaardigheden** Het instrumentarium van de filosofie bestaat uit een reeks van tekstuele, analytische en communicatieve vaardigheden, waarbij de juiste ontwikkeling en toepassing van een dergelijk instrumentarium zelf ook onderwerp van reflectie binnen de filosofie is. In de opleiding aan de UvA leren studenten uitgebreid impliciete aannames en implicaties van een positie te analyseren, te verwoorden en te bekritisseren. Daarbij ontwikkelen zij sterke argumentatie- en discussievaardigheden. Analyse van komen in het curriculum aan bod binnen zowel de vaardighedenvakken als de inhoudelijke vakken:
 - ***logica*** is een uitgebreid onderdeel van het verplichte vak *Logic and The Linguistic Turn* (12EC) voor eerstejaars studenten. In dit vak worden systematisch de analyse van redeneerprocessen, opvattingen over de geldigheid van conclusies en het expliciteren van verzwegen premissen behandeld.
 - ***scholing in verschillende filosofische tradities en methoden*** komt tot stand doordat de verplichte vakken basiskennis bieden in centrale argumentaties, onderzoek en methodes binnen analytische, continentale, historische, praktische en niet-Westerse filosofische tradities.
 - ***training in kritische tekstanalyse*** komt binnen werkgroepen tot stand doordat studenten leren te reflecteren op de literatuur middels close reading en in opdrachten getoetst worden op de volgende vaardigheden:
 - analyseren en evalueren van argumentaties;
 - benoemen en contrasteren van verschillende posities in een debat;
 - analyseren en leren definiëren van fundamentele concepten in relatie tot de gebruikscontext.
 - ***het verrichten van zelfstandig literatuuronderzoek*** wordt aangeleerd in meerdere vaardighedenvakken (24EC). Hier worden conceptuele ontwikkeling, gehanteerde argumentatie, historische receptie en systematische kritiek rond een positie of een specifieke tekst in kaart gebracht. Het maken en uitwerken van een onderzoeksopzet voor deze doeleinden wordt systematisch getraind. Deze vaardigheden worden vervolgens stelselmatig getoetst in de specialisatie- en keuzevakken (24EC), en worden nogmaals beoordeeld bij de scriptie (12EC).
 - ***zelfstandigheid bij verdere ontwikkeling en studiekeuzes*** vindt plaats in de opbouw van de opleiding. In het eerste en gedeeltelijk het tweede jaar volgen alle studenten dezelfde verplichte vakken (78EC). Vervolgens krijgen zij een uitgebreide training in filosofische onderzoeksvaardigheden, waartoe zij bij verplichte vakken steeds kiezen* voor één variant uit de specialisatierichtingen (24EC). Vervolgens krijgen zij de keuze uit een sterk gevarieerd aanbod, waarbij ze met begeleiding vanuit het tutoraat een eigen specialisatietraject samenstellen. Dit individuele studiepad bestaat uit 18EC gebonden

keuzeruimte, een scriptietraject van 18EC en 42EC vrije keuzeruimte. Juist deze (begeleide) autonomie rond specialisering en bijbehorende flexibiliteit van de studie wordt sterk gewaardeerd onder de studenten, blijkt uit de verschillende evaluaties.

- **debat- en discussievaardigheden** omvatten niet alleen het helder kunnen verwoorden van een positie of het kunnen onderbouwen daarvan met argumenten, maar ook het constructief en respectvol kunnen argumenteren tegen andermans positie. Dit laatste is een belangrijke waarde binnen het filosofische debat, en is ook essentieel voor het goede verloop van de werkgroepen Filosofie, waar het aanleren van discussie- en debatvaardigheden in elk college tot de leerdoelen behoort. Om de studenten een duidelijk handvat te geven, hanteert de opleiding een eigen gedragscode waarin wordt uiteengezet hoe in een dialoog om te gaan met onverenigbare meningen, inzichten of waarden. Deze gedragscode is geformuleerd in aanvulling op de UvA-brede code, omdat deze laatste weinig concrete aanwijzingen bevat over wat 'wenselijk' gedrag betekent in een context waarin het debatteren over onverenigbare standpunten tot de kern van het onderwijs behoort.
- **Kennisontwikkeling** Onze studenten specialiseren zich in tenminste één filosofische subdiscipline, middels specialisatievakken waarbinnen hedendaagse debatten wordt bestudeerd. De scriptie sluit aan bij minimaal één zo'n specialisatievak.
 - **Binnen de verplichte vakken** (102EC) doet de student een brede kennis van de Filosofie op. In deze vakken worden de verschillende subdisciplines en bijbehorende stromingen in de filosofie besproken, waarbij de historische ontwikkeling van contrasterende posities in relatie tot de inhoudelijke kritiek steeds uitgebreid wordt behandeld. De opgedane kennis bestaat uit kennis van specifieke posities in het debat, het kunnen uitleggen van de bijbehorende concepten, en het kunnen evalueren van de argumenten voor en tegen deze positie. Ook de vaardighedenvakken dragen bij aan deze kennisopbouw, maar deze worden gekenmerkt door de mogelijkheid om bij inhoudelijke uitwerking te kiezen voor een werkgroep op het gebied van een specifieke subdiscipline*.
 - **Binnen het gebonden keuzeaanbod** (minimaal 24EC) vindt verdieping en specialisatie in één of meer filosofische subdisciplines plaats op het gebied van een specifiek debat. In deze vakken vindt systematisch onderzoek van hedendaagse debatten plaats, in relatie tot een specifieke (vaak interdisciplinaire) thematiek (voor de inhoud: zie het onderwijsprofiel). In deze vakken worden fundamentele concepten, ontologie en methoden onderzocht aan de hand van filosofische teksten, en worden bijvoorbeeld historische ontwikkeling, conceptuele implicaties, kritische beschouwingen of mogelijke alternatieve theoretische kaders in kaart gebracht.
 - **Binnen de scriptie** (12EC) ontwikkelt de student specialistische kennis op het gebied van een zelfgekozen onderwerp, waarbij deze literatuur onderzoekt onder begeleiding van een onderzoeker-docent met relevante expertise.
 - **Binnen het vrije keuzeaanbod** (42EC) kan de student eigen kennis en inzicht verbreden, door kennismaking met een ander vakgebied of met een andere benadering van de filosofie (binnen en buiten de UvA).

* NB: In de vaardighedenvakken (24EC) worden uniforme leerdoelen bereikt, maar studenten hebben de keuze uit meerdere vakken met een wisselende centrale tekst of thematiek. Hoewel er zo keuzemogelijkheden zijn voor de studenten, behoren deze 24EC wel degelijk tot het kerncurriculum omdat dezelfde leerdoelen moeten worden behaald.

3. VOORSTELLEN VOOR VERNIEUWENDE, COLLEGE-BREDE ONDERWIJSTHEMA'S

Wat zijn mogelijk vernieuwende college-brede onderwijsthema's van de toekomst waar de opleiding een bijdrage aan zou kunnen leveren?

- **Centrale thema's in de opleiding en aansluiting bij de Geesteswetenschappen** Filosofie heeft een spilfunctie in de universiteit. Zij biedt immers aan studenten van andere disciplines de mogelijkheid tot diepgaande reflectie in relatie tot hun vakgebied in de vorm van (normatieve, conceptuele) analyse en grondslagenonderzoek. Deze functie kwam ook tot uitdrukking in de titel die de voormalige faculteiten in de filosofie droegen: "Centrale Interfaculteit". Deze taakopvatting van de filosofie komt tot uitdrukking in het brede, interdisciplinaire en systematische onderwijsprofiel van de BA Filosofie, zoals hierboven geschetst. Binnen de opleiding kan dan ook geen 'centraal thema' worden aangewezen, aangezien fixatie op een enkel thema tegenstrijdig is met deze brede taakopvatting en zo het wezen van de opleiding aan zou tasten.

Nu wordt ons desondanks gevraagd om een specifiek thema te benoemen waarop de BA Filosofie binnen de FGw het voortouw zou kunnen nemen. Binnen de afdeling Filosofie is de urgente wens dat daarbij het brede karakter van ons eigen aanbod niet wordt aangetast.

Een prominente kandidaat voor een onderwerp, dat ook binnen onze opleiding al een zeer rijke, veelzijdige benadering kent, lijkt ons het gebied van **filosofie van technologie en AI**. In de Filosofieafdeling bestaat zeer uitgebreide expertise op dit gebied. Juist omdat dit veld vanuit veel verschillende filosofische perspectieven wordt onderzocht zou onze afdeling in dezen voor de gehele faculteit de thematiek op een relevante manier kunnen verbinden en aanbieden. Binnen de afdeling Filosofie het multidisciplinaire onderzoeksplatform PEPT ([Platform for the Ethics and Politics of Technology](#)) gewijd aan dit onderwerp in smallere zin, aansluitend bij een leerstoel op dit gebied (Hoogleraar Filosofie van wetenschap, techniek en politiek). Daarnaast heeft de afdeling meerdere experts, verspreid over verschillende capaciteitsgroepen die zich vanuit andere invalshoeken met de nieuwe technologie bezighouden. Binnen ons onderwijs komen op dit moment technologie en AI op de meerdere gebieden aan de orde:

- **Ethiek en politiek van technologie en AI:** Ook binnen de opleiding wordt uitgebreid aandacht besteed aan de problemen van bias, gebrek aan inzicht, feitenkennis en waardenvrijheid van de gebruikspraktijk van AI. Ook komen de impact van technologische ontwikkeling op het klimaat en de staats-overstijgende politieke rol van grote technologiebedrijven aan de orde. Onze docenten verzorgen veel onderwijs op dit gebied, bijvoorbeeld de vakken in de minor *Philosophy of Technology and AI*.
- **Taal, cognitie en kennis in relatie tot AI:** de filosofische analyse van (spreek)taal, grammatica en betekenis stond aan de wieg van de ontwikkeling van *large language models*. Het sterke contrast tussen de structuralistische analyse die binnen statistische taalmodellen wordt gebruikt en de contextuele, logische, semantische, semiotische of grammaticale taalanalyse die daarbuiten worden gehanteerd vormt een belangrijk onderdeel van het (kritische) filosofieonderwijs. Onze docenten verzorgen dan ook kernvakken op het gebied van wetenschapsfilosofie, AI, taal, en cognitie bij de *BA Cognition, Language and Communication*, bij de *MScLogic* (richtingen *Information; Philosophy; en Language studies*) en bij de talen.
- **Kunst, cultuur, identiteit in relatie tot technologie en AI:** Binnen het filosofieonderwijs wordt een normatieve analyse gebruikt om de sociale, culturele en epistemische effecten van technologie in kaart te brengen, bijvoorbeeld waar het concepten betreft als

creativiteit, autonomie, authenticiteit, waarheid en feitelijkheid. Daarbij wordt de rol van perceptie, lichamelijkheid, ervaring en menselijk bewustzijn in betekenis en interpretatie gethematiserd. Daarnaast wordt onderzocht wat een verstandige, moreel juiste omgang is met reproductie of ander (her)gebruik van tekst en verbeelding uit een koloniaal verleden. Onze docenten nemen bijvoorbeeld deel aan het onderwijs van *BA Global Arts, Culture and Politics*; we delen docenten met de afdelingen Literatuurwetenschappen en Mediastudies op het gebied van Environmental Philosophy en Black Studies.

- *Wetenschap en methode*: Het gebruik van nieuwe technologieën in de geesteswetenschappen maakt nieuwe vormen van onderzoek in de *Digital Humanities* mogelijk, bijvoorbeeld door het op grote schaal vergelijken van teksten, het toepassen van contextuele begripsanalyse en het toegankelijk maken van historische teksten. In onze afdeling is een uitgebreid onderzoeksprogramma waarin de inzet van dergelijke methoden in de Geesteswetenschappen wordt onderzocht; in het verleden zijn aan onze onderzoekers op dit gebied meerdere grote NWO beurzen toegekend. Vooral in de GSH worden onze keuzevakken op dit gebied aangeboden in het onderwijsaanbod van niet-Filosofische opleidingen op het gebied van linguïstiek, argumentatietheorie, logica, AI en Cognitive Science.
- Het minorprogramma *Philosophy of Technology and AI* werd kortgeleden ingericht, waarin verschillende van bovengenoemde perspectieven in samenhang worden onderwezen.

Vanwege bovengenoemde ervaring en brede expertise ligt een voortrekkersrol op dit veld voor de hand; ook is in principe op elk van deze gebieden verdere integratie met de verschillende disciplinaire benaderingen mogelijk.

4. VOORSTELLEN VOOR VERBETEREN DOELGERICHTHEID

Welke voorstellen worden er gedaan om de opleiding doelmatiger in te richten, mede in het licht van een eventuele bezuiniging? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de doelgerichtheid en/of samenwerking binnen het onderwijs te versterken. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

Een logistieke wijziging biedt voor ons het grootste perspectief om het rendement verder te verbeteren!!! Dit is geen onderdeel van de menukaart, maar de huidige procedure van de vakinschrijving pakt voor ons vakrendement zeer ongunstig uit. Een ENORM probleem dat wij tegenkomen in de logistiek van de inschrijvingen is het ontbreken van wachtlijsten bij keuzevakken. Er is in de eerste inschrijvingsronde een zeer grote interesse voor vrijwel alle Filosofievakken. Studenten die in een eerste inschrijvingsronde worden afgewezen komen echter niet terug, terwijl degenen die worden ingeschreven niet altijd komen opdagen. In de praktijk blijkt het niet mogelijk om de vakken zonder grote overinschrijving van de zalen vol te krijgen. Ons beleid is nu geworden dat in elk keuzevak minimaal 30% studenten teveel worden geplaatst, daarmee lukt het vaak om de bezetting van de vakken rendabel te houden, maar het blijft zeer onzeker. ***Een maatregel die eenvoudig meer zekerheid en houvast voor zowel studenten als voor de opleiding kan bieden is het (her)invoeren van wachtlijsten.***

Verdere mogelijke bezuinigingen in de opleiding vallen in de lijn van een grotere efficiency-slag. Onze vakken zijn al voor een zeer groot deel opengesteld voor studenten van andere opleidingen. Grotere efficiency is mogelijk langs de volgende lijnen:

- **Bezuiniging middels krimp aantallen parallelle werkgroepen.** Eerste lijn van bezuinigingen is het aanpassen van het aantal werkgroepen bij de grote eerstejaarsvakken aan de dalende studentaantallen.

- **Bezuiniging middels hoorcolleges zonder werkgroepen of anderszins een urenbeperking per vak:** In de opzet van een van de huidige grote verplichte vakken zouden de werkgroepen geheel kunnen komen te vervallen. Dit gaat wel ten koste van de didactische kwaliteit, is onze ervaring. Voor veel vakken zou kunnen gelden dat zij anders ingericht kunnen worden zodanig dat de urenlast verkleind kan worden (Bijvoorbeeld: minder contacturen; efficiënter toetsen van specialisatievakken (bijv. samenvoegen van de afronding van twee vakken binnen een specialisatie; beter gebruik maken van digitale toetsingsmogelijkheden).
- **Bezuiniging middels minder specialisatie- of verbredingsvakken:** Een verdere beperking van het aantal specialisatie- en verbredingsvakken is mogelijk. Daarbij achten wij inhoudelijke variatie in het aanbod noodzakelijk voor het karakter van de opleiding (zie onderwijsprofiel). In het curriculum zou de omvang van de huidige vrije keuzeruimte (42EC) navenant kunnen worden aangepast (naar 48EC of meer).
- **Bezuiniging middels andere opzet scriptievakken (eenmalig):** Het hanteren van een nieuwe regeling voor de uren voor scriptiebegeleiding. In de huidige situatie worden meerdere scriptiewerkgroepen vooraf gefinancierd, zodat ook tijdelijke staf op deze colleges kan worden ingezet. Dat wordt bekostigd uit de modulaire kaderstelling. Indien we geen tijdelijke staf meer hebben is deze vorm van vooraf-betaling niet langer noodzakelijk en kunnen de scriptiebegeleiders beloond worden uit de individuele kaderstelling. Dat levert eenmalig (over de periode van 2 jaar) een bezuiniging van ca 440 uur per scriptiegroep op (er zijn nu 3 groepen met deze constructie), en jaarlijks een bezuiniging van ca. 30-60 uur per groep. Als daarbij bovendien het tutoraat wordt teruggebracht, leidt dat tot nog eens 75 uur per jaar besparing. Didactisch is dit alles niet wenselijk, aangezien de kans op vertraging groter wordt door minder intensieve samenwerking en begeleiding.

* **In reactie op het alternatieve voorstel van de CoH:** De CoH vraagt of het mogelijk is om het gebonden keuzeaanbod (dat wordt ingeschat op 42EC) te beperken. In de inschatting van de CoH wordt echter geen onderscheid gemaakt tussen soorten aanbod van gebonden keuze. In meerdere verplichte vakken (*Practicum* van 6EC; *Tekst Context Debat* van 18EC en *scriptie-specialisatievakken* van 6EC) zijn parallelgroepen noodzakelijk vanwege de studentenaantallen. In de opzet van onze opleiding bieden we in plaats daarvan een aantal werkgroepen met verschillende inhoud, om zo de gewenste specialiseringsmogelijkheden te bevorderen. Deze vakken hebben wel dezelfde eindtermen wat betreft vaardigheden; studenten volgen altijd maar één variant hiervan. Afschaffing van deze variatie zou betekenen dat de bandbreedte van de opleiding smaller wordt, en heeft daarom niet de voorkeur. Bovendien zijn deze vakken doorgaans goed bezet. Bij het instellen van parallelgroepen in plaats van het gevarieerde aanbod is de besparing bovendien maar zeer beperkt.

De keuzeruimte voor de specialisatie- en verbredingsvakken in het curriculum die door de studenten vrij vanuit het gebonden keuzeaanbod in te vullen valt binnen de opleiding bedraagt niet meer dan 18EC in de reguliere BA en 24EC in de verkorte BA (dus geen 42EC zoals gesuggereerd). Studenten kunnen met hun keuze uit deze vakken meer credits dan benodigd behalen en bijvoorbeeld opnemen in hun vrije keuzeruimte. Bezuiniging in de vorm van het beperken van het aantal vakken in de gebonden keuzeruimte is wel opgenomen in bovenstaande lijst van mogelijke maatregelen. Op dit moment (2025-2026) worden 19 vakken van 6EC als gebonden keuze aangeboden. Met deze vakken wordt voorzien in specialisatie- en verbredingsmogelijkheden conform de eindtermen, maar een groot deel van dit vakaanbod wordt ook elders aangeboden, zoals het universiteitsbrede premaster-, keuzevak- en minoraanbod. Deze vakken renderen op dit moment dan ook allemaal goed tot zeer goed (dat wil zeggen dat de bezettingsgraad ruim boven de minimum-norm valt zoals die is afgegeven voor de eerste versies van de toekomstverkenningen: de gemiddelde bezetting van onze vakken bedroeg in 2324: 37 studenten per vak. In 2425 is dat gestegen naar 42 studenten per vak, waarbij 5% van de vakken minder dan 17 studenten had).

5. WERKDRUK

Welke acties stellen de opleidingen voor om werkdruk te verminderen?

Efficiency van toetsing en intensiviteit van werkvormen in colleges afdelingsbreed bespreken.

- Opstellen van richtlijnen met wenselijke formats toetsmethoden specifiek voor filosofie (waar nu essays en essayvragen om inhoudelijk goede redenen nog altijd de belangrijkste toetsvorm zijn). Hiervoor zal een projectgroep worden samengesteld.
- Onderzoeken of het mogelijk is om de toetsing van meerdere vakken binnen een enkele specialisatie samen te voegen, zodat toetsing voor 12EC mogelijk wordt. Een belemmerende factor daarbij is dat de meeste vakken die mede als keuzevak buiten de opleiding worden aangeboden als 6EC vak moeten worden getoetst. De ervaring leert dat vakken van 12EC aanzienlijk slechter zijn bezet.
- Werkdruk van scriptiegroepen herevalueren. Deze groepen zijn nu soms behoorlijk groot. Mogelijk is samenwerking en begeleiding langs andere lijnen te organiseren (bijvoorbeeld door beperkter groepsinschrijving bij meer examinatoren).
- Krimp van het tutoraat is in het afgelopen jaar gerealiseerd. Het heeft tot gevolg gehad dat met name de scriptiewerkgroep-docenten meer werkdruk kregen (zij fungeren als tutores en konden voorheen die uren voor persoonlijke begeleidingsgesprekken inzetten). De afschaffing van de verplichte gesprekken in andere studiejaar is wel door iedereen met tevredenheid ontvangen.

6. STRATEGISCHE AGENDA

Welke acties stellen de opleidingen voor om invulling te geven aan hun toekomstbeeld?

- Binnen de opleiding Filosofie kan de maatschappelijke relevantie van de filosofie en van de Geesteswetenschappen in bredere zin sterker worden benadrukt. Het middels AI recyclen van taal en kennis is eigenlijk een anti-these van de ideale filosofische praktijk. Juist nu is het daarom noodzakelijk om studenten zelfstandig te leren denken en binnen een filosofische praktijk te laten reflecteren op wat menselijke kennis is, wat een menselijke maatschappij is en hoe de technologische ontwikkelingen kunnen worden ingezet om rechtvaardigheid, creativiteit en humaniteit te bevorderen. Concreet zal **de rol van AI in het filosofieonderwijs** in de komende tijd verder worden vormgegeven. Een brede projectgroep is daartoe ingericht; deze heeft de volgende opdracht:
 1. richtlijnen formuleren met wenselijke formats en toetsmethoden specifiek voor filosofie (waar nu essays en essayvragen om inhoudelijk goede redenen nog altijd de belangrijkste toetsvorm zijn);
 2. een vaardighedenvak binnen de opleiding ontwikkelen, bijvoorbeeld als practicum, waarin studenten concreet leren omgaan met gebruik van AI in filosofie. We hebben nu een keuzevak als pilot hiervoor in het aanbod (*Digital wizardry in philosophy*);
 3. de positionering van AI, zowel qua vaardigheden als inhoudelijk, in het curriculum in kaart brengen en suggesties voor verdere uitwerking geven.
- Aanbieden van de **minor Philosophy of Technology and AI**, ook met het oog op aansluiting nieuwe master-specialisaties zowel in de FGw als daarbuiten; met de minor ontstaat een breder aanbod van opleidingsgebonden keuzevakken (tevens voor vrije keuze elders) over AI, waarin noodzaak en methode van reflectie en kritische houding aan de orde komen;

- **Werving** herzien: een beter beeld geven van mogelijkheden en een zichtbaar bredere aansluiting op vooropleidingen en interesse (nu wordt deze aangekondigd als beperkt tot één domein (politiek/sociaal) terwijl de opleiding veel breder is).
- **Verkorte opleiding:** dit betreft een vorm van de reguliere BA Filosofie met vrijstellingen. Deze groep groeit gestaag (in de afgelopen drie jaren van 6-13-25 studenten). De verkorte opleiding zou tevens als track kunnen worden aangeboden, hetgeen het mogelijk maakt om gericht te werven.
- Samenwerking met andere clusters om een aanbod van **interdisciplinaire paden** te realiseren, bijvoorbeeld door aanbevelingen op het gebied van vrije/ opleidingsgebonden keuzeruimte te geven. Als gezegd ligt beperking van de vrije keuze tot aanbod uit de FGW niet voor de hand in de BA Filosofie. In dezen is Filosofie verder afhankelijk van de ontwikkeling van ander, coherent aanbod dat in de keuzeruimte kan worden gevolgd. Daartoe zou het CoH een structuur moeten ontwikkelen opdat samenwerking tussen de opleidingen rond invulling van de vrije keuzeruimte wordt gefaciliteerd. De opzet van het huidige, competitieve minorenbeleid is, net als het eerdere beleid voor "facultaire keuzevakken", inherent conservatief (bij vernieuwing kun je een minor kwijtraken). Deze vorm lijkt bovendien niet goed geschikt voor interdisciplinaire benaderingen omdat er geen vanzelfsprekende vorm van samenwerking binnen een minor bestaat. Zeker waar de vakken uit de begroting van een opleiding worden betaald, zou de opleiding ook een eigen, disciplinaire verantwoordelijkheid moeten kunnen dragen. Bij een restrictief beleid (zoals nu) ten aanzien van de minoren zouden daadwerkelijke kosten en opbrengsten van een minor in het beleid een rol moeten spelen (bijvoorbeeld kosten en baten gegeven gebruikmaking van aanschuifonderwijs, op basis van rendement etc.). Besluitvorming hierover zou dus idealiter op grond van inhoudelijke en kwantitatief toetsbare criteria (en niet op basis van een collectieve 'gunfactor') tot stand moeten komen!
- De **deeltijdopleiding** kan binnen Filosofie niet op twee of drie vaste dagen van de week worden geroosterd. Dat is jammer, want er is wel enige behoefte aan. Het is dan ook van groot belang dat indien de deeltijdopleiding wordt afgeschaft, er **niet langer een negatief BSA bij het behalen van minder dan 42EC in het eerste jaar** wordt afgegeven.

Binnen Filosofie is veel animo om in het kader van **een leven lang leren** te doceren aan ouderen, professionals of hobbyisten. Daarvoor kunnen gemakkelijk assistenten, vrijwilligers (gepensioneerden bijvoorbeeld) of docenten worden geworven. Er is nu weinig gelegenheid om dit vorm te geven, omdat er geen inkomsten tegenover staan. Indien de Faculteit hiervoor bredere kaders kan aanbieden, is de afdeling zeker bereid zich daarvoor in te zetten.

5. Opleidingscluster: Geschiedenis

1. VISIE OP HET ONDERWIJSPROFIEL

*Wat is het toekomstgerichte onderwijsprofiel van de opleiding: welke aspecten (e.g., centrale vragen, thema's, methoden, oriëntatie op maatschappelijke ontwikkelingen, aansluiting arbeidsmarkt, interdisciplinaire samenwerking, of onderwijsvormen) worden **behouden** voor de toekomst, welke aspecten krijgen **meer** aandacht en welke worden **minder** relevant?*

- Het cluster geschiedenis past in de Faculteit Geesteswetenschappen als een brede geesteswetenschappelijke opleiding die op allerlei manieren verknoopt is met andere academische disciplines en met de wereld buiten de universiteit.
- Het onderwijs zal zich de komende jaren meer onderscheiden in haar omgevingsgerichtheid. De historische, hedendaagse en soms zelfs toekomstige stedelijke omgeving van Amsterdam is de perfecte plek om zowel werelds als omgevingsgericht onderwijs te ontwikkelen en uit te voeren. Verplichte vakken als Bronnen van Amsterdam en Geschiedenis in Publieke Debatten werken de band tussen stad en opleiding op dit moment al verder uit.
- Naast het stedelijke zal ook het wereldse meer aandacht krijgen. De laatste jaren hebben nieuwe experts zich gevestigd bij de opleiding. Thema's als environmental humanities, health humanities en black history vragen om een brede en wereldse blik op geschiedenis. Deze thema's lenen zich ook goed om tot interdisciplinaire samenwerkingen te komen.
- De bedreigde toegang tot en analyse van bronnen en informatie is wereldwijd een complex vraagstuk. Dit is hét onderwerp waar professionele historici en geschiedenisstudenten elkaar op natuurlijke wijze ontmoeten, omdat het ons allemaal raakt. Archieven, (gedigitaliseerde) bronnen en de (on)mogelijkheden van GenAI vormen de kernelementen van een nieuw te ontwikkelen leerlijn.
- Er valt veel te winnen door de geesteswetenschappen en geschiedenis nog meer in een interdisciplinair perspectief te plaatsen, zowel binnen als buiten de universiteit. Hiertoe zal er meer samengewerkt worden met partners van buiten de universiteit, zoals het Stadsarchief, de gemeente, mediabedrijven en musea. Binnen de faculteit kan er (nog) meer samengewerkt worden met Europese Studies, GACP, ACASA en Media Studies (zie hieronder).
- De onderzoeksvakken van de opleiding geschiedenis (onderzoekseminar, digitaal geschiedenislab, verdiepingsvak I en II, literatuurtentamen, scriptie) zijn zo ingericht dat ze wendbaar zijn en kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen en trends, terwijl ze anderzijds altijd een robuuste basis vormen voor studenten om op een verantwoorde wijze het verleden te onderzoeken.

Wat gaat de opleiding in de toekomst minder en/of handiger doen? Op dit moment is er een kleine overlap op het thema Wetenschapsfilosofie/Geschiedfilosofie, omdat dit deels ook in het eerste jaar bij Inleiding in de Geschiedschrijving aan de orde is. Er wordt hard aan Geschiedfilosofie hierom gesleuteld en dat zal op termijn ook gevolgen hebben voor Inleiding. Verder verdient de scriptie als afstudeerwerkstuk aandacht. Deze is zeer gevoelig voor GenAI-fraude en is nogal log geprogrammeerd, over drie onderwijsblokken. Tot slot valt er iets te winnen in het verbeteren van de studeerbaarheid en doceerbaarheid van sommige schrijf- en presentatieleerdoelen, mede met hulp van AI-ready onderwijs.

2. VISIE OP HET STUDENTPROFIEL

Over welk profiel (kennis en vaardigheden) beschikt de student in de toekomst na afronding van de opleiding? Op welke wijze kan de student vanuit diens specifieke geestwetenschappelijke profiel bijdragen aan maatschappij brede onderwerpen en vragen?

- De samenstelling van de studentenpopulatie behoeft verdere aandacht. Hoewel deze in de loop der jaren meer divers is geworden, mist de opleiding een aantal groepen, met name binnen Amsterdam, waaronder in het bijzonder eerste-generatie studenten.
- Omdat wonen in Amsterdam voor de meeste studenten onbetaalbaar is, zal er gewerkt moeten worden aan andere zinvolle verbindingen tussen de student en de stedelijke omgeving. Initiatieven rondom placemaking en community engaged learning kunnen er voor zorgen dat de UvA-geschiedenisstudenten van de toekomst nog meer Amsterdamse studenten worden.
- Onze geschiedenisopleidingen voorzien in een maatschappelijke behoefte en vraag bij studiekeizers omdat zij zich bij uitstek lenen voor het inspelen op de problemen in de wereld van nu. De afgestudeerde historici van de toekomst zijn actieve en kritische academische burgers die weerbaar zijn in het wereldwijde gevecht rondom desinformatie, illiberalisme, polarisatie en uitbuiting.
- Afgestudeerde historici komen overal terecht. De opleiding zou hen juist daarom meer *soft skills* kunnen meegeven en hen voorbereiden op hun mogelijke rollen als empathische verbinders of als creatieve kritische denkers.

Studenten zullen in de toekomst meer uitgedaagd worden met toetsvormen en leerdoelen die beter aansluiten op maatschappelijke kwesties en de digitale wereld. Er kan meer geëxperimenteerd worden met het schrijven van andersoortige teksten, zoals beleidsnota's, creatieve verhalen, populaire betogen en wervende teksten. Geschiedenis kan op allerlei verschillende manieren gepresenteerd worden aan een al dan niet academisch publiek. De nieuwe toetsvormen zijn tevens bedoeld om het onderwijs meer AI-ready en AI-proof te maken. De opleiding kijkt met interesse naar opleidingen die al creative writing-cursussen aanbieden.

3. COLLEGE-BREDE EN VERNIEUWENDE ONDERWIJSTHEMA'S

Wat zijn mogelijk vernieuwende college-brede onderwijsthema's van de toekomst waar de opleiding een bijdrage aan zou kunnen leveren?

1. De opleiding voelt zich in het bijzonder verbonden met de volgende FGw-brede onderzoeksthema's:
 - Environmental Humanities
 - Welvaart, participatie en burgerschap in een digitale wereld
 - Health Humanities
 - Decolonial Futures
 - War Studies
 - Publieksgeschiedenis en gedeelde geschiedenis
 - Stadsgeschiedenis

De opleiding heeft meerdere experts op het gebied van deze thema's in huis, die tevens in staat zijn om onderwijs intensief aan onderzoek te koppelen.

2. Op college-breed niveau kan de samenwerking met de volgende opleidingen in nieuwe vormen van gedeeld onderwijs resulteren:

- Europese Studies: grote zus van geschiedenis, waar veel historici werken. Er vindt op dit moment een SKO-traject plaats om te onderzoeken waar wij elkaar kunnen versterken.
 - GACP: De afgelopen jaren hebben er tal van samenwerkingsverbanden plaatsgevonden op vakniveau, waarin het interdisciplinaire hoogtij vierde. Dit is de perfecte natuurlijke habitat voor onderwijsvernieuwing en de reeds opgebouwde samenwerkingen worden zeer gewaardeerd door docent en student.
 - ACASA: Sinds jaar en dag zijn er verknopingen met de programma's van ACASA. Gezien de financiële toekomst is het zaak te blijven onderzoeken hoe de opleiding geschiedenis en de ACASA-opleidingen elkaar kunnen versterken. Geschiedenis zou bijvoorbeeld een rol van betekenis moeten spelen bij de minor Public Representation of the Past.
 - Media Studies: vooral op het gebied van digital humanities en GenAI wordt er vaak gesproken over mogelijke samenwerkingsverbanden. Vanwege de mogelijke introductie van een gedeeld vak over de digitale wereld is het zaak deze samenwerkingsmogelijkheden verder te verkennen, ook op GSH niveau.
 - Actielijn 1: de opleiding geschiedenis houdt de ontwikkelingen rondom de talen-, regio- en culturen-opleiding met interesse in de gaten. Waar mogelijk kunnen regio-experts de opleidingen wederzijds versterken.
3. Op een nog breder niveau kan er worden ingezet op onderwijs voor professionals. Het is de moeite waard om te kijken of initiatieven als UvA Academy (FGW) en een Leven Lang Ontwikkelen voor de FGW in het algemeen en voor de opleidingen van Geschiedenis in het bijzonder nuttige voorbeelden kunnen zijn om meer en andersoortig publiek en meer middelen te ontvangen.

4. VOORSTELLEN VOOR VERBETEREN DOELGERICHTHEID

Welke voorstellen worden er gedaan om de opleiding doelmatiger in te richten, mede in het licht van een eventuele bezuiniging? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de doelgerichtheid en/of samenwerking binnen het onderwijs te versterken. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

- De effecten van een kleinere kaderstelling zijn nu reeds merkbaar in het bachelor-onderwijs. Dit geldt voor het tweede jaar, waar twee 6EC vakken vanaf 2025-2026 verder gaan zonder werkcolleges. Het is de bedoeling om deze vakken anders in te richten. Zo zal het vak Geschiedenis in publieke debatten omgevingsgericht worden en een nieuwe toetsvorm introduceren. Het vak Geschiedfilosofie zal meer gaan over de uitdagingen en dilemma's van verschillende historische disciplines en eveneens nieuwe toetsvormen ontwikkelen.
- Dankzij een recente hervorming van de module Een nieuwe geschiedenis van Nederland, lijkt de opleiding in staat te zijn om met een onderwijsvorm te werken die anders is dan traditionele hoorcolleges en werkcolleges. Deze collegevorm bevat zowel activerende en creatieve elementen van werkcolleges en tegelijkertijd het centrale presentatiepunt van hoorcolleges. De ontwikkeling van deze onderwijsvorm kan verder onderzocht en gestimuleerd worden, met Geschiedenis in publieke debatten en Geschiedfilosofie als voornaamste trekkers.
- De opleiding kijkt met interesse en ook met enige zorg naar facultaire initiatieven op het gebied van gedeeld onderwijs. Op dit moment is 6EC gedeeld in het vak wetenschapsfilosofie. Het is denkbaar dat hier op termijn andere vakken bij komen, zoals een vak over digitale wijsheid en weerbaarheid. Tegelijkertijd wil de opleiding waken tegen disciplinaire verwatering. Alles staat of valt met een goed doordacht nieuw programmeerkader.

- Een mogelijke besparing valt te bereiken door de scriptie en de scriptiewerkgroepen tegen het licht te houden. Er zouden bijvoorbeeld geen uren meer beschikbaar gesteld kunnen worden voor scriptiegroepen. Ook de uitbetaling van individuele leerresultaten zou anders kunnen worden ingericht. De opkomst van GenAI vraagt sowieso om een heroriëntatie van het afstudeerwerkstuk.
- Er kan nog meer worden ingezet op XL (50-100) en XXL (100+) vakken. Keuzevakken als Classical mythology, The climate emergency en Identifying fascism laten zien dat goed gekozen onderwerpen en werkvormen veel studenten van buiten de opleiding en de faculteit trekken. Verdere ontwikkeling van dergelijke ‘reclamevakken’ genereert meer studiepunten en zorgt mogelijk voor meer studieswitchers en/of studenten die twee opleidingen volgen. Bijzonder Hoogleraren zullen strategischer in het XL-licht moeten worden ingezet. Hun arbeid kost het CoH weinig, terwijl hun inzet en aantrekkelijkheid van het onderwijs heel groot kunnen zijn.

Een mogelijke en realistische teruggang van 15% instroom en kaderstelling in 2030 betekent een werkgroep per jaarlaag minder. Zo’n bezuiniging zal pijn doen, omdat de zes leerstoelgroepen van de capaciteitgroep geschiedenis sinds jaar en dag en zo goed en zo kwaad als dat gaat vertegenwoordigd zijn in de werkgroepenverdeling. Met 7 in plaats van 8 werkgroepen in jaar 1 en 6 in plaats van 7 werkgroepen in jaar 2 en 3 zal het lastig worden om de onderwijstaken op een redelijke manier onder de leerstoelgroepen te verdelen. Wellicht zou het uitkomst bieden om leerstoelgroepen in een toekomst niet langer leidend te maken in de onderwijsverdeling, aangezien veel onderwijs leerstoelgroepoverstijgend is.

5. WERKDruk: *Welke acties stellen de opleidingen voor om werkdruk te verminderen?*

- Werkdruk staat hoog op de agenda van de capaciteitgroep. Tijdens een ‘minder met minder’ sessie in 2025 zijn er allerlei werkdrukverlichtende ideeën bedacht en ingevoerd, waaronder minder (becijferd) toetsen, minder mailen buiten werktijd en het inrichten van sobere digitale leeromgevingen. De grootste winst van deze exercitie is het gedeelde inzicht dat het verminderen van werkdruk een prestatie en verantwoordelijkheid van het hele onderwijsteam is.
- Werkdruk kan veel verschillende oorzaken hebben en zich op veel verschillende manieren uiten. Het is daarom van belang om een heldere definitie van werkdruk te hanteren. De definitie van de Universiteit Utrecht biedt handvatten: ‘Werkdruk [is] een situatie waarin de hoeveelheid en het soort taken die uitgevoerd moeten worden niet passen in de hoeveelheid beschikbare uren. Daarbij moet opgemerkt worden dat de ervaren werkdruk versterkt kan worden als taken niet passen bij de capaciteiten van mensen (te moeilijk of te makkelijk), taken als nutteloos ervaren worden of taken niet erkend worden of geen waardering opleveren. Andere factoren die de ervaren werkdruk verhogen zijn zorgen over de lange-termijn/toekomst, gebrek aan achtervang bij ziekte en een gebrek aan tijd en mogelijkheid om te reflecteren op het werk. Een te hoge werkdruk kan leiden tot werkstress en uiteindelijk tot een burn-out.’
- Een volgende stap in het ‘minder met minder’-denken betreffen de leerdoelen en eindtermen. Als er minder mensen en middelen zijn, dan is het niet ondenkbaar dat ook de einddoelen van de opleiding minder hoog moeten worden.
- Er zou sneller, efficiënter, slimmer en/of fijner gewerkt kunnen worden als docenten, OBP en studenten een basale GenAI geletterdheid hebben en toepassen. De capaciteitgroep moet dit actief ondersteunen en versterken, gelijktijdig aan het ontwikkelen van AI Beleid in het onderwijs. Tegelijkertijd is voorzichtigheid geboden. Tussen GenAI en genaai zit immers slechts één letter verschil.

- Onderwijsblok 3 en onderwijsblok 6 moeten nog collegeluwter worden. De nadruk in deze blokken dient op zelfstudie en werk in kleine projectgroepen te liggen. Bij Digitaal Geschiedenislab, Verdiepingsvak I en de Scriptiewerkgroep kan hier nog sterker op worden ingezet. Het vak Bronnen van Amsterdam in jaar 1 is op dit moment de enige uitzondering op de luwe benadering van het onderwijs in de korte blokken.
- De coördinatoren wordt gevraagd of zij de intensiviteit van het onderwijs en de toetsen kunnen terugschroeven. Hier is in een eerder stadium al veel bereikt, maar wellicht kan er nog een slag worden geslagen.
- Het verminderen van werkdruk is een zaak en een daad van het hele team. Met onderwijsplannen valt slechts een beperkte winst te behalen. Met afspraken hoe we met elkaar werken, een cultuur waarin enerzijds erkennen en waarderen centraal staat en anderzijds een sociaal veilige omgeving bestaat waarin we elkaar kunnen aanspreken op elkaars werk, valt veel meer te bereiken.

6. STRATEGISCHE AGENDA

Welke acties stelt de opleiding voor om invulling te geven aan hun toekomstbeeld?

- De studentenpopulatie behoeft verdere aandacht, zowel in studentenaantallen als in de samenstelling van de populatie.
- Omgevingsgericht: De opleiding wil meer gebruik maken van de historische, hedendaagse en toekomstige stedelijke omgeving.
- Leerlijn Archieven: ontwikkel een leerlijn door de bachelor, die ook de (on)macht van AI dekt. De leerlijn moet verder archiveren, democratie en burgerschap en de bescherming van informatie en kennis in tijden van crises omvatten.
- Wereldse geschiedenis: de opleiding zet de nieuwe wereldse expertisegebieden (onder andere environmental humanities, health humanities en black history) slim in waarbij expliciet naar interdisciplinaire samenwerkingsverbanden gezocht wordt.
- Samenwerkingen: Er worden samenwerkingsverbanden binnen en buiten de universiteit en faculteit gezocht. Er wordt tevens gekeken naar mogelijkheden om intensiever met Europese Studies, Media Studies, GACP en ACASA samen te werken.
- Werkdruk: blijf op capaciteitgroepsniveau werkdrukproblematiek als een teamprestatie aanpakken.
- Onderwijs voor professionals: onderzoek de mogelijkheid om collegereeksen, summer schools en leven-lang-leertrajecten voor buitenstaanders te ontwikkelen.
- Deeltijdvariant: zodra de BSA wordt losgelaten, zal ook de deeltijdvariant van de opleiding worden afgebouwd.
- Minoraanbod: Het huidige minoraanbod is zeer beperkt. American Studies loopt goed en de minor geschiedenis is vooral aanschuifonderwijs. De opleiding zou graag de minor Public presentation of the past willen verzorgen, omdat deze in naam samenvalt met de expertisegebieden van de opleiding geschiedenis.

6. Toekomstbeeld Kunst- en cultuurwetenschappen

Introductie

Meer samenwerking binnen en buiten het cluster

De afdeling Kunst & Cultuur bestaat uit vier bachelorprogramma's: Global Arts, Culture and Politics, Kunstgeschiedenis, Muziekwetenschap en Theaterwetenschap. De eerste twee hebben een relatief grote instroom van gemiddeld 80 studenten in het eerste jaar (KG) en 135 (GACP), de laatste twee zijn klein tot middelgroot (Muziekwetenschap gemiddeld 30, Theaterwetenschap 25). GACP, een interdisciplinaire en brede BA functioneert als scharnier binnen de afdeling: medewerkers van de drie andere BA's participeren in het programma en de drie disciplines komen in meerdere of mindere mate terug in GACP (hetzelfde geldt overigens voor andere disciplines die elders in de Faculteit Geesteswetenschappen of de andere faculteiten zijn ondergebracht). De studenten die kiezen voor GACP zijn duidelijk geïnteresseerd in een 'liberal arts-achtige' (voor)opleiding, vaak omdat ze een brede academische interesse hebben (en soms ook omdat ze voor aanvang van hun studie nog niet exact weten waar hun meer specifieke interesse naar uitgaat). Studenten kiezen nadrukkelijk voor het multi- en interdisciplinaire karakter van de opleiding: studenten GACP zijn geïnteresseerd, juist in een combinatie van vakken die de traditionele disciplines als sociologie/antropologie, filosofie, geschiedenis, politicologie, kunstgeschiedenis, *etc.* combineren met brede thema's als klimaatverandering, migratie en *social justice*. De studenten die kiezen voor Kunstgeschiedenis, Muziekwetenschap en Theaterwetenschap hebben bij aanvang al een specifieke, disciplinaire focus. Voor Muziekwetenschap en Theaterwetenschap geldt bovendien dat het veelal gaat om studenten die zelf actief zijn in de muziek of het theater (al dan niet met ambities een professionele muzikant of acteur te worden). Vaak is de studie Kunstgeschiedenis voor studenten die deze richting kiezen al behoorlijk breed. Als deze breedte nog verder wordt opgerekt, dan vertrekken studenten die Kunstgeschiedenis willen studeren naar andere universiteiten; hetzelfde geldt voor de andere twee disciplinaire BA-opleidingen. Anders dan de drie opleidingen die samen ACASA vormen, zijn de BA's van K&C zo verschillend dat ze naar mijn mening in de toekomst niet samengevoegd kunnen worden tot een brede BA. Wel zijn er veel dwarsverbanden en samenwerkingsmogelijkheden die in toenemende mate verkend worden. Solidariteit op het moment dat de kaderstelling van een van de opleidingen tekortschiet, vindt plaats via de 'vijfde kaderstelling' (een aantal gedeelde vakken). Hoewel gestreefd wordt naar een sluitende begroting voor iedere opleiding, betekent het feit dat de vier opleidingen samen een afdeling vormen wel dat, net als in het verleden, er op sommige momenten enige uren van het ene naar het andere curriculum doorgegeven zullen worden.

Minoren en andere specialisaties als bouwstenen van de opleiding

Minoren zijn nu vaak ingericht voor studenten buiten de eigen opleiding, denk bijvoorbeeld aan de minor 'Kunstgeschiedenis' of 'Theaterwetenschap'.¹ Ik zou willen voorstellen de minoren waar weinig interesse voor is om te vormen in thematische, wat breder ingestoken minoren die door een veel grotere groep studenten gekozen kan worden. Binnen de afdeling Kunst & Cultuur werken mensen met zeer aansprekende expertises; vaak vernieuwende expertisegebieden als AI en het streamen van muziek, Blue Humanities, koloniale architectuur, of expertises die gelieerd zijn aan vakgebieden buiten de Geesteswetenschappen die gezien worden als CV-technisch nuttig (denk aan rechten, economie en management, cognitie, AI). Bovendien zijn veel van de huidige minoren zoals

¹ De minoren binnen Kunst & Cultuur zijn: KG: Kunstgeschiedenis; Architectuur en stedenbouw, GACP: Modestudies; Museumstudies; Arts and cultural management (samen met Faculteit Economie); Boekwetenschap, C&R: Conservation and Restoration of Cultural Heritage, Kunsteducatie; Theaterwetenschap, MW: Music, Culture, Cognition.

bijvoorbeeld (maar niet uitsluitend) Mode Studies, Arts and cultural management (samen met Faculteit Economie) behoorlijk populair en zouden ze kunnen uitbreiden met meer deelnemers als ze minder werkgroep-georiënteerde vakken bevatten.

De inhoudelijke samenwerking van de vier BA's loopt nu zoals gezegd voornamelijk via GACP. Een idee dat besproken is met de meeste coördinatoren is een opzet waarin ook via minoren en de majoren kan worden samengewerkt. Vakken kunnen dan en in een minor zitten, en in een major, en vast onderdeel zijn van een curriculum. Bovendien wordt iedere minor en major zo opgezet dat deze minstens een of twee hoorcollegereeksen bevatten (idealiter zijn keuzevakken sowieso hoorcollegereeksen, tenzij er een bijzondere reden is hiervan af te wijken—denk aan dramaturgie bijvoorbeeld). De student wordt bediend met veel keuze en specialisatiemogelijkheden, maar aan de achterkant houden we het betaalbaar door vakken in meerdere programma's op te nemen.

1. VISION ON THE EDUCATIONAL PROFILE

*What is the future-oriented educational profile of the program: which aspects (e.g., central questions, themes, methods, orientation on social developments, connection to the labor market, interdisciplinary collaboration, or teaching methods) will be **retained** for the future, which aspects will receive **more** attention, and which will become **less** relevant?*

As a new programme (which started in 2023-2024) GACP already addresses many of the points raised in the vision. It was specifically designed to broaden the scope of Cultural Studies and to foster internationalisation. It has proven very successful in both areas. The programme has implemented significant educational improvements through new assessment formats, active teaching methods, and enhanced thesis supervision. Teaching staff are also committed to strengthening relationships with the city and with key societal partners (especially large- and small-scale cultural institutions). The programme is inter/transdisciplinary by design, and has strong connections to other programmes, with many courses taught by staff outside of Cultural Studies (including History, Media, Theatre Studies, Art History, Philosophy and CEDLA). *We will continue to build these connections and would be open to developing further links with LCA and the English department.*

The GACP curriculum demonstrates the value of the arts and humanities to urgent societal debates, especially around AI and technology, urbanism, democracy and justice, climate and sustainability, and contested heritage (all mentioned in the Future Vision). Lecturers from within and beyond Cultural Studies actively research these topics and bring their knowledge and insights into lectures and seminars. The approach we have developed in GACP is at the forefront of humanities education, and the Programme Coordinator has been invited to speak on the curriculum at the Model UN in Haarlem. We have also had early discussions with colleagues in Health Humanities to bring this theme into the curriculum. *This is something we plan to develop further in future years.*

Over the past 2,5 years the GACP Steering Group (made of the Programme Coordinator, the OPD, the Major Coordinators and professional support staff) has invested significant time in defining and refining the programme's overarching objectives and aligning course objectives through the Visible Learning Trajectories tool. *Visible Learning Trajectories tool was finalised at the end of 24/25 and is now being implemented and evaluated.*

To enhance synergy across the programme we plan to combine some courses between the Majors. This has been successfully trialed with *Imagining Just Worlds*, which brings together students from the Reimagining Sustainability and Culture and Social Majors. We have a policy of opening the few courses that are below 20 students as electives and have actively (re)designed courses to work as larger scale lectures or to combine lectures and seminars in "responsive" formats. This has proven successful so far and GACP in general has been developed in such a way that it is economically efficient. The topics and themes addressed by GACP have the potential to attract significant students in "blockbuster" courses addressing urgent societal questions from multiple directions. *We are open to also combining with other programmes (e.g. Media, LCA) to co-host such courses.*

We plan to explore the balance of work associated with having four 3ECTS courses on research skills in the first year.

2. VISION ON THE STUDENT PROFILE

What profile (knowledge and skills) will the student possess after completing the program? How can the student contribute to broader societal issues and questions based on their specific humanities profile?

GACP students are actively encouraged to apply critical and creative insights from the programme to real-world problems. Many courses involve guest lectures, site visits or other connections with societal partners within and beyond the city, and international staff and students bring diverse perspectives to understand urgent challenges in a global context.

The foundation year introduces students to key humanities research skills (writing, archival research, fieldwork, and visual literacy) and offers a foundation in the disciplinary "pillars" of history, philosophy, sociology and political science. They also learn key skills in argumentation and presentation, creativity (through project-based work and creative outputs such as podcasts), and critical reflection. From the outset the programme connects historical and artistic knowledge to ongoing political debates, exploring "multipolarity" and planetarity through decolonial aesthetics, for example in the course *Historicising the Global*.

GACP was initially designed to lead into various MA programmes within the Faculty (or comparable programmes elsewhere), including Heritage & Memory, Museum Studies, International Relations, Art and Performance Research, Cultural Data and AI and Cultural Analysis, and to a lesser extent also outside of the Faculty. As the first cohort are now in their final year they are starting to apply for MA's. *We will monitor their future pathways carefully to make sure the programme aligns with graduate prospects within and beyond UvA.*

As a new programme GACP does not have an alumni network or data-set about career destinations (or further education). *This is something we will be paying particular attention to in future years.* Ongoing internships do however demonstrate the breadth of career possibilities open to GACP students, with current placements in publishing, large-scale technology companies, community focused cultural institutions, and charity organisations. As well as preparing students for work in the creative and cultural industries, the programme actively focuses on the cultural dimensions of work in governance and policy, education, entrepreneurship, sustainability, consulting, and other fields. This is a key selling point of the programme and should be amplified in future years.

GACP courses are built around co-creation and polyphony, with diverse student groups actively engaged in democratic discussion on difficult subjects, from race and gender to climate anxiety. Students are drawn to the programme precisely because it clarifies the political stakes of art and culture and the cultural dimensions of political discourse. The success of this approach has been demonstrated by the significant representation of GACP students within faculty and university councils.

3. COLLEGE-WIDE AND INNOVATIVE EDUCATIONAL THEMES

What are possible innovative college-wide educational themes of the future that the program could contribute to?

GACP is well-placed to contribute to various college-wide educational themes and initiatives. Indeed, the programme might act as a model for transdisciplinary, challenge-focused education in the humanities, and could be an "anchor" programme for wider developments in the faculty. Much like the way 'HIC' was originally envisioned.

Courses in GACP already engage with many of the issues raised in the future vision, especially climate (in the Reimagining Sustainability Major), heritage, migration and social relations (in the Culture and Social Justice Major), the implications of generative AI (in the Human and AI Major), and geopolitics more broadly across the programme.

To further contribute to the educational priorities identified by the Executive Board, GACP courses can easily be revised or refined to align with many of the key themes in the vision, including the Environmental Humanities, the Digital Humanities, Postcolonial Amsterdam, Technology and the Posthuman, Cultural Policy and Entrepreneurship, and Capitalism Studies. These are all topics that already surface across GACP in different ways, with lecturers actively involved in innovative research on precisely these topics.

4. PROPOSALS FOR IMPROVING TARGETING

What proposals are being made to make the program more efficient, especially in light of potential budget cuts? List at least two measures the program intends to implement to strengthen its focus and/or collaboration within the educational system. Use suggestions from "Menukaart interventions duurzame onderwijs" (Sustainable Education Interventions Menu) and/or suggestions from the Toekomstbeeld CoH (CoH Vision for the Future).

Considering potential budget cuts, GACP is exploring the following options, some of which are already being implemented in different forms:

- Revisit 3ECTS courses, which will be phased out in future years. These currently cover research skills and introductions to the Majors. These topics can be combined in future.
- Combine courses across the Majors. This has proven successful with *Imagining Just Worlds* and can be explored for other courses.
- We are also looking to host courses across the Minors and the Majors, such as moving *Visual Art and Power* so that it can be part of both the Major Curating the Past and the Minor Museology.
- Each Major is designed to include at least one lecture series (most have two). A significant proportion of second year courses are open as electives; these have proven very popular, especially on the Human and AI Major. Courses have also experimented with "responsive" lecture formats.
- XXL and XXXL courses can be hosted under GACP, and staff have proven their capacity to develop and deliver such courses (e.g. *Night Cultures*, and *The Power of Persuasion*)
- GACP is well-placed to also contribute to English language summer schools and to the Exchange Programme.

5. PROPOSALS FOR REDUCING WORK PRESSURE

What proposals are being made to reduce workload? List at least two measures the program intends to implement to reduce workload within the education system. Use suggestions from "Menu of interventions for sustainable education" and/or suggestions from the Future Vision for CoH .

GACP is currently implementing or exploring the following *measures to reduce workload*:

- Reduce number of assignments / assessments across courses, and make better use of technology + rubrics for grading. Teachers have specifically been encouraged to have the minimum number of required tests for a course and to provide limited feedback (with the offer further feedback to students who specifically request this).
- We have revised the structure of the first year so that students now take a low-intensity lecture course in Block 3 (*The Power of Persuasion*) while the Block 5 course *Global Politics and Power* has become 12 ECTS and now extends into Block 6, with minimal teaching in this period.
- We are currently exploring options to consolidate courses in the second year Majors into 12 ECTS.

- In developing GACP staff have also invested considerable time working with TLC experts to plan education, especially with regards to simplifying assessment formats. We will continue to explore this collaboration as we revise the programme.

6. STRATEGIC AGENDA

What actions do the educational programs propose to realize their vision for the future?

We see two significant (potential) threats to GACP in realising our vision for the future: a major decline in international enrollment due to the WIB; and increased competition from other programmes offering a similar curriculum to GACP.

The latter can be addressed through greater collaboration in re-designing curricula. We are keen to work with colleagues in LCA, English, European Studies, Media, History and other departments to share our own experiences developing an interdisciplinary challenge-oriented programme, and to explore synergies across the different educational offers. Cultural Studies staff already collaborate with colleagues across the Faculty to teach courses in GACP, and the team is well-placed to build further joint projects. *Indeed as said before, we see real potential for GACP to be an "anchor" programme for multiple departments.*

The threat of WIB is more substantive and difficult to plan for. GACP is attractive because it is international / global in scope, not just because it is offered in English. Dutch students are drawn to the programme because they can learn from and collaborate with international staff and peers. We already include a Dutch "track", with Dutch seminar groups in the first year and the option to take all assessments in Dutch throughout the programme. This has proven successful so far. However, if we are forced to offer a significant number of courses completely in Dutch, or to swap the structure so that there is an English track within a Dutch programme, the decline in international students would likely pose an existential threat to the programme. We can of course review our "specialist" offerings and reduce or combine Majors to mitigate these impacts (or combine Majors with Minors), but the underlining shift towards Dutch would, notwithstanding the Faculty's calculations which were moderately optimistic, likely be untenable for a programme such as GACP.

GACP's strength lies in its combination of global perspectives, challenge-oriented teaching, and cultural-political framing. It is at the vanguard of arts and humanities education and aligns with many strategic opportunities across the Faculty and beyond, whether in relation to AI, heritage, climate and sustainability, or democracy and justice. Teaching is research-led, experimental and agile. Students enrolled in the programme have proven to be socially engaged, critically reflective and highly committed, with excellent completion rates. The coordination team has invested considerable time in developing a creative and engaging programme over the past 3.5 years, and will continue to enhance and improve the educational offer in dialogue with the Faculty vision.

Bachelor Kunstgeschiedenis

KG is op dit moment bezig met een actualiseringsronde van de bachelor. Een werkgroep bestaande uit vier stafleden van KG houdt het programma tegen het licht. Doel daarbij is onder meer het beter inspelen op ontwikkelingen binnen het vakgebied en de samenleving; het beter inspelen op ontwikkelingen binnen de GenAI; verbeterde communicatie naar potentiële studenten (website e.d.) en een betere afstemming van de opleiding op behoeften vanuit het professionele werkveld.

1. VISIE OP HET ONDERWIJSPROFIEL

*Wat is het toekomstgerichte onderwijsprofiel van de opleiding: welke aspecten (e.g., centrale vragen, thema's, methoden, oriëntatie op maatschappelijke ontwikkelingen, aansluiting arbeidsmarkt, interdisciplinaire samenwerking, of onderwijsvormen) worden **behouden** voor de toekomst, welke aspecten krijgen **meer** aandacht en welke worden **minder** relevant?*

Met de zwaartepunten Middeleeuwse Kunstgeschiedenis, Vroegmoderne Kunstgeschiedenis, Moderne Kunstgeschiedenis, Architectuurgeschiedenis, mode, fotografie, technische Kunstgeschiedenis, kunst en gender, en kunst en mondiale bewegingen, is de opleiding Kunstgeschiedenis (KG) aan de UvA zowel breed als disciplinair, nauw verbonden met het werkveld en met actuele kwesties binnen de Nederlandse en internationale context. Het brede, rijke profiel en het hechte netwerk met Amsterdamse, Nederlandse en internationale musea en erfgoedinstellingen onderscheiden haar van andere opleidingen. Deze aspecten blijven behouden, net als de balans die KG aan de UvA heeft gevonden tussen haar disciplinaire basis en multi- en interdisciplinaire samenwerkingen vanuit die basis.

Het kunnen beschikken over zoveel expertisegebieden van KG is een enorm pluspunt en trekt studenten, maar breed is niet onmiddellijk onderscheidend. Daarom zal KG aan 'de voorkant', in de richting van studenten, meer nadruk gaan leggen op deze expertises en het onderscheid tussen KG aan de UvA en elders: 1. de nauwe band met het (internationaal) gerenommeerde Amsterdamse culturele netwerk; 2. de gezamenlijke basis die de expertises bindt, namelijk aandacht voor de betekenis en het functioneren van kunst en architectuur in een veranderende samenleving, zal duidelijker en zichtbaarder worden verweven in het onderwijsprogramma. 3. De sterke disciplinaire basis van de opleiding van waaruit krachtige multi- en interdisciplinaire samenwerkingen vertrekt. Deze punten verdienen als unique selling points in onze communicatie naar buiten toe meer aandacht. Ze zullen (sterker) worden verankerd in onze leerlijnen, vakdoelen, vakinhoud en voorlichting.

Met het oog op de breedte van de opleiding is de studentnavigatie een belangrijk aandachtspunt. Studietrajectadvies over 'vakkenpakketten' rond recentere benaderingen als kunst en gender; kunst en mentale gezondheid; kunst, kolonialisme en dekolonisatie; kunst, klimaat- en omgevingsproblematiek; kunst, politiek en macht; kunst en materialiteit, en richting de meer beproefde en nog steeds internationaal gewaardeerde aandachtsgebieden van mode, fotografie, architectuur- en monumentenzorg, Middeleeuwse kunst, de Italiaanse renaissance, de zeventiende eeuw, de Vroegmoderne Nederlanden, en de Moderne en Eigentijdse kunst, zullen hierbij helpen.

2. VISIE OP HET STUDENTPROFIEL

Over welk profiel (kennis en vaardigheden) beschikt de student in de toekomst na afronding van de opleiding? Op welke wijze kan de student vanuit diens specifieke geestwetenschappelijke profiel bijdragen aan maatschappij brede onderwerpen en vragen?

Vanuit haar thematisch en methodische breedte levert KG studenten af die breed en multidisciplinair inzetbaar zijn. De doorstroom naar het ruime culturele veld, mede door het hechte netwerk, is van oudsher uitstekend. De goede doorstroom van onze studenten zorgt er bovendien voor dat de verbinding tussen KG en het werkveld almaar sterker wordt.

Studenten die verdere academische verdieping zoeken na hun bachelor, doen het goed in de verschillende mastertrajecten en stromen door naar bijvoorbeeld 'Kunstgeschiedenis', 'Stadsgeschiedenis', duale erfgoedmasters als 'Museum Studies' en 'Heritage and Memory Studies', of research masters als 'Curating Art and Cultures', 'Cultural Analysis' en 'Technical Art History'.

De kennis, vaardigheden en Inzichten die vergaard worden in de bachelor KG liggen verankerd in het in 2024-2025 grondig aangepaste leerlijnenprogramma:

—Kennis: parate basiskennis van de westerse kunst en materiële cultuur van de vroegmoderne tot en met de hedendaagse tijd in mondiale context; basiskennis historische, en culturele context; basiskennis van materialen, technieken, conditie (restauratie) en maakprocessen; basiskennis van methoden, theorieën en bron- en literatuurkritiek.

—Inzichten: historisch perspectief op actuele thema's en toepassing van dat perspectief bij probleem-analyse en -oplossing; kritisch omgaan met waarheidsclaims en kennisproductie, inzicht in de gevolgen van waarheidsclaims in wetenschap en samenleving en vermogen daarnaar te handelen in de eigen onderzoeks- of werk-praktijk; bewustzijn van de maatschappelijke rol van kunstgeschiedenis en het vermogen daarnaar te handelen; inzicht in canonvorming en processen van verandering als opstap naar het denken over en bereiken van alternatieve canons.

—Vaardigheden: zelfstandig, analytisch en creatief denken; zelfstandig onderzoek doen; werken in groepsverband; goed schrijven en presenteren; kritisch analyseren van de bruikbaarheid van visuele, geschreven, gesproken en digitale bronnen; verantwoord omgaan met digitale en AI-tools; vermogen tot verantwoorde en geïnformeerde onderbouwing en presentatie van feiten, ideeën, visies en standpunten.

Onze studenten bezitten met bovenstaande het vermogen om een historisch perspectief, kritische bronanalyse en kennis van kunst en architectuur te verbinden met actuele maatschappelijke vraagstukken. Zij zijn in staat tot het richting geven aan en nuanceren van identiteits- en representatiedebatten, het bevorderen van inclusief kunst- en erfgoedbeheer en het werken aan het behoud van kunst, architectuur & erfgoed voor toekomstige generaties. Op het gebied van deze complexe kwesties kunnen zij helder communiceren naar overheid, publiek en media. Daarmee dragen zij bij aan geïnformeerde besluitvorming, cultureel bewustzijn, democratisch debat en toekomstgericht kunst- en erfgoedbeleid. Het werkveld omvat: monumentenzorg; gemeentelijke en landelijke instellingen op het gebied van erfgoed en stadsontwikkeling; lokale en nationale organisaties op het gebied van cultuurbeleid; inhoudelijke, ondersteunende en PR/communicatie bij musea en andere kunstinstellingen; tekst en media-productie; handels- en galeriewezens; voortgezet- en hoger onderwijs; onderzoeksinstellingen en bibliotheken, journalistiek; uitgeverijen, etc.

3. COLLEGE-BREDE EN VERNIEUWENDE ONDERWIJSTHEMA'S *Wat zijn mogelijk vernieuwende college-brede onderwijsthema's van de toekomst waar de opleiding een bijdrage aan zou kunnen leveren?*

—Postkoloniaal Amsterdam. KG draagt bij / kan bijdragen aan onderwijs over mondiale inclusie ten aanzien van / en dekolonialisering van onderzoek, instellingen, collecties;

—Environment and Society. KG draagt bij / kan bijdragen aan onderwijs over klimaat, omgeving, duurzaamheid en materialiteit. Het reizen over de wereld van objecten, grondstoffen en ideeën raakt aan veel kunsthistorische thema's.

—KG draagt bij / kan bijdragen aan onderwijs over object-, bron-, collectie- en archief-kritiek.

—KG draagt bij / kan bijdragen aan onderwijs over de dynamiek tussen Human(e) AI, beeldvorming en waarheidscreatie. De capaciteitsgroep KG pleit bovendien voor een breed, gedeeld vak over AI, eventueel in samenhang met een breed gedeeld vak AcVA.

4. VOORSTELLEN VOOR VERBETEREN DOELGERICHTHEID

Welke voorstellen worden er gedaan om de opleiding doelmatiger in te richten, mede in het licht van een eventuele bezuiniging? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de doelgerichtheid en/of samenwerking binnen het onderwijs te versterken. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

Het onderwijs van KG is oudsher efficiënt omdat er is vastgehouden aan het model van grote hoorcolleges, die ook toegankelijk zijn voor keuzevakkers. Daar staat tegenover dat KG ook een geschiedenis heeft van uitvoerig en inefficiënt toetsen.

Als reactie op de eerste bezuinigingsronde heeft KG de afgelopen twee jaar al keuzevakken geschrapt die (te) weinig studenten trokken. Tegelijk is een aantal van de overgebleven keuzevakken omgezet van werkcolleges naar hoorcollegereeksen om zodoende meer studenten te kunnen toelaten. Onze portefeuille aan 'blockbusters' (Dit is Amsterdam, Art, Science and Wonder, Art and Anxiety), breiden we daarmee verder uit. Ook zijn keuzevakken die alleen toegankelijk waren voor studenten KG opengesteld voor studenten uit andere opleidingen. KG plukt inmiddels de eerste vruchten van deze maatregelen in de vorm van een hogere rendabiliteit: het genereren van meer studiepunten en daarmee ook meer uren in de kaderstelling. Met deze grotere opbrengsten kunnen we ons vaste programma waarborgen.

En er is meer kruisbestuiving mogelijk: vakken uit de verschillende minoren kunnen wellicht ook opgenomen worden in het reguliere programma of in twee minoren in plaats van in één. Er bestaan veel dwarsverbanden met de erfgoedminoren en -masters van CW, maar ook met Conservering en Restauratie, Geschiedenis, Boekwetenschap en Religiewetenschap en Literary and Cultural Analysis. In de lopende verkenning van de actualisering van het KG-programma van de BA wordt onderzocht of deze samenwerking geïntensiveerd kan worden, en of er nog andere mogelijkheden tot samenwerking mogelijk zijn, bijvoorbeeld op het gebied van keuzevakken. De kaskraker Art and Anxiety fungeert binnen GACP en KG, en is een goed voorbeeld van een dergelijk samenwerking. Rondom het thema Mode (nu een minor bij CW) is ook meer mogelijk, aan dat programma wordt nu gewerkt. Ook de Italiaanse renaissance (met Italiaans) en de Nederlandse zeventiende-eeuwse kunst (met Geschiedenis en Nederlands), en Architectuurgeschiedenis (met Geschiedenis en Sociale Geografie en Planologie) bieden mogelijkheden.

5. VOORSTELLEN VOOR VERMINDEREN WERKDruk

Welke voorstellen worden er gedaan om de werkdruk te verminderen? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de werkdruk binnen het onderwijs te verminderen. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

Een belangrijk instrument om de werkdruk bij KG acceptabel te houden is het reduceren van de toetsdruk. Dit kan enerzijds de werkdrukverhoging vanwege de bezuinigingsrondes ondervangen en

anderzijds een antwoord zijn op ontwikkelingen in AI. Het reduceren van toetsdruk zal onderdeel zijn van het actualiseren van het onderwijsprogramma. Het doel is om de toetsrichtlijnen met betrekking tot de maximale hoeveelheid toetsen voor hoor- en werkcolleges beter te handhaven, om richtlijnen ten aanzien van de frequentie en omvang van feedback te genereren en om alternatieven te vinden voor feedback-intensieve en door gen-AI nu fraudegevoelige schrijfp opdrachten. Het sturen van de studentverwachting ten aanzien van feedback moet ook een duidelijke rol krijgen bij de toetsdrukreductie.

KG heeft de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in digitale toetsing, met name door het samenstellen van digitale vragenbanken. Hierdoor kan KG nu efficiënt toetsen samenstellen en nakijken. Daar wil KG op voortbouwen. In het verlengde daarvan zijn de eerste verkenningen opgestart met betrekking tot het al dan niet inzetten van AI bij toetsing.

De maatregelen uit de menukaart zijn bij KG bekend en een heel aantal is al geïmplementeerd. Op vakniveau: meerdere jaren hetzelfde vak geven, effectieve didactiek, schrappen redundante leerdoelen, interactiever hoorcolleges, vakinhoud langere tijd gelijk houden, mindere docentintensieve werkvormen, enkel leerdoelen toetsen; digitale meerkeuzetoetsen (en varianten daarop). Implementatie van anderen maatregelen loopt: compensatie van toetsen binnen een vak, toetsmomentreductie. Op curriculumniveau: keuzevakken schrappen, vakken delen met andere tracks, leerdoelen afstemmen. Op bestuurlijk niveau: keuzevakken met te lage instroom terugtrekken; UvA-model OER als standaard; onrendabel onderwijsaanbod afstoten.

6. STRATEGISCHE AGENDA

Welke acties stellen de opleidingen voor om invulling te geven aan hun toekomstbeeld?

In 2025-2026 herijkt KG haar programma, in 2026-27 wordt de herijking geïmplementeerd. Het doel is het programma vanuit een inhoudelijke visie te actualiseren, meer studenten te trekken, toekomstbestendig te maken, en robuust in tijden van bezuinigingen. Hierbij blijft behouden wat bewezen goed is, en verdwijnt / wordt aangepast wat niet langer werkt of inefficiënt is. Dit zal niet uitmonden in een ingrijpende curriculumwijziging, maar wel in een aanscherping van het programma. Onderdelen ervan zijn: verdere vereenvoudiging van toetsing; duidelijker implementatie en zichtbaarheid van actuele thema's waaronder inclusie en dekolonisatie, met betere benutting van de daarbij aansluitende en reeds aanwezige expertises; de creatie en het integreren van een leerlijn over wetenschappelijke omgang met gen-AI en kritische omgang met bronnen; vergroten van studentenaantallen in keuzevakken; inter- en multidisciplinariteit beter zichtbaar maken en waar mogelijk en verrijkend vergroten; vergemakkelijken van studentnavigatie in een breed aanbod zowel binnen KG als K&C; herbenoeming en herijking van sommige vakken. Dit moet resulteren in een in de basis disciplinair programma van waaruit inter- en multidisciplinariteit optimaal benut wordt, georganiseerd vanuit een bestuurlijk en onderwijs-technisch efficiënte operationele basis, en berustend op de maximale potentie en zichtbare aanwezigheid van de aan KG eigen brede expertise, om de rol van kunst en architectuur in de samenleving en haar impact daarop te onderzoeken en doceren.

1. VISIE OP HET ONDERWIJSPROFIEL

*Wat is het toekomstgerichte onderwijsprofiel van de opleiding: welke aspecten (e.g., centrale vragen, thema's, methoden, oriëntatie op maatschappelijke ontwikkelingen, aansluiting arbeidsmarkt, interdisciplinaire samenwerking, of onderwijsvormen) worden **behouden** voor de toekomst, welke aspecten krijgen **meer** aandacht en welke worden **minder** relevant?*

Muziekwetenschap aan de UvA is een van de twee bacheloropleidingen Muziekwetenschap in Nederland. Het is een aantrekkelijke, robuuste opleiding die weliswaar kleinschalig is, maar zich tot op heden altijd prima staande heeft weten te houden. De mogelijkheid van studenten om uit drie muziekwetenschappelijke benaderingen ('varianten') te kiezen (een cognitieve/computationele, culturele, en een historische), waarvan de eerste twee uniek zijn in Nederland, is een wezenlijk onderdeel van het succes van de opleiding en van belang om voor de toekomst te behouden. De drie varianten vormen niet alleen het fundament voor de profilering van de opleiding naar buiten toe, maar maken ook verschillende dwarsverbanden met andere opleidingen mogelijk. De opleiding heeft bijzondere samenwerkingen met de FNWI en het Conservatorium van Amsterdam, die ervoor zorgen dat studenten naast het traditioneel geesteswetenschappelijke onderwijs ook kennis en vaardigheden uit de exacte wetenschappen en de muzikale praktijk kunnen opdoen. Door de oriëntatie op niet-Westerse culturen draagt de culturele variant bij aan onderwijs over mondialisering, (post)kolonialisme en interculturele kennis. Gezien de ontwikkelingen rondom generatieve AI is het niet ondenkbeeldig dat de computationele variant, niet alleen voor Muziekwetenschap, maar ook voor Geesteswetenschappen in het algemeen, een belangrijkere rol gaat spelen. Muziekwetenschap heeft hierin een voortrekkers rol op gebied van AI en de kunsten.

We zijn ons er terdege van bewust dat het verdelen van de hoofdvakkers op een aantal punten in het programma over verschillende cursussen (18 ECTS in totaal) ook risico's met zich meebrengt. De (Engelstalige) vakken in zowel de culturele als de cognitieve/computationele variant slagen er goed in om bijvakstudenten uit andere studies aan te trekken; in de historische richting (die in het Nederlands aangeboden wordt) lukt dat vooralsnog minder goed. De laatste speelt echter een onmisbare rol in het contact met het Nederlandstalige werkveld, in de samenwerking met het Conservatorium, en met het oog op de WIB. Wij zetten er daarom in om deze variant te toekomstbestendiger te maken.

2. VISIE OP HET STUDENTPROFIEL

Over welk profiel (kennis en vaardigheden) beschikt de student in de toekomst na afronding van de opleiding? Op welke wijze kan de student vanuit diens specifieke geestwetenschappelijke profiel bijdragen aan maatschappij brede onderwerpen en vragen?

Studenten kiezen de opleiding Muziekwetenschap doorgaans vanuit een specifieke interesse in muziek en de meesten zijn erin geïnteresseerd om na afloop van de studie ergens in het muzikale leven, in de breedste zin van het woord (incl. onderwijs, beleid, etc.), werkzaam te zijn. Het is daarom onze overtuiging dat deze fundamentele interesse in muziek het zwaartepunt van het curriculum moet blijven, terwijl we tegelijkertijd, als interdisciplinair georiënteerde opleiding, dwarsverbanden en samenwerkingen blijven ontwikkelen. De bijdrage van de hedendaagse muziekwetenschapper bestaat immers niet alleen kennis en begrip van muziek en de muziekwereld als zodanig, maar ook – zowel binnen als buiten de wetenschap – uit het begrijpen van de verbanden tussen muziek en een verscheidenheid aan andere (maatschappelijke, psychologische, historische) fenomenen. Hoe dergelijke verbanden gestalte krijgen, vereist doorgaans eigen, specialistisch inzicht.

De verscheidenheid aan perspectieven op muziek en de muziekwereld zorgt ervoor dat afgestudeerden breed inzetbaar zijn. Zij komen terecht in zeer uitlopende werkvelden (concertleven, media, onderwijs), waar wij ze in de opleiding op voorbereiden. De kennis van repertoire, muzikaal jargon en muziektheorie zijn van belang om in verschillende contexten binnen de muziekwereld te kunnen opereren; ervaring met kwantitatieve en digitale methoden verbreedt de inzetbaarheid van studenten aanzienlijk; en een kritische houding en kennis van cultuurtheorie biedt studenten een basis om zich in culturele en maatschappelijke discussies te mengen. De aandacht voor de laatste technologische middelen zorgt ervoor dat zij ook in een snel ontwikkelende muziekwereld (van streaming, virtuele artiesten en AI-gegenereerde muziek) hun weg weten te vinden. Tot slot biedt de bachelor toegang tot masters als de MA Music Studies en de RMAs Cultural Analysis en Art and Performance Research Studies, vanwaar onze alumni ook de weg tot het PhD-onderzoek weten te vinden.

3. COLLEGE-BREDE EN VERNIEUWENDE ONDERWIJSTHEMA'S

Wat zijn mogelijk vernieuwende college-brede onderwijsthema's van de toekomst waar de opleiding een bijdrage aan zou kunnen leveren?

College-brede thema's waar de opleiding een wezenlijke of rol in zou kunnen spelen zijn bijvoorbeeld:

—Human(e) AI: waar Muziekwetenschap niet uitsluitend de gebruikelijke reflectie, maar ook het nodige technische inzicht kan bieden door de brug met informatica en exacte wetenschappen te slaan.

—Emotie en affect: een belangrijk thema waarbij Muziekwetenschap een brug zou kunnen slaan tussen perspectieven vanuit de geesteswetenschappen en cognitief onderzoek.

—Celebrity- en fan-studies: biedt raakvlakken met sociale wetenschappen, literatuurwetenschap en andere velden, waar zich voor ons interessante, potentiële keuzevakstudenten bevinden.

4. VOORSTELLEN VOOR VERBETEREN DOELGERICHTHEID

Welke voorstellen worden er gedaan om de opleiding doelmatiger in te richten, mede in het licht van een eventuele bezuiniging? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de doelgerichtheid en/of samenwerking binnen het onderwijs te versterken. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

Er is in de afgelopen jaren al het nodige werk gemaakt van het bestendigen van de opleiding, door nauwere samenwerking met FNWI, door nieuwe vakken en door de omvorming van bestaande vakken. Ook is er gekeken naar manieren om de uitval in de propedeuse tegen te gaan: zo heeft het opsplitsen van enkele 6-EC-modules in 3-EC-vakken de studeerbaarheid van de Muziekwetenschap-propedeuse met het oog op het BSA verhoogd (zonder toename van de werkdruk), en is er gewerkt aan manieren om studenten in de propedeuse anders te begeleiden (wat wel een investering van de staf kost). Er zijn al verschillende cursussen waarin wordt samengewerkt met andere opleidingen binnen de afdeling K&C, zoals Kunst-Cultuur-Samenleving in de propedeuse en het nieuwe keuzevak Night Cultures. Op dit moment wordt er gekeken hoe we het aantal cursussen dat uitsluitend hoofdvakkers Muziekwetenschap trekt verder kunnen terugbrengen, o.a. door een cursus samen met Theaterwetenschap te organiseren en hoorcolleges over breed aansprekende thema's te introduceren, beide in het vaste curriculum van de opleiding.

5. VOORSTELLEN VOOR VERMINDEREN WERKDRUK

Welke voorstellen worden er gedaan om de werkdruk te verminderen? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de werkdruk binnen het onderwijs te verminderen. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

—De reductie van het aantal toetsmomenten: dit zal niet alleen de werkdruk verlagen maar de opleiding ook voor studenten beter studeerbaar maken.

—Het vervangen van een of meerdere modules met werkvormen die veel individuele begeleiding vereisen, door hoor- of responsiecolleges.

6. STRATEGISCHE AGENDA

Welke acties stellen de opleidingen voor om invulling te geven aan hun toekomstbeeld?

Op dit moment werken we binnen de opleiding al aan enkele concrete curriculumvernieuwingen:

—Een vak Muziektheater: multimedia en performance (titel onder voorbehoud) in samenwerking met de opleiding Theaterwetenschap (een samenwerking die zich in het verleden op masterniveau al bewezen heeft), die in plaats van een bestaand vak binnen de historische variant kan komen en deze daardoor versterkt.

—De introductie van één of meerdere wervende hoorcolleges, met beoogde onderwerpen als: Music and Generative AI, Music and Emotion, Fans and Celebrities in Music Culture. Dit zal ten koste moeten gaan van bestaande vakken, maar verlaagt op termijn zowel de werkdruk als de druk op de urenbegroting.

Bachelor Theaterwetenschap

Voor Theaterwetenschap is momenteel een werkgroep bezig te onderzoeken hoe het programma in “de toekomst inhoudelijk en financieel op een meer duurzame wijze verankerd kan worden in het onderwijsaanbod van het CoH”. Omdat deze werkgroep nog in volle gang is op het moment van schrijven, kunnen niet alle vragen volledig ingevuld worden.

1. **VISIE OP HET ONDERWIJSPROFIEL** *Wat is het toekomstgerichte onderwijsprofiel van de opleiding: welke aspecten (e.g., centrale vragen, thema's, methoden, oriëntatie op maatschappelijke ontwikkelingen, aansluiting arbeidsmarkt, interdisciplinaire samenwerking, of onderwijsvormen) worden **behouden** voor de toekomst, welke aspecten krijgen **meer** aandacht en welke worden **minder** relevant?*

Theaterwetenschap (TW) is uniek in Nederland (en de enige universitaire Nederlandstalige theateropleiding in Nederland en België), heeft goede banden met de theaterwereld en een sterk docententeam. De kracht van theaterwetenschap ligt in de vanzelfsprekende verbinding tussen theorie en praktijk, en de sterke focus op omgevingsgericht onderwijs middels voorstellingsbezoeken en samenwerkingen met theaters, gezelschappen en de Theatercollectie van Allard Pierson (bijv. stageplekken). De goede banden met de theaterwereld hebben ertoe geleid dat veel alumni een baan vinden in het werkveld als dramaturg, docent, pedagoog, journalist, stafid bij theatergezelschappen, podia, financieringsorganisaties en overheden. Bovendien vervullen zij binnen deze sector regelmatig leidinggevende rollen. Veel gaat er dus goed. Maar de huidige wereld en academische stand van wetenschap vraagt ook om nieuwe accenten en speerpunten. De afgelopen jaren is hiermee al een begin gemaakt, op dit moment brengt een werkgroep in kaart welke vervolgstappen mogelijk, wenselijk en effectief zijn.

De focus van de opleiding wordt breder, waarbij niet alleen lokale en nationale maar ook internationale (en niet-Europese) perspectieven worden meegenomen. Theaterwetenschap wil daarbij meer nadruk gaan leggen op ‘performance’, een interdisciplinair veld en belangrijk geesteswetenschappelijk concept. ‘Performance’ heeft niet alleen betrekking op de theatervoorstelling als kunstvorm, maar op alle maatschappelijke en culturele fenomenen en ontwikkelingen met een performatief karakter, die door de lens van theater / performance bestudeerd kunnen worden. Zo zijn er niet alleen verbindingen mogelijk met andere kunst disciplines maar ook met interdisciplinaire velden als gender, en andere ‘social justice’-thema's, politiek, postkolonialisme, etc. Het is belangrijk om hierbij te benadrukken dat theater wel het uitgangspunt zal blijven, omdat ‘performance studies’ ook als een veld gezien kan worden, dat niet of nauwelijks meer met de discipline van theater verbonden is.

2. VISIE OP HET STUDENTPROFIEL

Over welk profiel (kennis en vaardigheden) beschikt de student in de toekomst na afronding van de opleiding? Op welke wijze kan de student vanuit diens specifieke geesteswetenschappelijke profiel bijdragen aan maatschappij brede onderwerpen en vragen?

Studenten kiezen theaterwetenschap vanwege een interesse in theater in de breedste zin van het woord (toneel, dans, cabaret, muziektheater, opera, musical). Naast de disciplinaire kennis en vaardigheden zijn er steeds meer dwarsverbanden met andere vakgebieden, velden en domeinen, die de opleiding aantrekkelijk maken: onderwijs, beleid, activisme, duurzaamheidsdiscourses of die met betrekking tot postkolonialisme. Van toekomstige theaterwetenschappers wordt dan ook verwacht dat zij niet alleen disciplinaire kennis hebben, maar ook de toepassing van deze kennis op andere maatschappelijke terreinen beheersen. Zo heeft de toekomstige theaterstudent de unieke kwaliteit om maatschappelijke

kwesties door de lens van theater te onderzoeken, analyseren en erop te reflecteren (zie hiervoor ook de visie op het onderwijsprofiel).

De opleiding is aantrekkelijk vanwege de uitstekende doorgroeimogelijkheden binnen het masteronderwijs (zoals “International dramaturgy”; “Kunst, cultuur en politiek”, etc.), maar ook al direct in het werkveld.

Zie voor meer het toekomstige verslag van de werkgroep.

3. COLLEGE-BREDE EN VERNIEUWENDE ONDERWIJSTHEMA'S

Wat zijn mogelijk vernieuwende college-brede onderwijsthema's van de toekomst waar de opleiding een bijdrage aan zou kunnen leveren?

De opleiding kan bijdragen aan de volgende college-brede onderwijsthema's (de volgorde is van zeer voor de hand liggen naar mogelijk):

- Postkoloniaal Amsterdam Cultural Heritage and Identity
- Multilingualism (Empowering language)
- Environment and Society
- Technology and the post-human
- Cultural Policy and Entrepreneurship
- Geopolitics and Militarization
- Perspectives on Capitalism
- Health Humanities

Binnen de capaciteitsgroep bestaat er expertise ten aanzien van al deze thema's.

- -Zie voor meer het toekomstige verslag van de werkgroep-

4. VOORSTELLEN VOOR VERBETEREN DOELGERICHTHEID

Welke voorstellen worden er gedaan om de opleiding doelmatiger in te richten, mede in het licht van een eventuele bezuiniging? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de doelgerichtheid en/of samenwerking binnen het onderwijs te versterken. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

Het talentvolle, verjongde team zal er in slagen nieuwe generaties studenten aan te spreken zodat TW in een nieuwe vorm behouden kan blijven voor de UvA en voor Nederland. De volgende maatregelen kunnen hieraan bijdragen, en worden door de werkgroep onderzocht:

—Een breder profiel van de opleiding in de richting van theater, performance en dramaturgie.

—Ontwikkeling van een stevige en mooie propedeuse TW. Alles wat nu werkt en goed is, kan daarin behouden blijven, maar er zijn ook nieuwe, urgente thema's die aangeboord kunnen worden en studenten GW van nuzullen aanspreken.

—Gedeelde vakken met een aantal opleidingen. Er zullen in ieder geval vakken gedeeld worden met muzikwetenschap en GACP. Daar zijn ook nu al samenwerkingen mee (Music Theatre; Performing the City). Andere samenwerkingsmogelijkheden zijn er bijvoorbeeld met ACASA, Mediastudies en de nieuwe BA van de talen, die in ontwikkeling is. De taskforce houdt verschillende bestaande hoorcollegereeksen binnen de faculteit tegen het licht om te bepalen of het vakken zijn die opgenomen kunnen worden in het vernieuwde curriculum;

—Proberen in ieder collegejaar (propedeuse, jaar 2 en jaar 3) een aantrekkelijk vak op te nemen (een “blockbuster”) dat veel keuzevak-studenten trekt;

— Bekeken wordt hoe het vak dat TW nu verzorgt binnen GACP (Theatre and the construction of society) opgenomen kan worden in de minor TW en wellicht ook in het curriculum van TW;

—Het aanbieden van een praktisch theatervak voor studenten van andere opleidingen; samen met het theater zijn dit aantrekkelijke facetten van TW voor de niet TW-studenten (werktitel: Performing the human);

—In plaats van de huidige minor kan een Engelstalige minor worden ontwikkeld met brede, aansprekende thema's die ook voor niet-theaterstudenten aantrekkelijk zijn;

—Deze Engelstalige vakken dienen ook de premaster. Die was tot op heden Nederlandstalig, wat ervoor zorgde dat niet-Nederlandstalige studenten die een master TW wilden doen, geen TW-premaster konden volgen.

—Proberen zorg te dragen voor minder uitval (net als voor MW geldt ook voor TW dat er vrij veel uitval is omdat studenten soms een andere carrière ambiëren, in dit geval die van acteur). Weer met de kanttekening dat dit vaak veel extra begeleiding en dus extra werk vergt.

—Het potentieel aan Belgische studenten aanboren (TW is al in contact met onze communicatieafdeling om met de marketing van de opleiding aan de gang te gaan).

Zie voor meer het toekomstige verslag van de werkgroep.

5. VOORSTELLEN VOOR VERMINDEREN WERKDruk

Welke voorstellen worden er gedaan om de werkdruk te verminderen? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de werkdruk binnen het onderwijs te verminderen. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

—Minder individuele feedback;

—Onderwijsluwe blokken 3 en 6, met uitzondering van een paar gedeelde Engelstalige blockbustervakken, die uitermate goed passen in deze blokken vanwege de vraag vanuit andere faculteiten juist dan naar Engelstalige keuzevakken.

Zie voor meer het toekomstige verslag van de werkgroep

6. STRATEGISCHE AGENDA

Welke acties stellen de opleidingen voor om invulling te geven aan hun toekomstbeeld?

-Zie verslag werkgroep-

7. Toekomstbeeld Literatuur en taalwetenschappen

Bachelor Literary and Cultural Analysis

1. VISIE OP HET ONDERWIJSPROFIEL

Om *Literary and Cultural Analysis* (LCA) ook in de toekomst aantrekkelijk te maken voor studenten en als partner binnen het CoH, zal de opleiding enerzijds het LCA-profiel (mondiaal, kritisch, interdisciplinair, vetrekkend vanuit literatuurwetenschappelijke methoden) versterken en nadrukkelijker richten op de praktijk van het culturele en maatschappelijke veld; anderzijds, zal LCA binnen het CoH haar ruime ervaring met gedeelde vakken en samenwerking willen benutten. Als nadrukkelijk interdisciplinaire opleiding, gericht op de studie naar hedendaagse cultuur en literatuur in een mondiale context (zowel Westers als niet-Westers) bekleedt LCA een unieke plaats in de Faculteit Geesteswetenschappen. Het LCA-profiel omvat de sleutelthema's van dit moment: vragen omtrent identiteit, ecologie, herinneringscultuur, dekolonialiteit, gender en seksualiteit, disability en neurodiversiteit, de politieke betekenis van kunst, cultuur en technologie. Deze thema's blijven de komende jaren onverminderd relevant. De kracht van LCA ligt in haar vernieuwende, hedendaagse en interdisciplinaire karakter, zonder de methodologische basis van kritische *close readings* (zowel *literary* als *cultural analysis*) uit het oog te verliezen. Naast onderwijs in de zojuist genoemde thema's, is LCA bij uitstek in staat om een nieuwe (transculturele, interdisciplinaire) kijk te bieden op canonieke literaire en andere kunstwerken in (nieuwe) keuzevakken rondom thema's (bijv. genderidentiteit), of brede vakken, bijvoorbeeld in het recent voorgestelde 'Banned Books' (zoals LCA in het recente verleden in samenwerking met docenten uit andere afdelingen het populaire keuzevak 'Six Masterpieces' aanbood). Ook kan LCA een breed, mondiaal en theoretisch vernieuwend kader bieden voor gedeelde vakken (zoals het eerder bij alle taalopleidingen verplichte vak Inleiding in de Literatuurwetenschap). LCA wil studenten opleiden tot deelnemers aan het maatschappelijke debat, die vertrouwd zijn met verschillende vormen van onderzoek en communicatie, niet alleen academisch. Onze toekomstige afstudeerders zijn doordrongen van de relevantie van kritische analyse in een veelvoud aan vormen (analyse van culturele objecten, maar ook bijvoorbeeld data-analyse, analyse van beleidsstukken, analyse met visuele middelen), en van de verschillende vormen waarin kennis gedeeld kan worden: journalistiek schrijven, creatief schrijven, het gebruiken van verschillende platforms (digitaal, populair, visueel, academisch). Hiervoor zal de nadruk de komende jaren meer dan nu komen te liggen op 'LCA in de praktijk'.

2. VISIE OP HET STUDENTPROFIEL

LCA leidt studenten op die een kritisch woordje kunnen meespreken in de publieke ruimte, via verschillende media: journalistiek, beleid, het culturele veld, academia, de kunsten. De opleiding wil studenten dan ook kennis laten maken met 'niet-academische' manieren van schrijven, communiceren en publiceren, de vele dwarsverbanden met de sociale wetenschappen, en het culturele werkveld, maar ook beleidswerk in brede zin. LCA studenten hebben zicht op en kunnen zich inzetten om de wisselwerking te bevorderen tussen kritische, academische inzichten en de vertaling ervan naar de praktijk (in een diversiteit aan instituties en op verschillende soort publicatieplatforms). LCA's centrale methode, *close reading* van culturele objecten en fenomenen, wordt nadrukkelijk gekoppeld aan omgevingsgericht onderwijs waarin de opleiding de aansluiting met het culturele veld, als directe professionele 'omgeving', uitdiept. Door middel van 'LCA in de praktijk' leren studenten, vanuit gedegen onderzoeksvaardigheden en theoretische expertise, hun bijdrage te leveren aan het maatschappelijke debat, met een brede, interdisciplinaire en niet uitsluitend Westerse blik. Hieraan draagt LCA's *international classroom* in belangrijke mate bij, door de grote diversiteit aan achtergronden van de studenten (academisch, cultureel, maar ook waar het vragen omtrent

bijvoorbeeld disability of gender betreft), die regelmatig onderwerp van groepsdiscussie en analyse zijn.

3. COLLEGE-BREDE EN VERNIEUWENDE ONDERWIJSTHEMA'S

Aan relevante thema's heeft LCA geen gebrek. LCA is uniek in haar focus op literatuur en cultuur in verschillende (Westerse en niet-Westerse contexten), en de relatie tussen kunst- en cultuurvormen en media, en de nadruk op de politieke relevantie van literatuur, cultuur en cultuurtheorie.

- Literatuur en cultuur uit de *Global South*
- Gender- en seksuele identiteit (*queer* en *trans studies*)
- *Disability* en neurodiversiteit
- De- en postkolonialiteit
- Kritiek en postkritiek
- Literatuur, cultuur en radicale ecologie
- Politiek en contemporaine cultuur (bijv. protestcultuur, opkomst illiberaal denken, extreem-rechtse subculturen)
- Impact technologie op cultuur en samenleving (een kritische geesteswetenschappelijke blik op AI)
- Storytelling/Narratives across media & cultures
- Herinneringscultuur en cultureel trauma

4. VOORSTELLEN VOOR VERBETEREN DOELGERICHTHEID

Zoals hierboven al aangegeven, ziet LCA mogelijkheden om

- gedeelde keuzevakken aan te bieden, bijvoorbeeld het voorgestelde vak rondom 'Banned Books'. Hiervoor kan tevens een tweede nieuw keuzevak ontwikkeld worden (hiervoor is ruimte in de kaderstelling), maar ook kunnen huidige keuzevakken herzien worden.
- voor zulke keuzevakken, of in andere vormen, samen te werken met andere opleidingen binnen het CoH (Engels, Media Studies, Kunstgeschiedenis, Filosofie, GACP). LCA is bereid het initiatief te nemen voor of bij te dragen aan vakken in het Actielijn 1 programma, naar voorbeeld van Inleiding Literatuurwetenschap, in lijn met één van de drie thema's voor Actielijn, met name om het letterkundige en literatuurtheoretische deel hiervan te versterken.

Daarnaast, op vakniveau, zal LCA de doelgerichtheid verhogen door

- in het kader van het Leerlijnenproject de afstemming van toetsen tussen vakken te verbeteren
- redundante toetsvormen in de verschillende jaren te schrappen
- blokken 3 en 6 onderwijsluw te maken
- het aantal toetsen te verminderen

Eveneens zal LCA de deeltijdvariant sluiten: het nieuwe deeltijdkader vraagt een te grote investering van docenten, tutors en ondersteuners, die niet in verhouding staan tot de zeer geringe studentenaantallen van de variant.

5. STRATEGISCHE AGENDA

- Ontwikkelen een of meerdere nieuwe, brede keuzevakken

- Onderlinge afstemming vakken (inhoudelijk, qua vaardigheden en qua onderwijs- en toetsvormen)
- Inzetten op (verdieping van) trans-disciplinaire verbreding (naar o.a. sociale wetenschappen) en een groter aandeel in praktische arbeidsmarktgerichte vaardigheden (niet-academisch, journalistiek publiceren, curating, cultuurmanagement, kritische analyse van beleidsstukken en data).
- Herzien minor als *showcase* voor LCA
- LCA heeft, in het licht van de WiB, een Nederlandstalige track ontwikkeld (die andere accenten legt dan het Engelstalige programma en nadrukkelijk de aansluiting zoekt met Nederlandse maatschappelijke vraagstukken), die indien nodig van start kan gaan (of in parallel met het huidige programma).

1. VISIE OP HET ONDERWIJSPROFIEL

*Wat is het toekomstgerichte onderwijsprofiel van de opleiding: welke aspecten (e.g., centrale vragen, thema's, methoden, oriëntatie op maatschappelijke ontwikkelingen, aansluiting arbeidsmarkt, interdisciplinaire samenwerking, of onderwijsvormen) worden **behouden** voor de toekomst, welke aspecten krijgen **meer** aandacht en welke worden **minder** relevant?*

De BA (Sign Language) Linguistics behoudt haar visie op meertaligheid en talige diversiteit: In de 'international classroom' bestuderen studenten het functioneren van talen en taalgebruikers, op structureel, cognitief en sociaal niveau, voor alle talen in de wereld (inclusief gebarentalen; uniek in Nederland en daarbuiten) en in alle taalwetenschappelijke domeinen (inclusief fonetiek; in deze mate uniek in Nederland). Door theorie te combineren met praktijkervaring in meerdere talen – waaronder Nederlandse Gebarentaal als optie – ontwikkelen studenten sterke analytische en onderzoeksvaardigheden met betrekking tot taalstructuur, taalgebruik, taalverwerving en taalverwerking. In de toekomst zullen wij gebarentalen nog sterker integreren in het curriculum, door (i) meer vakken onderdeel te maken van beide tracks (Linguistics/Sign Language Linguistics), en (ii) de keuze voor 1 van de tracks uit te stellen. Dit wordt mogelijk door de herprogrammering van taalvaardigheidsvakken in het Actielijn 1 programma (start taalvaardigheid in blok 2). Hierdoor beginnen studenten later met het verplichte onderdeel taalvaardigheid ('Taal X'). We willen tevens het aandeel taalvaardigheid ('Taal X' in het eerste jaar) reduceren (18 i.p.v. 24EC).

Anderzijds zullen wij meer aandacht besteden aan AI, zowel in de context van generatieve AI systemen en hun toegevoegde waarde en tekortkomingen, als ook met betrekking tot praktische vaardigheden omtrent technologische taaltoepassingen zoals spraakherkenning, en taal/spraakdataverwerking en -analyse, door het integreren van een nieuwe leerlijn omtrent 'AI literacy'. Kennis van taalstructuur, taalgebruik, taalverwerving en taalverwerking door menselijke taalgebruikers is van essentieel belang om de rol (en de beperkingen) van generatieve AI in kaart te brengen. Die kennis is een noodzakelijke aanvulling op andere geesteswetenschappelijke benaderingen van AI, die bijvoorbeeld meer gericht zijn op inhoudelijke kritiek en factchecking, op vragen rond stijl, auteurschap en creativiteit, of op mediatechnologische aspecten en gebruikerseffecten.

We zullen de focus op empirische onderzoeksmethoden- en vaardigheden uitbreiden door onderwijs sterker te verbinden met lopend onderzoek in het Speechlab en Signlab, en door theoretische en praktische aspecten van taalverwerkingsonderzoek (dat in vakken in de *Language Acquisition and Processing* leerlijn worden behandeld) te verdiepen.

2. VISIE OP HET STUDENTPROFIEL

Over welk profiel (kennis en vaardigheden) beschikt de student in de toekomst na afronding van de opleiding? Op welke wijze kan de student vanuit diens specifieke geestwetenschappelijke profiel bijdragen aan maatschappij brede onderwerpen en vragen?

Na afronding van de BA (Sign Language) Linguistics beschikt een student over diepgaande kennis van taalstructuren in al hun diversiteit - en in verschillende modaliteiten-, en inzicht in hoe mensen taal verwerven, verwerken, en gebruiken. De student heeft ervaring met het analyseren van data uit uiteenlopende talen en met onderzoek naar hoe taal als cognitief en sociaal fenomeen functioneert.

Dankzij de intensieve training in systematische observatie en theoretische reflectie heeft de student een sterk ontwikkeld analytisch en abstract denkvermogen. Daarnaast beheerst de student een breed scala aan onderzoeksvaardigheden. Hij of zij kan empirische studies ontwerpen, dataverzameling uitvoeren en – redelijk zelfstandig – kwantitatieve en kwalitatieve analyses toepassen. De student is getraind in ethisch verantwoord onderzoek doen, inclusief het zorgvuldig omgaan met menselijke participanten, privacy en data management. Hierdoor beschikt de afgestudeerde over professionele onderzoekskompetenties die inzetbaar zijn binnen de academische wereld maar ook daarbuiten. De student begrijpt hoe divers taalgebruik is en hoe die diversiteit een rol speelt in de samenleving, en heeft verstand van issues omtrent meertaligheid, inclusie en interculturele communicatie. Vanuit dit profiel kan de afgestudeerde op meerdere manieren bijdragen aan maatschappelijke uitdagingen. Zo kan de afgestudeerde bijvoorbeeld adviseren bij beleid en praktijk omtrent taalgebruik in onderwijs, publieke communicatie en internationale samenwerking. Ook in het digitale domein vervult de afgestudeerde een belangrijke rol. Dankzij kennis van taalstructuur en taalverwerking kan de student kritisch evalueren hoe taaltechnologie, bepaalde vormen van ‘machine learning’ (e.g., automatische spraakherkenning) en generatieve AI met taal omgaan. Dit maakt hen waardevol in sectoren waar ethische, technische en maatschappelijke implicaties van AI een rol spelen, zoals technologieontwikkeling, communicatie, publieke voorlichting en mediabeleid. De afgestudeerde student kan ook bijdragen aan praktische toepassingen in de spraak- en taalpathologie, op basis van taalwetenschappelijke inzichten. Met deze combinatie van inzicht in menselijke taal, onderzoeksvaardigheden en analytische scherpte draagt de afgestudeerde bij aan een beter begrip van talige en communicatieve diversiteit, taalstoornissen en taaltechnologie in een snel veranderende samenleving.

3. COLLEGE-BREDE EN VERNIEUWENDE ONDERWIJSTHEMA'S

Wat zijn mogelijk vernieuwende college-brede onderwijsthema's van de toekomst waar de opleiding een bijdrage aan zou kunnen leveren?

- Meertaligheid en identiteit, talige diversiteit, meertalige samenleving en burgerschap
- Multimodaliteit in taalgebruik (inclusief gebarentaal, co-speech gesture, dierencommunicatie, etc.)
- Deels (ivm beperkte expertise/staf in deze domeinen) taalgebruik en AI; rol van AI voor de taalgebruiker; technologische taaltoepassingen zoals automatische spraakherkenning en -analyse

4. VOORSTELLEN VOOR VERBETEREN DOELGERICHTHEID

Welke voorstellen worden er gedaan om de opleiding doelmatiger in te richten, mede in het licht van een eventuele bezuiniging? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de doelgerichtheid en/of samenwerking binnen het onderwijs te versterken. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

- Blijven samenwerken met talenopleidingen en Actielijn 1-opleiding, in de context van het verplichte taalvaardigheidscomponent in jaar 1 (studenten Linguistics blijven taalvaardigheidsvakken afnemen bij andere opleiding[en]).
- Meer samenwerking op het gebied van taalwetenschap binnen en buiten het cluster: meer vakken delen met CLC, NTC, in de toekomst Actielijn 1, eventueel Engels.

- Populaire keuzevakken schalen: etaleren keuzevakken in de Language Acquisition & Processing leerlijn – aantrekken van studenten van binnen, maar ook buiten de faculteit (e.g., van Psychologie).
- Sign Language Linguistics vakken aantrekkelijk maken als keuzevakken, door verbreding van de content, en hernoemen van de vaktitels – eventueel aantrekkelijk maken als vervolgstudie op HBO gebarentolkopleidingen.
- Herevaluatie van werkvormen en vormen van contacturen (aantal hoor- versus werkcolleges binnen een [redelijk] groot vak heroverwegen; reductie in werkcollege-uren.

5. VOORSTELLEN VOOR VERMINDEREN WERKDruk

Welke voorstellen worden er gedaan om de werkdruk te verminderen? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de werkdruk binnen het onderwijs te verminderen. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

- Vermindering van toetsmomenten, verlichting van toetsvormen (i.e., minder leerdoelen per vak)
- Vermindering van contacturen per week
- Binnen docententeams (en naar studenten toe) expliciet maken wat telt als type en mate van feedback binnen een vak
- Verlichting van onderwijs in blokken 3 en 6

6. STRATEGISCHE AGENDA

Welke acties stellen de opleidingen voor om invulling te geven aan hun toekomstbeeld?

- Veiligstellen expertise in Sign Language Linguistics; deze is uniek in de wereld, maar als zelfstandige track is deze moeilijk in de lucht te houden (laag aantal aanmeldingen voor deze specifieke track). Dit gaan we doen door een sterkere integratie tussen de Sign Language Linguistics track en de Linguistics track, door inzetten van meer gedeelde vakken (vooral in jaar 1), en door het uitstellen van de track keuze tot semester 2 van jaar 1 (na een gezamenlijk begin); we onderzoeken ook de mogelijkheid tot het omzetten van de Sign Language Linguistics track in een specialisatie (in jaar 2 en 3, na een gedeelde propedeuse) binnen de BA Linguistics. We zullen ook inzetten op het aantrekkelijker profileren van de Sign Language Linguistics vakken voor keuzevakstudenten.
- Herprogrammering Taal X vakken (taalvaardigheidscomponent in jaar 1) in lijn met programmering taalvaardigheid in nieuw programma Actielijn 1; reduceren Taal X component (van 4 naar 3 verplichte taalvaardigheidsvakken).
- Expertise van Linguistics inzetten in nieuw programma Actielijn 1 (met name expertise omtrent meertaligheid en sociolinguïstiek).
- In afwachting van een FGW-AI beleid: opzetten AI-literacy leerlijn door te kijken naar aandacht aan dit thema in bestaande vakken, en eventuele herprofilering of uitbreiding van dit aanbod.
- In afwachting van een nieuw Minorbeleid willen we een nieuwe minor 'Multimodal communication' (taalgebruik en communicatie in verschillende modaliteiten) opzetten.

- Linguistics neemt deel aan een werkgroep met als doel een efficiëntere organisatie van het taalvaardigheidsonderwijs dat geïntegreerd is in de BA Linguistics (en in ES en Actielijn 1).
- We blijven rekening houden met een mogelijke WiB, en we zullen ons sowieso moeten voorbereiden op teruglopende aantallen internationale studenten. In geval van een WiB, blijft onze strategie het benadrukken van de noodzakelijkheid van de niet-Nederlandstaligheid van het programma Linguistics: de waarde van de international classroom is cruciaal voor de vergelijkende kijk op taalwetenschap die we profileren binnen de opleiding. Daarnaast hebben we een Nederlandstalige track taalwetenschap ‘Nederlandse taal en communicatie’ standby staan. Dit is een inhoudelijke specialisatie op de Nederlandse taal, met ook een focus op communicatie/argumentatie (taalgebruik in bredere context). Daarnaast willen we de Engelstalige Linguistics track - die zich zoals nu richt op taaldiversiteit – in stand houden. Voor de Nederlandse track zullen we vakken afnemen bij zusteropleidingen (CLC en NTC), en zo hopen we beide tracks te kunnen financieren.

De terugloop in internationale studenten is zorgelijk, aangezien 2/3 van onze studentenpopulatie uit het buitenland komt; in het aller slechtste geval zal onze opleiding dus gereduceerd worden tot een kleine opleiding (met slechts 1 werkgroep per vak).

1. VISIE OP HET ONDERWIJSPROFIEL

*Wat is het toekomstgerichte onderwijsprofiel van de opleiding: welke aspecten (e.g., centrale vragen, thema's, methoden, oriëntatie op maatschappelijke ontwikkelingen, aansluiting arbeidsmarkt, interdisciplinaire samenwerking, of onderwijsvormen) worden **behouden** voor de toekomst, welke aspecten krijgen **meer** aandacht en welke worden **minder** relevant?*

De bacheloropleiding Nederlandse Taal en Cultuur heeft een uniek profiel waarbij studenten naar de wereld kijken vanuit een talig, tekstueel en symbolisch oogpunt. De kern van het programma is dat we door taal de wereld om ons heen creëren en representeren om zo betekenis te genereren door verhalen, handelingen en keuzes in taalgebruik. In de toekomst is het doel van de opleiding meer te sturen op een breed omvattend programma waarin studenten op elk van deze niveaus naar de wereld kunnen kijken, met Nederland, het Nederlandse taalgebied of de Nederlandstalige ruimte als kern, in plaats van specialisering binnen een enkele richting. Hiermee kunnen we het programma toekomstbestendig houden in licht van de nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen rond AI, polarisering, ecologie, herinnering en diversiteit, maar ook de visie van het programma behouden dat door de laatste visitatie is geprezen: het integreren van de verschillende subdisciplines van de Neerlandistiek zodat studenten een interdisciplinaire blik ontwikkelen om complexe problemen op te lossen.

Vergeleken met andere opleidingen Nederlandse Taal en Cultuur zetten wij dus in op integratie en dwarsverbanden tussen de traditionele disciplines die de Neerlandistiek vormen. Naast duidelijke (o.a. disciplinaire) leerlijnen voor studenten zodat ze na de opleiding specialiserende masters kunnen volgen, zijn er verschillende vakken waarin de disciplines gekoppeld worden, zoals in het vak Stemmen van de Stad, en dit model kan verder gebruikt worden in de opleiding. De koppeling van de disciplines vindt plaats op basis van concrete maatschappelijke casussen: dit helpt studenten in te zien hoe de verschillende perspectieven elkaar aanvullen tot een breder en vollediger beeld van de wereld om ons heen en hoe die wordt gevormd door taal en symboliek. Taalkundige inzichten kunnen verdieping geven in de analyse van een roman; poëzie is een belangrijk element in politieke communicatie; en taalkundige keuzes zijn verweven met de communicatieve context. Deze veelzijdigheid aan talige inzichten zorgt ook voor een hoog niveau van het schrijfonderwijs voor verschillende contexten, alsook het creatief kunnen gebruiken van verschillende taalconventies gegeven de taak. Uniek aan de opleiding Nederlandse Taal en Cultuur en andere opleidingen is dat studenten dit doen ófwel met betrekking tot het Nederlands/de Nederlandse context ofwel het Nederlands/Nederland(stalige context) in de globale context. Continue tonen we de talige en culturele diversiteit van Amsterdam en Nederland.

De inzet van de opleiding is dus om deze visie te behouden samen met de specialiserende leerlijnen zodat we uitmuntende studenten blijven afleveren voor de relevante masters in het vakgebied en van de deelgebieden (Taalkunde, Taalbeheersing, Letterkunde). De integratie van de disciplines en de koppeling van de theorie aan concrete maatschappelijke problemen is de kracht van de opleiding, en studenten leren gedegen schrijven voor de gegeven taak (opiniërend, emotionerend, wetenschappelijk, populariserend etc.). Dat betekent ook dat de huidige nadruk op specialisering in het BA programma zelf nader bekeken zal worden, en zal veranderen in een breder vast programma waarin de student meer diverse perspectieven binnen de Neerlandistiek aangereikt krijgt. Een aanpassing van kernthema's naar de huidige maatschappelijke problemen rond AI, diversiteit, ecologie en polarisering zal de vakken ook aantrekkelijk maken als keuzevakken voor studenten aan de faculteit. Daarnaast zijn er ook al veel vakken met zo'n profiel: ecokritiek, burgerschap, diversiteit en nepnieuws komen al regelmatig in vakken naar voren, en dit kunnen we duidelijker etaleren en zichtbaar maken voor studenten van andere opleidingen.

2. VISIE OP HET STUDENTPROFIEL

Over welk profiel (kennis en vaardigheden) beschikt de student in de toekomst na afronding van de opleiding? Op welke wijze kan de student vanuit diens specifieke geestwetenschappelijke profiel bijdragen aan maatschappij brede onderwerpen en vragen?

Studenten worden opgeleid tot Neerlandicus: academici met een brede kennis van taal, communicatie en verbeelding en de relatie daarvan met de (Nederlandse/Globale) samenleving. In de opleiding staan methodologisch zowel de interpretatieve letterkundige traditie centraal, als de kwantitatieve methoden uit de taalkunde en de analytische traditie uit de taalbeheersing. Hierdoor hebben onze studenten een uniek methodologisch profiel waarmee complexe vragen beantwoord kunnen worden, maar dat onderzoek uit een bepaalde traditie of discipline ook deugdelijk gecontextualiseerd kan worden. Afgestudeerden zijn dus niet alleen geschikt voor het onderwijs, maar zijn breed inzetbaar in de communicatie, beleid en journalistiek.

Binnen de huidige maatschappelijke ontwikkelingen zijn onze studenten sterk in het schrijven van teksten, maar ook in het verdedigen van het belang van menselijke creativiteit en schrijverschap in dit proces. De studenten hebben daarnaast begrip van generatieve AI en hebben de vaardigheden om de output van generatieve AI te evalueren, bekritisieren en te verbeteren. Dit begrip van generatieve AI en de samenleving maakt neerlandici geschikt voor de eerder genoemde bedrijfstakken. Hier hebben wij als Neerlandistiek ook een uniek perspectief te bieden, omdat wij ons expliciet richten op het schrijverschap, cognitie en creativiteit, en daarnaast reflecteren op het niveau van taal, communicatie en verbeelding. Studenten hebben ook sterke culturele competenties door de nadruk op de talige en culturele diversiteit van Amsterdam, Nederland en de Nederlandstalige ruimte.

Het begrip van de verweving van taal en representatie/symboliek helpt studenten om complexe maatschappelijke problemen te analyseren en dus bij te dragen aan het verminderen van polarisatie, het oplossen van crises zoals de klimaatcrisis, en vraagstukken rond diversiteit en identiteit. Juist de kennis van zowel interpretatieve letterkundige methoden als de methoden uit de taalbeheersing en taalkunde maken het mogelijk om deze complexe onderwerpen diepgaand te bestuderen.

In de opleiding staat continu de integratie van methoden en toepassing van theorie in de praktijk centraal, en dit is een vaardigheid die studenten uitermate goed voorbereidt op het werkveld waar ze academische theorieën en onderzoeken kunnen vertalen voor het oplossen van concrete vraagstukken waar werkgevers om vragen. Een belangrijk aandeel van het cohort bestaat evenwel uit studenten met werkervaring en dat aandeel zal naar verwachting nog toenemen wanneer de deeltijdopleiding in de toekomst verder wordt uitbouwen en gepromoot. Dit biedt goede kansen om studenten aan de slag te laten gaan met hun reële werksituaties in het onderwijs over thema's, methoden en professionele vaardigheden. Daarmee wordt ook de sociale en professionele diversiteit van het cohort en de neerlandistiek voor de studenten zichtbaar.

3. COLLEGE-BREDE EN VERNIEUWENDE ONDERWIJSTHEMA'S

Wat zijn mogelijk vernieuwende college-brede onderwijsthema's van de toekomst waar de opleiding een bijdrage aan zou kunnen leveren?

Een kernexpertise van de Neerlandistiek is schrijfvaardigheid. Deze vakken zijn ook uitermate geschikt voor studenten van andere opleidingen: goed schrijven wordt gelinkt aan de context, en er wordt tijd besteed aan het begrijpen van het schrijverschap en waarom dat zo van belang is in de huidige maatschappij met generatieve AI. De volgende onderwerpen zouden aan bod kunnen komen in vakken van de BA NTC:

- Schrijven als academisch burgerschap

- Schrijven voor het werkveld
- Creatief schrijven en onderzoek
- Schrijvers en hun schrijfproces
- Creativiteit, schrijven en AI

Een andere kernexpertise van de Neerlandistiek is een interdisciplinaire benadering tot belangrijke maatschappelijke thema's die speerpunten moeten worden van de faculteit: een Neerlandicus bekijkt de wereld vanuit talig, communicatief én symbolisch perspectief – de verbinding van taal en tekst met samenleving en cultuur. Hiervoor was al genoemd dat ecologie, diversiteit, AI en polarisatie belangrijke onderwerpen zijn die we willen presenteren in het programma, maar meer vakken zetten in op het vormen van een kritische geesteswetenschappelijke blik die van belang is voor het ontwikkelen van academisch burgerschap. Wij denken bijvoorbeeld aan het omgaan met materieel en immaterieel erfgoed in Nederland, geletterdheid, seksualiteit en gender, en fact-checking, naast de eerder genoemde thema's. Hier zien wij ook kansen tot samenwerking.

- Literatuur, Landschap en Ecologie
- Verhalen als politieke retorica
- Taal en Identiteit (bv. Postkoloniale letteren; persuasie en ethos; meertaligheid)
- Publiek Debat
- Herinneren en Herdenken
- Gezondheidscommunicatie
- De symboliek van ziekte en gezondheid
- De verbeelding van klimaat en rampspoed

Vanuit de Nederlandse taalkunde kan de opleiding vakken verzorgen die gebaseerd zijn op onze eigen taalintuïtie als moedertaalsprekers van het Nederlands, wat voor keuzevakkers een toegankelijke inleiding is tot belangrijke concepten en inzichten over taal en een uniek perspectief op taal geeft voor studenten linguistics. Een aantal relevante thema's zijn:

- Nederlands als moedertaal
- Nederlands in een meertalige samenleving
- Nederland(s) in een globaliserende wereld
- Het Nederlands door de eeuwen heen
- Taalvariatie in Nederland

Daarnaast kunnen we vakken bieden die betrekking hebben op taal en de samenleving om ons heen vanuit letterkundig perspectief.

- (Critical) Dutch Studies (manieren om cultuurkritisch te kijken naar wat er verondersteld wordt bij Nederland, Nederlands en Nederlanders)
- Verhalen en diversiteit
- Kolonialisme en de moderne samenleving
- Caraïbische stemmen / Radicale Caraïbische teksten
- Verzetsverhalen
- Stemmen van de Stad (over meerstemmigheid)

4. VOORSTELLEN VOOR VERBETEREN DOELGERICHTHEID

Welke voorstellen worden er gedaan om de opleiding doelmatiger in te richten, mede in het licht van een eventuele bezuiniging? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de doelgerichtheid en/of samenwerking binnen het onderwijs te versterken. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

Het moderniseren van het programma door minder te richten op specialistische (keuze-)richtingen met veel keuzevakken, maar een groter gedeeld programma, opleidend tot een brede, multi-perspectief innemende Neerlandicus. We gaan ook zorgen dat vakken geschikter zijn als keuzevak door de versnippering van theorie in het programma tegen te gaan en vakken een aantrekkelijke discipline

kern te geven voor studenten van andere opleidingen (zoals hierboven besproken). Sommige vakken kunnen eventueel samen gegeven worden met naburige opleidingen zoals CLC en Linguistics (inleiding taalwetenschap, inleiding communicatie/argumentatie/retorica).

5. VOORSTELLEN VOOR VERMINDEREN WERKDruk

Welke voorstellen worden er gedaan om de werkdruk te verminderen? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de werkdruk binnen het onderwijs te verminderen. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

De invulling van het deeltijdprogramma zal ter discussie gebracht worden omdat de huidige invulling leidt tot een hogere werkdruk. Door het programma een grotere vaste kern te geven met minder keuzevakken kan de werkdruk ook beheerst worden. In het zichtbare leerlijnentraject wordt nu kritisch gekeken naar de toetsing. We werken aan het onderwijsluw maken van blokken 3 en 6.

6. STRATEGISCHE AGENDA

Welke acties stellen de opleidingen voor om invulling te geven aan hun toekomstbeeld?

- Ontwikkelen van kernvakken in de verschillende disciplines van de Neerlandistiek die geschikt zijn als keuzevakken voor studenten van andere opleidingen
- Steviger opleidingsgedeelde programma om Neerlandici op te leiden die de Nederlandse taal en cultuur (Nederlandstalige ruimte) in volle breedte en diversiteit benaderen (minder specialisatie-/keuzeruimte voor NTC studenten)
- Het onderwijsluw maken van blokken 3 en 6 door deze vakken te integreren met een ander vak in het voorgaande blok
- Vakken bieden die geschikt zijn voor een Nederlandstalige track in taalkunde en letterkunde voor opleidingen waar dat relevant (en mogelijk noodzakelijk, in geval van WiB) is

1. VISIE OP HET ONDERWIJSPROFIEL

*Wat is het toekomstgerichte onderwijsprofiel van de opleiding: welke aspecten (e.g., centrale vragen, thema's, methoden, oriëntatie op maatschappelijke ontwikkelingen, aansluiting arbeidsmarkt, interdisciplinaire samenwerking, of onderwijsvormen) worden **behouden** voor de toekomst, welke aspecten krijgen **meer** aandacht en welke worden **minder** relevant?*

De BSc Cognition, Language and Communication **blijft** een sectoroverstijgende, paradigmatisch unieke opleiding met een geesteswetenschappelijke kern rond taal en communicatie, waarbij ook inzichten en methoden uit de bèta- en sociale wetenschappen worden ingezet om discipline-overstijgende vragen te stellen en beantwoorden. Centraal blijvende samenhang tussen actuele cognitie-, taal- en communicatiewetenschap, én een evenwichtige opleiding in kwalitatieve, kwantitatieve en computationele methoden (waaronder modelleren, statistiek). De opleiding kenmerkt zich door sterk onderzoeksgedreven onderwijs vanaf dag 1, waarbij veel aandacht is voor vroeg en intensief oefenen in het formuleren van onderzoeksvragen, interdisciplinair denken, academische geletterdheid, en empirische methoden en ethiek; de integratie met de Humanities Labs (waaronder het Speech Lab, Sign Lab, Music Lab) wordt door het hele curriculum heen verder benut. We zijn trots op de module Knowledge Application waarmee studenten kunnen bijdragen aan actuele kwesties in het werkveld en in contact komen met potentiële werkgevers. De opleiding wil **meer** aandacht besteden aan de omgang met computationele kennis en vaardigheden (waaronder AI Literacy zou kunnen vallen, wat in het geval van CLC breder getrokken wordt dan alleen een focus op generatieve AI/het omgaan met LLMs als hulpmiddel) en het unieke tweetalige karakter van de opleiding steviger verankeren. Het onderwijs **blijft** sterk interdisciplinair door structurele inbreng van onderwijseenheden uit andere opleidingen binnen en buiten de geesteswetenschappen; op termijn is het doel om de uitwisseling **meer** tweerichtingsverkeer te maken, waarbij CLC-expertise ook elders in curricula wordt ingebracht, bijvoorbeeld als een minor of een aantrekkelijk pakket keuzevakken voor de niet-FGW student met interesse in cognitieve aspecten van taal en communicatie (domeinen die onderbelicht worden bij opleidingen bij FMG, e.g., Psychologie, terwijl de cognitieve insteek van communicatie juist onderbelicht wordt bij Communicatiewetenschappen). Dit alles kan zonder noodzakelijkerwijs in te leveren op andere aspecten.

2. VISIE OP HET STUDENTPROFIEL

Over welk profiel (kennis en vaardigheden) beschikt de student in de toekomst na afronding van de opleiding? Op welke wijze kan de student vanuit diens specifieke geestwetenschappelijke profiel bijdragen aan maatschappij brede onderwerpen en vragen?

De afgestudeerde BSc CLC is een academisch gevormde bruggenbouwer met diepgaand begrip van cognitie, taal en communicatie, die vanuit een geesteswetenschappelijke kern vertrouwd is met een breed palet aan kwalitatieve, experimentele en computationele onderzoeksmethoden. De basis hiervoor wordt gelegd in het eerste jaar (60EC); in jaar twee en drie ontwikkelt de student door de uitwisseling met naburige disciplines¹ in de gebonden keuzeruimte (30EC) en verbredende of verdiepende vakgebieden in de vrije keuzeruimte (30EC) een geheel eigen expertise, die ze in interdisciplinaire kernvakken (60EC) leren inzetten om disciplineoverschrijdend onderzoek te doen. Anders dan een traditionele talenstudent, taalwetenschapper of communicatiewetenschapper, is het vertrekpunt van de CLC'er de cognitie: wat kunnen we leren over de cognitie van de mens (machines, en/of dieren) door te kijken naar taal, communicatie en interactie? Dat vereist per definitie kennis en vaardigheden van binnen en buiten de geesteswetenschappen, waarbij moderne methoden en

technieken worden ingebed in oude en nieuwe onderzoekstradities. Alumni zijn daarom “alfa’s met de tools van de beta’s en gamma’s”: ze kunnen complexe vraagstukken analyseren, onderzoek opzetten en data interpreteren, en zijn zich bewust van ethische aspecten, privacy en datamanagement. Behalve over gedegen statistische, computationele en experimentele kennis, beschikken ze over sterke schriftelijke en mondelinge communicatieve vaardigheden. Omdat ze meerstemmige contexten gewend zijn beschikken ze over het vermogen om kritisch te luisteren, door te vragen en lacunes in complexe vraagstukken te identificeren. CLC-alumni zijn getraind om interdisciplinair en transdisciplinair samen te werken, ook in lab- en praktijkomgevingen, en kunnen nieuwe kennis toepassen in niet-academische contexten. Daarmee zijn ze goed voorbereid op uiteenlopende loopbanen in binnen- en buitenland, bijvoorbeeld in techbedrijven, consultancy, onderwijs, overheid, beleid, neuromarketing of de bredere communicatiesector. Omdat ze theoretisch en praktisch inzicht hebben in hoe mensen denken, samenwerken, en omgaan met informatie, en ook hoe menselijke cognitie verschilt van hoe computationele modellen werken, kunnen ze een unieke bijdrage leveren aan maatschappelijk brede thema’s rond digitalisering, AI, desinformatie, polarisatie en inclusieve communicatie. Omdat ze getraind zijn om te werken in situaties waarin niet alles bekend of overzichtelijk is, zijn ze bij uitstek in staat toekomstige, nog moeilijk voorstelbare aandachtspunten in samenleving en arbeidsmarkt aan te pakken.

3. COLLEGE-BREDE EN VERNIEUWENDE ONDERWIJSTHEMA’S

Wat zijn mogelijk vernieuwende college-brede onderwijsthema’s van de toekomst waar de opleiding een bijdrage aan zou kunnen leveren?

- Interdisciplinair en onderzoeksgedreven leren, inclusief lab-onderwijs en data-gedreven humaniora, en dus ook modelleren, dataverwerking, en statistiek. Hierin kan CLC een voortrekkersrol spelen in de faculteit; de programmaopbouw valt ook al geheel in lijn met de nieuwe facultaire toekomstvisie.
- AI in taal en communicatie (AI literacy, menselijke vs. kunstmatige gesprekspartners, interpretabiliteit).
- Cognitie, taal en communicatie in digitale media, desinformatie, framing, polarisatie en democratisch debat. Hier is ook een plaats voor argumentatietheorie en retorica, passend bij de recente leerstoel Cognitie, communicatie en argumentatie.
- Mensgericht ontwerp en evaluatie van technologie (inclusief AI): hoe mensen informatie verwerken en elkaar aansturen, en hoe technologie dat beïnvloedt.
- Meertalige en interculturele communicatie in een diverse, geglobaliseerde samenleving.

4. VOORSTELLEN VOOR VERBETEREN DOELGERICHTHEID

Welke voorstellen worden er gedaan om de opleiding doelmatiger in te richten, mede in het licht van een eventuele bezuiniging? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de doelgerichtheid en/of samenwerking binnen het onderwijs te versterken. Maak hierbij gebruik van suggesties uit ‘Menukaart interventies duurzaam onderwijs’ en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

- Actualiseren en herontwerpen van alle eerstejaarsvakken (24/25–26/27) in lijn met het Zichtbare Leerlijnen Traject, met expliciete focus op inhoudelijke scherpte, doorlopende leerlijnen en schaalbaarheid; voor zover niet al met suggesties uit de Menukaart werd gewerkt.

- Semester 1 van jaar 3 vrijspelen door een aantal kernvakken te verschuiven, waardoor studenten die naar het buitenland willen dat zonder vertraging kunnen doen, en waardoor keuzevakstudenten computationele vakken binnen één studiejaar kunnen doorlopen.
- Structureren en zichtbaarder maken van het nu al open keuzevakaanbod om meer “buurstudenten” (studenten uit aanverwante disciplines binnen- en buiten de faculteit) aan te trekken, waardoor de bezetting van vakken verbetert en samenwerking met andere opleidingen wordt versterkt. Binnen het cluster bestaat de doelgroep uit studenten van Linguistics en Nederlandse Taal en cultuur; binnen de faculteit zien we vooral aanknopingspunten voor studenten Muziekwetenschap (met een interesse in cognitie en/of computatie), filosofie, Media & Information, de nieuwe talenbachelor van Actielijn 1 en mogelijk GACP. We bekijken ook de studiegidsteksten en -titels. We kijken uit naar vernieuwd beleid rondom minoren en het honoursprogramma waarin meer mogelijk is dan nu. Het voorstel voor een aantrekkelijke minor CLC ligt al bij de onderwijsdirecteur. In deze minor kunnen zowel FGw’ers met een interdisciplinaire of mild-beta-gerichte interesse als studenten van buiten de faculteit met een geesteswetenschappelijke behoefte bediend worden. Aandachtspunt hierbij is de programmering: de vakken moeten in praktische zin wel gevolgd kunnen worden, dus aangeboden op momenten waarop de beoogde doelgroep dat ook kan doen.
- Verkennen van nieuwe eigen of gedeelde vakken (of vakonderdelen) met andere opleidingen om de kern (120 EC) te verankeren en gericht aan te sluiten bij andere curricula binnen het College of Humanities. Kansen voor gedeelde (kern)vakken binnen het cluster bij Linguistics en NTC. Mogelijk zijn er ook kansen rondom Actielijn 1.

5. VOORSTELLEN VOOR VERMINDEREN WERKDRUK

Welke voorstellen worden er gedaan om de werkdruk te verminderen? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de werkdruk binnen het onderwijs te verminderen. Maak hierbij gebruik van suggesties uit ‘Menukaart interventies duurzaam onderwijs’ en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

- Organisatorisch versimpelen van bestaande kernvakken met expliciete aandacht voor schaalbaarheid en werkdrukverlaging. Hieronder vallen het verminderen van contacturen en toetsmomenten, minder arbeidsintensieve toetsvormen, het spreiden van feedbackintensieve opdrachten en afspraken maken over feedbacknormen (wat geldt als feedback, wie geeft die, hoe, en hoeveel?). Ook wordt gekeken naar werkvormen; in het huidige programma zou meer hoorcollegeonderwijs gegeven kunnen worden en sommige werkgroepen zouden op grotere schaal gegeven kunnen worden (mits de zaalbeschikbaarheid dit toelaat).
- Mogelijkheden voor het onderwijsluwer maken van blokken 3 en 6 onderzoeken en/of vakken in de korte blokken combineren met onderwijsactiviteiten in het voorgaande blok. Opties: minder contacturen, vraag-gebaseerd projectbegeleiding, Onderzoeksproject 2 combineren met CLC in RP, delen vak in jaar 1, blok 6 met BA Linguistics.

6. STRATEGISCHE AGENDA

Welke acties stellen de opleidingen voor om invulling te geven aan hun toekomstbeeld?

- Herziening kernvakken op inhoudelijke en praktische duurzaamheid;

- Etaleren van kernvakken als keuzevakken (in afwachting minorbeleid, honorsbeleid plannen voor nieuwe minor en bijdrage honorsprogramma interdisciplinair onderzoek), eigenheid ligt in theoretische vakken rondom cognitie en interdisciplinair empirisch onderzoek doen;
- Bestaande vakken delen met Linguistics, NTC;
- Expertise van CLC inzetten in Actielijn 1;
- Verkennen van de mogelijkheden om onderwijs in computatie en kunstmatige intelligentie uit te breiden.

8. Toekomstbeeld opleiding(scluster): BA Media Studies

1. VISIE OP HET ONDERWIJSPROFIEL

*Wat is het toekomstgerichte onderwijsprofiel van de opleiding: welke aspecten (e.g., centrale vragen, thema's, methoden, oriëntatie op maatschappelijke ontwikkelingen, aansluiting arbeidsmarkt, interdisciplinaire samenwerking, of onderwijsvormen) worden **behouden** voor de toekomst, welke aspecten krijgen **meer** aandacht en welke worden **minder** relevant?*

Het cluster BA Media Studies richt zich op vragen over de rol van media in de samenleving, van hoe we onszelf *inbeelden* in media tot de impact van genAI en de nieuwste platforms op sociale kwesties en politieke participatie. In onze bachelorprogramma's ontwikkelen studenten een combinatie van *deep media literacy* en *interdisciplinaire onderzoeksvaardigheden*. Met andere woorden verkrijgen studenten de nodige kennis en vaardigheden om mediacontent, genres, technologieën en praktijken te begrijpen binnen hun culturele, sociale, economische, politiek en technologische context. Wat maakt media zoals ze zijn, en welke impact hebben media op individu en samenleving? Bij de tweetalige opleiding **Media en Cultuur** (M&C) ligt de nadruk op hedendaagse visuele en populaire cultuur, met bijzonder aandacht voor de context van globalisering en de impact op identiteitsvorming. Bij de internationale bachelor **Media and Information** (M&I) ligt de nadruk op technologische verandering binnen het medialandschap, met bijzonder aandacht voor nieuwe onderzoeksmethoden en mogelijkheden voor kennisproductie. De bachelors delen een brede interdisciplinaire basis, en het onderwijsprofiel wordt verder aangescherpt met een gekozen zwaartepunt of specialisatie vanaf het tweede jaar.

	Inhoud	Methodologische verdieping
<i>Film Studies (M&C)</i>	Visueel verhalen vertellen, van <i>blockbusters</i> tot <i>arthouse cinema</i> en documentaire.	<i>Textual analysis, visual analysis, narrative analysis</i>
<i>Television and Cross Media (M&C)</i>	Populaire genres van reality TV tot influencer content, met bijzonder aandacht voor media als dynamisch proces van productie en consumptie	<i>Genre analysis, qualitative audience research</i>
<i>New Media and Digital Culture (M&I)</i>	De wisselwerking tussen nieuwe technologieën en media, bijvoorbeeld in relatie tot platformization, algoritmische zichtbaarheid en genAI	<i>Digital methods</i> en datavisualisatie, medium- en platform-specifieke methoden, historische onderzoek
<i>Cultural Information Studies (M&I)</i>	De analytische mogelijkheden van nieuwe informatietechnologieën om media te bestuderen; het belang van <i>data literacy</i> ; kijken naar media door de bril van de informatiewetenschapper	<i>Digital humanities</i> , data-analyse en visualisatie, archief-onderzoek

In de toekomst houden we in brede lijnen dezelfde onderwijsprofiel, die aansluit bij de belangrijkste stromingen in het veld en nog steeds ruimte biedt om te reageren op nieuwe ontwikkelingen. Wel is het belangrijk om de identiteit van de genoemde zwaartepunten en specialisaties te blijven aanscherpen, en de verwante onderwijs- en beroepsmogelijkheden voor studenten meer inzichtelijk te

maken. Daarnaast is het ons streven om beter aan de wensen van Nederlandse studiekeizers te voldoen. Het gaat hierbij niet zozeer om inhoudelijke veranderingen maar om het bieden van voldoende keuzemogelijkheden die aansluiten bij hun wensen, beginnend met het toevoegen van een Nederlandstalige track bij M&I.

2. VISIE OP HET STUDENTPROFIEL

Over welk profiel (kennis en vaardigheden) beschikt de student in de toekomst na afronding van de opleiding? Op welke wijze kan de student vanuit diens specifieke geestwetenschappelijke profiel bijdragen aan maatschappij brede onderwerpen en vragen?

Onze bachelorprogramma's bouwen voort op de intrinsieke nieuwsgierigheid van onze studenten naar media. Studiekeizers zijn soms verbaasd wanneer zij horen dat de media die zij dagelijks consumeren vanuit een wetenschappelijk perspectief bestudeerd kunnen worden, maar zij weten als geen ander hoe belangrijk memes, influencers, realityprogramma's, films en andere media zijn voor onze beeldvorming en status, onze identiteit en ons gemeenschapsgevoel, onze mentale gezondheid en ons politiek bewustzijn. Zij ervaren dat platforms, algoritmische ordening en AI steeds meer impact op het medialandschap, en zien het belang van media literacy, data literacy en inmiddels ook AI literacy in deze tijd. Daarom bieden wij een brede basis in Media Studies met de mogelijkheid om een pad te vinden die hoort bij hun individuele interesses en passies:

Film Studies (M&C): studenten zijn gefascineerd door film en dromen misschien van een carrière in de filmindustrie. Hier ontwikkelen ze een diepgaand begrip van de kunst van visueel verhalen vertellen en de relatie tussen visuele media en (collectieve) identiteitsvorming. Ze oefenen met filmproductie en bereiden zich voor op werk in de mediaindustrie en op verschillende beroepen waarin visueel vertellen een belangrijk rol speelt (zoals communicatie en marketing).

Television and Cross Media (M&C): studenten zien dat populaire media eigenlijk heel serieus zijn, zoals dating apps en reality programma's die onze ideeën over liefde helpen vormen. Studenten leren om deze formats en genres te ontleden, maar ook om kritisch te kijken naar receptie, oftewel de ervaringen van kijkers en gebruikers. Deze verdieping in kwalitatieve onderzoek sluit aan bij media- en marketing beroepen waarin de context van ontvangst en gebruik wordt onderzocht, bijvoorbeeld in de televisie- en streaming industrie maar ook productontwikkeling in andere (media-)sectoren.

New Media and Digital Culture (M&I): studenten zijn nieuwsgierig naar de impact van algoritmes, nieuwe platforms en AI op de media die wij consumeren en de manieren waarop we participeren in de samenleving. Ze leren kritisch te kijken naar het ontwerp van nieuwe apps en platforms, en welke impact dit heeft op media praktijken en genres. Studenten bereiden zich dus voor op media-beroepen waarin inhoudelijke kennis over de technologische omgeving vereist is om campagnes, producten en strategieën te ontwikkelen – dit kan binnen mediabedrijven zijn maar ook in overheidsinstanties, non-governmental organizations en culturele instellingen.

Cultural Information Studies (M&I): studenten willen meer weten over de grote hoeveelheden data die we met zijn allen produceren, en welke mogelijkheden big data biedt voor kennisproductie. Studenten leren hoe ze kwantitatieve patronen kunnen ontdekken in verschillende culturele databronnen, van historische archieven tot de nieuwste platforms. Hun kennis en vaardigheden zijn essentieel voor de toekomst van musea, bibliotheken en andere beheerders van cultuur- en media-archieven, maar kunnen ook een startpunt zijn voor een carrière in productontwikkeling en onderzoek in bedrijven die grenzen tussen media en informatietechnologie (bijvoorbeeld streaming platforms en AI startups).

3. COLLEGE-BREDE EN VERNIEUWENDE ONDERWIJSTHEMA'S

Wat zijn mogelijk vernieuwende college-brede onderwijsthema's van de toekomst waar de opleiding een bijdrage aan zou kunnen leveren?

De opleidingen sluiten aan bij de facultaire onderwijs- en onderzoeksthema's Cultureel Ergoed & Identiteit en Humane AI & de Gedataficeerde Samenleving. De cluster wil graag de voertouw nemen met het ontwikkelen van Critical AI Studies, bijvoorbeeld als minor of zwaartepunt binnen M&I. Een belangrijk component hiervan is AI literacy, gedefinieerd als kritische en praktische kennis van hoe verschillende AI technologieën werken en van hun toepassingen, en een bewustzijn van de mogelijkheden en gevaren van AI voor kennisproductie en creativiteit, wat een aanknooppunt biedt voor samenwerking binnen de College.

4. VOORSTELLEN VOOR VERBETEREN DOELGERICHTHEID

Welke voorstellen worden er gedaan om de opleiding doelmatiger in te richten, mede in het licht van een eventuele bezuiniging? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de doelgerichtheid en/of samenwerking binnen het onderwijs te versterken. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

De opleidingen hebben ongeveer vijf jaar geleden tijdens een periode van reorganisatie en explosieve groei noodzakelijkerwijs veel maatregelen genomen om het onderwijs doelgerichter te maken, waardoor beide programma's heel efficiënt zijn op curriculum-niveau (bijvoorbeeld met relatief weinig vakken voor twee opleidingen en veel grote hoorcollegevakken die gedeeld worden). Toch is er altijd ruimte voor verbetering, en zullen we de mogelijkheden verkennen om het curriculum verder te stroomlijnen (bijvoorbeeld door te kijken of er 6EC vakken gecombineerd kunnen worden). Ook zullen we de bevindingen van recente Visible Learning Trajectories workshops toepassen om het curriculum en vakinhoud verder aan te scherpen (bijvoorbeeld onnodige overlap te identificeren en elimineren, en overvloedige leerdoelen uit vakken te halen).

5. VOORSTELLEN VOOR VERMINDEREN WERKDRUK

Welke voorstellen worden er gedaan om de werkdruk te verminderen? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de werkdruk binnen het onderwijs te verminderen. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

Zoals hierboven genoemd kan het werkdruk verminderd worden op curriculumniveau door bepaalde wijzigingen te maken in het vakaanbod. Uit onderzoek naar werkdruk in de afdeling lijkt er ook winst te halen is uit goed kijken naar welke vakkenpakketen wenselijk (of niet wenselijk) zijn op basis van o.a. overlappende nakijkperiodes, en hier protocollen voor te ontwikkelen of aan te scherpen. Op vakniveau is het belangrijk om te blijven benadrukken dat alleen de leerdoelen getoetst worden – vakcoördinatoren vernieuwen graag hun vak om aan te sluiten bij veranderingen in de media en de interesses van de studenten, dus is het des te belangrijker om de leerdoelen in zicht te houden.

6. STRATEGISCHE AGENDA

Welke acties stellen de opleidingen voor om invulling te geven aan hun toekomstbeeld?

De belangrijkste acties zijn:

- Starten van een Nederlandse track M&I
- Verkennen van mogelijke vormen en samenwerkingen t.o.v. *Critical AI Studies* en de voertouw nemen met het ontwikkelen van dit thema (inclusief AI literacy)
- Aanscherpen en afstemmen van onderwijs- en beroepsprofielen per zwaartepunt en specialisatie (o.a. in samenspraak met het veldadviesraad) en deze profielen inzichtelijker maken voor studiekeuzers en studenten

- Verschillende maatregelen voor doelmatige onderwijs en verminderd werkdruk verkennen en waar mogelijk implementeren
- Zorgen voor voldoende keuzemogelijkheden in het onderwijs die aansluiten bij de wensen van Nederlandse studiekeizers, bijvoorbeeld in thema's waaruit studenten kunnen kiezen binnen verschillende onderzoeks-gerichte vakken.

9. Toekomstbeeld opleidingscluster: Taal-, cultuur- en regiostudies (TCR)

1. VISIE OP HET ONDERWIJSPROFIEL

*Wat is het toekomstgerichte onderwijsprofiel van de opleiding: welke aspecten (e.g., centrale vragen, thema's, methoden, oriëntatie op maatschappelijke ontwikkelingen, aansluiting arbeidsmarkt, interdisciplinaire samenwerking, of onderwijsvormen) worden **behouden** voor de toekomst, welke aspecten krijgen **meer** aandacht en welke worden **minder** relevant?*

De toekomstvisie van Taal-, cultuur- en regiostudies (TCR) zoals hier gepresenteerd is gebaseerd op de visie voor de nieuwe opleiding Actielijn 1 waar momenteel door de projectgroep aan gewerkt wordt. Sinds het tweede rapport is aangeboden in de zomer van 2025 zijn er al weer veel stappen gezet in het ontwerpproces, waardoor de informatie in het rapport in sommige gevallen intussen is aangepast.

In de nieuwe opleiding zijn er, na een gedeelde propedeuse, drie tracks (deze track-titels liggen overigens nog niet vast):

1. International relations
2. General track
3. Creativity & Technology

In de General track worden de bestaande disciplines van TCR (taalkunde, letterkunde, cultuurkunde, regiostudies) in de diverse talen geborgd; deze track is bedoeld om de huidige studentenpopulatie die nu door TCR wordt bediend, te blijven aantrekken. Track 1 en 3 zijn nieuw en zijn bedoeld om ook studenten die nu niet voor een talenstudie zouden kiezen maar wel interesse hebben in talen, aan te trekken.

Aangezien door het DB is besloten dat de huidige TCR-labels moeten opgaan in de nieuwe opleiding, is het belangrijk om de bestaande disciplines (taalvaardigheid, taalkunde, letterkunde, cultuurkunde, regiostudies, specifieke talen) goed te blijven borgen. Het moet nog steeds mogelijk zijn voor een student om bv. Zweeds, Nieuwgrieks of Russisch te studeren en de aangeboden talen op hetzelfde eindniveau te beheersen als nu het geval is. Dit wordt geborgd door evenveel taalvaardigheidsvakken als nu het geval is, aan te bieden, en ook (vooral in de General track) voldoende taal-/regiospecifieke vakken in te plannen, die de teams zelf vorm kunnen geven.

In de nieuwe track International Relations worden taal, diplomatie en internationale betrekkingen gecombineerd. Studenten onderzoeken hoe taal, cultuur en meertaligheid fungeren als instrument van macht, onderhandeling en culturele invloed, niet alleen binnen de eigen maatschappij en lokale en nationale organisaties, maar nadrukkelijk ook binnen internationale politieke en culturele organisaties. Ze worden gestimuleerd om taal en meertaligheid niet alleen als vaardigheid, maar ook als politieke en culturele bron van betekenis en betekenisverschil te begrijpen. De track combineert geesteswetenschappelijke expertise, en in het bijzonder expertise van de TCR-opleidingen op het gebied van taal, (inter)culturele communicatie en cultuurgeschiedenis – met sociaalwetenschappelijke inzichten uit de politicologie, waaronder theorieën over macht, representatie, internationale samenwerking en de politics of difference – de manier waarop verschillen (talig, cultureel, etnisch) politiek worden vormgegeven en ingezet. Bijzondere aandacht gaat uit naar culturele diplomatie als cruciaal en strategisch instrument voor het creëren van wederzijds begrip en samenwerking binnen organisaties op maatschappelijk, nationaal en internationaal niveau.

In de nieuwe track Creativity & Technology wordt de TCR-expertise uitgebreid met een expliciete focus op creativiteit en nieuwe technologieën zoals GenAI. Deze track positioneert zich op het snijvlak van taalwetenschap, culturele betekenisgeving en technologische innovatie, waarbij taal, cognitie, creativiteit en kunstmatige intelligentie als onderling verbonden en samenhangende pijlers worden benaderd. Studenten verwerven een diepgaand inzicht in de rol van taal, niet alleen binnen menselijke communicatie, maar ook in de complexe en snel toenemende interacties tussen mens en machine. Creativiteit is zowel een thematisch speerpunt als een praktische vaardigheid binnen deze track. Studenten leren creatief denken niet alleen als doel op zich, maar als noodzakelijke competentie om nieuwe technologieën kritisch, flexibel en verantwoordelijk in te zetten. Nieuw is dan ook de expliciete inzet van creatieve werkvormen en opdrachten, waarin studenten bijvoorbeeld alternatieve narratieven ontwerpen die dominante culturele beelden bevragen, nuanceren of doorbreken.

Belangrijk is dat in de twee nieuwe tracks, de kennis van de regio, cultuur en taal/talen altijd de basis vormt; dit is waarin de opleiding uniek is en zich onderscheidt van andere opleidingen (zoals Mediastudies, Europese Studies, Politicologie en Communicatiewetenschap) waarin vergelijkbare thema's voorkomen.

2. VISIE OP HET STUDENTPROFIEL

Over welk profiel (kennis en vaardigheden) beschikt de student in de toekomst na afronding van de opleiding? Op welke wijze kan de student vanuit diens specifieke geestwetenschappelijke profiel bijdragen aan maatschappij brede onderwerpen en vragen?

De opleiding leidt studenten op tot academisch denkende, kritische, creatieve en cultureel sensitieve specialisten, die door hun diepgaande kennis over meertaligheid en specifieke taalregio's en hun brede interdisciplinaire blik belangrijke historische, sociale, politieke, culturele, literaire en linguïstische vraagstukken kennen en kunnen duiden. Meertaligheid zetten studenten in door ten minste één taal te leren tot op een vastgesteld, per taal gedifferentieerd eindniveau. Daarmee versterken zij de cultuurspecifieke perspectieven die zij kunnen innemen tegenover complexe vraagstukken, waar ze ook in creatieve en professionele schrijfproducten uiting aan kunnen geven. Daarbij bezitten zij een scherp inzicht in de talige en creatieve interactie die zijzelf en anderen aangaan met taaltechnologie, digitale communicatie en generatieve kunstmatige intelligentie.

Studenten specialiseren zich na de brede propedeuse in een van de drie tracks en verbinden hun expertise en onderzoeksmethoden op een inter- en transdisciplinaire manier met andere kennis- en expertisegebieden. Dat doen zij door zelf kennis te nemen van andere disciplines en door samenwerkingen op te zetten.

Studenten treden overtuigend, cultureel sensitief en verbindend naar buiten, vanuit een houding van academisch verantwoord en meertalig burgerschap. Zij maken niet alleen academische kennis toegankelijk voor een niet-academisch publiek, maar betrekken ook niet-academische actoren bij academische kennisproductie. Daartoe bezitten zij uitstekende vaardigheden in het mediëren bij linguïstische, culturele, geografische, sociale en epistemologische verschillen.

3. COLLEGE-BREDE EN VERNIEUWENDE ONDERWIJSTHEMA'S

Wat zijn mogelijk vernieuwende college-brede onderwijsthema's van de toekomst waar de opleiding een bijdrage aan zou kunnen leveren?

- TCR biedt al een zeer goed lopende minor Creative Writing aan (die anders dan de titel doet vermoeden in het Nederlands wordt gegeven). Deze zou kunnen worden uitgebreid naar een Engelstalige versie om ook internationale studenten te bedienen. Daarnaast zou een losstaand vak Creative Writing ontwikkeld kunnen worden dat ook in andere opleidingen opgenomen kan worden, bijvoorbeeld als onderdeel van de leerlijn Academische vaardigheden. Creative Writing

is overigens ook onderdeel van het track Creativity & Technology van Actielijn 1, waarbij het dus ook op clusterniveau verder ontwikkeld zal worden.

- Daarnaast kan TCR via vakken in de verschillende tracks een bijdrage leveren aan bestaande facultaire thema's als Human(e) AI (Creativity & Technology), Cultural Heritage and Identity (General track), Empowering Language (International Relations), evenals aan een nieuw discipline overstijgend thema als Cultural Policy and Entrepreneurship.

4. VOORSTELLEN VOOR VERBETEREN DOELGERICHTHEID

Welke voorstellen worden er gedaan om de opleiding doelmatiger in te richten, mede in het licht van een eventuele bezuiniging? Noem tenminste twee maatregelen die de opleiding wil nemen om de doelgerichtheid en/of samenwerking binnen het onderwijs te versterken. Maak hierbij gebruik van suggesties uit 'Menukaart interventies duurzaam onderwijs' en/of suggesties uit Toekomstbeeld CoH.

- Met Actielijn 1 zal de samenwerking tussen de huidige TCR-opleidingen, die nu al bij bepaalde vakken aanwezig is (bv. De Wereld van de Mens, De Wereld in Delen), verder versterkt worden. Er komen verschillende kernvakken waarbij alle studenten gezamenlijke hoorcolleges volgen over specifieke thema's zoals Conflict of Meertaligheid, waarbij in bepaalde vakken (voornamelijk in jaar 2 en 3) werkgroepen in de doeltaal of over de eigen regio worden gevolgd. Ook zullen sommige vakken door meerdere tracks gedeeld worden.

- Ook biedt Actielijn 1 kansen tot samenwerking met andere onderwijsclusters, zowel binnen de FGW (bv. Mediastudies, Linguistics, English, Nederlands, Europese Studies) als daarbuiten (bv. Communicatiewetenschap, Political Sciences).

5. STRATEGISCHE AGENDA

Welke acties stellen de opleidingen voor om invulling te geven aan hun toekomstbeeld?

- Minoren:

- De taalvaardigheidsvakken zullen ook bij Actielijn 1 als minor aangeboden blijven worden. Ook goedlopende bestaande minoren zoals Mediterranean Studies, Italië Studies en Creative Writing moeten behouden blijven.

- Uit de twee tracks *International Relations* en *Creativity & Technology* kunnen vakkenpakketten samengesteld worden die als nieuwe minor aangeboden kunnen worden. Daarnaast kan er ook uit kernvakken van de propedeuse en het *General track* een minor samengesteld worden over Multilingualism samen met Linguistics en Engels. De mogelijkheden hiervoor zullen duidelijker worden als de invulling van de vakken van de nieuwe opleiding in een verder gevorderd stadium is. Er is ook de mogelijkheid om een aantal nieuw te ontwikkelen vakken van Actielijn 1 al voor de start van de opleiding aan te gaan bieden als keuzevakken, bijvoorbeeld uit het track *International Relations*, om deze 'proef te draaien'. De vakken uit jaar 1 worden als eerste ontwikkeld; die zouden als eerste als keuzevak kunnen worden aangeboden. Daar moeten dan wel tijdig ontwikkeluren voor beschikbaar komen.

- Afhankelijk van hoe de verdere invulling van de General track door de diverse teams eruit zal komen te zien, kan er gekeken worden of er kansen zijn voor nieuwe minoren gebaseerd op bestaande vakgebieden (zoals we nu al de minoren Italië Studies en European Power and German Thinking aanbieden), bv. een minor Joodse studies.

- Major Middle Eastern Studies

De major Middle Eastern Studies, een van de majoren van de opleidingen Arabisch en Hebreeuws die door deze twee opleidingen gezamenlijk wordt aangeboden, heeft een aparte status binnen de TCR-

opleidingen omdat er na de propedeuse niet meer in de doeltalen wordt gewerkt. Deze goedlopende major die veel keuzevak- en minorstudenten aantrekt (een aantal vakken is onderdeel van de minor Middle Eastern Studies die door FMG Politicologie wordt beheerd) moet ook bij invoering van Actielijn 1 behouden blijven.

- Deeltijdvarianten:

In de huidige vorm voldoet geen van de opleidingen aan de voorwaarden zoals opgesteld in het nieuwe Kader Deeltijdonderwijs, met name de voorwaarde van instroomcijfers. Voor Frans en Duits is een uitzondering gemaakt, omdat zij als opleidingen met een maatschappelijke opdracht zijn aangemerkt en daarom de mogelijkheid behouden om de opleiding als deeltijdvariant aan te bieden, ook met een beperkte instroom. De overige opleidingen hebben allen te kennen gegeven het afschaffen van de deeltijdvariant te betreuren. Gezien de maatschappelijke opdracht van Frans en Duits en het feit dat de TCR-opleidingen in de nieuwe opleiding Actielijn 1 onder één label zullen vallen, is dit een goede kans om de nieuwe opleiding ook in deeltijd aan te gaan bieden.

- Inbedding taalvaardigheids- (TV) onderwijs:

Momenteel wordt het taalvaardigheidsonderwijs uit verschillende kaderstellingen gefinancierd en door verschillende OPD's aangestuurd. De meeste TV-vakken worden door TCR en Europese Studies beheerd, maar er zijn ook vakken bij Linguistics (Sign language, Esperanto), Nederlands (Fries) en INTT (Dutch). Naast de hoofdvakstudenten van deze opleidingen bedienen de TV-vakken ook keuzevak- en minorstudenten en studenten van Religiewetenschappen. Bij deze gecompliceerde structuur komt nu ook de ontwikkeling van Actielijn 1. Dit was reden voor het CoH om een werkgroep aansturing TV-onderwijs in te stellen, die gaat kijken hoe de TV-vakken het beste inhoudelijk kunnen worden aangestuurd en ingebed in de kaderstelling. De werkgroep zal verschillende scenario's uitwerken, in overleg met de verschillende stakeholders, en begin februari een rapport met aanbevelingen aanbieden aan het CoH.

- Hierop aansluitend is Actielijn 1 ook een goed moment om het TV-onderwijs te evalueren en waar nodig en wenselijk, te actualiseren. Daar is bij een aantal talen al langer behoefte aan, maar het is bij gebrek aan tijd van de docenten vaak niet mogelijk om ingrijpende onderwijsherzieningen te doen. Hierbij moet oog worden gehouden voor de verschillende doelgroepen die de vakken volgen (zie het vorige punt) met hun verschillende behoeftes, maar ook gelet worden op de efficiëntie van het onderwijsaanbod. Bij sommige talen waar nu nog verschillende TV-vakken worden aangeboden bij ES en TCR waar de groepen niet vol zitten, zou het bijvoorbeeld mogelijk zijn om de studenten van de twee clusters samen college te laten volgen en hierdoor minder, maar beter gevulde, groepen te creëren. Dit zal evenwel niet bij alle TV-vakken een optie zijn, bv. omdat er een hoog ingangsniveau is bij de TCR-variant (zoals bij Frans en Duits), er bij de TCR-variant contrastief met de doeltaal en het Nederlands gewerkt wordt, en dergelijke.

6. WERKDRUK

Welke acties stellen de opleidingen voor om werkdruk te verminderen?

- In het kader van werkdrukverlichting kan gekeken worden naar het vereenvoudigen van het toetsbeleid; dit was ook als vervolgactie geformuleerd na afronding van het Zichtbare Leerlijnen-project. Vooral bij de taalvaardigheidsvakken is vaak sprake van ingewikkelde toetsregelingen met veel toetsmomenten. Er kan bijvoorbeeld voor gekozen worden om meer formatief te toetsen en bepaalde leerdoelen die in opvolgende vakken worden aangeboden, niet in elk vak summatief te toetsen maar pas aan het eind van een reeks vakken (voorbeeld: schrijfvaardigheid in de doeltaal). Hierbij moet wel een oplossing gevonden worden voor studenten die tussentijds afhaken.

- Op het gebied van feedback kan meer gewerkt gaan worden met Rubrics in Canvas om het geven van feedback minder arbeidsintensief te maken voor docenten.
- Het ontwikkelen van de nieuwe onderwijsprogramma's van Actielijn 1 zal veel tijd vergen van de docenten. Het is belangrijk dat er genoeg ontwikkeluren beschikbaar worden gesteld zodat de nieuwe opleiding kan worden ontwikkeld zonder dat dit voor extra werkdruk voor de docenten zorgt.

einde bijlage

Bijlage 2. Kengetallen onderwijsaanbod College of Humanities

Cluster	Croho	Opleiding	Eerstejaars 2025-2026 (1 okt.)	Aandeel internationale studenten 2025-2026	Uitval eerstejaars (%) 2024-2025	Aantal BA- diploma's 2024-2025	Diploma voltijd herinschrijvers 2e jaar na 4 jaar cohort 21- 22	Marktaandeel eerstejaars binnen RIO 2024-2025	Aantal vakken 2024-2025	Gemiddeld aantal geslaagd per vak 2024-2025	Percentage vakken met <20 geslaagden 2024-2025
ACASA	56703	B Archeologie	43	30%	29%	17	69%	21%	72	30	47%
	56003	B Griekse en Latijnse tc	14	0%	28%	16	75%	20%			
	56704	B Oudheidwetenschappen	49	31%	34%	28	82%	86%			
ENG	56806	B Engelse tc	73	45%	30%	75	81%	51%	32	50	19%
ES/RW	56051	B Europese Studies	278	47%	23%	186	77%	100%	178	35	45%
	50902	B Religiewetenschappen	15	7%	36%	5	17%	16%			
FIL	56081	B Filosofie	111	1%	37%	63	45%	22%	53	42	23%
GES	56034	B Geschiedenis	143	0%	21%	140	66%	13%	34	89	21%
K&C	50004	B Cultuurwetenschappen	108	66%	17%	17	78%	63%	149	44	25%
	56824	B Kunstgeschiedenis	69	1%	28%	66	65%	23%			
	56700	B Muziekwetenschap	31	3%	47%	14	60%	47%			
	56702	B Theaterwetenschap	21	0%	36%	10	67%	100%			
LTW	59330	B Cognition, Language and Comm	36	0%	32%	27	57%	100%	100	39	27%
	56802	B Literatuurwetenschap	44	66%	23%	70	84%	44%			
	56804	B Nederlandse tc	26	0%	41%	27	92%	21%			
	56803	B Taalwetenschap	52	62%	26%	69	77%	30%			
MED	50906	B Media en cultuur	299	59%	27%	354	82%	61%	46	168	11%
	50010	B Media en informatie	116	84%	17%	149	89%	100%			
TCR	56040	B Arabische tc	25	0%	47%	12	47%	100%	183	15	71%
	56805	B Duitse tc	12	0%	44%	6	100%	30%			
	56808	B Franse tc	7	14%	50%	5	67%	16%			
	50901	B Hebreeuwse tc	2	0%	0%	4	33%	100%			
	56809	B Italiaanse tc	14	0%	36%	11	71%	26%			
	56814	B Nieuwgriekse tc	2	0%	25%	0	0%	100%			
	56807	B Scandinavische tc	11	0%	60%	10	77%	100%			
	56813	B Slavische tc	15	7%	36%	7	67%	100%			
	56810	B Spaanse tc	21	5%	52%	7	44%	58%			
CoH	n.v.t.	Wet.fil en Honoursvakken							17	93	29%
College of Humanities			1,637	37%	27%	1,395	75%	39%	864	44	40%

Bijlage 3. Overzicht van maatregelen die een bijdragen aan een robuust en een minder bewerkelijk onderwijsaanbod

Tabel 1. Lijst met voorstellen om te krimpen of schalen met visie, in volgorde van prioriteit voor opleidingen, opgesteld door opleidingsdirecteuren op Raadsvergadering 16 oktober 2025.

1. Meervoudig gebruik van vakken	Geïnspireerd door het vak Bible and Quran: ontwerpen van vakken die door flexibele opzet studenten met verschillende leerdoelen kan bedienen (e.g. studenten Arabisch, Hebreeuws, en eventueel Religiewetenschappen of keuzevakkers doen andere verzwaarde onderdelen in hetzelfde vak). Een manier om specialistische kennis in te bedden in vakken met grotere schaal.
2. XL -> XXL -> XXXL	Meer onderscheid maken in schaal van vakken. Elke opleiding verzorgt ook een aantal XXL- of XXXL-vakken. CoH-vakken waarbij systematisch de inschrijfcapaciteit wordt overvraagd, wordt de capaciteit van het vak vergroot. Gebruik maken van extensievere werkvormen.
3. Terugkeer van zaaltentamen	Doelgericht differentiëren in toetsvormen en meer gebruik maken van extensieve toetsvormen zoals het zaaltentamen, in plaats van essays en schrijfopdrachten.
4. Keuzes verminderen, versterk kernprogramma	Verminder het aantal keuzes binnen programma's en versterk het kernprogramma.
5. Studiepaden tegen het licht houden	Animo voor studiepaden binnen programma's is vaak scheef verdeeld: hanteer alleen levensvatbare studiepaden.
6. Extensiveren en uitdunnen	Nagaan of gebruikelijke vakinrichting (bijvoorbeeld met twee hoorcolleges en werkgroepen) noodzakelijk is voor bereiken van leerdoelen.
7. Meerschallige vakken	Geïnspireerd door het vak Decline an Fall of Rome: door combineren van kleinschalig/intensief onderwijs voor hoofdvakkers en grootschalig/extensief voor bijvakkers kan zelfde vakinhoud meer studenten bedienen.
8. Contract/LLO-studenten	Levenslang Leren Ontwikkelen en contractstudenten bieden mogelijkheden voor extra inkomsten.
9. Digitaal toetsen	Digitaal toetsen kan helpen bij schalen van onderwijs.
10. Collegezaal uit: projectmatig onderwijs	Onderzoeken of bepaalde onderdelen van het curriculum in samenwerking met (maatschappelijke) partners kunnen worden uitgewerkt.
11. Blended learning en online onderwijs	Blended learning en online onderwijsonderdelen kunnen helpen bij het schalen van onderwijs.
12. Groepsgrootte van werkgroepen	Differentieer met groepsgrootte naar gelang de leerdoelen. We werken nu vrijwel uitsluitend met hoorcolleges of werkgroepen van 25 studenten. Er zijn ook tussenvormen denkbaar.
13. Vergroot capaciteit minors	Zet in op minors die een groter aantal studenten bereiken en aankunnen. Werk samen tussen opleidingen bij aanbod van minors.

Tabel 2: Lijst met voorstellen om werkdruk te verminderen, in volgorde van prioriteit voor opleidingen, samengesteld door opleidingsdirecteuren op Raadsvergadering 16 oktober 2025.

1. Vereenvoudig toetsregelingen.	Verminder het aantal toetsen tot bijvoorbeeld een formatieve toets halverwege het vak en een summatieve toets aan het eind van het vak.
2. Onderwijsluw onderwijs in blokken 3 en 6.	In blok 3 en 6 worden uitsluitend onderwijsluw ingericht, bijvoorbeeld als uitloop van een vak dat in blok 2 en 5 is geroosterd.
3. Werkdruk vermindering is een team-effort.	Verzamel werkdruk verminderende maatregelen met het programmateam en maak collectieve afspraken.
4. Pas standaard studielast van vakken aan: streef naar meer vakken van 12 EC.	Grotere vakken (verspreid over meerdere blokken) helpen werkdruk verminderen.
5. Stel urennormering vakken bij:	→ Verhoog urennormering per vak. Een hogere urennormering per vak leidt mogelijk tot minder werkdruk. Bij gelijkblijvende onderwijsbegroting, leidt dit tot minder vakken en vakken met meer studenten. → Verlaag urennormering wanneer voor zeer extensief onderwijs wordt gekozen. Voor zeer extensieve vakken (bijv. literatuurtentamens) zou bewust gekozen kunnen worden voor lagere urennormering.
6. Slim feedback geven en andere vormen van doelgericht toetsen.	Doelgericht toetsen en slim feedback geven leiden tot verlaging van werkdruk. TLC biedt hiervoor concrete ondersteuning.
7. Kortere colleges.	In plaats van hoorcolleges van twee keer vijftienveertig minuten, hoorcolleges organiseren van in totaal een uur. Voor dit model wordt het gebruik van kennisclips gesuggereerd.
8. Scriptiedeadline vervroegen.	
9. (Gedeelde) rubrics: beoordelingsharmonisatie.	Meer gebruik maken van rubrics in Canvas bij beoordeling en andere vormen van delen van beoordeling geeft houvast voor studenten en vermindert werkdruk voor docenten. TLC biedt hiervoor concrete ondersteuning.
10. Feedbackplan.	Schema per vak of opleiding met daarin aangegeven welke feedback wordt gegeven en op welk moment. Een feedbackplan geeft overzicht en duidelijkheid aan zowel docenten als studenten.
11. Meer aandacht voor roostering (waaronder pauzes).	Meer lucht brengen in roosters zodat docenten en studenten pauze kunnen nemen

Bijlage 4. Menukaart oplossingsrichtingen impact WIB

Onderstaande tabel geeft een inzicht in de mate waarin opleidingen geraakt worden door eventuele maatregelen in het kader van de WIB. Daaronder worden een aantal oplossingsrichtingen voorgesteld.

Tabel 1. Overzicht van opleidingen met relatief hoge internationale instroom en de mogelijke effecten op duurzaamheid na invoering WIB.

Opleiding	WIB-risico (gebaseerd op aandeel internationale studenten in opleiding)	Na meest stringente WIB-scenario
Archaeology	38%	Nauwelijks duurzaam
Ancient Studies	38%	Duurzaam
Literary Studies (Literary and Cultural Analysis)	67%	Nauwelijks duurzaam
Linguistics	56%	Duurzaam
Cultural Studies(Global Arts,Culture and Politics)	64%	Duurzaam
European Studies	52%	Goed duurzaam
Media and Culture	69%	Goed duurzaam
Media and Information	83%	Duurzaam

Hieronder zijn een aantal oplossingsrichtingen uitgewerkt, waaruit opleidingen kunnen kiezen om de gevolgen van de Wet Internationalisering in Balans (WIB) op te vangen. Opleidingen kunnen de opties kiezen die het beste aansluiten bij hun specifieke situatie. Het is nog onduidelijk welk effect de WIB-maatregelen zullen gaan hebben. Opleidingen zouden al wel voor zichzelf kunnen bepalen welke optie(s) ze kiezen in het geval van een milder WIB-scenario; en welke in het geval van een stingentere uitkomst. Sommige oplossingsrichtingen kunnen ook nu al relevant zijn, aangezien we reeds een terugloop in internationale studenten zien. De te kiezen opties kunnen worden opgenomen als strategische keuzes in de toekomstverkenningen.

Maatregel	Voordelen	Nadelen
1. Grote interdisciplinaire hoorcolleges voor studenten van verschillende opleidingen en clusters	Schaalvergroting levert rendement op	Minder ruimte voor opleidingen om zich disciplinair te profileren
2. Verdubbeling van minorruimte, ontwikkeling van enkele brede minors die in veel opleidingen kunnen worden ingezet	Schaalvergroting levert rendement op	Minder ruimte voor opleidingen om zich disciplinair te profileren
3. Maximale ruimte (30%) binnen Nederlandstalige opleidingen benutten om Engelstalig onderwijs aan te bieden	Nederlandstalige opleidingen kunnen zich toch enigszins internationaal profileren	Vlees noch vis; kan op weerstand stuiten van studenten die een volledig Nederlandstalige opleiding verwachten
4. Nederlandstalige en Engelstalige tracks met gedifferentieerd profiel aanbieden	Voorkomt scheefgroei die ontstaat als studenten hun track-keuze volledig door hun taal-voorkeur laten bepalen	Vergt veel extra vakken, eigenlijk alleen haalbaar voor grote opleidingen
5. Numerus fixus op Engelstalige tracks instellen	Effectieve manier om de instroom van internationale studenten per opleiding te reguleren	Momenteel is een numerus fixus wettelijk alleen per opleiding mogelijk, niet per track
6. Versterken v/h internationale profiel v/d opleiding, zodat deze bij een evt. toets een uitzonderingspositie krijgt	Rechtvaardiging voor grote instroom van internationale studenten	Voor sommige opleidingen meer evident dan voor andere; voortbestaan Nederlandstalige track moeilijk te verantwoorden
7. Opleiding formeel inhuizen bij Engels	Opleiding valt niet meer onder de WIB en kan onverminderd Engelstalig onderwijs blijven aanbieden	Opleiding kan zich minder sterk profileren; niet alle opleidingen

		hebben een sterke inhoudelijke aansluiting met Engels
8. In de zomer stoomcursussen Nederlands voor internationale studenten aanbieden	Internationale studenten krijgen toegang tot Nederlandstalig onderwijsaanbod (en kunnen niet geweerd worden, mits ze uit de EU komen)	Waarschijnlijk vooral interessant voor Duitstalige studenten, minder voor studenten uit andere taalgebieden, voor wie de taalkloof groter is

Bijlage 5. Menukaart omgevings- en onderzoeksgericht onderwijs

Onderwijs, onderzoek en impact

Samenwerkingsmodellen en omgevings- en onderzoeksgericht onderwijs

Om de verbinding tussen onderzoek, onderwijs en maatschappelijke partners te versterken, ontwikkelt de afdeling Onderzoek en Impact modellen voor samenwerking tussen onderzoekers, talent en externe partijen. Deze modellen geven richting aan hoe medewerkers en studenten effectief kunnen samenwerken met externen (maatschappelijke organisaties, bedrijven, culturele instellingen, overheden en kennisinstellingen), met als doel een duurzame en betekenisvolle interactie tot stand te brengen. De faculteit streeft daarmee naar samenwerkingen die leiden tot maatschappelijke impact, bijvoorbeeld in de vorm van innovatieve oplossingen, beleidsadviezen of nieuwe kennis die bijdraagt aan actuele maatschappelijke vraagstukken.

In een voorlopige indeling zijn zeven categorieën samenwerkingsmodellen onderscheiden, waaronder *challenge based learning*, een bijzondere leerstoel en een Living Lab. Het beknopte overzicht is in de bijlage te vinden. Het impact team werkt als onderdeel van het facultaire impactbeleid in overleg met betrokken onderzoekers aan de uitwerking van randvoorwaarden per model en aan een vertaalslag naar een praktische menukaart, zowel voor intern gebruik als voor externe partners.

Bij alle modellen is samenwerking met, of uitvoering door studenten mogelijk. In het eerste model, *challenge based learning*, is dit echter een essentieel onderdeel. Op verzoek van de onderzoek- en onderwijsdirecteuren is dit model nader uitgewerkt, ter inspiratie bij het uitwerken van omgevings- en onderzoeksgericht onderwijs in het curriculum en de toekomstverkenning.

Challenge based learning is hieronder uitgesplitst in verschillende vormen, met praktijkvoorbeelden ter illustratie. Deze voorbeelden omvatten zowel bestaande *best practices* als initiatieven die nog verder ontwikkeld worden. De vormen starten vanuit een vraagstuk of opdracht uit de praktijk of sluiten aan bij een lopend onderzoek (*challenge-based*), en bieden op deze manier ruimte voor samenwerking tussen studenten, docenten, onderzoekers en (in meer of mindere mate) externe partners. De nadruk ligt op het verkennen van de maatschappelijke relevantie van een discipline, het werken in multidisciplinaire teams en het ontwikkelen van professionele competenties. Randvoorwaarden en de toepasbaarheid voor verschillende opleidingen worden nader uitgewerkt in de volgende fase van het impactbeleid.

Vorm	Beoogd doel	Verwacht resultaat	Voorbeelden
a. (deel)onderzoek	Studenten voeren, onder begeleiding van docenten en onderzoekers, een afgebakend deelonderzoek uit binnen een lopend onderzoeksproject of aan de hand van een <i>challenge</i> , vaak in samenwerking met externe partners.	Onderzoeksverslag, presentatie of bijdrage aan groter onderzoeksproject	► Opdracht uit de praktijk bij <i>Kernvak Stadsgeschiedenis II: De praktijk van de stad restauratie</i>, MA Geschiedenis, zie Studiegids. ► Opdracht uit de praktijk bij Vak <i>Knowledge Application</i> in BA Cognition, Language and Communication, zie Studiegids. ► Field School, BA Archeologie en Oudheid, bijvoorbeeld in project CARE MSoC. ► Het MA-keuzevak Creativity, Innovation, Entrepreneurship in the Humanities biedt studenten de kans om kennis te nemen van creatief ondernemerschap en een carrière in de culturele of creatieve industrie, zie Studiegids. ► Ook in de vorm van een betaalde onderzoekservaringsplaatsen, waarbij studenten bijdragen aan projecten waarvan de inhoud wordt bepaald door de bijbehorende financiering. Student assistenten werkten met Marleen Rensen aan de transcriptie van de oorlogsdagboeken van zes Amsterdamse vrouwen voor de Amsterdam Diaries Time Machine. ► In de MA track Digital Archaeology and Heritage kunnen studenten de stage in het 4D Research Lab doen. Sommigen werken aan een lopend onderzoeksproject van het lab, zoals het <i>Archaeology at Troy</i> project van Gert Jan van Wijngaarden, waarbij het lab werkt aan een 3D reconstructie van de complexe geschiedenis van opgravingen op deze vindplaats. Student Floris Jan Bruggink heeft als stageopdracht een 3D reconstructie gemaakt van kasteel Weesp, a.d.h.v. drone beelden en informatie van gemeente archeoloog Ranjith Jayasena, en bracht zo het MA onderwijsprogramma, lopende onderzoek van het 4DRL en de langlopende samenwerking met de gemeente samen.
b. Product	Studenten werken in samenwerking met onderzoekers en/of externe partijen aan een inhoudelijk vraagstuk dat zij vertalen naar een creatief of publiekgericht eindproduct. Ze oefenen in het toegankelijk maken van academische inhoud voor een breder publiek.	Tentoonstelling, film, podcast, publicatie, digitale productie	► Inrichten Popup expositie bij Vak ‘Museums and the Climate Emergency’, BA Global Arts, Culture and Politics, zie Klimaatmuseum. ► Een boek bij het Vak <i>Wij schrijven een Boek</i>, BA Kunstgeschiedenis, zie nieuwsbericht. ► Podcast bij Vak <i>Writing Women into History</i>, BA Global Arts, Culture and Politics, zie nieuwsbericht.

c. Sprint	Studenten verdiepen zich, onder begeleiding van onderzoekers en/of technische experts, in een actueel vraagstuk binnen een kort, intensief tijdsbestek. Ze ervaren hoe samenwerking in teams leidt tot snelle kennisontwikkeling en gedeelde oplossingen, met de mogelijkheid om bij te dragen of vermeld te worden in een latere publicatie.	Poster, presentatie, prototype of eerste opzet voor verder onderzoek	Digital Methods Initiative (DMI in Humanities Labs) organiseert Winter, Spring en Summer Schools , waarbij de data sprint van de Winter School in januari deel uitmaakt van het vak Digital Research Seminar van de MA New Media and Digital Culture. <i>Contact: humanitieslabs@uva.nl</i>
d. Hackathon	Studenten, onderzoekers en externe partners werken interdisciplinair en intensief en in korts tijdsbestek samen aan een concrete uitdaging. De vorm stimuleert creativiteit, samenwerking en het zoeken naar toepasbare oplossingen onder tijdsdruk.	Werkbaar concept of prototype, presentatie aan partner of jury	Het Humanities Venture Lab bereidt momenteel een <i>hackathon</i> voor met NBD Biblion, een stichting opgericht door bibliotheken, boekverkopers en uitgevers. In dit voorstel werken studenten, onderzoekers en innovators samen aan oplossingen voor de toekomst van bibliotheken, met als uitdaging het plezier van lezen bij kinderen opnieuw aan te wakkeren in het digitale tijdperk. In een interdisciplinair verband ontwikkelen ze schaalbare prototypes, zoals digitale tools en <i>gamified</i> leeservaringen voor kinderen. <i>Contact: Klaas Hernamdt, programmaleider HVL</i>
e. Embedded Research Project	Studenten werken, onder supervisie van docenten en onderzoekers, aan een actueel vraagstuk uit de praktijk dat is ingebracht door een externe partner. Zij leren academische expertise te verbinden met maatschappelijke uitdagingen en ervaren hoe samenwerking met externe partijen onderdeel kan zijn van academisch onderwijs en professionele oriëntatie.	Gezamenlijk verslag, (poster)presentatie, <i>code repository</i> , en/of op een breder publiek gerichte producten als podcasts, blogs, visualisaties. Uitkomsten te gebruiken voor scriptie-onderzoek.	De Mastertrack Cultural Data and AI van Mediastudies biedt MA studenten een 12-punts vak Embedded Research Project , waarin onderzoekers dergelijke projecten voorstellen. De groep <i>Data Flows in the Media Museum</i> doet onder leiding van Julia Noordegraaf, Roberto Cerina en PhD student Anna Hansen onderzoek naar de bezoekersdata die het nieuwe Media Museum van Beeld en Geluid genereert. Er wordt gekeken naar vraagstukken over digitale geletterdheid, beleving van het museumbezoek en het gebruik van <i>predictive analytics</i> over de bezoekersdata om te voorspellen welke paden bezoekers door het museum zullen afleggen. <i>Contact: Boudewijn Koopmans, impact developer IXA/FGw</i>
f. Placemaking	Een onderwijsprogramma waarbij studenten in co-creatie werken met lokale partners zoals bewonersverenigingen, culturele instellingen en andere stakeholders aan de verbetering van locaties in en rond de stad. Dit doen zij aan de hand van onderzoek naar lokale kennis en kwaliteiten en het uitvoeren van een onderbouwde interventie. Het Placemaking-onderwijs aan de UvA bestaat uit cursussen op bachelor- en masterniveau, een Summer School, afstudeerplekken en een stageprogramma bij gemeente Amsterdam.		Dit programma is ontwikkeld door het Instituut voor Interdisciplinaire Studies (IIS) en geïntroduceerd op alle campussen van de UvA. In 2023 won het de Nederlandse Onderwijspremie . Placemaking werkt samen met verschillende partners . ► Bij de MA Conservering en Restauratie konden studenten tijdelijk kiezen voor het keuzevak <i>Placemaking Universiteitskwartier</i> , waarbij de vraag werd onderzocht of twee glas-in-loodramen in de UB meer onder de aandacht gebracht konden worden, met het volgende resultaat . <i>Contact: placemaking@uva.nl</i>

Beknopt overzicht zeven categorieën samenwerkingsmodellen

Model	Beoogd doel	Verwacht resultaat
1. Challenge based learning	Studenten leveren inspiratie of oplossingen voor een concreet vraagstuk uit de (onderzoeks)praktijk.	Afhankelijk van de vorm, naast leeropbrengsten denk aan verslag, presentatie. Voor de partners: antwoord op (onderzoeks)vragen, aanleiding voor vervolgprojecten.
2. Academische advisering	Onderzoekers adviseren over een actueel probleem, brengen een vraagstuk in kaart of leveren (data)analyses.	Adviesrapport, verkenning of onderzoeksopzet. Mogelijk ontwikkeling van tool of testomgeving.
3. Proof-of-Concept samenwerking	Ontwikkelen van een werkende applicatie (website, app) binnen het kader van een onderzoeksprogramma.	Een werkende applicatie die tot een publieksapplicatie (commercieel / not-for-profit) ontwikkeld wordt of dient als demonstrator.
4. Onderzoeksconsortium	Meerjarige samenwerking tussen kennisinstellingen en maatschappelijke partners binnen subsidiekader (bv. NWA).	Afhankelijk van het programma; doorgaans impactstrategie (Impact Plan Approach).
5. Bijzondere leerstoel	Benoeming van een bijzonder hoogleraar op een bijzondere leerstoel gevestigd door een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid, meestal een externe instantie (kennisinstituut of stichting).	Verrijking onderwijs- en onderzoeksaanbod, leeropdracht past in profiel en strategie van faculteit; brugfunctie faculteit en externe partner
6. Living lab	Een living lab bevindt zich op een afgebakende locatie waarin studenten, onderzoekers en partners gezamenlijk werken aan een innovatieve oplossing in een levensechte setting.	Concrete toepassingen, praktijkervaring voor studenten, versterkte partnerrelatie.
7. Strategische samenwerking	Langjarige samenwerking op basis van gedeelde onderzoeks- en onderwijsagenda. Meerdere modellen kunnen worden gecombineerd.	Resultaten op gebied van onderzoek, onderwijs, impact en communicatie, afgestemd op partners.

Bijlage 6. Menukaart interventies duurzaam onderwijs

Menukaart met suggesties voor interventies voor een toekomstbestendig onderwijsportfolio FGw (versie 1.1)

Deze menukaart bevat suggesties voor interventies die kunnen bijdragen aan een toekomstbestendig onderwijsportfolio. Het betreft een eerste set aan suggesties; mogelijk wordt in de toekomst deze set verder uitgebreid. De interventies die in deze versie van de menukaart zijn terechtgekomen zijn geselecteerd op basis van de te verwachten opbrengst, de uitvoerbaarheid en het draagvlak.

Niet alle interventies zullen van toepassing zijn op elk vak of curriculum; veel opleidingen hebben de afgelopen jaren al kritisch gekeken naar hun onderwijs en werkdrukverlagende maatregelen doorgevoerd. Om in de gehele breedte van de faculteit te kunnen profiteren van deze goede praktijken zijn ook de wat meer voor de hand liggende suggesties opgenomen. In de menukaart is per interventie opgenomen wat relevante contexten zijn, welke risico's en nadelige gevolgen mogelijk kunnen optreden, wie er direct bij de interventie betrokken zijn en wat de benodigde investering is. Deze informatie kan inzicht bieden bij de overweging of de interventie in een specifieke context effectief zal zijn. Daarnaast biedt het aanwijzingen voor aandachtspunten tijdens de uitvoering en geeft het een overzicht van de stappen die nodig zijn voor een succesvolle implementatie.

Bij de oriëntatie op of het uitvoeren van de gesuggereerde interventies zijn hulpbronnen in de vorm van meer informatie, checklists of tools, en advies of hulp beschikbaar. Deze ondersteuning zal de komende periode verder worden uitgebreid en daar waar nodig aangepast aan de behoeften. Het is belangrijk om gebruik te maken van de beschikbare hulpbronnen om werkdruk tegen te gaan en onbedoelde negatieve effecten te voorkomen.

De suggesties worden gepresenteerd op vier verschillende niveaus:

- 1) vakniveau;
- 2) curriculumniveau;
- 3) facultair niveau (met betrekking tot meerdere of alle opleidingen);
- 4) bestuurlijk niveau.

Elke menukaart is opgebouwd uit suggesties voor interventies die ingrijpen op:

- 1) werkafspraken of beleid;
- 2) het onderwijsontwerp;
- 3) de toetsing.

De interventies zijn geselecteerd met het oog op hun bijdrage aan een toekomstbestendig onderwijsportfolio. Deze beoogde bijdrage kan zijn:

- **kostenreductie** door o.a.: minder onderwijs aanbieden, grotere groepen genereren, onderwijs samenvoegen;
- **hoger rendement** behalen door o.a.: onderwijskwaliteit verhogen, knelpunten in het curriculum (studeerbaarheid) aanpakken, nieuwe doelgroepen aanboren;
- **effectiever onderwijs** verzorgen door o.a.: didactische vernieuwingen, effectievere leeractiviteiten selecteren, efficiënter feedback geven en toetsen, studielast beter verdelen;
- **werkdrukverlichting** door o.a.: minder onderwijs aanbieden, grotere groepen genereren, efficiënter feedback geven en toetsen;
- **slimmer organiseren** door o.a.: wijzigingen in de inrichting van het curriculum, duidelijkere afspraken maken en consolideren, grotere groepen genereren, studielast beter verdelen.

Enkele suggesties die in veel verschillende contexten impact kunnen hebben, worden aangegeven met een ★. Bij het kiezen en implementeren van interventies is het essentieel om te beseffen dat het succes ervan afhankelijk is van de context en de uitvoering. Interventies kunnen een ongewenst effect hebben, in bepaalde contexten leiden tot onevenredig hoge werkdruk of elders problemen veroorzaken. Interventies dienen zorgvuldig te worden overwogen en aangepast aan de specifieke omstandigheden.

Ontbreekt er een suggestie die voor collega's waardevol kan zijn in een volgende versie van de menukaart? Neem contact op met afdeling Onderwijsbeleid.

Gebruikte afkortingen:

- AVZ: afdelingsvoorzitters
- BV: bedrijfsvoerders CoH/GSH
- BOL: Bureau Onderwijslogistiek UvA
- ESC: Educational Service Centre
- Excie: examencommissie
- FGw: Faculteit der Geesteswetenschappen
- ICTO: team ICT in het onderwijs
- OC: opleidingscommissie
- OPC: opleidingscoördinatoren
- OPD: opleidingsdirecteuren
- OWD: onderwijsdirecteuren
- OWB: Afdeling Onderwijsbeleid
- TLC: Teaching & Learning Centre

Menukaart: vakniveau

Aard van de interventie Op welke manier grijp ik met deze interventie in?	Interventie Wat kan ik doen?	Beoogd doel Wat kan het concreet opleveren?	Bijdrage aan toekomstbestendig onderwijsportfolio Wat kan ik ermee realiseren?					Relevante context en toepassingsgebieden Op welk type onderwijs en in welke context is de interventie van toepassing?	Risico's en nadelige effecten Waar moet ik op letten?	Uitvoerders Wie zijn er betrokken? Beslissings-bevoegdheid 👍 Waar ligt het initiatief? Wie geeft akkoord?	Investering Wat is ervoor nodig om het te verwezenlijken?	Hulpbronnen Hoe kan ik hier concreet mee aan de slag? Wie kan mij daarbij helpen?
			Kostenreductie	Hoger rendement	Effectiever onderwijs	Werkdrukverlichting	Slimmere organisatie					
Werkafspraken / onderwijsbeleid	Laat docenten meerdere jaren hetzelfde vak geven Ga na waar in het programma een docent een vak meerdere jaren achter elkaar kan geven	- optimaal gebruikmaken van een bestaand onderwijsontwerp - optimaal gebruikmaken van ervaring van de docent met het vak - vermijden extra tijd om nieuw ontwerp of onderwijsmateriaal te ontwikkelen	✔		✔	✔	✔	✔ bachelor ✔ master ✔ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ✔ minoren ✔ kernvakken ✔ keuzevakken ✔ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- docenten vinden het mogelijk minder aantrekkelijk - door natuurlijk verloop is het niet altijd te realiseren	- AVZ 👍 - OPD - docenten	- stel uitgangspunten voor inplannen van docenten op - maak afspraken over de uitgangspunten - selecteer geschikte vakken - informeer docenten	i meer informatie ⇒ ✔ checklists of tools ⇒ training: Het goede gesprek voor leidinggevend 🧑🏫 advies of hulp ⇒
Onderwijsontwerp	Focus op effectieve didactiek Docenten verdiepen zich in wat werkt, op basis van evidentie uit onderzoek en praktijk	- effectievere onderwijsontwerpen - docenten hebben tools om het onderwijs te evalueren en indien nodig aan te passen - docenten kunnen weloverwogen keuze maken welke investeringen in onderwijswerkvormen en feedback bijdragen aan het leren door studenten		✔	✔	✔	✔	✔ bachelor ✔ master ✔ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ✔ minoren ✔ kernvakken ✔ keuzevakken ✔ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- docenten vinden het lastig om afstand te doen van bestaande praktijken - docenten hebben geen tijd voor het re-activeren of verwerven van benodigde kennis	- OPD 👍 - docenten	- stimuleren van docenten om aandacht te besteden aan effectieve didactiek - actualiseren of verdiepen van didactische kennis - passende ondersteuning bij het actualiseren of verdiepen van kennis - betrek studenten	i meer informatie ⇒ Onderwijsontwerp - UvA Teaching and Learning Centres (TLC) ⇒ Minder tijd kwijt aan feedback en nakijken: lees de ervaringen van een FGw-docent ✔ checklists of tools ⇒ Checklist van TLC voor startende docenten 🧑🏫 advies of hulp ⇒ Boek een workshop over effectieve didactiek voor je team bij TLC FGw ⇒ Maak een afspraak met een onderwijskundig adviseur ⇒ Informatie over de BKO ⇒ eLearning Basisdidactiek TLC

	Schrap redundante leerdoelen in een vak ★ Ga na in welke vakken gewerkt wordt aan welke leerdoelen en schrap leerdoelen in vakken die elders in het curriculum al op voldoende niveau worden behandeld	- minder volle vakken - helderder onderwijsontwerp - minder toetsen - transparanter overzicht over doorlopende leerlijnen binnen het curriculum - eenduidiger toetsconstructie		✔	✔	✔	✔	✔ bachelor ✔ master ✔ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ✔ minoren ✔ kernvakken ✔ keuzevakken ✔ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- een te gedetailleerde analyse kost tijd - docenten vinden het lastig om afscheid te nemen van leerdoelen omdat een vak met veel leerdoelen ‘belangrijk’ lijkt	- OPD 👍 - docenten	- bepaal de kern van het vak - beoordeel of de vakleerdoelen bij de kern van het vak passen - bekijk welke leerdoelen op hetzelfde niveau ook in andere vakken aan bod komen en schrap - pas het onderwijsontwerp aan	i meer informatie ⇒ Kennisartikelen van Vernieuwonderwijs over leerdoelen ⇒ Artikel over curriculumontwerp: grote ideeën en essentiële vragen - Vernieuwonderwijs ⇒ Onderwijsontwerp - UvA Teaching and Learning Centres (TLC) ✔ checklists of tools ⇒ Criteria TLC Goede leerdoelen formuleren 🗨 advies of hulp ⇒ Boek een workshop voor je team om leerdoelen in kaart te brengen bij TLC FGw ⇒ Maak een afspraak met een onderwijskundig adviseur
	Maak hoorcolleges interactiever met kennisoverdracht via kennisclips Onderzoek in welke hoorcolleges studenten actiever met elkaar kunnen leren doordat kennisoverdracht op andere wijze, aan de hand van kennisclips of podcasts, wordt aangeboden	- studenten kunnen kennisclips/podcasts in hun eigen tempo bekijken/beluisteren - kennisclips/podcasts zijn in meerdere contexten in te zetten - activerende hoorcolleges zijn effectiever		✔	✔		✔	✔ bachelor ✔ master ✔ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ✔ minoren ✔ kernvakken ✔ keuzevakken ▬ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- maken van kennisclips kost tijd - vakinhoud die onderhevig is aan verandering, zoals actualiteiten-colleges, zijn minder geschikt	- OPD 👍 - docenten	- herontwerp onderwijs - inventariseer welke overdracht van kennis buiten het college kan plaatsvinden - inventariseer of deze kennisoverdracht ook op andere momenten in het curriculum ingezet kan worden - ga na of er geschikt bestaand materiaal is - ontwikkel kennisclips	i meer informatie ⇒ Wat is blended learning? TLC ⇒ Waarom een kennisclip? TLC FGw ⇒ Podcasts als leermateriaal TLC FGw ⇒ Onderwijsontwerp - UvA Teaching and Learning Centres (TLC) ✔ checklists of tools ⇒ Kennisclipstudio TLC FGw ⇒ Kennisclips waar jouw studenten blij van worden: tips! SURF Communities 🗨 advies of hulp ⇒ Maak een afspraak voor het gebruik van de TLC FGw-kennisclipstudio ⇒ Maak een afspraak met een onderwijskundig adviseur van het TLC FGw
	Houd de inhoud van vakken langer gelijk Bewaak dat docenten niet te sterk afwijken van het oorspronkelijke onderwijsontwerp en de inhoud van een vak ten opzichte van vorige edities van een vak.	- betere onderwijskwaliteit door te behouden wat goed gaat en enkel kleine aanpassingen door te voeren - lagere werkdruk - minder (nieuwe) materialen ontwikkeld - overnemen van vakken is eenvoudiger als beter bekend is wat de inhoud en werkvormen zijn	✔	✔	✔	✔	✔	✔ bachelor ✔ master ✔ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ✔ minoren ✔ kernvakken ✔ keuzevakken ✔ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- docenten vinden het minder uitdagend om een vak tweemaal op dezelfde manier te verzorgen - minder impactvol/geschikt voor vakken over zeer actuele onderwerpen	- OPD 👍 - docenten	- maak afspraken met docenten, inclusief beoogde opvolgers - zorg ervoor dat alle betrokkenen beschikken over het onderwijsmateriaal - zorg voor een helder beschreven onderwijsontwerp	i meer informatie ⇒ ✔ checklists of tools ⇒ training: Het goede gesprek voor leidinggevers 🗨 advies of hulp ⇒

	<i>Kies voor minder docent-intensieve werkvormen</i> Herontwerp, daar waar het kan, vakken met werkcolleges zodanig, dat ze als activerende hoorcolleges kunnen worden aangeboden. Keuzevakken worden bij voorkeur aangeboden als hoorcollege om zoveel mogelijk studenten tegelijkertijd te bedienen	- minder onderwijsuren voor docenten - meer keuzevakstudenten kunnen het vak volgen - minder druk op rooster en zalen	✔	✔	✔	✔	✔	✔ bachelor ✔ master ✔ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ✔ minoren ✔ kernvakken ✔ keuzevakken ✔ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- mogelijk wanneer de leerdoelen van een vak het toelaten - docenten hechten aan het verzorgen van werkcolleges - enkel relevant voor grotere vakken - meer druk op grotere onderwijszalen - studenten hechten aan het volgen van werkcolleges/ kleinschalig onderwijs	- OPD 👍 - docenten	- onderwijsontwerp - kennis over effectieve activerende werkvormen bij hoorcolleges - kennis over onderwijs-ontwerpen waarbij studenten tussen colleges door worden geactiveerd / blended learning - digitaal toetsen: welke toetsen passen bij de leerdoelen van het vak	i meer informatie ⇒ Actief leren toepassen in een hoorcollege - UvA Teaching and Learning Centres (TLC) ⇒ Still Lecturing? Here's How to Do It Better Harvard Business Publishing Education ⇒ Activerend onderwijs geven aan grote werkgroepen - UvA Teaching and Learning Centres (TLC) ⇒ Onderwijsontwerp - UvA Teaching and Learning Centres (TLC) ✔ checklists of tools ⇒ Onderwijsontwerp - UvA Teaching and Learning Centres (TLC) ⇒ online invulschema's voor de abc-methode 🗨 advies of hulp ⇒ Maak een afspraak met een onderwijskundig adviseur van het TLC FGw
Toetsing	<i>Toets enkel de leerdoelen van het vak</i> ★ Beperk de toetsing tot de voor het betreffende vak geformuleerde leerdoelen	⇒ minder toetsmomenten ⇒ minder grote toetsen ⇒ docent is minder tijd kwijt aan toetsconstructie en nakijken ⇒ helderheid voor studenten ⇒ tegengaan prestatiedruk studenten ⇒ toetsing sluit beter aan bij leerdoelen		✔	✔	✔	✔	✔ bachelor ✔ master ✔ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ✔ minoren ✔ kernvakken ✔ keuzevakken ✔ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen		- OPD 👍 - docenten		i meer informatie ⇒ informatie over de toetscyclus en principes van goed toetsen - TLC FGw ⇒ Kennisartikelen van Vernieuwonderwijs over leerdoelen ⇒ toetsbeleid FGw ✔ checklists of tools ⇒ Criteria TLC Goede leerdoelen formuleren ⇒ eLearning Toetsen - TLC-netwerk 🗨 advies of hulp ⇒ Maak een afspraak bij de toetsdeskundigen ⇒ Boek een workshop voor je team om leerdoelen in kaart te brengen bij TLC FGw
	<i>Maak compensatie tussen toetsen binnen vakken mogelijk</i> Vereis dat het eindcijfer van studenten voldoende is; niet alle afzonderlijke deelcijfers hoeven voldoende te zijn	- minder werkdruk voor docenten door het vervallen van de noodzaak om herkansingen van deeltolsten na te kijken - minder prestatiedruk voor studenten		✔	✔	✔	✔	✔ bachelor ✔ master ✔ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ✔ minoren ✔ kernvakken ✔ keuzevakken ✔ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- niet ieder leerdoel wordt met een voldoende afgesloten	- OPD 👍 - docenten - OC - Excie		i meer informatie ⇒ informatie over de toetscyclus en principes van goed toetsen - TLC FGw ⇒ NRO kennisrotonde: programmatisch toetsen ✔ checklists of tools ⇒ eLearning Toetsen - TLC-netwerk 🗨 advies of hulp ⇒ Maak een afspraak bij de toetsdeskundigen

	Plan één herkansing in voor het gehele vak Schrap de herkansingen voor deeltaoetsen	- minder werkdruk voor docenten door het vervallen van de noodzaak om herkansingen van deeltaoetsen na te kijken - minder prestatiedruk voor studenten		✓	✓	✓	✓	✓ bachelor ✓ master ✓ propedeuse ✓ 2e jaar ✓ 3e jaar ✓ minoren ✓ kernvakken ✓ keuzevakken ✓ werkcolleges ✓ hoorcolleges ✓ alle opleidingen	- de herkansing moet alle leerdoelen omvatten	- OPD 👍 - docenten - OC - Excie - FSR		i meer informatie ⇒ informatie over de toetscyclus en principes van goed toetsen - TLC FGw ⇒ Toetsbeleid FGw ✓ checklists of tools ⇒ eLearning Toetsen - TLC-netwerk 🧑🏫 advies of hulp ⇒ Maak een afspraak bij de toetsdeskundigen
	Programmeer minder toetsen ⭐ Breng het aantal momenten waarop je studenten toetst terug naar het minimum, minimaal 2 toetsen bij een onderwijseenheid van 6 EC en groter (waarvan 1 summatief moet zijn)	- minder werkdruk voor docenten omdat er minder toetsen beoordeeld hoeven te worden - minder prestatiedruk voor studenten		✓	✓	✓	✓	✓ bachelor ✓ master ✓ propedeuse ✓ 2^e jaar ✓ 3^e jaar ✓ minoren ✓ kernvakken ✓ keuzevakken ✓ werkcolleges ✓ hoorcolleges ✓ alle opleidingen	- studenten vertonen mogelijk meer uitstelgedrag	- OPD 👍 - docenten	- maak een scherp toetsplan voor je vak	i meer informatie ⇒ informatie over de toetscyclus en principes van goed toetsen - TLC FGw ⇒ toetsbeleid FGw ✓ checklists of tools ⇒ eLearning Toetsen - TLC-netwerk 🧑🏫 advies of hulp ⇒ Maak een afspraak bij de toetsdeskundigen
	Plan een kortere toets in Reserveer voor een toets niet automatisch 3 uur, maar bekijk hoeveel tijd studenten doorgaans nodig hebben voor het maken van een toets	- minder druk op de capaciteit van de toetszalen - (bij digitale toetsen) minder hardware nodig - minder lang ondersteuning nodig (surveillanten, werkplekondersteuners, (assistent-zaalmanagers) - minder druk op studenten (die soms twee toetsen op 1 dag hebben)	✓			✓	✓	✓ bachelor ✓ master ✓ propedeuse ✓ 2^e jaar ✓ 3^e jaar ✓ minoren ✓ kernvakken ✓ keuzevakken ✓ werkcolleges ✓ hoorcolleges ✓ alle opleidingen		- OPD 👍 - docenten - OPC - ICTO - BOL	- ga na hoeveel tijd studenten nodig hadden voor toetsen - scherp het toetsplan van je vak aan - maak een afspraak met de toetsdeskundigen voor advies	i meer informatie ⇒ informatie over de toetscyclus en principes van goed toetsen - TLC FGw ⇒ toetsbeleid FGw ✓ checklists of tools ⇒ eLearning Toetsen - TLC-netwerk 🧑🏫 advies of hulp ⇒ Maak een afspraak bij de toetsdeskundigen ⇒ Neem contact op met het team van OPC's
	Zet indien van toepassing (digitale) multiple choice-tentamens in Plan in plaats van een essayopdracht of schriftelijk (handgeschreven) tentamen een digitaal multiple choice-tentamen in en overweeg om een vragenbank in te richten	- automatisch nakijken, dus minder werkdruk - geen handschriften ontcijferen - meer mogelijkheden door gebruik hoogwaardig audiovisueel materiaal - werken met vragenbanken biedt mogelijkheden om te randomiseren - meer mogelijkheden voor fraudepreventie - eenvoudiger faciliteren van studenten met een functiebeperking - uitgebreide analysemogelijkheden die bijdraagt aan onderwijskwaliteit - nakijken door meerdere docenten is eenvoudiger te organiseren		✓	✓	✓	✓	✓ bachelor — master ✓ propedeuse ✓ 2^e jaar ✓ 3^e jaar ✓ minoren ✓ kernvakken ✓ keuzevakken ✓ werkcolleges ✓ hoorcolleges ✓ alle opleidingen	- digitale toetsen moeten vroeg in het onderwijslogistieke proces worden aangevraagd - het maken van MC-vragen kost tijd: tentamens met 4 antwoordopties moeten uit minstens 40 vragen bestaan en elke toets/herkansing dient te bestaan uit nieuwe vragen - een vragenbank is enkel lucratief als de leerdoelen meerdere jaren gelijk blijven	- OPD 👍 - docenten - OPC - ICTO - BOL	- docent vraagt bij de de OPC naar de mogelijkheden om een digitale toets te roosteren - voor voorbereiding van de digitale toets is ondersteuning door het team ICTO FGw/digitoets beschikbaar - tijdens de afname is technische en organisatorische ondersteuning op locatie beschikbaar	i meer informatie ⇒ informatie over de toetscyclus en principes van goed toetsen - TLC FGw ⇒ informatie over digitaal toetsen en de voordelen ervan - ICTO FGw ✓ checklists of tools ⇒ eLearning Toetsen - TLC-netwerk 🧑🏫 advies of hulp ⇒ Maak een afspraak bij de toetsdeskundigen ⇒ Maak een afspraak met de digitaal toetsondersteuners

Menukaart: curriculumniveau

Aard van de interventie Op welke manier grijp ik met deze interventie in?	Interventie Wat kan ik doen?	Beoogd doel Wat kan het concreet opleveren?	Bijdrage aan toekomstbestendig onderwijsportfolio Wat kan ik ermee realiseren?					Relevante context en toepassingsgebieden Op welk type onderwijs en in welke context is de interventie van toepassing?	Risico's en nadelige effecten Waar moet ik op letten?	Uitvoerders Wie zijn er betrokken? Beslissings-bevoegdheid 👍 Waar ligt het initiatief? Wie geeft akkoord	Investering Wat is ervoor nodig om het te verwezenlijken?	Hulpbronnen Hoe kan ik hier concreet mee aan de slag? Wie kan mij daarbij helpen?
			Kostenreductie	Hoger rendement	Effectiever onderwijs	Werkdrukverlichting	Slimmere organisatie					
Werkafspraken / onderwijsbeleid	Minimaliseer het geven van feedback Maak afspraken over op welke wijze, wanneer en waarop docenten feedback geven op werk van studenten met als doel om leren te stimuleren	- tijdsbesparing voor docenten zonder af te doen aan de effectiviteit van een vak - gerichtere feedback voor studenten die effectief aanzet tot leren, zowel m.b.t. hun leerproces als het product - helderheid voor studenten over wat te verwachten		✔	✔	✔	✔	✔ bachelor ✔ master ✔ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ✔ minoren ✔ kernvakken ✔ keuzevakken ✔ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- docenten vervallen in oude gewoontes - docenten zijn bezorgd dat dit de kwaliteit van hun onderwijs aantast - vereist afspraken binnen het team die alle docenten nakomen - docenten vinden het prettig om veel feedback te geven - studenten vinden het prettig om veel feedback te ontvangen	- OPD 👍 - docenten	- feedback-ontwerp maken - verwachting van studenten bijstellen	i meer informatie ⇒ Minder tijd kwijt aan feedback en nakijken: lees de ervaringen van een FGw-docent ⇒ Kennisartikel TLC Feedback ⇒ eLearning TLC Feedback geven ✔ checklists of tools ⇒ checklist met voorbeelden en tips voor efficiënte werkwijze van TLC 🗨 advies of hulp ⇒ Boek een workshop voor je team bij TLC FGw 'Gerichte feedback in minder tijd' ⇒ Maak een afspraak met een onderwijskundig adviseur van TLC FGw
	Beperk aantallen keuzevakken ★ Schrap het aantal keuzevakken	- minder werkdruk voor docenten - grotere studentgroepen - meer dynamiek in de colleges - meer diversiteit in de groepen - minder inhoudelijke overlap - coherenter curriculum - overzichtelijker aanbod - eenvoudiger onderwijsorganisatie	✔	✔		✔	✔	✔ bachelor ✔ master ➡ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ✔ minoren ➡ kernvakken ✔ keuzevakken ✔ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- sommige onderzoekspecialis men worden niet (elk jaar) aangeboden - populaire vakken zullen sneller vol zitten - vraag en aanbod moet regelmatig worden geëvalueerd	- OPD 👍 - docenten		i meer informatie ⇒ ✔ checklists of tools ⇒ training: Het goede gesprek voor leidinggevenden 🗨 advies of hulp ⇒ Neem contact op met de bedrijfsvoerder CoH of bedrijfsvoerder GSH voor urenberekening
	Overweeg een stage op te nemen Overweeg een stage op te nemen als vast onderdeel van het (keuze)programma	- minder vakkenaanbod - meer zelfregie/eigenaarschap bij de student - betere voorbereiding op de arbeidsmarkt	✔			✔	✔	✔ bachelor ✔ master ➡ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ➡ minoren ➡ kernvakken ✔ keuzevakken ➡ werkcolleges ➡ hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- niet alle studenten zijn in de gelegenheid om stage te lopen - studenten die niet Nederlands machtig zijn vinden lastiger een passende leerwerkplek - voor grotere aantallen studenten lastiger te realiseren	- OPD 👍 - OC	- studenten betrekken	i meer informatie ⇒ Stagereglement (incl. beoordelingsformulier) ✔ checklists of tools ⇒ 🗨 advies of hulp ⇒

Onderwijsontwerp	Schoon overvolle curricula op Overvolle curricula bieden weinig mogelijkheden om flexibel te kunnen reageren op kansen of problemen in de programmering en bezetting	- werkdrukverlaging voor docenten - prestatiedrukverlaging voor studenten - scherpere profielen en keuzes - meer flexibiliteit - verlagen van onderwijsaanbod (bijv. aantal majors, specialisaties, keuzevakken) - meer diepgang - heldere leerlijnen - minder vakken passen bij een lagere formatie	✔	✔		✔	✔	✔ bachelor ✔ master ✔ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ✔ minoren ✔ kernvakken ✔ keuzevakken ✔ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- het vraagt om een curriculumscan (opleidingen die het Zichtbare leerlijnentraject hebben doorlopen hebben een voorsprong) - betrokkenen zijn gehecht aan hun eigen vakken, major, specialisatie - docenten raken ‘hun’ vak kwijt - omvangrijke exercitie - de OER bemoeilijkt flexibiliteit gedurende een academisch jaar	- OPD 👍 - docenten - OC	- expertise bij TLC verder ontwikkelen(metho de om curriculum te scannen; checklist met interventies; methode en begeleiding door TLC)	i meer informatie ⇒ Artikel over curriculumontwerp: grote ideeën en essentiële vragen - Vernieuwonderwijs ⇒ Opruimen van overvolle curricula: de sociaal-emotionele dimensie – CTL VU ✔ checklists of tools ⇒ Curriculumscan: krijg inzicht in het curriculum (download) - Vernieuwonderwijs ⇒ training: Het goede gesprek voor leidinggevenden 🗨 advies of hulp ⇒ Boek een workshop voor je team bij TLC FGw ‘Check het curriculum’ ⇒ Maak een afspraak met een onderwijskundig adviseur van TLC FGw
	Deel vakken met andere tracks of opleidingen ★ Vakken uit een onderwijscluster en/of RIO worden ook gevolgd door studenten uit andere onderwijsclusters en/of RIO’s. Denk aan een gedeelde propedeuse binnen een cluster. Denk aan grotere hoorcolleges binnen de masters.	- minder werkdruk voor docenten - grotere studentgroepen - meer dynamiek in de colleges - meer diversiteit in de groepen - minder inhoudelijke overlap - eenvoudiger onderwijsorganisatie	✔	✔		✔	✔	✔ bachelor ✔ master ✔ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ✔ minoren ✔ kernvakken ✔ keuzevakken ✔ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- minder specialistisch onderwijsaanbod - docenten moeten 'hun' vakken inleveren - vereist enige inhoudelijk overlap tracks en/of opleidingen	- OPD 👍 - docenten		i meer informatie ⇒ Verzoeken aan onderwijsclusters ✔ checklists of tools ⇒ training: Het goede gesprek voor leidinggevenden 🗨 advies of hulp ⇒ Neem contact op met de bedrijfsvoerder CoH of bedrijfsvoerder GSH voor hulp bij urenberekeningen ⇒ Maak een afspraak met een onderwijskundig adviseur van TLC FGw
	Stem leerdoelen en vakken beter op elkaar af ★ Ga na waar in het curriculum leerdoelen aan bod moeten komen en op welk niveau	- aangescherpt curriculumontwerp - docenten weten beter wat ze als ingangsniveau kunnen verwachten - studenten krijgen helderheid over de leerdoelen per vak - leerdoelen hoeven niet tweemaal op hetzelfde niveau getoetst te worden		✔	✔	✔	✔	✔ bachelor ✔ master ✔ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ✔ minoren ✔ kernvakken ✔ keuzevakken ✔ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen		- OPD 👍 - docenten	- in kaart brengen welke leerdoelen op welk niveau in welk vak aan bod komen - afstemmen van leerdoelen en niveau tussen vakken onderling	i meer informatie ⇒ Onderwijsontwerp - UvA Teaching and Learning Centres (TLC) ⇒ Kennisartikelen van Vernieuwonderwijs over leerdoelen ⇒ Artikel over curriculumontwerp: grote ideeën en essentiële vragen - Vernieuwonderwijs ✔ checklists of tools ⇒ Criteria TLC Goede leerdoelen formuleren 🗨 advies of hulp ⇒ Boek een workshop voor je team om leerdoelen in kaart te brengen bij TLC FGw ⇒ Maak een afspraak met een onderwijskundig adviseur

	Voeg kleine vakken samen ★ Vakken van 3 EC kunnen worden samengevoegd tot vakken van tenminste 6 EC	- minder volle curricula - minder toetsmomenten tegelijkertijd - minder prestatiedruk voor studenten - minder werkdruk voor docenten - meer verdieping binnen een vak	✔			✔	✔	✔ bachelor ✔ master ✔ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ✔ minoren ✔ kernvakken ✔ keuzevakken ✔ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- docenten moeten 'hun' vak inleveren - de scheiding tussen het eerste en tweede semester is een barrière	- OPD 👍 - docenten - OC		i meer informatie ⇒ Opruimen van overvolle curricula: de sociaal-emotionele dimensie – CTL VU ✔ checklists of tools ⇒ training: Het goede gesprek voor leidinggevers 🗨 advies of hulp ⇒ Neem contact op met de bedrijfsvoerder CoH of bedrijfsvoerder GSH voor hulp bij urenberekeningen ⇒ Neem contact op met OPC ⇒ Maak een afspraak met een onderwijskundig adviseur
	Programmeer meer vakken van 12 EC ★ Veel opleidingen programmeren nu 10 vakken per academisch jaar, enkel vakken van 6 EC. 8-8-4 leent zich goed om meer vakken van 12 EC te programmeren. Dit voorkomt dat we korte vakken moeten programmeren in het laatste blok van het semester en het voorkomt een extra belasting van de inschrijving, roostering en cijferadministratie.	- beter gestroomlijnd en meer overzichtelijk curriculum - meer samenhang in het curriculum - meer verdieping in het vak - minder toetsmomenten - minder werkdruk voor docenten in blokken 3 en 6 - minder prestatiedruk voor studenten in blokken 3 en 6 - meer zelfstudie voor studenten in blokken 3 en 6 - past goed binnen 8-8-4	✔	✔	✔	✔	✔	✔ bachelor ✔ master ✔ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ✔ minoren ✔ kernvakken ✔ keuzevakken ✔ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- docenten moeten 'hun' vakken inleveren - studiesuccesrisico: als studenten het vak niet halen, missen ze direct 12 EC - belemmert mogelijk de flexibiliteit en keuzevrijheid van studenten	- OPD 👍 - docenten - OC	- herontwerp onderwijs - geleidelijk invoeren - goede inrichting van blokken 3 en 6	i meer informatie ⇒ Rapport maatregelen studiesucces FGw ✔ checklists of tools ⇒ advies of hulp ⇒ Neem contact op met de bedrijfsvoerder CoH of bedrijfsvoerder GSH voor hulp bij urenberekeningen ⇒ Neem contact op met OPC ⇒ Maak een afspraak met een onderwijskundig adviseur
Toetsing	Verminder het aantal papers ★ Bepaal waar in het curriculum studenten werken aan het ontwikkelen van academische schrijfvaardigheid en pas daar de toetsvorm op aan	- minder werkdruk voor docenten in begeleiding en beoordeling - studenten worden gestimuleerd meerdere vaardigheden te ontwikkelen - docenten ontwikkelen meer expertise in andere toetsvormen	✔	✔	✔	✔	✔	✔ bachelor ✔ master ✔ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ✔ minoren ✔ kernvakken ✔ keuzevakken ✔ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- docenten hechten waarde aan het toetsen d.m.v. papers - met het oog op mogelijk ongeoorloofd gebruik van generatieve AI moet in vakken die wel met een paper worden afgesloten extra nadruk op het schrijfproces liggen d.m.v. formatieve toetsmomenten en/of peer feedback	- OPD 👍 - docenten		i meer informatie ⇒ informatie over de toetscyclus en principes van goed toetsen - TLC FGw ⇒ toetsbeleid FGw ✔ checklists of tools ⇒ training: Het goede gesprek voor leidinggevers ⇒ eLearning Toetsen - TLC-netwerk 🗨 advies of hulp ⇒ Maak een afspraak bij de toetsdeskundigen
	Maak compensatie tussen toetsen tussen vakken mogelijk Studenten krijgen de mogelijkheid om onvoldoendes op bepaalde onderdelen van hun opleiding te compenseren met hoge scores op andere onderdelen. Met name bij vakken waarbij inhoudelijk wordt voortgezet op eerdere vakken zou dit kansrijk zijn, zoals taalverweingsvakken	- minder werkdruk voor docenten - minder prestatiedruk voor studenten - positief en ondersteunend leerklimaat gericht op ontwikkeling - correctie van meetfouten - verhoogd studierendement		✔	✔	✔	✔	✔ bachelor ✔ master ✔ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ✔ minoren ✔ kernvakken ✔ keuzevakken ✔ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- risico op onvoldoende beheersing van essentiële kennis of vaardigheden in bepaalde vakken - ongelijk gewicht van vakgebieden - verlaging van gezonde prestatiedruk - administratieve complexiteit	- OPD 👍 - docenten - Excie - OC - FSR		i meer informatie ⇒ NRO kennisronde: programmatisch toetsen ✔ checklists of tools ⇒ eLearning Toetsen - TLC-netwerk 🗨 advies of hulp ⇒ Maak een afspraak bij de toetsdeskundigen

Menukaart: facultair niveau (met betrekking tot meerdere of alle opleidingen)

Aard van de interventie Op welke manier grijp ik met deze interventie in?	Interventie Wat kan ik doen?	Beoogd doel Wat kan het concreet opleveren?	Bijdrage aan toekomstbestendig onderwijsportfolio Wat kan ik ermee realiseren?					Relevante context en toepassingsgebieden Op welk type onderwijs en in welke context is de interventie van toepassing?	Risico's en nadelige effecten Waar moet ik op letten?	Uitvoerders Wie zijn er betrokken? Beslissings-bevoegdheid 👍 Waar ligt het initiatief? Wie geeft akkoord	Investing Wat is ervoor nodig om het te verwezenlijken?	Hulpbronnen Hoe kan ik hier concreet mee aan de slag? Wie kan mij daarbij helpen?
			Kostenreductie	Hoger rendement	Effectiever onderwijs	Werkdrukverlichting	Slimmere organisatie					
Werkafspraken / onderwijsbeleid	Toelating niet-selectieve masteropleidingen overdragen aan het Admissions Office Maak werkafspraken met het Admissions Office. Bij twijfelgevallen neemt het Admissions Office contact op met de toelatingscommissie.	- minder werkdruk toelatingscommissie - snellere behandeling aanmelddossiers - sneller besluit voor student				✔	✔	✔ master	- alleen geschikt voor niet-selectieve masteropleidingen - vereist heldere toelatingseisen	- OPD 👍 - Toelatings-commissie - Admissions Office	- werkafspraken maken met Admissions office - toelatingseisen meetbaar en helder formuleren	i meer informatie ⇒ ☒ checklists of tools ⇒ 🗨️ advies of hulp ⇒ Neem contact op met het Admissions office van FGw
Onderwijsontwerp	Deel vakken met andere tracks of opleidingen Vakken uit een onderwijscluster en/of RIO worden ook gevolgd door studenten uit andere onderwijsclusters en/of RIO's. Denk aan een gedeelde propedeuse binnen een cluster. Denk aan grotere hoorcolleges binnen de masters.	- minder werkdruk voor docenten - grotere studentgroepen - meer dynamiek in de colleges - meer diversiteit in de groepen - minder inhoudelijke overlap - eenvoudiger onderwijsorganisatie	✔	✔		✔	✔	✔ bachelor ✔ master ✔ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ✔ minoren ✔ kernvakken ✔ keuzevakken ✔ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- minder specialistisch onderwijsaanbod - docenten moeten 'hun' vakken inleveren - vereist enige inhoudelijk overlap tracks en/of opleidingen	- OPD 👍 - docenten	- verken aan de hand van eindtermen en leerdoelen de mogelijkheden - maak afspraken met OPD en OPD van andere opleidingen over het aanbod, de capaciteit en eventuele wijzigingen	i meer informatie ⇒ Verzoeken aan onderwijsclusters ☒ checklists of tools ⇒ training: Het goede gesprek voor leidinggevend 🗨️ advies of hulp ⇒ Neem contact op met de bedrijfsvoerder CoH of bedrijfsvoerder GSH voor hulp bij urenberekeningen ⇒ Neem contact op met collega OPD ⇒ Maak een afspraak met een onderwijskundig adviseur van TLC FGw
	Deel majoren met andere opleidingen ★ Majoren uit een opleidingscluster en/of RIO worden ook als major aangeboden voor studenten van andere opleidingen	- minder werkdruk voor docenten - grotere studentgroepen - meer dynamiek in de colleges - meer diversiteit in de groepen - minder inhoudelijke overlap - eenvoudiger onderwijsorganisatie	✔	✔		✔	✔	✔ bachelor ✔ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ✔ kernvakken ✔ keuzevakken ✔ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- docenten moeten 'hun' vakken inleveren - vereist enige inhoudelijk overlap tracks en/of opleidingen	- OPD 👍 - docenten	- verken aan de hand van eindtermen en leerdoelen de mogelijkheden - maak afspraken met OPD en OPD van andere opleidingen over het aanbod, de capaciteit en eventuele wijzigingen	i meer informatie ⇒ Verzoeken aan onderwijsclusters ☒ checklists of tools ⇒ training: Het goede gesprek voor leidinggevend 🗨️ advies of hulp ⇒ Neem contact op met de bedrijfsvoerder CoH of bedrijfsvoerder GSH voor hulp bij urenberekeningen ⇒ Neem contact op met collega OPD ⇒ Maak een afspraak met een onderwijskundig adviseur van TLC FGw

Menukaart: bestuurlijk niveau

Aard van de interventie Op welke manier grijpt het bestuur met deze interventie in?	Interventie Wat kan het bestuur doen?	Beoogd doel Wat kan het concreet opleveren?	Bijdrage aan toekomstbestendig onderwijsportfolio Wat kan ik ermee realiseren?					Relevante context en toepassingsgebieden Op welk type onderwijs en in welke context is de interventie van toepassing?	Risico's en nadelige effecten Waar moet het bestuur op letten?	Uitvoerders Wie zijn er betrokken? Beslissings-bevoegdheid 👍 Waar ligt het initiatief? Wie geeft akkoord	Investing Wat is ervoor nodig om het te verwezenlijken?	Hulpbronnen Hoe kan het bestuur hier concreet mee aan de slag? Wie kan het bestuur daarbij helpen?
			Kostenreductie	Hoger rendement	Effectiever onderwijs	Werkdrukverlichting	Slimmere organisatie					
Werkafspraken / onderwijsbeleid	Herkansingsweken: heroverweeg het aantal herkansings-mogelijkheden in het academisch jaar te verminderen ⭐ Er zijn nu vijf blokken met herkansingen. Bespreek de optie om na elk semester een herkansingsmogelijkheid aan te bieden in plaats van elk blok; dit kan rust en ruimte bieden aan studenten, docenten en ondersteuning	- minder gelijktijdige toetsmomenten voor studenten - verlagen prestatiedruk door beter verdeelde studielast - meer lucht voor docenten door het academisch jaar heen	✔	✔		✔	✔	✔ bachelor ✔ master ✔ propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar ✔ minoren ✔ kernvakken ✔ keuzevakken ✔ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- kan leiden tot meer toetsen in de zomer - kan leiden tot een grotere vraag naar toetszalen tijdens de herkaningsweken	- OWD 👍 - OPD - OPC - BOL - ICTO - docenten - FSR - OC	- Aanpassing academische jaarkalender	i meer informatie ⇒ Een slimmer collegejaar ✔ checklists of tools ⇒ 🧑🏫 advies of hulp ⇒
	Maak het studieadvies niet bindend ⭐ Schrap het afwijzende karakter van het studieadvies in het eerste studiejaar	- minder prestatiedruk - minder werkdruk door ontbreken noodzaak uitstelprocedure - meer regie bij de student	✔			✔	✔	✔ bachelor = master ✔ propedeuse = 2° jaar = 3° jaar = minoren = kernvakken = keuzevakken = werkcolleges = hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- opleidingen hebben geen middel om een her-inschrijving van een student te verhinderen - studenten blijven te lang studeren in een studie die niet past - bij een eventuele invoering van harde vakinhoudelijke ingangseisen, wordt de werkdruk verplaatst naar andere medewerkers	- decaan 👍 - OWD	- UvA-kader moet worden aangepast - een FGw-pilot moet worden opgestart - opleidingen pleiten voor ingangseisen	i meer informatie ⇒ advies werkgroep herziening bsa ⇒ bsa- procedure FGw ✔ checklists of tools ⇒ 🧑🏫 advies of hulp ⇒
	Keuzevakken met te lage instroom worden teruggetrokken ⭐ Keuzeonderwijs moeten rendabel zijn. Keuzevakken met een instroom van <25 worden teruggetrokken uit het onderwijsaanbod	- verlaging van het aantal vakken dat niet rendabel is	✔	✔	✔		✔	✔ bachelor ✔ master = propedeuse ✔ 2° jaar ✔ 3° jaar = minoren = kernvakken ✔ keuzevakken ✔ werkcolleges ✔ hoorcolleges ✔ alle opleidingen	- specialistisch onderwijs dat niet populair is, wordt kwetsbaar - minder studiepunten voor de FGw als studenten ergens anders heengaan - docenten moeten hun vak loslaten - het besluit moet voor de laatste vakaanmeldingsronde bepaald worden	- decaan 👍 - OWD - OPD - docenten - ESC	- cultuur-omslag - minumum en maximum aantal deelnemers instellen	i meer informatie ⇒ ✔ checklists of tools ⇒ 🧑🏫 advies of hulp

	Evalueer niet alle vakken elk jaar ★ - minder werkdruk docenten, studenten en OC's - mogelijk hogere responspercentages bij evaluaties						✓ bachelor ✓ master ✓ propedeuse ✓ 2^e jaar ✓ 3^e jaar ✓ minoren ✓ kernvakken ✓ keuzevakken ✓ werkcolleges ✓ hoorcolleges ✓ alle opleidingen	- minder goede vakken worden langer aangeboden zonder te worden aangepast	- OWD 👍 - OPD - OC - docenten - studenten	- beleids-wijziging	i meer informatie ⇒ 221108 Plan onderwijssevaluaties.pdf ✓ checklists of tools ⇒ 👤 advies of hulp ⇒	
	Gebruik de UvA model-OER als standaard ★ Ga slim om met de OER en neem alleen de artikelen uit de UvA model OER op (wettelijke verplichtingen). Verwijder alle aanvullende facultaire toevoegen. Wijzigingen in delen A en de formatteksten delen B worden enkel doorgevoerd bij een nieuwe UvA model OER	- minder werkdruk - kwaliteitsverhoging van de documenten	✓		✓	✓	✓	✓ bachelor ✓ master ✓ propedeuse ✓ 2^e jaar ✓ 3^e jaar ✓ minoren ✓ kernvakken ✓ keuzevakken ✓ werkcolleges ✓ hoorcolleges ✓ alle opleidingen	- gremia hebben minder eigenaarschap en zeggenschap over de delen A en formatteksten delen B	- decaan 👍 - OWD - OWB - OPD	- nieuwe werk-afspraken	i meer informatie ⇒ UvA Model OER ✓ checklists of tools ⇒ 👤 advies of hulp ⇒
	Opleidingen kunnen wijzigingen in het kernprogramma 1x per drie jaar doorvoeren ★ Opleidingen vernieuwen jaarlijks hun kernprogramma, dit is werkdrukverhogend en wanneer er een beroep wordt gedaan op ontwikkeluren, ook kostbaar. Zorg ervoor dat het kernprogramma tenminste drie jaar hetzelfde is, enkel wijzigingen op basis van slechte vakevaluaties zijn toegestaan.	- minder werkdruk - kwaliteitsimpuls	✓		✓	✓	✓	✓ bachelor ✓ master ✓ propedeuse ✓ 2^e jaar ✓ 3^e jaar ➡ minoren ✓ kernvakken ➡ keuzevakken ✓ werkcolleges ✓ hoorcolleges ✓ alle opleidingen	- nieuwe ontwikkelingen in de discipline worden niet meegenomen - docenten voelen zich minder eigenaar van een vak - weerstand docenten	- decaan 👍 - OWD - OPD		i meer informatie ⇒ ✓ checklists of tools ⇒ 👤 advies of hulp ⇒
	Onderwijsaanbod dat na >2 jaar niet rendabel is, wordt afgestoten/gesloten Alles dat niet tot het kernprogramma behoort moet rendabel zijn. Deeltijdvarianten, keuzevakken, minors, specialisaties, majors die niet rendabel zijn worden gesloten.	- verlaging van het aantal studiepaden en vakken dat niet rendabel is - biedt ruimte voor de ontwikkeling van nieuwe vakken (vanwege het nieuw voor oud principe)	✓			✓		✓ bachelor ✓ master ➡ propedeuse ✓ 2^e jaar ✓ 3^e jaar ✓ minoren ➡ kernvakken ✓ keuzevakken ✓ werkcolleges ✓ hoorcolleges ✓ alle opleidingen	- specialistisch onderwijs dat niet populair is, wordt kwetsbaar - minder studiepunten voor de FGw als studenten ergens anders heengaan - docenten moeten hun vak loslaten	- decaan 👍 - OWD - OPD		i meer informatie ⇒ ✓ checklists of tools ⇒ 👤 advies of hulp ⇒
	Blokken 3 en 6 zijn onderwijsluw ★ Richt blokken 3 en 6 onderwijsluw in met de uitloop van 12 EC vakken. Dit betekent dat in blok 3 en 6 geen individuele vakken gepland worden.	- Verlaging van druk op onderwijsadministratie: roostering, cijferadministratie	✓			✓		✓ bachelor ✓ master ✓ propedeuse ✓ 2^e jaar ✓ 3^e jaar ✓ minoren ✓ kernvakken ✓ keuzevakken ✓ werkcolleges ✓ hoorcolleges ✓ alle opleidingen		- decaan 👍 - OWD - OPD - ESC		i meer informatie ⇒ Rapport maatregelen studiesucces FGw ✓ checklists of tools ⇒ 👤 advies of hulp ⇒